UVA.BHSC

162

Ar. 1193

UVA.BHSC

R 157

Esta Philosophia [illegible] Balthasar
Juan de Olibar [illegible]
de S. Joachin [illegible]
a primero de [illegible]
[illegible] a 15 [illegible]
de 17[illegible]

1/93

[illegible] Balthasar de Olibar

UVA.BHSC

BIBLIOTECA
DE LA UNIVERSIDAD DE VALLADOLID.
Estante n.º 125
Tabla 6
Número 13

UVA.BHSC

R. 158

Esta Philosophia es de fr. Balthasar de Olibares professo del Combento de S. Joachim de Madrid = Empezose a Escribir a 1 de Octubre del año de 1671 y acabose a 15 de Marzo del año sigte de 1672.

fr Balthassar de Olibares

UVA.BHSC

UVA.BHSC

Commentaria in
octo libros
Physicorum Fr.
Aristotelis

[illegible] [illegible]
[illegible]

Auctore
P. P. Fr. Emanuel
Garcia
Philosophiæ Lector
[illegible]

[illegible] 1671

UVA.BHSC

UVA.BHSC

Commentaria in octo libros Phisicorum. Iuxta Aristotelis mentem. Et illius Interpretis D. Thomæ Aquinatis.

Authore

R. P. M. Fr. Emanuele Garzia.

Phiæ meritissimo Lectore.

in S. Xptophori.

Anno Dni 1671.

UVA.BHSC

UVA.BHSC

Prooemium.

Ad amenos jam campos post tot reflexos, et plenos pavidis percurrimus dialecticos calles, nos cursat animus; vocat amor, et scientiae desiderium impellit. Hic etenim veri realis arcana pandit, ubi veluti in speculo quae humanum superant captum, mens (attestante Sancto) attingit; cuius excellentia et dignitas mirifice ab AA extollitur, et merito, cum philosophia ad sacram doctrinam est, scilicet simpliciter necessaria, ita iuvans, et passim philosophiae paritatibus et exemplis illecta nos iuvat in superabilibus theologiae difficultatibus.

Ad nomen igitur philosophiae deveniendo, idem est ac scientiae amor, unde philosophus dicitur scientiae amator; quamvis autem hoc ita se habeat communiter, ideo in alia acceptione pro collectione omnium scientiarum, et aliis relictis acceptionibus summimus in praesenti philosophiam realem pro scientia sistente in contemplatione substantiarum mobilium, ut infra videbimus examinantes quodnam est illius obiectum. Veri antequam ad philosophiam accedant AA disputationem prooemialem instituere solent, in qua quaedam dicuntur difficiles; nos in obiter, et breviter aliquas attingemus quae ex dictis in locis prooemialibus facile vel est dicendum deduci poterunt. Methodus, quam in praesenti servabimus, eadem erit, ac in discursu dialectico, tractatum hunc sic dividentes in libros, et libros in disputationes, et has in quaestiones,

UVA.BHSC

semper intendentes in nullo contradicere nec Philosophis, nec D. Thomae menti, immo potius conabimur utrumque positionem clarite exponere.

Disputatio Unica proaemialis

in qua examinabimus in hac disputatione, quid sit philosophiae obiectum, et an philosophia sit una simplex qualitas. Ex hac enim questione constabit, qualis scientia sit philosophia; supponimus namque illam esse veram scientiam, quia est habitus per demonstrationes acquisitus; demonstrat enim proprietates, et passiones de suo obiecto, ut ex discursu tractatus constabit; similiter esse simpliciter speculativa fas non est in dubium vertere, eo quod in mera contemplatione, et non in effectione sui obiecti sistit; res enim naturales de quibus philosophia agit nullo modo efficit. Unum, et alium ex dictis in logica sufficienter roborari potest, quare ne actum agamus, quia questio de obiecto specialiter habet difficultatem aliis omissis ad illam descendamus.

Questio 1a

Quid sit obiectum formale philosophiae?

Ut presentem questionem facilius percipiatis recolite, quae in logicis proemialibus de obiecto in communi diximus, ex illis enim dictis constabit, quid sit obiectum de quo nunc inquirimus, quia non est dubium de obiecto materiali proximali, hoc est de ratione sub qua, sed de obiecto formali quod, ... etiam insinuabimus, obiectum formale quod philosophiae, necnon materiale. pro quo ...

§ 14

Aliquibus praenotatis referuntur sententiae cum suis fundamentis.

Notandum est 1.º quaestionem procedere de his tribus nempe de ente mobili, de corpore mobili, et de substantia naturali; quod scilicet ex his tribus debeat assignari physicae pro obiecto formali. 2.º est

notandum corpus mobile, ens mobile, et substantiam naturalem in re esse idem; quare aliqui volunt quaestionem hanc esse de nomine tantum et ita illis videtur; at aliquid in hac de re, neque enim debeat attendi formalitas sub qua aliqua res est obiectum alicuius scientiae, et in eadem re plures formalitates reperiuntur, inde est quod etsi corpus mobile, ens mobile, et substantia naturalis sint eadem res, non sit quaestio de nomine an ens mobile etc. sint obiectum physicae, quia formalitas sub qua eadem omnino non attenditur a Philosopho potest explicari vere ex his terminibus et non aliis, ut realitas obiectum terminis significetur.

3.º notandum, quod cum dubitatur de ente mobili, licet sit verum non physicae obiectum, non est dubium de conceptu ex ente et mobilitate, tamen ex parte proxime ad materiam, qua ab quolibet actu, de quo certum est quaestionem non procedere, sed dubitatur de qualitate cui convenit mobilitas, licet sit obiectum physicae in quolibet mobili, idest potens in recipere mutationem, quod est idem ac in quiescere, licet [illegible]

UVA.BHSC

5

mobile ẽ phiç obiectum.

Denique e notandum, qd nomen naalis adiunctum Corpori, seu subiecto ñ sumi-
tr in pñti, quatenus supernaali opponitr, qua
rone ophenderet et Angelos, sed pro subst habente
in se naam, quae ut infra videbimus ẽ princum motus
et quietis. his pnotatis

1ª Sª docet Corpus mobile, et
ñ ens mobile eẽ obiectum frmale phiç. pro hac citatr
Albertus tract. phiç. 1. a Complutensibus in pñti.
Et pr. 1º Illud debet eẽ obiectum frmale phiç, cui pri-
mo, et per se, competit rao illa sub qua phia suum
attingit obiectum: sed haec convenit corpori mobili, et ñ
enti mobili: ergo illud ẽ frmale obiectum phiç. Minr. pr.
quia principium motus convenit per se primo Corpori mo-
bili: sed esse principium motus ẽ rao sub qua phia suum
considerat obiectum: ergo rao sub qua phia suum attingit
obiectum convenit per se primo Corpori mobili, et ñ
enti mobili. Mai. pr. Enti mobili solo convenit esse
principium motus ratione corporis, ideo, n, ens ẽ principium
motus, quia corpus ẽ ens, et corpus ẽ principium motus,
et ñ converso: ergo esse principium motus convenit per se
primo Corpori mobili, ñ, a, enti mobili; sic ergo
illud, et ñ istud erit obiectum frmale phiç.

2º proba-
tr. Illud debet assignare pro obiecto cuiusvis
scientiae, per qd exprimitr aptius rao frmalis ex-
pectata a scientia: sed rao frmalis expectata a
phia aptius exprimitr si ly mobile addatr
Corpori, qm ñ addatr enti: ergo Corpus mobile,

UVA.BHSC

et si ens mobile debet assignare phys pro obto. Prob. maior
ē certa. Minor. pb. quo formalis expectata a phia
ē proprietas mobilitas: sed nec exprimitur aptius si
hoc mobile addatur corpori, qm enti, q plura si
entia mobilia, si mobilitate physica, quaeus, ac corpora:
ergo ratio formalis expectata a phia aptius exprimitur
si hoc mobile addatur corpori, qm si adderetur
enti, vt pote exponens hoc mō sine aliqua ambigui
tate formale obtum phie.

2ª. sentª docet nec corpus
nec ens mobile, sed substum naale ēe phie ob-
tum. Ita cum suis Scotus 6º Metaph. quest. 1. et
probatur. Illud pro obto phie debet assignare quod ē ra-
dix omnium passionum, quas de obto phia demons-
trat: sed ens mobile, et corpus nō est radix om-
nium passionum, sed tm substª naalis: ergo nō ens, aut
corpus mobile, sed substª naalis debet assigna-
ri pro obto phie. Maior constat. Minor quoad
1am partem pr. non solum motus, sed etiam quies ē pas-
sio obti phie: sed mobile nō potest ēe radix quie-
tis, cum inter se sint oppta: ergo nec ens, nec corpus
mobile est radix omnium passionum. Quoad 2am partem
pr. substª naalis ē illa, quae substª seu natura
quae dicitur ēe princ. motus, et quietis: ergo substª
tm naalis ē radix pàritary passionum, ideoque
obtum phie.

Si obiicias. quamuis ens mobile forma-
liter nō sit radix omnium passionum, bene tm ens
mobile sumptum radicaliter. Ergo hoc est quod phia
debet assignare pro obto illud, quod quantum

fieri possit ni aptr equivocatio. sed ens mobile sive pro subto sive pro pto accipiatur equivocati apte nequit dubitari, neque summarie iudicatur, neque formaliter: ergo si ens mobile ad substa natura-lis debet assignari pro physice obto, quia hoc modo clarius innotescit obtum, ex cuius claritate notitia eius maxe pendet.

§ 2us.

Ponitur nostra sententia, et suis stabilitur fundamentis.

Dico obtum formale physice esse ens mobile, corpus mobile, et substantiam naturalem esse obtum materiale. Haec sententia verior est et illam tenent omnes thomistae. Magister S. Thomas in proemio q. 1 ar. 1 Complutenses disp. 1 q. 1 §. 2 cum aliis pluribus. et quoad 1am partem satis stabilit prima probata quia ut supra diximus corpus mobile, substantia naturalis et ens mobile sunt eadem realiter; sed haec attingitur a physica sub formalitate explicata per ens mobile, hoc ergo erit formale obtum; ceteraque obta materialia. et quod obtum materiale debeat esse corpus mobile seu substa naturalis est extra controversiam, nam limites physicae continentur intra res corporales, quia non abstrahit ab omni materia, alias coincideret cum metaphysica: ergo concernit materiam sensibilem, aut corpoream.

Quoad 2am partem in qua praesens consistit difficultas probatur dicto 1o ex Philosopho 6o metaph. text. 2, ubi inquit, naturalis speculativa quaedam profecto. sed speculativa esse tale

ens, quod possibile moveri. In quo verbis satis innu- Codex 2. ph

it Philosophus obiectum scientiae naturalis speculativae, quae physica A

est esse ens possibile moveri; itaque, quod est ens possibile moveri

et ens mobile. Super quem locum D. Thomas lib. [illegible]

lect. 1 idem expresse fatetur.

Probatur 2º ex D. Thoma in

proemio physicorum, ubi ait, subiectum physicae est ens mobile

simpliciter, non dico, quod corpus mobile, quia omne mobi-

le esse corpus probatur in isto libro, nulla autem scientia pro-

bat suum obiectum. Ubi et negat obiectum physicae esse cor-

pus mobile, et reddit rationem, ex qua sequitur docet nos-

tra schola.

Probatur 3º ratione. Illud est formale obiectum scientiae,

quod ingreditur definitionem praecipuae passionis, quam physica

demonstrat: sed in definitionem propriae passionis, et prae-

cipuae, quam Philosophus demonstrat non ingreditur cor-

pus mobile, aut ens naturale formaliter, sed tantum ens

mobile: ergo istud, et non corpus mobile, aut ens natur-

ale est obiectum formale physicae. Maior est certa, quia cum

propria passio definiatur per ordinem ad subiectum,

cuius est passio, et scientia demonstret passionem de

suo obiecto, necesse est, quod illud sit formale obiectum physicae,

quod ingreditur definitionem praecipuae passionis, quam physica

demonstrat. Minor vero probatur. Praecipua passio, quam Phi-

losophus demonstrat est motus, qui definitur sic: est actus entis in potentia

prout in potentia: sed in hanc definitionem non ingreditur corpus

mobile, aut ens naturale, bene tamen ens mobile, quia idem est ens

in potentia, prout in potentia, quod ens mobile prout mobile est:

ergo vera est Minor.

Probatur 4º et ultimo Scholae. Obiectum physicae, P. M. Tarfia

UVA.BHSC

habet et illud, quod e primus motus, quia in hac physica ab aliis
seris dicuntur, quod agit de rebus motus aut mutationis subiectis:
Et melius explicatur tale obiectum per ens mobile, quam
per corpus mobile, aut substantiam naturalem. Sequitur quod non est
manifestum omne mobile esse corpus, et nec substantiam
naturalem esse primum motus, quia utrumque rationabiliter vertitur
in dubium, ut ipse ait in 3º physic. 2º in 2º. Sic est primum
primum omne mobile esse ens. Et melius explicatur ob-
iectum physicae per ens mobile, quam per substantiam naturalem,
aut corpus mobile.

Dices. Differentia limitans gradum
superiorem aptius iungitur cum genere proximo, quam cum
remoto. Et aptius explicabitur physicae obiectum, si ipsi mobi-
le iungatur substantiae, aut corpori, quam si iungere-
tur enti; sicuti explicabis melius esse hominis, si
rationale adiungas animali, quam si illud adiunge-
res substantiae. Quod videtur certum, quia melius ex-
plicatur obiectum per genus proximum, et proximam differentiam,
quam per genus remotum, aut remotam differentiam.

Respondeo distinguo
ant. secundum se, et ceteris paribus, concedo ant.; si cetera
non sint paria, nego ant. et consequentiam; ut enim nuper
probavimus, est dubium utrum omne mobile sit corpus,
et an natura sit primum motus; non autem est dubium
mobile esse ens, quare licet secundum se mobile aptius
iungatur cum genere proximo, quam cum remoto, tamen quia
genus proximum est in opinione, non vero remotum,
ideo aptius explicabitur physicae obiectum, si mobile iun-
gatur enti, quam si iungeretur corpori, aut substantiae
naturali.

UVA.BHSC

§ 3us

Fundamentum aliarum sententiarum satisfit

Ad 1um primo loco dicitur neque ratio ossa maior, neque minor; ad illius probationem, ossa maior, et minorem negabitur consequentia; cuius ratio idque ens mobile, et corpus mobile sint, et alteri convenit esse proprium materiae, quod est ratio sub qua physica per se, et non ratione alterius, quod omni enti conveniat ratione corporis esse proprium motui, tamen enti mobili convenit ratione sui, et quamvis utrumque sit convertibile proprium motui, tamen formalitas ipsa sub qua attingit physica suum obiectum, aptius exprimitur per ens mobile, quia hoc solo dicit qualitatem mobilis, corpus, vero, aliud exprimit, nimirum esse radicem divisibilitatis, quae ratione non attingitur a physica, ideoque aptius obiectum per ens mobile, ubi quod nullam habet equivocationem.

Ad 2um negatur.

ossa maior, neque minor, et ad probationem dicitur, quod etsi plura sint entia mobilia, et motu physico, secus, vero, corpus, tamen si mobile summatur, ut hic debet summi, scilicet non in tota sua latitudine sed limitata, proprieque pro eo quod in se potest recipere aliquas mutationes, aut motus proprie tales, sic non erit aliquod ens mobile mobilitate non physica, et cum non sint ita nota natura, vel corpus, et quaelibet mutabilitas esse coniuncta cum ente, ideo maiori claritate exprimitur obiectum physicae, si mobile addatur enti, quam si adderetur corpori, et sic solvitur.

Ad fundamentum 3um et 4um

rest esse Maior nec^do. Minor; ad illius probationem quoad 1^am partem, res^t esse maior, nec^do Minor, singulas ex eis ad motum, et quies inter se sunt entia mobile radicaliter, quomodo hic accipitur si possit utrumque ee radix, nec^ia Maa, qd. e apparet falsum, visibile enim, et flebile si inter se proprietates opponuntur, tamen hoc non tollit, quominus visibile radicaliter, radicat enim flebile. Pro maiori autem claritate e advertendum, qd. licet divinum mobile radicare mobilitatem et quietem, non summi mobile formaliter, q. et sic opponitur quieti et illud radicare non potest, ens^a radicaliter summatur, et non opponitur illi, sicut visibile radicaliter, non opponitur flebili, etiam si accepta formaliter ei opponatur.

Ad probationem Minoris quoad 2^am pa^tem ante negabitur Sequela, q. ens subiectum radicis et idem ac corpus, seu ens mobile, tamen in tamen ipsa, id est Corpus, et ens mobile radicant motum, et quietem, non q. si plures radices sunt res, id q. eadem radix per particulam tamen excluditur a sua explicatione per hoc nomen ens mobile; pro cuius intelligentia notare, quoniam ex his nominibus significet aptius formaliter sub qua res per illa significata attingitur a phia; e ergo formalitas hec primum Motus, quae aptius duobus aptius explicatur per ens mobile; et, nam Corpus summatur pro eo qd. formaliter importat, sit ee radix divisibilitatis hoc mo non explicat formale obiecti phie, sed de mathematicis; sed, si intelligatur Corpus de praedicamento substantiae prout radix e motus et quietis, tunc nobiscum coincidit, sibi et subiecta, se accipiatur pro aliquo per se mobi-

UVA.BHSC

tente, n. attinetur a Philosopho, sed a metaphisico; si v.o accipiatur pro radice motus, et quietis, tunc attinet a Philosopho, et explicat obj. formale phisicae, q. mobile sumptum, ut summi debet pro qualitate mobili, sive pro radice motus aptius explicat objectum sub formalitate, qua constituitur obj. phisicae.

Ad instantiam vero quae maior, et minor, neq. concedo, fatemur naturale ens mobile posse equivocari aliquomodo, n. tantum et subiectum naturalis, quod tamen subiectum aliquando accipitur pro eo, quod aliquando pro acceptu subsistendi per se; naturale sumitur et distinguitur contra liberum, et pro eo quod est essentiale, sive proprium, et et distinguitur contra supernaturale, necnon contra violentum, et alijs acceptionibus, vel maior equivocatio stat in hoc nomine, quam in primo; praeterquam quod revera in hoc nomine ens mobile nulla est equivocatio, quia ab omnibus pro mobili radicaliter sumitur.

§ 4.us et Ultimum
Aliqua argumenta solvuntur, et nonnulla Colloraria apponuntur. =

Dices contra nostra dicta arguitur 1.o obiectum formale cuiuscumque scientiae debet sub se continere omnia de quibus agit scientia et multa debet excludere, quod non tractatur a scientia, nec de illo aliae scientiae debent tractare: sed ens mobile non sic se habet: ergo non est formale obiectum phisicae. Maior constat ex dictis q. 4. proem. §. 1. ubi apponuntur,

UVA.BHSC

ratioes pro obto formali in omni. Minor a, q. in Lis
neq. ens mobile n. stinet omnia, de qq. phia
agit, siqdem hec agit de quiescibus, qui sub ente
mobili n. extenduntur, agit etz de Deo ut 1.o motore,
necn. de anima raoli etz separata à Corpore, que
n. sunt entia mobilia: Ergo ens mobile n. stinet sub se
omnia de qq. phia agit. Dr mobile stinet sub se
Angelos, qui sunt mutabiles tq. quoad subsistentiam per
Creationem, et annihilationem, qm. quoad operationes per mo-
tum localem, ostiones, volitiones etc. At de Angelis phia
n. agit: Ergo ens mobile stinet aliquid, quod a phia
n. tractatur. Denique de ente mobili agit astrolo-
gia, siqdem agit de Coelo, et de motibus planetarum,
necn. ~~de~~ Medicina agit de Corpore ut sanabili,
qd. etz e mobile, siqdem corpus etz ut sanabile in-
cludit motum alterationis: Ergo de ente mobili agunt
aliae sciae praeter phiam, neq. deficiunt illi raoi
tioes assignatae pro obto formali: Ergo n. e forale
obtum phiae.

Ar. ossa Maior, neg. Minor, ad illius
1.am probatioem, dicatur quiete ee privatioem motus, atm
autem privatio cognosci debeat per formam, qua pri-
vat, et ad illam reducatur, scia, que agit de ente
mobili, agit etz de quiescibili, qa quiescibile
reducitur ad mobile, quo privat; obtum a. formale
cuiusvis sciae debet ee illud ad qd reducuntur,
et cui attribuuntur omnia de qq. scia tractat, ergo
si quiescibile reducatur ad mobile, hoc erit obtum
phiae. = Ad illud de Deo resp. phiam age-
re de illo tamqm de 1.a Causa motus physici;

vel n' agit per se, sed per acc. de ipso, et de intelli-
gentijs separatis, quae cum eis n' conveniat. obiectum autem
formale id debet continere sub se, vel ad illud debent
reduci ea de quo per se agit scientia = Anima
denique rationalis per se attingitur a physica eo quod dum
est separata, quia tunc hoc modo existens n' exerceat
munus formae corporis physici, tamen est pars eo operatur
tit; et n' excluditur ab ente mobili, immo sub illo
continetur tamquam pars, et pars essentialis alicuius entis
mobilis.

Ad 2um minoris probationem dicimus mobile
posse sumi dupliciter, 1º in tota sua latitudine,
quatenus sub se comprehendit tum motum metaphysicum, et perfec-
tum, tum physicum, qui imperfectus est, et realis, ac fit
cum divisibilitate, cum partes sint in actu, partes in potentia
1º modo indiciximus esse obiectum physicae, sed 2º modo, et ideo
n' dicuntur Angeli mobiles, quia creatio n' habet subiec-
tum, ex quo fiat aliquid, quare n' est motus physicus,
annihilatio etiam n' est motus, sed mera suspensio concur-
sus, operationes vero spirituales sunt, et indivisibiles, qua-
re excluduntur a ratione motus physici, qui divisibilis
est, ut dictum manet.

Ad tertium minoris proba-
tionem respondeo astrologiam n' agere de Coelo, et pla-
netis, quatenus sunt entia mobilia, sed quatenus illorum
motus sunt mensurabiles, et quatenus inter varios as-
pectus diversas proportiones habent, unde motus prae-
exigitur, seu praesupponitur ad obiectum formale astro-
logiae. Medicina etiam agit de Corpore sanando, quod
motum supponit, et fit medio motu alterativo;

UVA.BHSC

n, a, agit de motu, quatenus motus est sanabilis, et quatenus ordinatur ad sanitatem, vt illa supponit; et artifex non potest facere statuam nisi medio motu, non consideratur sanabilis, considerat etiam motum, ut sanare immensurationem, eodem modo medicina considerat progressum humorum, quamvis fiat medio motu.

Arguitur 2°. Si ens mobile esset obiectum, sequeretur physicam subalternari metaphysicae, vel esse partem illius; utrumque est falsum: ergo illius obiectum non est ens mobile. Sequela probatur. Mobile super ens vel addit differentiam essentialem vel accidentalem; si essentialem, sequeretur physicam esse partem metaphysicae; si accidentalem, illi subalternari: probatur etiam sequela. Maior est certa, nam per mobile dicitur ens adaequate in mobili: ergo vel addit differentiam accidentalem, vel essentialem. Sequela a minori probatur quoad primam partem: ad eandem scientiam pertinet agere de speciebus, ad quam pertinet agere de genere: sed de ente et sic agit metaphysica, cui si addatur mobile tanquam differentia essentialis non potest non constituere speciem cum illo: ergo si mobile addit super ens differentiam essentialem, sequitur esse partem metaphysicae. Quoad 2am partem probatur sequela. Illa scientia alteri subalternatur, cuius obiectum addit differentiam accidentalem super obiectum alterius: ergo si mobile adderet differentiam accidentalem super ens, sequeretur physicam subalternari metaphysicae.

Respondeo negando sequelam. Ad illius probationem omissa maiori, quae non est huius loci examinare, an mobile sit differentia essentialis, vel accidentalis entis, vel quasi an sit differentia, negabitur sequela minoris quoad utramque partem; et ad probationem primae partis,

UVA.BHSC

eidem Mag. ad quem cui pertinet agere de specieb.
ad quem pertinet agere de genere, q. de illis tractat spe
bus agitur sub eadem abstractione; dico Maj., distin. nego
Maj., et dist. Minori, nego conseq. Ad probationem
cuius partis, dico: concedo ans., ita scientia alteri subalter
natur, cuius objectum addit differentiam accidentalem supra objectum
alterius, scilicet nego ans.; cuius obiectum addit differentiam
accidentalem, et insuper illius principia ab altera scientia
probantur, concedo ans., et nego sequelam consequentis. Itaque
cum ens mobile addat differentiam essentialem supra ens, non sequitur
physicam esse partem Metaphysicae, et dum dicebatur esse ejusdem
scientiae pertinere agere de specie, ad quam pertinet
agere de genere, debet intelligi, si species et genus consi
derentur sub eadem abstractione; at ita hoc non datur
in ente, quatenus est objectum Metaphysicae, siquidem ut sic est
abstractum ab omni materia, et in ente mobili quatenus
est objectum physicae, quod ut sic est abstractum a materia singu
lari tantum, inde est, quod ens mobile supra ens addit differentiam
essentialem, et ex ipso constituat speciem, non sequatur physicam esse
partem Metaphysicae. Et si ens mobile addit differentiam acciden
talem, non sequitur subalternari Metaphysicae, quia ut
una scientia alteri subalternetur, non solum exigitur,
quod illius objectum addat supra objectum alterius differentiam
accidentalem, sed insuper est necessarium, quod principia me
dijs quibus procedit ab altera scientia probentur; principia
autem quibus procedit physica non probantur a Metaphysi
ca: Ergo etsi mobile sit differentia accidentalis entis,
non sequitur physicam subalternari Metaphysicae.

Denique arguitur.

ens mobile ... ... physic. ... ...

UVA.BHSC

adaeq illius partis, ut physicorum: ergo hoc, ꝯ omnis scientia ꝑcente
hic Ille libri physicorum ens mobile in omni qua sub: ergo ens
mobile in omni sub phisic. Maior ꝓ. Sub est partialis, adae-
quatum respectu illius, et inadequatum respectu totius phisic: sed si esset
ens mobile in omni sub totius phisic, esset et horum librorum,
esset adaeq. et inadeq. respectu eiusdem, quod est absurdum. Ergo si
obiectum totius phisic esset ens mobile in omni, non posset esse ob-
iectum illius partis, ut physicorum. Maior est certa. Minor
ꝓ. Nam in primis esset inadequatum, quia obiectum alicuius partis scientiae
totalis, ut respectu illius partis est adaequatum, respectu totius non
debet esse inadequatum, ut constat de obiectis librorum de anima,
de Coelo etc; aliter esset adaeq., quia ens mobile in omni
est obiectum adaequatum totius phisic: ergo si esset obiectum etiam physi-
corum, esset inadequatum, et adaequatum respectu eiusdem.

Resp. dis. de

Maior: si ens mobile in omni, id est, prout hic in omni
comprehendit omnes affectiones, et principia omnia omnium
entium mobilium, seu naturalium, esset obiectum phisic, non posset
esse obiectum physicorum, conc. Maior; si ens mobile in omni,
prout comprehendit sub se omnia entia mobilia esset
obiectum phisic, non posset esse obiectum physicorum, subdistinguo
Maiorem, quatenus hic in omni dicit continentiam omnium
entium mobilium, conc. Maior, quatenus dicit continentiam af-
fectionum, et principiorum omnium entium mobilium neque ma-
ior, et minus. Quamvis neque ens mobile in omni a
omnibus [illegible] sit obiectum totius phisic, et physicorum, non re-
quiritur esse adaeq. et inadequatum respectu eiusdem, quia ad hoc
deberet sumi eadem praecise acceptione, quando a
ponitur pro obiecto ad octo libros physicorum, ens mo-
bile in omni, non sumimus prout hic in omni dicit

UVA.BHSC

tes potentiale ad omnia entia mobilia, et constructas
perfectiones, et principia omnia omnis illorum, quae rationes sub
objectum adaequatum totius physicae, et quatenus tum in omni dicit
affectiones et principia omnia omnis entis mobilis, seu
naturalis, et in hac acceptione est adaequatum respectu totius
physicae, et adaequatum respectu omnium horum librorum. Alia
alia argumenta solent adduci pro 3ª nostra assertione, ac etiam
pro aliis sententiis, quae possunt videri apud Authores
nobis, quae argumenta sint satis. =

Colliges 1º pro complemento
quaestionis mobilitatem radicalem esse objectum formale quod
physicae, quod aptius exprimitur per ens mobile, quam per
substantiam naturalem aut corpus mobile, illa, quae nominibus substantia, et corpore exprimuntur esse objectum materiale.

Colliges 2º rationem sub qua primo attingitur
politicum objectum, rationem inquam quasi genericam, esse abstractionem a materia singulari tantum, quod ens mobile,
quatenus est objectum physicae, lt abstrahat a materia singulari, concernit tamen materiam sensibilem; rationem vero sub qua
specifica sunt 1ª principia, quae quod sunt materia, et
forma, seu mobilitas radicalis, quae in una, et alia
reperitur.

Colliges 3º inter objecta adaequata physicae hominem
esse principaliorem, ratione quod praestat omnibus substantiis
mobilibus, seu corporeis.

Denique colliges ens mobile quod per se physica agit, non solum esse ens mobile substantialiter, sed etiam accidentaliter, ita quod
hoc mobile lt subiective in substantia, tamen termina

UVA.BHSC

tive abstrahit a subst. et acc. et recipit pria tq mutaoi substantialis, qm accidentali, subiective vº n abstrahit ab vtroqz, vel e subst.a al. q lt motus vel mobilitas de qua agit phyca terminari pos sit ad acc. et substantias; subtq tn fundant et recipient tqm sj prius, et per se motu motus, vel mobilitas n e acc. is subst.a aut naa, qmvis fro alii vao qua attingit n explicet subtq, vel nag; is tn qualitatq mobilq et hec pro hac questione dicta sufficiant.

Questio 2.a

An phia, et quelibet alia scia sit una simplex qualitas?

Questio hec latissime ab Aa solet pertractari in initio logq, l ei fine posteriorum, nos tn ab eius latitudine abstinebimus, illa aliquomodo insinuantes, ne omnino notitia illius evanescat, que generalis e pro omnibus scientiis, illa tn quomodius hic disputans de relinquimus pro altiori virorum capta, ad illius intelligentiq.

§ 1.us

Ponitr Sa negans; aliqq prenotatus. =

Notandum e in primis quod antiqui scia nil aliud e, que multitudine specierum ordinatarum, q. n. potebant huius eliis ab illis inclinantes et facilitantes pq acq

attingendos actus scientificos, necq. sapientia seu
non erat una simplex qualitas, et nec aptitudo ad
omnes species coordinatas. Contra hoc est quod ab scholis
relegata, et quod nunquam sequitur species producatis non
viis habitus in intellectu, qui se tenet ex parte potentiae tan-
quam virtus agentis ad operandum actus scientificos species
autem se tenent ex parte objecti, et potest vicarie illius et
et obiecta multiplicantur, ita species ad concurrendum
currunt obta, sive illorum species, aut representationes ad
... et virtus, seu habitus proportionans individuam
potentiam ad obiecta.

2.º est notandum non repugnare aliquos
simplices habitus, seu potentias extendi ad plura obiecta, quae
... attingunt sub eodem motivo formali, et modo ten-
dendi et constat in potentia visiva, quae ad plura visibilia
se extendit, et similiter charitas ad plura diligibilia,
... sint qualitates simplices. Quare difficultas
... generalis ... omnibus habitibus, specialiter pro
habitibus scientificis, qui ... sub eadem ratione formali
plura obiecta, ... sub diverso motivo, aut medio, quia omnes ... pro-
bari ... unica definitione, aut medio, ... una diverso modo,
ac alia demonstratione; quare in ... dubitatur an ad
omnes ... et diversa motiva sufficiat unicus habitus, seu
qualitas simplex, an ... mutato motivo, debeat ... mu-
tari novus habitus partialis, ita ut omnes habitus par-
tiales constituant unum ... entitate, ... ordinatione.

Denique est notandum
quaestionem non procedere de habitibus scientificis ...
intellectibus ... scibile, hoc est, modo ...
non esse unam simplicem qualitatem, ... quae faciunt intellectus.

UVA.BHSC

in qa. subiiciuntur; quam etiamsi se e de habitibus in eo-
dem intellectu existentibus ac scibilia eadem qq ignota-
tis.

Sa. negavit Scotus q. 3. prolog. et quest.
2. lateralis docentis phiam, et neq. quacumq. aliq. scien-
tiam extensive n. ee simplicem qualitem, sed tot ee quali-
tates parciales, quot n. conclusiones, que in phia de-
monstrantur, aut aliqua alio modo sciuntur. Illam
sequuntur Omnes eius discipuli ut videre e apud
Merinero disp. proemiali de hab. quest. 3. sect. 1.
qui etiam pro illa citat ptes et graves Aut. extra
scholam Scoti.

P. autem 1o. hec Sa. Phia (et idem
de quacumque alia scia) gaudet demonstrationibus spe
diversis: Ergo et constabit qualitibus spe diversis. Ans.
e manifestum, q. phia demonstrat passiones diversas
in spe per pria dista specifice: Ergo gaudet de-
monstrationibus spe diversis. Consequentia vo. p. quelibet
demonstratio nata e generare qualitem, seu sciam: sed
phia gaudet demonstrationibus spe diversis: Ergo et
constabit qualitatibus spe diversis, neque ergo n. erit
una simplex qualitas, sed ex pluribus, immo ex
tot composita, quot fuerint veritates demonstrabiles in
spe distincte.

P. 2o. seu confr. precedens Cons. Ha-
bitus datur ad vincendas difficultates, que in actibus
reperiuntur: sed in 2a. et 3a. demonstratione potest dari nova
difficultas, et exigi novus motivus. Ergo exigitur novus
vel alterius habitus scientificus. Maior constat. Minor etiam
e certa, quia ex repetitione actus, sive demonstrationis circa

UVA.BHSC

vna vice nõ potest iterari facilius, quàm omnia, quia
experientia constat, multoties contingere, accidit, vt alicui facilius demonstraret
[illegible] aliquam veritatem, non omnes eadem facilitate demonstrarent. Ergo à primo, quod ad vincendum nouam difficultatem,
quae est in 2.ª 1. 3.ª demonstratione, sufficeret habitus
erga [illegible], et nõ exigeret alterum nouum habitum [illegible]
tiis, habitus scientifici acquisiti nõ discuterentur ab habitibus
infusis, qui [illegible] indistinctus in operando in
ratione qualitatis [illegible]: [illegible] hoc e falsum: [illegible]
cendum difficultatem, quae in 2.ª 1. 3.ª demonstratione reperitur,
exigitur noua qualitas, aut nouus habitus scientificus.

P. 3.º Cum sit in
philosophia 2.ª demonstratio, habitus philosophiae augetur realiter per
extensionem ad aliud obiectum: ergo aliquid de nouo reale
ei superadditur. Ant.ª est certum, quia per 2.ª demonstrationem
habitus philosophiae se extendit realiter ad obiectum, ad quod
antea nõ se extendebat: ergo augetur realiter. Cons.ª ergo,
probatur ex D. Th.ª 1.ª 2.ª q. 52. ar. 2. ubi ponit
differentiam inter augmentum extensiuum, et intensiuum, quod illud
fit per nouam realitatis additionem, secus vero augmentum
intensiuum, quod ex eo liquet, quia illud quod negatur augmentum
intensiuum, secundum augmentum extensiuum: [illegible] illi negatur
augmentum per additamentum reale: ergo augmentum extensiuum fit per nouam realitatis additionem: ergo si habitus
philosophiae augetur realiter, fit per aliquid reale ei de
nouo superadditum. Secundo [illegible] eadem ergo quod 2.ª demonstratio est vera causa realis: [illegible] habet reale effectum.
[illegible] ergo est falsa, [illegible] quod impossibile est, causam realiter causare, et quod nõ efficiat aliquid reale actu:
[illegible] effectus iste nequit esse praeter qualitatem [illegible]

bi producente et a aliqd reale de novo superaddi-
ty. Alias etiam istas probaões poteris videre apud
Marinum ubi sup. Et sic e qd illud reale de novo
superadditum a priori cum qualitas ee n pote: Ergo.
Minor pr. q qd producitur ex n alicuius actus e
facilitans quodq in pota ad eliciendū similium
actuū: sic habitus: sed n pote univi cum praexistenti
ita ut ex illis fiat una simplex qualitas, immo
nec unum per se: et dicendum e ut ee qualites in
quacumq seia totale, quot sūt obta ad quae se ex-
tendit. Prob. ultima Minr. pr. duobus modis
pote intelligi ex duabus qualitatibus fieri unum per
se, vel q una se habeat per modum actus, et alia
per modum potentiae, vel q detur aliqd continuati-
vum indivisibile coniungens unum cum alia: sed nec una se
habet per modum actus, et alia per modum potentiae
ut de se patet, nec e excogitabile aliqd indivisibi-
le continuativum: Ergo qualitas de novo producta non
pote univi cum praexistenti ita ut ex illis fiat
una indivisibilis qualitas, immo nec una qualitas
per se. Minr. quoad 2am partem probaõe n indi-
get, quoad 2am ostenditur, q continuativa unio, quae
fit medio indivisibili solum e inter partes proportio-
nales, quae sūt ulterius divisibiles usque in infinitum;
sed caret qualitas, cum sit indivisibilis sine extensiõe,
et cum ipsa sit indivisibilis indivisibili n egit: Ergo n est
excogitabile aliqd indivisibile uniens istas quali-
tates, ut ex illis fiat unum per se, ergo est di-
cendum ut ee qualitates in phia, quot obta, ad
quae se extendit.

Codex 3 ... 12

Ad Respondeatur, non addi novam qualitatem novam respectum praeexistenti qualitati. Quia est qualitas nam respectum non datur actio per se: sed illius quod de novo producitur datur nova actio, seu nova causa productiva. At demonstratio est, quae per se terminatur ad illam. Et non est respectus. = 2°, quia ubi est novus respectus, debet esse novum fundamentum: Et quod producitur de novo non est solum respectus, sed aliquid absolutum, quod antea non qualitas esse in potentia.

Denique [...] Si philosophia esset quantitas indivisibilis non posset ammitti, vel generari quantum ad aliquid, et quantum ad aliquid manere: sed potest habitus philosophiae ammitti quantum ad [...], [...] remanente demonstratione [...], et potest etiam generari, quoad [...] dum antequam fiat demonstratio circa [...]: Ergo philosophia (et similiter de quavis alia scientia) non est qualitas indivisibilis. = Hac in huius [...] praecipua fundamenta, quae maiori extensione illustrata potestis videre apud Marinum, necnon et alia pro illa apud alios argumenta.

§ 2us.

Nostra sententia statuitur, et suis fundamentis roboratur. =

Dico philosophiam, et alias quascumque scientias esse unam simplicem et indivisibilem qualitatem. Haec dicto est communis fere Thomistarum, et ex nostra Angelici Magistri locis infra citandis, quos ipsi sequuntur; Ut ... P. Mr. ...

UVA.BHSC

complutenses in libris post. dis 19. de scia q. 4. § 4 num. 63. 1. Rba ibidq q. 27 de unite et dist. habitary. ar. 2. Ferrara l. 2a gentes cap. 86. Vazquez 1. p. dis. 9. num. 1. et aliis in locis, nec n. alij qtes tq extra, qm intra scholq D. Thq.

Pr. a, 1o auth e

D. Thq 1. 2q q. 54 ar. 4 in corpore ubi ita het: hitus e qualitas simplex n. constituta ex pluribq hitibus, lt ad qta se extendat, n, n, unus hitus se extendit ad multa, nisi in ordine ad vnq ex quo het unitq. et ibidq solutioe ad 3q clarius de scientifico hitu ait, qd ille, qui in aliqua scia adquirit per demonstraq sciq unius cclis het quidq hity, sed imperfecte, cq vo adquirit per aliqq demonstratioq sciq alterius demonstraoi n. aggeneratr in eo alius hitus, sed hity, qui prius inerat, fit perfectior, utpote ad qta se extendens, eo qd cclsq, et demonstraoes unius sciq ordinatq st, et una derivatr ex alia. = qq et prioribus verbis manifeste docet quemq hity etsi ad multa se extendat e vnq simplicq qualitq, et idq docet de hitu sciq ctalis se extendenti ad qtes cclsq.

Dicesq D. Thq

n. negare superaddi perfectioq realq de novo preexistenti qualitati, sed hoc ipso n. erit simplex et indivisibilis qualitas. Co. Mai. constat ex vnq littera Minr. vo ex 3a probaoe oppq sentq. = Sd 2a e, qa illud qd additr, l. e aliqua nova qualitas, l. n. si hoc ultimq: Co facta 2a demonst-

UVA.BHSC

trae manet simplex qualitas, et anteà. 2º. quia
regeneratur novus habitus, quia regeneratio est additio rea-
lis partis ad potentiam: sed hoc est manifeste contra Philosophiam,
quia experientia docet in regenerari novum habitum: Quod Philosophus
negat superaddi perfectionem realem de novo
preexistenti qualitati. Quomodo autem debeat illi si ad
habitus fiat perfectior realiter per 2am demonstra-
tionem absque ulla reali superadditione ex dicen-
dis constabit.

2º. probatur ratione aposteriori: Potentiae ten-
dunt ad obiecta specie diversa, et tamen quaelibet est una
simplex qualitas. Ergo et gratia, et quamvis alia scientia
tendat in diversa specifice obiecta per diversas
species demonstrationes erit una simplex, et indi-
visibilis qualitas. antecedens constat in potentia visiva, quae cum
unica, et indivisibilis qualitas sit in diversos tendit
specie colores, necnon in potentia electiva, quae in diversa
obiecta specifice tendit, etiam est una simplex qua-
litas. Consequentia probatur. Ideo potentia visiva cum indivisibilis sit,
potest extendi ad diversa specifice obiecta, quia omnia
illa adunantur in una ratione lucidi, sive illu-
minati, necnon potentia electiva, ideo tendit in diversa
specifice obiecta, quia omnia illa conveniunt in una
ratione formali: sed sic est, quod omnia obiecta philosophiae
conveniunt in una ratione scibilis, nimirum in eadem
actualitate, seu abstractione a materia. Ergo et potentiae
cum sint indivisibiles qualitates se extendunt ad tota
obiecta in specie propter rationes supra traditas, ita
philosophia propter easdem rationes unica, et indivisibilis existens, ten-
det in diversa specifice obiecta per diversas species de-
monstrationes.

UVA.BHSC

Isr. 1º hoc idq. Ibitus infusi, vt si fides, et Charitas eliciunt diros actus in qq speciali difficultas reperitr, que eadq motivo vinci n̄ potē nisi alitr, et alitr applicato ad diras materias, et tn̄ si vnus simplex hitus: ḡ lt phia eliciat diras demonstraoes, in qq speciali reperiatr difficultas erit vna simplex et indiuilis qualitas. Iseqª tenet a parite. ant, a, ostet, nq fides magq difficultq het in credendo vny articuly, qm aliy, et charitas in diligendo inimicy, qm amicy, que difficultes vinci n̄ posi eadq motivo nisi alitr, et alitr applicato: ḡ.

Isr. 2º quglibet ex virtutibq moralibus, vt iustitia, prudentia ettª, ē vny simplex hitus, seu qualitas, et n̄ se extendit ad diras materias, in qq reperiuntr dira difficultes vincende, que vinci n̄ posi nisi diro dictame, et motivo proxº, et per dira exercitia: q hoc ē n̄ alia raoe, nisi qª obta adunantr in vnica raoe moris: ḡ sufficit vt phia eq sit indiuilis qualitas lt diro medio, sive diris pmisis inferat diras oles, aut se extendat ad dira obta, qd hec adunantr in vnica raoe scibilis.

2º ꝓ apriori. Phia ē vna scia: ḡ et vnus hitus: ḡ vna qualitas. Iste Iseqq patent, q hitus ē speces qualitis, et scia speces hitus: sed ab spēe ad genus affirmative valet Iseq, vt ē vnus homo: ḡ vny animal: ḡ si phia ē vna scia: ḡ et vnus hitus, et vna qualitas.

Iseqs probatr. si darentr in phia, aut alia scia, vbi ptes

veritates per dicta media, et prima demonstrantes potes qualitates, l. ista qualitates coadunantes inter se, si non. 2a. ut hoc ultimum: quia quaelibet qualitas erit una ratio impendens ab alia, et ita darentur tot conclusiones quot veritates demonstrabiles, Ergo a. Scientia est una qualitas simplex; ut ly ut, quod adunantur inter se: quia datur una ratio scibilis in qua adunantur: sed hoc ipso conclusio non potest esse potes, sed simplex qualitas. Probatur. Minor. quia talis una ratio scibilis dicitur unam rationem specificativam in genere scibilis, et cognoscibilis: sed hoc ipso quod ratio specificativa sit una in genere scibilis habitus specificatus non potest non esse unus: Sed hoc ipso, quod datur una ratio scibilis conclusio non potest esse potes, sed una simplex qualitas. Maior. e certa, quia in tantum ratio scibilis, seu cognoscibilis est una, in quantum uno modo potest sciri et cognosci, et terminare, seu specificare cognitionem: Sed talis una ratio scibilis dicitur unam rationem specificativam in genere scibilis. Minor, a, quia habitus in sua intrinseca entitate dependet quoad suam specificationem ab illa una ratione specificativa, ut, n, obiecta in esse rei specificant habitus, sed in esse obiecti: Sed hoc ipso, quod ratio specificativa sit una in genere scibilis habitus specificatus non potest non esse unus.

D. Sr. hac Ratio. obiectum in ratione obiecti aliquid specificat, quia ab obiecto in esse rei certum est habitus, seu potentias non specificare, alias potentia visiva tendens in obiecta diversa specifice in esse rei distingueretur a seipsa specifice: sed quod specificatur ab obiecto in esse obiecti est aliquis habitus, qui sua intrinseca

specificas, vel dependenter ab obto in ee obti: Se non
pote. Scia in ee subilis ee una, qr e una qualitas
et unus hitus, q ipsa qualitas intrice quoad reg
realiter e quae specificatur ab obto in ee obti.

Dices.

Si Unicus hitus sufficit ad omnia obta alicuius scie
Se sufficit etiam unus actus num. ad omnia illa attin-
genda, q quantum ad hoc paritas de hitu ad actum
videtur currere. = Resp. 2a nego seqam, Unitas, n. specifi
ca tum actus, qm hitus summitur in ordine ad obtum
in ee obti, num. ca v. unitas hitus a subto. cui
inhaeret, unitas, a. num. ca actus n. so a subto, sed etiam
ex Unitate, et determinatione principij operantis, et
materiae ca qm operatur; n. enim pote unus numero
actus uti omnibus necesse et medijs, qq aliqua
scia utitur ad obtum toto exhauriendum; hitus vero
cum importet tam inclinaois, pote unus num. est
procedere in diversos actus eiusdem speciei circa
diversa obta in aliqua una rone convenientia,
ex quorum diversitate aliquid ad participant actum,
et alias sint eiusdem speciei formali.

§ 3. et Ult.

Resp. argutis pro opp. ta S. a

Ad 1. arg. resp. dist. ans, quia et quoniam alia
scia gaudent demonstraoibus spe diversis, materialiter
cto ans, formaliter, et in ee subili nego ans.
et seqam. Ad probaoe anti. resp. quia utrumque
aliquis demonstrare quibus diversas spe materialiter, et

in eo re ri, a, producitur, et tn á vibitio, et omni posterio
divisi aqua propr., tn vt coordinatis inter se, at effectú vni
ca et sola visibilis, quare demonstrares si tn materialiter
specifica diversi, n, a, producitur, qd vere significatur in
partibus etherogeneis hominis vel quaevis quilibet
dicta specie quasi materialiter, et tn qd propter diversi
dispositiones organi, secunda producitur, quod omnes illae in
formantur eadem boni; vel demonstrationes n constituunt
habitus specie distinctos. = Ad probationem vero conseq. resp.
dist. Maior, quilibet demonstratio natura sua genera
vana scientiae, quantum est ex se, conc. Maiorem, si illa gene
ratio supponat, nego Maiorem, et dista et sub mi
nori, nego conseq., et quod ex illa sequitur, quilibet
bet, n, demonstratio est vera causa scientiae, qua posita
n potest scientia n produci, hoc tn debet intelligi, si illa
producta n supponat, quia tunc habet tn pro effectu
applicare habitum ad suum obiectum, nec hoc est novum, non
enim omni causa actualiter causans producit
effectum aliquem de novo, qd sit vera entitas actua
liter producta, ergo actio generativa hominis est
vera actio actualiter causans, et tn nullam entitatem ho
minis producit, quia tota anima, cum materia sit in
generabilis, vero effectus talis actionis solum est unire, seu
applicare utramque mat.; idem contingit in actione
consecrativa qua n producitur entitas Corporis
Xpti, alias idem bis produceretur, qd est impossibile,
sed tn producitur sub speciebus, seu applicatur ad
existendum sub speciebus; pariformiter in proposito.

Ob. Scientia procedet
demonstrationibus materialiter specifice diversis, et

cuiusq speciei formalis: ergo restabit qualitas materia-
ter specifice divisa, licet non formalis, et ita erit una
sola in specie, sicut et una qualitas. = Ad 2am do
ans, et nego cons. habitus, n, scientificus e qualita-
tas ordinativa plurium specierum, ex qq adintegra-
tur obiectum totale ipsius scientiae, et ita debet esse una
forma, cuius ordinationi subiiciantur illae species,
quare atq, seu demonstrationes a tali habitu pro-
cedentes, quamvis quoad entitates diversae speciei attin-
gunt, dicantur diversae speciei materialis, si tamen eius-
dem speciei formalis ratione formae, cuius ordinationi
entitates illae subiiciuntur; habitus vero et reliqua insinua-
bimus non correspondet diversitati specierum, sed ra-
tioni formalis, quare erit unus specifice non solo
in esse subilis, seu formalis, sed etiam in esse qualita-
tis, seu materialis.

[illegible] Minori, aliquam Minorem sed in 2a l. 3a demonstratione
potest dari nova difficultas, et alii nego Minorem;
accidentalis, sed Minorem, et nego cons. Ad probationem
Minoris eiusdem terminis ex diversa propor-
proportionia rerum in virtutibus et habitibus secundo illa-
rum potest augeri accidentalis difficultas. Aliqua essentialis,
aliqua accidentalis; essentialis provenit ex defectu ra-
tionis formalis, seu inclinationis ad obiectum formale ratione
vel virtutis, accidentalis vero ex defectu applicationis
aut imaginis, seu ex defectu exercitii aut ex aliqua
accidentali circumstantia tenente se ex parte ope-
rantis, quae reddit difficiliorem operationem circa
tale obiectum in 2a a vel 3a demonstratione diffi-

UVA.BHSC

actus, qui potest reperiri n[on] e[st] essentialis, nec prove
niet ex defectu rationis formalis, seu inclinationis,
cum hinc per tot demonstrationes productus inclinat
in omnes deles seu obta, quae cadunt sub ratione
formali specificativa talis habitus; sed e difficul
tas accidentalis proveniens ex defectu exercitii
seu applicationis ad talem, aut ex aliqua acci
dentali circumstantia tenente se ex p[ar]te operan
tis et haec difficultas reperitur etiam in habitibus in
fusis; charitas n[on] maior difficultas reperitur ex
p[ar]te operantis in diligendo inimicum, quam amicum,
et tamen ad p[ro]pter vincendam n[on] ponitur ab adversariis
novus habitus partialis charitatis, cur ergo ad vin
cendam difficultatem accidentalem, quae e[st] in 2[a] 3[a]
demonstratione habitus, seu qualitas partialis acquiritur?
Hoc arg[umentu]m etiam potest formari ex virtutibus acqui
sitis, ad quarum actum difficultas in individuo
vincendam n[on] exigitur nova virtus, sed ex ratione
formali specificativa potest omnes vincere.
Nec inveniens urget, quod, n[on] obstat, quod habitus
scientifici in ratione qualitatis simplicis in ope
rando indivisibilitatis ab habitibus infusis n[on] diffe
rat? sed tamen differunt in modo operandi in
divisibiliter, cum habitus infusi se habeant ad opera
tiones tamquam tota virtus potentiae, secus a acqui
siti.

Arg[umentu]m 3[um] arg[uitu]r. solo Deo ante nos 20 ... dicitur
... aliquid reale de novo ... superaddit ...
aliqua entitas ... intrinseca, ergo ... alius
de novo idem ... ad ... magis ...

UVA.BHSC

Cui probatur 1° ex D. Thomâ ubi S. Doctor ponere
differentiam inter augmentum intensionis, et extensionis in eo,
quod augmentum intensionis summitur penes gradus
ad subiectum, et ita cum non addatur novum subiectum, non fit tale
augmentum per aliquid realiter additum, sed per
majorem radicationem, seu actuationem in eodem subiecto; aug=
mentum vero extensionis fit in ordine ad diversos actus
circa diversa obiecta, quare fit per aliquid reale
de novo superadditum, hoc tamen non est forma ad for
mam seu intrinsecum, sed extrinsecum, scilicet nova applicatio ad
diversum obiectum, ut lux dicitur augeri realiter per
aliquid de novo superadditum in ratione illuminan-
tis non intrinsece, sed extrinsece per applicationem ad diversum
illuminabile; similiter quod anima extenditur realiter
ad informandum novam partem materiae, non tamen ex hoc
sequitur addi aliquam partialem entitatem animae, sed
cum indivisibilis anima extendatur ad diversam materiam,
potest dici augeri realiter animam in ratione in-
formandi, non alia ratione nisi diversae applicationis,
pariformiter se in praesenti. Et quod haec sit mens
D. Thomae constat ex 2a 2ae quaest. 24 ar. 5 ad 1um
ubi haec verba habet, et similiter scientia habet quantitatem
in quantum est habitus ex parte obiecti, et sic augetur
per additionem in quantum aliquis plura cognoscit;
habet etiam quantitatem in quantum est quaedam forma acci-
dentalis ex eo quod inest subiecto, et secundum hoc augetur
in eo, qui certius eadem scibilia cognoscit nunc,
quam prius. In quibus verbis patet probatus modus in-
telligendi Angelici Praeceptoris. Ad 2um, ad cuius
probationem constat ex solutione 1i arg., et praesens statim
corruit.

Ad 2.^m neg. ant. nisi dicit^r Mat.
n̄ posset ammitti quantit. ad aliqd. seu generari, et
quantit. ad aliqd. manentem, seu n̄ generari in
tali co. casu, seq. 2.^ls Mat. quantit. ad exten
sio. et applicat. nego Mat. et dico eodē m̄o
minori quant. t.3 3, et admissa quant. 23 sub
eadē distinc. nego Mat. 1.^t qualitas neq. indivisi
bili, q^a virtualiter ē multiplex in extensione potest
ammitti quant. nō perfectione seu applicationē,
quant. aliqua ad q. se extendit, et mane
re quant. alia, q^r ex hoc sequatur divisibilitas
ex p.^te rei entitis, seu ammissio illius, et ani
ma potest desinere informare aliqua parte
Materię, sine ammissione aliquius entitis sed
so cū ammissione applicationis, seu extensionis
ad aliqua parte. Quant. v.^o dicit. posse hic
generari quant. 23, 1, 23 sol. et n̄ erga t.3 os
to n̄ ēe certū propter dependentię, et coordina
tionē, q^m hēt sola sequens cū anti. sed dato
qd ita sit, resp. qd si generat^r erga 23 vel
t.3, et n̄ erga t.3 sol. n̄ generatur aliqua par
tialis qualitas, sed tota ipsa, licet ad t.3 n̄ ex
tendatur, tunc, n, sic posset reparari qualitas
quant. t.3 sol. extensa p. extensione quant. 23,
posset etiā e converso accidere abq. eo qd ali
qua partialis qualitas generaretur. Ma
neat ergo fixū Phię, et quęcumq. Scię totalē
ēe unū simplicē, et indivisibilē qualitatē. et hęc
sufficiant dicta pro hac quęst.^e, et pro proë
miali disputatione.

UVA.BHSC

UVA.BHSC

LIBER PRIMUS PHISICORUM.

Cum in hoc libro Phisicorum de principiis communibus entis naturalis, seu mobilis, nec non de quolibet in particulari, et agit de principio extrinseco, quod est supra naturam utique, sed de principiis quae fiunt, et constant res naturales, quae a nobis illa mentis intendentibus explanare iure pertractabitur, et ideo sit.

Disputatio 1.ª

De principiis in communi entis naturalis, seu mobilis

Cum quidam Authores hanc ante disputationem de primo cognito a nostro intellectu disputent, an sit singulare, an particulare? nos in hanc quaestionem omnino omittimus, quia illius propria sedes est in libris de anima, ideoque in praesenti examinabimus tantum quae de principiis in communi sunt dicenda.

Quaestio 1.ª

Quid sit rei principium, et an definitio a Philosopho tradita, recta sit.

UVA.BHSC

Probatis in hac quaestione esse principium in omni re naturali [illegible] physicam, [illegible] definitionem a Philosopho traditam, [illegible] adducemus, ut ostendatur illam esse recte traditam.

Praenotantur aliqua, assignatur deffinitio principii in omni re naturali, necnon contra illam apponuntur aliquae obiectiones, et ostenditur recte traditam esse.

Notandum est 1º principium in tota sua latitudine prout potest comprehendi tam principia metaphysica, ut sunt actus, et potentia, quae omnia sunt omnibus entibus communia, quam physica, sumendo ly physica pro eo non solo quod est reale, sed etiam pro eo quod est subiectum motui imperfecto, et corporeo deffiniri ita a Philosopho 5. Metaphys. lect. 1. principium est unde aliquid est, fit, vel cognoscitur. Et dividitur principium in principium in esse rei, et in principium in fieri rei, et in principium in cognoscere rei. Principium in esse rei est illud, quod ita rem principiat, ut maneat in illa, ut forma composito substantiali, quae ita est illius principium, ut in ipso maneat intrinsece. Principium in fieri rei est quod principiat rem, verum non est necessarium, ut maneat in ipsa, ut privatio formae advenientis materiae respectu compositi ex

fron, et mea attribuendi. Prin in cognosci rei e illud qd e cognitionis princ; et species ipsius rei que cognoscitur.

2° e notandu prin dicere habitudinem primi ad principiatu, et qu n' so qd e intrinsecum, sed etiam extrinsecu dicat talis habitudinis, inde e prin- cipium aliud ee intrinsecum, aliud extrinsecum, v° cognos- ceti dicit, que e inter prin, causa, et elemen- ta; omnia, n, hec dicunt habitudinem primi ad principiatu, neqz tamen induunt rationem principii; hoc in latius patet, qm causa et hec qm ele- mentu, quare se habent ut superius, et inferius omnia, n, elementa sunt causa, et prin, n' vero omnia prin, et causa sunt elementa; similiter om- nis causa e prin, n' tn omne prin e causa, q a ut salvetur ratio principii sufficit qd dicat ordinem primi ad principiatu, n, a, e narius influxus in ee, quare Pater aeternus re- Verbi het ratione prin, n, a, causa, q lt in di- vina generatione adsit communicatio ipsius ee, n, s° influxus in illud. Ut v° aliqd habeat ratione causa, ultra habitudinem primi ad princi- piatu e narius influxus, et ut s elementum, ultra habitudine, et influxu, e necessarium, qd ma- neat in composito tamqm illius pars essentialis, quare elementu e prin intrinsecum, cetera v° extrinseca. His prenotatis.

Prin realia deffini- untur ab Arte in physicis tex. 42. lect. 10 ita, prin sunt que n' sunt ex aliis, ~~neq~~ nec ex alterutris

sed omnia ex ipsis: quae definitio e dla sdis prin
naalibq, seu transmutabilibus, quae si 1a pria,
et ideo n si ex aliis, si, n, ex aliis eent, alia
eent prima, et ita ipsa n forent 1a pria, et
in hoc differunt ab elementis, quae etsi sint pria,
n tn 1a, q ipsa ex aliis sint oposita nempe ex
maa, et froa. ex quo patet ex alterutrii esse
n fieri, idest ex se invicem, alias si vnu ex alio
fieret, ipsum vtrumque n eet 1m; vo denique oportat om-
nes res naales ex ipsis fieri, si, n, ex illis n
fierent, n eet rao cur essent pria rerum
naalium. Haec deffinio explicata ut magis
itaque innotescant apponamus aliquas obiec-
tiones, quarum solutione illustrabitur.

Ob. 1. Contra 3

particulam ut pria n eë ex aliis; illa par-
ticula ex si summitur in tota sua latitudine,
et prout etiam includit pria extrica conuenit causae
in efficienti, et mouenti et omni causae extricae;
si vo summatur pro causis intricis, seu parti-
bus oponentibus, conuenit maae, et froe, n, a
priuationi; si, a, n pro causis intricis, sed pro
tro a quo extrico, hoc m n so priuao erit
prin; sed etiam froa corrupta, quae fit etiam rao em
tri a quo, et si per acc, q agens naale ex
quolibet subiecto n potest educere froam, n, n, potest
equus generari ex lapide; deinde ly ex n
accipiatur tam pro eo ex quo aliquid fit, tamquam a
tro a quo, et pro eo ex quo, aliquid constituitur tamquam
ex parte oponente e equivoce in deffinitione prin

cipiorum. Denique quia sequeretur hanc definitionem convenire pri
ma inscriptibilium, siquidem corporea materia coelestia
privationem habent pro principio, quod solius creationis haben
tis, et ita ex nihilo sit facta: Ideo bene ista particula
videtur non recte apposita in definitione principiorum naturalium.
Ob. 2º [illegible] 2a illa particu
la *neque ex alterutris*. Ista particula falso appo
nitur in definitione, et insuper superflue: quia definitio non est rec
ta, quando illa quae ponuntur sunt substantialis principium entis
naturalis, et tamen fit ex materia; quia convenit [illegible]
illa particula *ex alterutris* denotans unum principium ex
alio non fieri falso apponitur in definitione. Quod [illegible]
2a principia sunt contraria: ideo in [illegible] in hoc libro [illegible]
[illegible] fit ex alio, et non *album fieri ex non albo*, non ex
omni, neque *ex nigro*: unum principium fit ex alio, ergo
illa particula *ex alterutris* falso apponitur in de
finitione. Quando 2a [illegible] [illegible] hoc ipso quod
principia non sint ex aliis prioribus, sequitur unum ex altero
non fieri, alias unum esset prius alio: et hoc explicatur
per 1am particulam: ergo 2a, idest non fieri ex alterutris
superfluit in definitione principiorum.
Ob. 3º 3a particula
Omnia ex istis, quia quod per illam significatur non veri
ficatur de principiis in particulari: ergo non convenit princi
piis omnibus. [illegible] [illegible] patet, quia repugnat [illegible]
re [illegible] [illegible], et [illegible] particularia. [illegible]
[illegible] Ex principiis igitur [illegible] non possunt omnia fieri
tum [illegible], et [illegible] [illegible] principium alterum [illegible]:
ergo fieri omnia ex principiis, quod est significatum illius
particulae non convenit principiis in particulari.

Codex 4 p
20

P. Mr Garcia

UVA.BHSC

His tamen non obstantibus sustinenda est recta Artis prioris definitio, cuius rectitudo aliter probari non indiget, nisi solutione obiectionum, et ideo sit

§ 2us.

Solvuntur obiectiones contra definitionem principiorum.

Ad 1am obiectionem dicimus illas particulas ex illis, aut principiis, non sumi in quantum est a quo res naturalis esse pendet, sive in fieri, sive in facto esse, vel tamquam ab antecedentibus, vel tamquam ab aponentibus, sicut se habent principia, et principiata ita, ut principiatum resolvatur in principia, hoc tamen in quantum tale in aliud principium non resolvitur, et ita principiatum habet esse ex aliis, scilicet principiis, principia vero non sunt ex aliis, scilicet principiatis sunt ex illis. Causa autem efficiens, et quaevis alia causa extrinseca non habet quod sit ex qua alia fiant, quia non sunt principia ex quo res naturalis constant necessario fieri, nec in facto esse. Causa namque efficiens dicitur a qua, finalis propter quam, exemplaris vero ad cuius imitationem; nulla autem causa extrinseca dicitur ex qua aliquid fiat.

Ad illud de privatione dicimus quod privatio sumitur ex quo terminatio loquendo formaliter, quia ex aliis entibus non potest fieri aliquid per se, et formaliter, sed solum per accidens. Et ignis potest generari per accidens ex pluribus rebus, ut ex ligno, ex papyro etc.; formaliter tamen fit ex illis, quatenus conveniunt in privatione ignis. Et quando dicitur non ponere agens naturale de quocumque subiecto educere aliquam formam, respondemus hoc non esse quia non fiat formaliter ex privatione, sed quia non

semper mota a alijs formis, et ex illa educitur talis forma.

Ad illud 2. de aequivocatione respondeo non generari aliquid ex aequivoco, scilicet in genere agenti de principijs non est in fieri; sed in facto esse, quare debet explicari, ita de principijs ex quo aliquid fit, quod de principijs ex quo aliquid est.

Ad ultimum respondeo definitionem convenire principijs rerum corruptibilium, et incorruptibilium, quia licet definitio principia tribuat principijs, et privatio non sit principium incorruptibilium, hoc non tollit quominus conveniat principijs ex quo constant, neque enim ex eo quod definiuntur tria principia omnia debent reperiri in quolibet ente naturali, definiuntur neque tria, quia in collectione omnium entium naturalium, reperiuntur, licet in aliquo tria requirantur, et alijs duo sufficiant.

Ad 2um obiectionem respondeo negando antecedens, ad cuius 1um probationem, dicatur unum fieri ex materia, eo modo, quo forma dicitur fieri, dicitur, a, Aristoteles dicit, quod contraria non sunt ex alterutris intelligitur secundum quod contraria sunt, non, a, contraria non sunt, et forma et materia, tunc non unum ex alio fieri potest. Ita docet D. Thomas ex Philosopho lec. 11. et 13.

Ad 2um antecedentis probationem respondeo non omnia principia esse contraria, et contra videtur, quia forma et materia non opponuntur, quia coexistunt, et similiter privatio, et materia. Ad Minorem, a, ita distinguo vel unum contrarium fiat ex alio formaliter, et in abstracto nego; in concreto, et materialiter, concedo Minorem. Et unum principium fit ex alio, distinguo eodem modo, et datur, quia ex imperfecti, quod

e contraria albini ... abstracta ... sit albe-
do, nec albus, fit, a albus ex non albo, seu ex nigro,
et hoc non est proprie fieri ex contrario, et in subs-
tente contrarii, hoc est, non sequitur contrar. ideoque ex illa
potest fieri omnia, quae fieri potest illi simile.

Ad 2um probatur quod
quod antum seri maiori, et minori, neque contrario; quia
... partiale significatur propria, quia non est ex
alio, ... propria, per ... 1a contraria ad ...
... causarum, quae ... sint in suo genere, non contra-
riantur, quia ad invicem ... causae, et mutuo se [illegible]
propria ... non conveniunt ad invicem, nec unum est ex alio,
quia ... et 1a contraria, quod significat ... neque ex
alterutro.

Ad ultimum obiectum ... nec ... ante
ad ... probatur ... ante, aliquo ...
omnia fieri ex ipsis non ... propriis in particu-
lari, omnibus propriis in particulari simul,
neque ... omnibus ... secundo ..., ex
omnibus ... propriis in particulari omnia fi-
unt, quia quodlibet fit ex suis propriis in particu-
lari, non autem ex eisdem propriis omnia debent fieri,
quia dum dicitur de illis, quod omnia ex ipsis fi-
unt, debet intelligi in sensu distributionis ac-
commodae, ita ut omnia fiant ex materia, forma,
et privatione, quodlibet autem ex sua materia, forma,
et privatione; sicut dicimus, subiectum esse subiectum
omnium accidentium non debet intelligi, quod omnia
accidentia subiiciantur in eodem numero subiecto, sed in quol-
libet substantia omnium, sive ... [illegible] subiect...

UVA.BHSC

Quaestio 2ª

An sint tria tantum entis mobilis seu naturalis principia?

Varie circa numerum principiorum senserunt antiqui Philosophi, alii plura quam tria ponentes principia, alii duo tantum, alii unum, quas omnes refutat Aristoteles in principio. Inter illos etiam non desunt aliqui plura vel pauciora assignantes, quorum rationes adducemus, et solvemus. ad quaes. 2ª.

§ 1us.

Aliqua notantur; et rationes probantes principia esse plura, nec pauciora ponuntur.

Notandum est 1º tria principia de quibus procedit dubium an illa tantum sint principia entis mobilis seu naturalis esse materiam, formam, et privationem.

2º est notandum quaestionem non procedere de quacumque principiis entis naturalis, nam causae extrinsecae etiam sunt principia, et vidimus quaest. 1ª ante quod principium est quod superius ad illas, et ita satis constat esse plura principia, quam tria, cum causae sint quatuor, sed dubitatur de principiis rei naturalis intrinsecis pro fieri, et esse ipsius.

Tertio est notandum nomine

UVA.BHSC

naale pone distinguam duplex in fieri, nudu
e in ipsa mutatione, et in facto ee, et generis eadem
def. q in fieri, et in facto ee, a[illegible] in propter
oliviy statu e de acceptione ipsius in fieri, qd n e
in facto ee. Ubis q notatis.

Ad probandu pria
entis naalis ee ista tribus argumentis 1°. Si pri-
vao in priy entis naalis e per modu ter-
mini aquo: sed hoc ipso qd privao se hent,
ut tris aquo ad eni naale e illius priy, se-
quitur fraq corruptae ee ei priy. Ergo pria entis
naalis supponit qd privao e primum in ista
tribus. Mai. e certa, q privao n ingreditur
ad istituendu totu substantiale, quare n e priy,
ni e per modu termini aquo. Sequela mi-
noris p. Non minus exigit ad generatoq,
qd precedat froa in maa, qm qd precedat pri-
vao frae introducende. Sed hoc ipso, qd privao
se hent, ut tris aquo in generatione e illius
priy, sequitur frae corruptae ee priy ejus; ergo
se hent ex q tri aquo, ut privao. Ant. p.
q cu maa n possit ee s froa, et transeant per
generatione ad ee sub alia froa, exigit precedere
frae in maa.

2. argumentum. Unio inter maam et fraq
naen et dispositiones requisitae ad generatione
opposite. Ergo n so privao, froa, et maa si pria
entis naalis. Ant. e certu, q nisi precedentis varianto,
et maa e disposita ad recipiendu frae n generatio
opposite. Ergo q. q pria si illa, que

UVA.BHSC

generantur ad generandum spiritus substantialis

Ad probandum prae-
sentis nolles est quaedam tribus argumentis. 1° quia
si forma est principium generationis est quia ingreditur ge-
nerationem eius terminus: sed haec ratio potius mi-
litat oppositum: ergo forma non est principium. Maior certa est.
Minor probatur. 1° quia quod est terminus alicuius rei nequit
esse illius principium: sed si forma est terminus generationis
illius principium esse nequit. 2° quia repugnat esse principium
terminus generationis, et ex alia parte haec ratione non sequitur
esse illius principium, imo oppositum: sed ex eo quod forma
sit terminus generationis non solum non sequitur esse principium,
immo sequitur oppositum.

2° arguitur. Principia sunt quae
non sunt ex alteruttris: sed forma fit ex materia: ergo
forma non est principium, ideo quia haec omnia praedicta
tribus.

3° arguitur. Aristoteles in praedicamentis dicit pri-
vationem esse principium per accidens quia non per se pertinet
ad generationem, ideo quia non erunt tria principia, sed pau-
ciora.

4° arguitur. Privatio est nihil, tamen ratio
tantum: sed ex nihilo nihil fit: ergo ex privatione
non potest fieri ens reale, et reale: ergo privatio
non est illius principium.

5° arguitur. Illa quae privatio habet
quantitatem illius in nullo generationis re-
servatur: sed nequit esse illius principium. Ideo ar-
guitur quod quod non est principium esse non potest. Antecedens probatur
ratione quia habet privatio quantitatem fit, eternam

UVA.BHSC

rets in ista generasii simul cet materia
privaca form. et ipsa forma: ergo hoc e implica-
unij. Prob. cons. Maior quia forma in puncto gene-
rationis e aj materia: et in eadem privatio servva-
ret sunt cē simul et maa aj privaca
form. et ipsa forma.

6° et Ultimo arguitur. Si
privatio cet prin. per regenerationis, nulla es-
set generatio, cuius privatio n cet prin.: ergo hoc
e falsum: Ergo. Maior e certa Minor. prob. quia
generante verbo ex quibus sacramentali-
bus datur generatio: ergo ad illam n concurrit pri-
vatio: Ergo datur aliqua generatio, cuius pri-
vatio n e prin. Maior e certa. Minor prob.
Illa generatio n supponit maam in qua pre-
cedat privatio, quia nulla e, et simul cum forma pro-
ducitur: Ergo ad illam generationem n concurrit pri-
vatio.

§ 2us

Ponitur vera Sententia, et probatur.

Dico prima naalia respectu compositionis, seu in facto
esse entis naalis cē duo tm; respectu illorum
in fieri, seu respectu generationis primorum cē tria,
nec plura, nec pauciora. Hec dicta e mens
Aris. in hoc libro tex 67. [illegible]
[illegible], que omnium Peripateticorum sententia se-
quitur.

Prob. a, quia illa [illegible] dicta sit prima entis na-
alis in facto esse, seu prima compositionis primi [illegible] duo

tm: C. ille, si opera pri ri. naali, aut prius aut
post, ei in quo resolvit qualitas gratia: ergo hic revol
vit in duas quae sunt alterius, sive prim. tam: nimirum in
magni et frigi. ... quoniam in tam duas prim. Mai.
a certa, quod qualibet qualitas opposita resolvitur in
prim. ... qualitatibus illi ... Minor a
... in homine omnis qualitas non est opposita a...
... et Mai. in quo est resoluta. ...
omni ente naali, ... impossibilis alia part.
aut prius eiusdem termini, et nec aliunde entis
naalis: ergo qualibet qualitas rei naalis resolvitur
in in duas quae sunt eiusdem, seu prim. tam, nimirum
magni et frig.

Quoniam ... ut rei prim. ... na
alii in ... seu rei generationi ... propria
est tria prim. ... ex ... generatione, sive mu
tatio substantialis, quae ... definitur ... terminus
ab ... ad ... tali mutatione facit ali
quid de novo, aliud non mutaret, si aliquid de
novo non faceret, ... permaneret quod antea erat:
... si aliquid de novo ... noverit quod antea
non fuerit ut nunc est: ... mutatio ... ...
illo non est illius quod producitur, quod est privatio ...
... hec est ... generationis, ...
rei naalis, ... requirat ...
... mutatio fit per hoc, quod aliquid transmutat
ab ... ad ... in ... substantiae
... termino ... in ... in quo ...
mutatio: ... tale ... ... hec ...
... mutatio substantialis, ...

UVA.BHSC

naalis, ergo est e' princ' illius. Quod a, fòa requi-
ratur p. a qui fòa e' finis intentus a generan-
te, et que tendit eius motio, et lt sit ultimus
in executione e' primus in intentione. ... fòa
est requiritr ad generatione, seu fieri entis na-
alis: Ergo e' princ' illius: ... ... sibi ... fòa
mea, et privatio n' potest salvari generatio,
seu fieri rei naalis, nec aliquis e' naris, ut
constat ex decursu motionis: ... pria entis naalis
in fieri, seu generationis princip. si tm tria, nec
plura, nec pauciora.

Advertite ma... fòa, et pri-
vatio dicit, et ea pria generationis, quia a generat-
tione ... ... , ... q ab illis pendet generatio
est in suo ...

Dices. Si fòa esset princ' entis
naalis quoad fieri, Maxa, q se haberet ad
fieri, seu generatione per modum termini ad quem:
sed ex hac ratione sequitur privatio fòe praexi-
stentis est ea princ' generationis, quod nullus di-
xit: Ergo fòa n' e' princ' entis naalis quoad
fieri. Mai. constat, q nulla alia ratione potest
dici fòa princ' generationis, nisi q e' finis illius
ad quem, et ... ratione probavit ... e' Minor
... q ita indispensabiliter requiritur ad
generatione privatio fòe praexistentis, ut n'
possit generari noua fòa, nisi ad sit pri-
vatio praexistentis.

Rn. ... Maiori neg. mi-
... ad cuius probationem dicitur ... ... ea ge-

nerari novae formae nisi adsit privatio et corruptio praeexistentis; ceterum hoc per accidens, et non per se intentum a natura, quae talem formam non intendit, nisi destruere antiquam formam et introducere aliquam privationem, ergo non producere formam in materia, quae in ipsa non est, sed non requirit privationem formae praeexistentis ex parte entis naturalis quoad praeexistentiam. Imperfectioni, a, productio novae formae in materia absque eo quod adsit privatio praeexistentis provenit ex parte ipsius formae, quae incompatibiles sunt in eadem materia simul, vel ex alia quae alia ratione infra apponenda, non, ad quod materia ipsa intendat, aut receptum materiae [illegible] exigat.

Dices 2o. Genitum est pendentia a generante, quia est productio genitiva, quae dependet a generante et non per se: quod generatio non est per se alteri assignari, ergo et a generante = 2o generatio est mutatio, quae essentialiter dependet a mutante: nisi recte dicitur generatio esse mutatio a materia, praeter privative transiens dependentiam. Resp. dico eos [illegible]: generatio est pendet a generante, seu efficiente in quantum actio est, [illegible] in quantum mutatio negatur, et [illegible]; hoc illud dicendo [illegible], [illegible] mutantis [illegible] [illegible] [illegible]. Cuius ratio est quod generatio seu mutatio est in quantum talis [illegible] dependet est, et non [illegible] receptum formalis [illegible] quod formaliter recipitur, quod

vel ut agens, vel mutans, ut sic dictus manet, aliquid
nullo quod recipit formaliter a termino principiato aliquid, quod de-
nihil actiuitas est, nisi ratio ad quod est passio esse quod
mutat subiectum, et est forma et subiectum quod mutatur
quoad materiam identice, et actio, et etiam pas-
sio, sicut actio in quantum actio est in dicit res-
pectum ad agens, et non ad passum, etsi identice sit
passio, ita mutans in quantum mutans est tantum
identice in actio et passio non recipit formaliter
agens nec passum, sed tantum terminum a quo, tum
ad quem, et subiectum.

Prob. 2a et vlt.

Cadaveris fit per se a viuente: Probatur: talis gene-
ratio per se pendet a forma viuentis tamquam a termino
a quo: Sed falsum est dicere generationem ex uno
repugnare esse transitum de non esse ad esse, sed est
dicendum abstrahere a transitu de non esse ad
esse, et de uno esse ad aliud, nec in forma
generationis non esse solum terminum assignatum, sed etiam
formam corruptam. ant. probatur, quia impossibile est introdu-
cere formam cadaveris, ubi non praecessit forma
viuentis: Ergo generatio cadaveris fit per se
ex viuente.

Ad 2um neg. ant. Generatio
enim cadaveris, si essentialiter per se penderet
a forma viuentis, Deus non posset introducere
formam cadaveris in materia nisi ~~fo~~ praecederet
forma viuentis, sed hoc est falsum, quia in hoc
nulla est repugnantia: Ergo generatio cadave-
ris non fit per se ex viuente.

UVA.BHSC

... hanc ... forma ... quae denominat mortuum; at haec est praeter ... quia prius ... vivens, ... mortuum, ... quod numquam ... vixit, nec mori potuit ... forma cadaverica ... fit per se ex vivente.

... Maior forma cadaverica denominat mortuum, in quantum forma cadaverica est ..., ... Maior ... denominat mortuum, quatenus succedit formae viventi, ... Maior, et Minor ... forma ... cadaverica ut denominet mortuum ... materiam ... quod praecesserit in subiecto forma viventis, cum, a quo Deus illam introduceret in materia ... fuit forma viventis, ... denominaret mortuum ... talis denominatio.

Inquires ... generatio formae cadavericae ... fit per se ex forma viventis, quare semper ... debet ... introductio formae cadavericae ... formae viventis in materia, ... generatio cadaveris exigat ... praecedere formam viventis, ... forma viventis ... in ... et in tam brevi mora ... materia, ut ... introducat ... forma ... maneat materia, introducitur in illa forma ... qualis est cadaverica, ... propter hanc ... corrumpitur forma viventis

UVA.BHSC

introducatr semper frã Cadaverica, et hec itẽ succedit semper in subo, in quo frã viventis fuer cunt, n. in ipsa exigit eũ alĩq frõq precessisse, cq Quiq ponit illq introducere in quacũq mãq, in qua nulla frã viventis precesit, q in hoc nulla apparet repugnantia.

§ 3us et Ult.

Resp. argutis in 2a rny.

Ad 1m arg. ad probandũ pria eẽ qta tribus, resp. dist. Maiori, nec sequela Minoris, ad cuius probaz. nego ant., qd enĩ precedat privao in mãa frõe introducẽd. exigitr eũ ex rõne ipsius mutaoĩs; qd n. ad frõq introducendam per mutaoẽ in mãa requiratr alĩq frõq precessisse in ipsa, hoc per acc se het ad mutatioẽ; proindeq nequit eẽ illius priũ, provenit n. ex imperfectissima entite materiẽ, que s. frõa nequit existere, quare si per impoile s. frõa existeret mãa, fieret mutao, que fieri non posset, si exigeret eũ frõq pcedere in mãa.

Ad 2m arg. resp. admisso ant. nec dicẽq; unio neq frõ ad mãq, l. n. e aliqd distĩq ab ipsis, l. si sit aliqd distĩq reducitr, l. ad mãq, l. ad frõq ut modus illarũ, quo exercent mũq principii exercitiũ, a. priũ n. ponit in numero cũ ipso, v. et si requiratr unio dicta, et medians inter pria, adhuc n. sũ qta pria; dispositioẽs et

se teneant ex p^te mãe, n̄, n̄ mãa utraq; ẽ pri
y generaõis, sicut ut dispõita, unde orat mãe
et dispoiões, ut uny priy computari; et ex hoc pt
aq probaõe oreque.

Rñ. 2ª hanc solutiõe. Pri
vao se tenet ex p^te mãe nisi, n̄, mãa ẽ pri-
vata fõa, itaq n̄ potest in se recipere: sed ha-
n̄ obstante privaõe ẽ priy entis naalis: q lt
dispositiões se teneant ex p^te mãe, poterunt
ẽẽ entis naalis priy.

Rx. desii maiori, et
Minori, nego oreque; disparitas naq inter pri-
vaõe, et dispositiões, lt omnia se teneant ex
p^te mãe, stat in hoc, qd privao het dispy
mody concurrendi, ac het mãa aq generaõe,
nimiry ut tris aquo, cui per se correspon-
det tris aq que, nimi, n̄, per se fit ex non
eme; dispositiões, aq n̄ concurrunt nisi in
gere, et per mody causæ materialis, ideoq
reducuntr aq mãe, nec ponunt in numro
cy ipsa.

Aq 4^m arg^ty aq probandy priã ẽẽ
pauciora tribus resp^r dis^do mãe; ideo for-
ma ẽ priy generaõis, q ẽ ipsius termi-
nus pcise, nego mãe q ẽ terminus
dans ẽẽ compositi, cdo mãe, et nego Min.
aq cuius probaõe dis^do ãns, qd a tres
a licuius res, n̄ potẽ ẽẽ illius priy, qd est
tris n̄ dans ẽẽ, cdo ãns, aliter nego ãns,
et distinguo cõsq m^o oreq; l, nego oreque.

UVA.BHSC

tio 2ª probanda Minori dicendo Maior, quoniam
principium tris generationis, quare tris solum tris ut
dari esse neque Maior, et contra Minori, neque conseq.
prob. non dicitur tris generatis quia in illa vocatur
Motus, est non prima intenta a generante, quia est
quae dat esse opposita, quare etiam si sit tris genera
tionis est illius priv. opposita, vero est principium tris, non
dat esse, id est recipiens esse, ideoque neque esse priv.
et privaty.

Ad 2ª resp. dicendo Maior, priva non fit
ex alterutris, sed ex utriusque non fiunt, quia si contra
ria, solum Maior, aliter neque Maior, et contra Mi-
nori, conseq. et non quaest ante diximus per ne-
gans ex alterutris significatur priva esse contraria, quia
contraria ex se invicem non fiunt, cum non omnia priva
sint contraria unum ex alio poterit fieri, eo modo
quo fieri potest convenire priva, et ita poterit
prob. fieri ex materia, et esse vere priv.

Ad 3ª resp.

Cum dixisse privationem esse priv. per accidens non
entis realis in tali esse, non a, recipiendum principium
quaedam fieri, ambis, a privatio non opponitur
priv. per se quaedam fieri, vero neque est contra.

Ad 4ª

admissa Maiori, distinguo Minor: id ex nihilo
nihil fit, tamen actio agens neque Minor, tamen
ex ... solum Minor et distinguo ...
conseq. ... non resp. ...
ut pote mera carentia, tamen ... aliquid fiat
necessario exigitur, quod prius non fuerit, ideo hoc

UVA.BHSC

ñ eē, qđ ē privao eit exigitr et tri aqco,
recedit sutty par mutaoē, et ita ē prium
nimiry tqam tus acuo, ñ, a, tqam parr ḡpa
rent.

Ad 5y resp̄ ẽno antis neg. dō Ɔreqȝ ad
cuius probaoē dicato, qd illud qđ ñ existit in
quando generaoīs pōtē eē prīj par modum
tri aquo, q ñ exercet raoē prīj existendo,
sđ desinendo, et ita vt privao ē prīj par
modū termini aquo, suffit qd desinat ēēe
in mãa ipsum adinstans in quo eē ipsa exi
tit foa, qua privat.

Ad Vltimy resp̄ Ɔtra
Maiori, neg dō Mining, ad cuius probaoē Ɔtra
etī Maiori, negabitr Minor, et ad huius pro
baoē Ɔtro tanti, negabitr Ɔreq, fatemur nae
generaoē Vermiy ex speciebꝫ Sacramentalibꝫ
tibꝫ eē vere generaoē, sđ negamus nece
scurrere ad illā privaoē, et prīj, q quamuis
ñ ē mãa, in qua ꝑcedat privao, eo qđ sup
ponimus illā destructā vi Verborū Ɔsecraoñis,
ē tn quantitas quę ē Vicaria Materię, et
in ipsa ꝑcedit privao foę Vermiy et et
dispositiones ad generaoē Ɔporis de novo.
et hęc sufficiant de hac quęstione.

Quęstio 3ª et Vltª

An pria entis naalis sint Ɔtraria, et 1ª Ɔtraria?

P. Mr. Garpiar

Coler5 phiq.
28

UVA.BHSC

Diximus supra (ex quo) ex alternatris in definitione priorum quorum significare 1a pria esse 9aria, quae 9aria sunt ea quae ex se invicem fieri non valent; ideoque ut hoc patefiat statuitur jsens dubium, insuperque quaerimus, utrum sicut 1a pria, et aliqua 9aria, sint etiam prima 9aria, quod breviter resolvemus.

§ 1us.

Aliqua notantur, et rases probantes pria non esse 9aria, nec 1a 9traria apponuntur.

Notandum est 1o. quod pria spatiata in facto esse non 9triantur, quae 9traria sunt, quae se invicem expellunt, et mutuo se interimunt: sed pria, quae sunt spatiata in facto esse non se invicem expellunt, nec interimunt, immo coexistunt, ita ut materia appetat formam, et e contra: sed inter illa non solum non datur 9trarietas, immo datur appetitus unius respectu alterius ad invicem.

2o. est notandum quod privatio similiter non est 9traria imago; sicut 9traria sunt, quae simul non spatiantur, cum materia, et privatio simul spatiantur, evidens signum est, illa non 9trariari; quia, ut spatiantur est certissimum, quia materia dum est sub unica forma est privata omnibus aliis, quas in se potest recipere. His sic notatis, cum Philosophus dixerit pria esse 9traria, et non omnia sint, ut patet, necesse est assignare, quae aliorum sint 9traria: et quia hoc est aliqua difficultas, ideo pro prima sententia negante pria esse 9traria.

Arguitr 1º priā ambii assigna-
ta ñ substaalia: sed subtis, ut dicitr in fidi-
camentis, nil ē varij: Ergo priā entis raalis ñ
ss 3aria.

2º arguitr ad probandū ñ eē 1a stra-
ria coda arg: quę straria ñ ss, 1a straria eē
ñ posit: sed priā substaalia ñ ss 3aria: Ergo nec
1a straria. Mai. ē nota. Minr. stat ex ar-
gumento anti.

3º. Si froa, et privao essent 1a
straria, ñ darentr straria priora ipsis: sed dan-
tr: Ergo ñ ss 1a straria. Mai. stat, qa 1a straria
sub aliquo genē, ideo ss 1a, qa alia in ipso genē
ñ ss priora. Minr vº p. froa in comuni abs-
trahens a substaali, et accidentali, et etiā
privao oppta illi ss priora froa substaali,
et eius privaoe: sed ss 3aria: Ergo dantr stra-
ria priora ipsis.

4º. Ideo strarietas substa-
alis, si aliqua eēt, eēt 1a, qa aliæ omnes
strarietes in ipsa fundantr, et ab ipsa deri-
vantr: sed aliæ strarietes nec fundantr in ip-
sa, nec ab illa derivantr: Ergo. Mai. vº certa,
qa ñ alia rōne strarietas substaalis potest
dici 1a. Minr. a, pt in Coelis, in qb datr
strarietas motus, quę ex strariete substa-
alis ñ oritr, eo qd in Coelis talis strarie-
tas ñ datr.

Deniqȝ arguitr. Philos. ps 1º
phisicor tex. 43 docet, qd omne qd fit,

ex altero contrario fit: sed contraria fiunt ex se invicem: ergo tria, ut ex illorum constat deffinitione non fiunt ex alterutris: ergo non sunt contraria.

§ 2us.

Ponitur, et probatur Conclusio.

Duo principia entis naturalis in fieri, seu principia generationis ejusdem, nempe quoad materiam, ergo quoad formam, et privationem esse non sunt contraria, ergo tria contraria. Haec conclusio est communis et generaliter recepta.

Quoad primam, probatur

ut principia esse contraria probatur. In natura datur fieri et motus: ergo ubicumque datur fieri, et motus, datur contrarietas: ergo in natura datur contrarietas. Consequentia est certa, et constat. Minor autem probatur, quia ubicumque datur fieri et motus, datur positio unius, et ablatio alterius: ergo et contrarietas: ergo quod ponitur est forma, et quod aufertur privatio: ergo in natura datur contrarietas inter formam et privationem.

Quoad 2am probatur

Secundo ut esse contraria principia, privatio, videlicet, et forma. Quia privativa oppositio est prima omnis contrarietatis, omnis, nempe, contrarietas positiva includit privationem, et ita privativa contrarietas aequivalenter comparatur, ut universalior illis, et consequenter ut prior illis: ergo inter principia datur talis contrarietas privativa (non, nempe, contrarietas rigorosa est dabilis) ergo principia sunt contraria.

Secundo alia via probatur

UVA.BHSC

solo respectu pria eē contraria, quare 2a pars =
Subst. est, 1a enim inter omnia praedicamenta contrarietas,
quae in hoc gen. invenitur, qualiscumque illa sit,
debet eē prima: sed contrarietas, quae reperitur inter
formas, et privaones, sive inter formas, et formas ratione pri-
vaonis, eē in gen. Substantiae: ergo eē 1a, consequenter pria subs-
tantialia prima contraria.

Denique 3a pars. Condiciones
assignatae a Philosopho pro primis contrarijs
conveniunt omnes hisce prijs. Ergo si 1a contraria. Anteces.
probatur condiciones sunt tres, scilicet quod non fiant ex alijs, neque
ex alterutro, et omnia ex ipsis fiant: sed istae
condiciones conveniunt primis prijs, et quoad 1am constat,
alias non essent 1a; quoad 2am etiam, quia forma non
fit formaliter ex privaone, sed per accidens, aut ma-
terialiter, sic albus ex nigro, albus, non formaliter
non fit ex nigro, sed ex subiecto habente nigredinem,
ita etiam forma non fit ex privaone formaliter, sed ex
Subiecto habente privaonem: quoad ultimam etiam constat,
omnia, non, quae fiunt ex illis prijs fiunt: ergo
condiciones assignatae a Philosopho pro primis
contrarijs conveniunt omnes hisce prijs.

§ 3 et Ult.

Resp. argutis in contrarijs.

Arg. 1o arg. ad probandum pria non eē contra-
ria respectu ista ratione, dicendo minus Substantia nal.
e contrarijs contrarietate stricta, et rigorosa, solo
minus, contrarietate privativa neque minus et.

UVA.BHSC

dicq. dy, n, dicitr in pdicamentis Subst̃ nil
ee ðtrarij, ittigi debet de ðtrariete stricta,
que versatr intr extrema, que sub eodẽ gen̄e
maxe distant, et ab eodẽ subto mutuo se ex-
pellunt, n, a, de ðtrariete lata, seu privativa,
per qd patet ad 2ᵘᵐ argᵗᵘᵐ, ðsa, n, Maiori ne-
gabitr Minor proptr dcã tradita.

Ad 3ᵘᵐ res-
p. ðsa Maiori, neg. Minorẽ; ad illius probaõe,
diguo ans, froa in ðmuni, et privao opposita
sunt priora ipsis in particulari, et ðtraria,
in existendo nego ans, in pdicando, ðcedo
ans, et dictio eodẽ mᵒ ðcedᵒ, dicatr froa in ðmuni,
et privaõe oppᵗᵃ n dicere sᵗ aliquã ðtrarie-
tẽ in existendo, id tm dicunt ðtrarietẽ in
ðmuni per abstractiõẽ intellectus, ideoq. n ðsti-
tuunt ðtrarietẽ sᵗ in re; in psenti autẽ lo-
quimur de dicta ðtrariete, que in re exercetr,
et hoc modo froa, et privao st dicta ðtraria.

Ad 4ᵘᵐ resp. neg. dcã maõẽ,
et ad illius probaõẽ dicatr ðtrarietẽ substãa-
lẽ, que raõe substẽ dicitr dicta n ẽe sᵗ, q in
ipsa omnes aliẽ fundentr, seu ab ipsa de-
riventr, id ẽ, et dicitr dicta, q substᵃ ẽ sᵗ in
entibus, ðcedᵒ qd et ðtrarietas illa ðsequens;
dicitᵒ, a, sᵗ in entibus, qᵃ ẽ radix aliorum,
et illa causat sustentando, n ðtrariando, vᵉ
ðtrarietas accidentalis Coeli fundatr in
receptione, et Causatione substẽ, n vᵒ in
ðtrarietate; intr ðtraria, a, accidentalia

UVA.BHSC

que dicuntur t.a, ideo ii, q.e alia q.a ab prii deri-
vantr.

Ad primum vero. explicando Philosoph. ut seq.e dicere, n. quod fit, ex aliquo contrario fit formalitr, neque ani. per acc, sive naalitr, cdo alius et aliquo deveq. ado modo. Atq. Mirs. sedumpta illa dicto deves: q. pria n. fiunt ex alterutri formalitr, sdo Mirs. per acc neque Mirs, et deveq.

Ad 3 n. docet Philoso. contraria ex n. invicem fieri, illiqitr per acc, seu rac subti, n. formalitr, eo modo quo albu fit a nigro, qua rac etq. concedimus unu prii fieri ex alio, deveq.tr q.s erant contraria, forma nanq. fit ex privatioe non formalitr, q. per accidens, atr. rac subti, q. ex maa privata, fit maa ben formq.

Et hec suffiant dicta de hac quest.e, et de priis in comuni disputatioe.

Disputatio 2.a

De Maa 1.a Uno ex priis entis naalis.

Cum in precedenti disp. egimus de prii naalibus in comuni, ideo statim venit agendu de illi in particulari; quare nunc sermo nobis erit de maa 1.a que, ut vidimus, unu e ex prii entis naalis; seq.te questiones etq. disputatiob. de reliquis prii per tractabimus.

UVA.BHSC

Questio 1.ª

An sit Maa 1.ª, et qd sit.

Duo occurrunt examinanda in titulo ut de se patet, qq (supposito ee mag 1.ᵃ) iungemus investigandu an sit 1.ª, ñ dicta a forma realitr, qd breviter resolvemus, quia circa illud fere omnes conveniunt.

§ 1.us

Resolvitr presens dubium.

Dico 1.º dari entitatem quandam in quolibet composito substantiali, que e subiectum in quo fiunt omnes mutationes substantiales. Hec conclusio e verissima, eamque unanimiter omnes recipiunt.

Probatur 1.º a Philosopho ex duabus prin., quorum 1.us e ex ipsa substantiali generatione; cum, n, ex aqua fit aer, l, tota substantia aque desinit ee, l, ñ? si 1.us: Ergo anihilabitur, neque ergo ñ ex aqua generabitur aer, sed ex nihilo, et insuper hec ñ erit generatio, sed creatio, que e productio rei ex nullo presupposito subiecto, que productio agenti creato repugnat, e, n, propria solius Dei: Ergo ñ desinit tota substantia aque, sed tantum forma aque: Ergo manet subiectum commune forme aque, et forme aeris: sed hoc subiectum qd ita exigitur ad generationem substantialem, vocamus mag 1.ᵃ: Ergo datur talis maa 1.ª

Secundum prin. e illud commune axioma qd ex nihilo nil fit per generationem;

UVA.BHSC

ri, n, si daretur quando ignis de(facto) generatur ex ligno, subiectum omnium formae ligni, et formae ignis, hoc ex nihilo generaretur: sed per generationem ex nihilo nihil potest fieri: ergo quando ignis generatur ex ligno, datur subiectum omnium formae ligni, et formae ignis: sed hoc vocamus materiam 1.^am: ergo datur materia 1.^a. Minor probatur: quia una forma ex alia non potest fieri: ergo si quando de facto ex ligno generatur ignis, non esset subiectum omnium utriusque formae, ignis ex nihilo generaretur.

Supposito quod dari materiam 1.^am, superest respondere 2.^ae parti dubii, nimirum assignare deffinitionem materiae 1.^ae, cuius duplicem tradit Philosophus, aliam positivam, aliam negativam; positiva est in hunc modum; Materia 1.^a est 1.um subiectum uniuscuiusque ex quo aliquid fit, cum insit, et non sum accidens. Haec deffinitio communiter ab omnibus est recepta; ex illius, a, explicatione constabit esse recte traditam; genus, n, illius supponitur esse deffinitionem primorum principiorum, subiectum etiam est quoddam genus, sed quod par esse subiectum convenit materia 1.^a cum 2.º subiecto, a quo dividitur per 1.um, 2.um, a, subiectum dicitur compositum ex materia, et forma, quae est subiectum accidentium; cum insit peculiariter ponitur in hac deffinitione ad distinguendum privationem, quae licet principiet compositum, non manet in illo sicut materia 1.ª; sum non accidens ponitur ad denotandum ex materia unita formae resultare unum per se substantiale.

Deffinitio negativa quam

de Mãã 1ª tradit Philosoph. ita se het Mãã 1ª nec ẽ qd, nec quale, nec quant, nec aliqd aliud qdqũ dicitr, qq ens detratr, cuius deffiniõis sensus ẽ, qd Mãã 1ª ex se ñ het aliqd detrativy ens, seu naturã, nec in genẽ substã, nec quantitis, nec alterius generis, qd idq ẽ ac dicere illq carere omni forma detrante ẽe, qd D. Thõs etq ita explicat, cũ ibi lect. 1. dicit, qd Mãã ñ potẽ per se existere sine forma per quã ẽ ens actu, cũ de se potentiã sit, qd etq ambobs late satis examinabitr.

Constat ig qd datr mãã 1ª, et etq qd illa sit, restat nunc videre an sit dista realitr a forma; circa qd ñ defuere aliqui ex antiquis asserentibus ẽe indistq, et etq ex modernis sũ, qui hanc opiniõq suscitarunt; cẽtery hẽc sũa temeritate ñ vacat, quare.

Qũo 2ª Mãq 1ª ẽ realitr distq a forma substãli. Hẽc sclo ẽ Philosophi, et D. Thõs expressa plurib in locis, ut videre ẽ apud D. Thoma in presenti q. 3. ar. 1. illq cõmunitr amplectitr cõsensus Philosophory, et Theologory, ãq fidei catholicẽ cõformẽ.

Pr. a, brevitr. Anima rãlis ẽ vera hominis forma ut ẽ deffinitu in Cõcilio Lateranensi sub Leone 10; cõstat etq animã rãlem per hominis mortẽ ñ cõverti in Cadaver, q hoc ñ ẽ anima, nec animaty; nec corrumpi, sed

permanere separatq a corpe. sq rẽ. Corpus illud qd manet separatq ab anima, l relinquitr in Cadavere, l, nõ si relinquitr: Corpus illud si- ve maã distiguitr realitr a forma, q utraq manent separatq realitr. Si nõ relinquitr in Cadavere, l, illud corpus, aut maã anihilatr, l, remanet cq eadq forma; si remanet cq eadq forma, hec nõ erit separata ab illa maã, seu Corpe, et deo nec homo erit mortuus; si anihilatr, tolitr tota rao corruptionis naalis, qq per anihilaq nõ fit, sq fit per hoc, qd remaneat Subtq, et generao etq ẽ ex prexisto Subto; et hinc etq sequitr, qd corpus illud, qd manet in Cadavere nõ ẽ resucitandum in die Iuditii, q tunc tm ẽ resucitandum qd pertinet aq homq, hoc, a, nõ ẽ corpus, qd manet in Cadavere ex suppe, qd corpus in quo erat anima anihiletr, sq Corpus qd anihilatr pertinet aq homq, et hoc erit resuci- tandq, qd fidei nõ ẽ dsonq: dicendq ẽ cer- tius, seu Maq hominis per morq manere in Cadavere, deq q formq hominis eẽ rea- litr distq a sua maã: sq quantq aq hoc eadq rao ẽ de omnibus anibq naalibus: q quelibet illorq forma realitr distiguitr a sua maã.

§ 2us.

Aliqua ex dictis Colliguntr.

UVA.BHSC

Collige 1º. mat. esse ingenerabilem, et incorruptibilem, q. generatio e ex presupp. subti, et corruptio fit per hoc, qd relinquatur subtm illius qd corrumpitur: sed mat. n supponit subtm, cum ipsa sit subtm, et consequenter nec subtm illius relinqui potest. Ergo nequit generari, aut corrumpi, consequenter ergo e ingenerabilis, et incorruptibilis.

Collige 2º. mat. fuisse productam per creationem, aut productam ut postea dicemus, et desinere per annihilationem, cum creatio productio rei ex nullo presupposito subto, et corruptio e desitio rei nullo remanente subto.

Denique collige illa, cum sit subtm, quod est commune ad omnes formas substanles, varijs nominibus nuncupatur, cum ex ipsa omnia ei conveniant; vocatur Chaos, q. quia omnes formas recipit; Mater, q. e principium passivum generationis; Matrix, q. suo gremio amplectitur et fovet omnes formas; turpis, et inepta, q. cum e pura potentia, caret omni decore, seu omni perfectione, q. perfectio, et decor e per actum; vocatur etiam adultera, et Meretrix, q. nunquam adequatur proprie formae, et alias appetit sibi recipere; dicitur etiam genere ignota, q. cum n habeat actualitatem, nisi a forma, neque n e nisi per illam cognoscibilis, ideoque appellatur etiam tenebre; dicitur denique prope nihil, quia est, cum sit subtm, minimae entitatis, licet qd excogitari potest, quare D. Aug. 12 confessionum cap. 6 loquens de materia inquit, et hoc qd dicitur prope nihil anima...

qd corpus: si dici posset nil aliud e, et n est; hoc etiam diceres; ita dicitur. et hæc sufficiant de existia, et quantitate mat, nec n de realite illius dist a forma.

Quæstio 2a.

S. Materia 1a ex se, ita sit pura potentia, vt nullum actum includat in suo ee, sed careat omni actu entitativo, et formali?

Quæstio hanc fateor (si dicere Authores placitis circa actum entitativum attendere) me n intelligere; alij enim per actum entitativum nec intelligunt formam, nec subsistentiam, nec actum 2um accidentalem, qualis e operao, immo nec actum existentialem, sed quemdam actum transcendentalem, qui in qualibet realitate debet repperiri, eo hoc ipso qd aliquid e reale e actualis entitas: ergo debet dici in eo actualis entitatis per aliquem actum; hoc modo complutenses explicant mentem aliquorum Relig tribuentium mat 1æ ex se actum entitativum; alij et Mag cum D. Tho per actum entitativum intelligunt actum existentialem; ad clariorem autem quæstionis, qd intelligitur nomine actus entitativi, vno, l alterio notabili stabilio, et postea qd sentiant Authores, et qd in hac re sit dicendum explico.

§ 14.

Aliqua prænotantr, et Sᵃ negans ponitr cū suis fundamtˢ.

Notandū ē 1º actū frālē vocari illū, qui cum mā̃ unū 𝔡ū ɔstuit, ita appellatr quælibet forma, ideoq̄ anima ratiū dicitr actus frālis in homine, hunc, a, actū ñ includere mãam 𝔩ʒ, ũt vidimus, ɑ̃ reālia distinguitr ab ipsa.

2º est notandū actū entitativū, de quo nunc specialitr dubiū procedit (quidquid aliqui dicant) ēē actū existentialē, et ēē ipsorū rationē, qq tribuunt mā̃ 𝔩ʒ ēē se actū entitativū, ɔvincitr ēē actū existentialē, nā 𝔡ʒ ēē eo talē actum mā̃ tribuunt, qᵃ ñ potest intelligere intr nihil et ens in actu, ens in pōa, qᵃ qd ñ ē ens in actu, ñ ē qd reale, sʒ nil, ɔstat, a, quælibet entitē realē ɔstui in actu, seu extra causas per existēᵃ, vᵉ ɑ̃ mā̃ ſ aliqd reale, natrō debet ēē ens in actu, seu extra causas: ē per existēᵃ; et 𝔥 mā̃ 1ᵃ ſ aliqd reale prout nihilo ɔtraponitr tribuunt illi ēē se.

Ad actū entitativū; ɑ̃, a, in ēē reali prout ɔtraponitr nihilo quælibet res per existēᵃ ɔstituatr, idq̄ ē tribuere mā̃ ēē se actū entitativū, ac tribuere actū existentialē.

Deniq̄ ē notandū qd in Sᵃ identificante existēam

UVA.BHSC

ty est, et ponendo existentiam in aliqua aquaq;
entitate realitatis, hoc ipso quod realitas est, quaestio
haec facile resolvitur, quia tunc materia prima tamen erit
in potentia ad formam substantialem, et illius existentiam,
ex se autem, quia entitas realis habebit etiam
actum entitativum seu existentialem. Caeterum de
dicta existentia, etenim infra ambobus agendum;
et quaestio haec solum est inter eos, qui ubicumque
sentiunt existentiam esse distinctam ab essentia a parte
rei. Supposita hac distinctione, inquirimus, an
et materia prima est in potentia ad formam substantialem,
et illius existentiam, ita et ex se nihil formae, nec
illius existentiae habet, sed tamen capacitatem ad illas,
sic ex se nullam propriam existentiam habeat, sed sit
tamen mera potentia ad formam, et ad existentiam
tendens per illius existentiam, quod est idem ac inquirere
[illegible] habeat ex se aliquem actum entita-
tivum. Illis praenotatis.

Prima negans Magistri [illegible]

ita esse purum potentiam ut ex se careat omni ac-
tu etiam entitativo et existentiali 2o dist. 12 quaest.
[illegible] sequuntur, tribuunt enim, sed [illegible] aliquem ac-
tum materiae, quem entitativum vocant, sed per illum
non attingunt actum existentialem, quia [illegible] pro-
prius terminus etiam, sed hunc actum entitativum
tribuunt illi actum proprium existentialem, caete-
rum, quod ut 2o notabili diximus ex [illegible]
fundamentali [illegible] attingit ad actum existen-
tialem, quae fuerint magis, ideo fundamenta pro
actu existentiali apponamus.

UVA.BHSC

Pr autẽ primo. intiã fulc
mãe & antecedenter ad formã, vt ĩ sideratã. l. ẽ ex
tra statũ potẽtiæ, l. nõ: si nõ ẽ extra statũ potẽtiæ, erit nõ
in pẽtiã obiectiva: ergo nõ erit entitas realis, quia tm potẽtia, et
hoc mõ nõ loquimur de mãa l. vt loquimur de illa,
quatenus ẽ in rerum naã: si sic, ẽ extra causã creantẽ,
sive extra statũ potẽtialitatis ante ad formã, et ad exĩsten
tiã, que nõ distinguuntur ab illa dicta: ergo per se ipsã ẽ actu
& forma extra causã, ad ẽ existere, vel ergo nõ ẽ ita
pura pẽtia, vt nõ includat in sua entitate aliquem
actũ entitativũ, seu existentialẽ.

Si respondeatur mãa
pro illo priori ad formã, l. vm se sideratã nõ exis
tere actu, Contra ẽ, quia ex hoc sequeretur ẽe nĩhil, et nõ ens,
et incideretur in sentẽ Platonis, que ita ponit primã
pẽtiã mãa lã, vt nõ diceretur ẽ privatio, et nõ ente,
quod quã dicit pẽtiã[?] Aristoteles vĩ ponentis.

Pr 2o esse ex
tra causã, et ẽe intra causas cõtradictoriẽ opponuntur:
nuntur: sed inter cõtradictõa nõ datur mediũ: ergo nõa intra
ẽe extra causã, et intra illã: ergo mãa pro illo
priori, pro quo intelligitur ante formã, et illius existẽ,
vel intelligitur extra causã, l. nõ: si hoc ultimũ erit
in pẽtiã obiectiva tm, et incapax sponendi cũ formã;
si sic, intelligitur extra causã: ergo ẽ ens: sed pro illo
priori nõ potẽ existere per existẽ formã, quia ante
talẽ existẽ nõ potẽ intelligi mãa per illã existere:
ergo existit per propriã existẽ, l. sic existẽ quã im
plicat.

Dsr. hec ratio. Si mãa antequam habeat

proprie existe. e susceptiva formae, et illius exist. Codex 6 phil. 36
sit a
liquo priori e causans formae realiter illa
recipiendo, qd e causare materialiter: ergo in illo prio
ri e causalitas realiu egrediens ab ipsa mat:
sed nisi mat. s. a. e n. pote habere causalitatem rea
lem, q causalitas realis nequit exire nisi a cau
sa reali realiter existente: ergo pro illo priori
het mat. existm, n. formae: secundo proprie, aliter
existet s. existentia, qd implicat n. minus quam
esse quantum, s. absque quantitate, et absque locali
tione, q effus formalis formae n. e distinctus ab ipsa
forma, et ita implicat, qd ponatur formalis ef
fectus, quin forma ponatur.

Denique ergo haec maa
Maa sm se, et seorsim a forma participat
omnes effus formales existentiae: ergo ante usq. forma
het existm. Ans ergo. Maa sm se, et seorsim a
forma e entitas producta in tempore, n. ab aliquid
aeternus; e etiam subiecta productioni agentis crea
ti: ergo maa sm se, et seorsim a forma par
ticipat omnes effus formales existentiae.

Resp. Maa 1a
sm se e participatio quaedam Dei in actu, et het
ideam in Deo, ut docet Ang. Mag. 1. p. q. 15. ar. 3.
e etiam bona, ut ipse docet 3. contra gentes cap. 20 alias
incideretur in haeresim Manichaeorum, qui maa
q esse malam: ergo sm se, et ante ad formam het
aliquem actum. Haec maa e bona, q ab Deus e
purissimus actus, et omnis participatio ipsius
assimilet cum ipso, hoc ipso qd maa 1a e parti-

Dr. N. Garcia.

UVA.BHSC

ipsa Dei, et illi assimilatr, debet habere vorq actus, et etq bonitas, seu perfectio e actus: sed maa 1a sm se, et ante adq formq e bona: E sm se het aliquq actq, et altq qm entitativq, seu existentialq: E.

§ 2us.

Ponitr, et E. Vera Sententia.

Dico Mag 1q sm se, et ante adq formq et ilius existq ita ee purq poq, ut nullq actq nec formalq nec entitativq, sive existentialq includat. Hec dolo e 1a Philosophi et colliq itr ex eis, que docet in hoc libro tex. 69 et 70 ubi investigabit naq Mag 1q adq similitudinq Mag verq artificialiq, dicens qd ut se het lignq vel aes adq formas artificiales, ita maa 1a se het adq formas naales: sed sic e qd maa 2a, ut lignq, l aes nullq includit actq artificialq, nec formalq, nec existentialq: E maa 1a nullq includit actq naalq nec formalq, nec existentialq; videmus nq qd mag 2q ita carere omni actu artificiali etq existentiali, ut nullq prorsus heat, ut intellectus etq ante species caret omni ee intentionali: E si ita se het Maa 1a adq esse naale, ut maa 2a adq esse artificiale, tm erit pura poa adq esse naale.

Dices. Mag 1q carere omni ee naali proveniente a forma, sed non carere omni actu entitativo, a quo medio illo est extra Causas saltim incomplete, et imperfecte,

UVA.BHSC

et exigit ex suo gen; quod autem est incompletum, et imperfectum per formam perficitur, et ideo caret hac perfectione naturali per prius et ad illam est in potentia

sed 3tia est, quia hic actus entitativus, ut vidimus, est idem ac existentia naturalis qui ab ipsa materia non distinguitur in sententia adversariorum, quorum est haec instantia: ergo est in genere substantiae non in genere accidentali, vel artificiali, quia ipsa materia est substantia: sed in genere substantiae hic actus materiae non potest esse spiritualis, cum ipsa materia longissime distet a genere spirituali: ergo erit naturalis, et in genere naturali, sicut etiam ipsa materia est in genere ut pars entis naturalis: ergo talis actus entitativus est forma naturalis: ergo implicatorium est dicere materiam ergo carere omni esse naturali proveniente a forma, et non carere actu entitativo, cum hic etiam si adsit, debeat tamquam forma praestare esse naturale materiae.

Est etiam haec sententia expressa S. Thomae pluribus in locis quam omnes eius discipuli sequuntur, et quamplures alii, illamque tenent complutenses in primum dist. 3. q. 5. Magister S. Thomae q. 3 art. 2 Capreolus in 2 dist. 13. q. 1 et alii quamplures.

Probatur a, 1o ex D. Thoma q. 4 de potentia art. 1. in corpore ubi ait, quidquid, scilicet, in rerum natura invenitur actu existit, quod autem non habet materia nisi per formam, quae est actus eius, unde non habet in se formam in rerum natura inveniri; in quibus verbis manifeste docet Angelicus Magister materiam ergo ex se non habere actum existentialem, seu entitativum, si, scilicet, illum haberet, sine forma actu existeret in rerum natura.

UVA.BHSC

2° p^d. rače infra latius expli-
canda. Exist^a. ē propria ɔpositi, sig^d. requirit, ut ē
tius fieri ɔpositi, et ita sicut vny datr fieri illius, ita
et vnica exist^a, qua existit ɔposity, ut qd, forma
autē ɔvenit ut quo, nimiry ut prio detrandi exis-
tē^a, Mâç, a, et prio quo suscipiendi illā: Et mâa
ex se n̄ het existē.

Deniq̃ p^d. ex illo vulgari prio
nimiry qd ex pluribq entibus in actu vny per
se fieri n̄ potest: sq n̄ mâa heret de se existē,
et forma silitr, etc pro illo priori pro quo itti-
guntr ad ɔposity, quelibet illary esset ens in actu:
Ɛ ex illis vny per se resultare n̄ posset. Minr.
p. q per exist^a. ɔstuitr qdlibet ens in actu:
Ɛ si mâa heret de se existē, et froa silitr
pro illo priori, pro quo ittiguntr ad ɔpositum,
quelibet illary esset ens in actu.

Diës, lt ex plu-
ribq entibus in actu per existē ɔpletē resulta-
re n̄ possit vny per se, bene tn ex pluribus
entibq in actu per existē inɔpletē, et partialē:
sq Mâa et forma, lt sint in actu per existē,
sī in actu per existē inɔpletē, et partialem:
Ɛ ex illis in actu poterit vny per se resulta-
re. Mai. p. q talē Exist^a inɔpleta vnius, q^do
pta entia sī in actu per existē inɔpletē, se het
per mody pōç, seu detrabilis, et alterius par-
cialis exist^a. per mody actus et detrantis. Ɛ
lt ex pluribq entibus in actu per existē ɔpletē
resultare n̄ possit vny perse, q ā̄ lg ē ɔpletum

UVA.BHSC

vnij quolibet ideo non illa ratio, bene tamen ex pluribus entibus in actu per existentiam partialem, et incompletam.

Ad 3um nego

minorem, et ad illius probationem dico; nulla repugnantia quamvis partiali, et incompleta fingatur, quod se habere per modum potentiae, seu detrahibilis ratione alterius, quia quamvis eadem res possit in diverso genere habere rationem actus, et potentiae, in eodem tamen est impossibile, ut patet in forma substantiali, quae quamvis in genere seu ordine essendi est actus; in hoc genere nequit esse potentia, licet in alio ordine, nimirum subsistentiae possit comparari ad actum subsistentiae tamquam potentia: sed quaelibet existentia est actus in linea existendi, et per se est notum quod in eodem genere non se potest habere ut potentia, ergo quamvis existentia materiae, et formae fingantur incompletae et partiales, tamen materia et forma erunt entia in actu per talem existentiam, et ex illis quae sunt entia in actu unum per se resultare non poterit. Alias huius instantiae impugnationes poteris videre apud Complutenses in praesenti disputatione 3 quaestione 8. §. 2.

§ 3 et Ult.

Dissolvuntur argumenta contraria

Ad 1um contrarium argumentum respondeo distinguo dicens: entitas illa materiae quae antecedenter ad formam est extra causas, dependet a forma dante illi esse, concedo dicens; impeditur ab illa, nego dicens et consequentiam. Unde, ergo argumentum, sicut et reliqua ex equivocatione procedit, quia authores contrariae sententiae percipere non valent medium

inter ens in actu et nih, nimirũ pōẽ purã, illũ tn invenerunt Arlẽs, et S. P. N. Augustinus, et Thos contra antiquos Philosophos eadẽ aequivocase existimantes, qd quidqd n̄ erat, ens in actu, erat nih, contra quos asserunt dari ens in pōa, qd ex ipso n̄ ē nih, ē tn in pōa, q̄a n̄ ē in actu se ipso, sed per aliud, nimirũ recipiendo aliud, cuius ē capax per qd het existẽ, et hoc ens in pōa vocat Aug. prope nihil; ens, a, et nihil opponuntur contradictoriẽ, ut qd nihil ē, neq̄ ē in actu, neq̄ capax actu, qd, a, ē capax actu, lt n̄ actu, iam recedit a nihilo, ē tn prope nihil, q̄a n̄ ē perfecte, nec se solo actu extra nihil, et hoc ē mãa 1a, quę ante ad actũ, l, fmã ē entitas creata a Deo et procedens a Deo, ut aẽ tn, seu ut tendens ad existẽ per fmã, n̄, a, ē eẽ per se et ita est extra causas dependenter a fmã; q̄do, a, dicitr, qd qdcuq̄ ē extra causas ē in actu respondetr eẽ verũ, sed n̄ omnia si eodẽ modo entia in actu extra causas, nã aliqd ē in actu, ut suscipiens actum ut mãa, aliud ut dans actũ, ut fmã, aliud ut constitutũ ex actu ut compositũ; pōa autẽ ut pōa extra causas ē, et ē a Deo, n̄ tn ut hens ex se actũ, sed ut recipiens illũ, unde qmvis pōa si extra causas ante ad actũ, n̄ tn ē impendenter ab illa, q̄a ē ut recipiens actũ, unde n̄ ē necesse qd ex se heat actũ ut sit extra causas, et idẽ qd dicimus in praesenti de mãa pro priori ad fmã, dicendũ de eẽ pro priori ad existẽ

Ad illud autẽ

UVA.BHSC

qd opponitur, et qd si mãa, mãe videreta actui non existit erit nihil seu non ens, resp. qd mãa sin se videratta ē pura pōa in actu n̄ actualite ani, et actualite dieq seu concomitanti, q nyqmē ipsa existit et forma cuius ē capax, ex se autem n̄ ē capax actu, q autē ē capax actui, et si ipsa actu n̄ existat n̄ erit nihil, seu n̄ ens, ut iā vidimus.

Ad 2m resp. dendo sillogismum, et dis deq qd infertur mãa est pro illo priori pro quo attingitur ab formæ, l, attingitur extra causas perfecte, et adeq no, neq dieq, im perfecte, et inadeqte, sed dieq actio, n, agentis ponit extra nihil ig pōg, quã acty, pro illo, a priori pro quo ab acty attingitur pōa attingitur extra causas in suo gen, nimiry per mody pōg suceptive actu, n, a, attingitur, ut cōplete, et perfecte actu ex, zeoni, n, ordine quody tangit pōg et acty, q pōg tangit, ut subiecty actui, et actum ut informanty pōg, ē in illo priori in quo attingimus pōg ante ab acty, attingimus illa extra causas modo inadeq nimiry sub froalite pōg suscipientis acty, seu existy, n, a, sub formalite existt actuantis, in re ē semper invenitur extra causas perfecte, et cōplete, quare in re n̄ est dare mediy inter ēe, et n̄ ēe extra causas, potē tn dari per froalites, seu pcisiones, q potē attingi aliqd ut incōplete extra causas secundy aliquas consideraciones cy in re ē cōplete, et hoc mediy ē ēe in fieri, et tendentia, seu pōa suceptiva formæ, et existy, et nody fros informanty.

UVA.BHSC

Ad Ipsas resp. ossis anti; et
neg. a li.do minor. subsumptum; id 2o nisi maa. ex.
n. pote. hre causalit. realem, nisi i ex. exit.a
anti, l, concomitanti pro eodem insti temp. is
pro quo causat, et componit, cedo minor., nisi it ex.
exit.a anti pro priori nae nego minor. Et
pro illo priori het maa. existam, nego conseq.
ut, n, causa maalis dicatur componere, et causa-
re, n. requirit exit.a nisi concomitante, et
pro eodem insti temporis pro quo attingitur compo-
nere, et causare, n. v. requiritur, qd. pro illo
priori nae pro quo attingitur causare heat exis-
tentiam; et huius rao. e, qa causalitas maae est e-
ita imperfecta, qd. n. so. ponit formam extra
causas, sed causat formam ut ipsa maa. ponatur
extra causas, q. causare formam recipiendo
e recipere actualitatem ad ee, vel e do actuali-
tas dat ee simplr. et fora recipit ee
simplr, quare causalitas receptiva, et im-
perfecta n. supponit ee perfectum pro priori-
te causandi, sed capacitem tm ad ee, qa n. cau-
sat mediante ee, ut causa efficiens, sed ut re-
cipiens ee, v. pro illo priori pro quo maa
causat formam n. requirit existentiam; ut, a, dicatur
causare realiter, et componere realiter ad fora
suffit exit.a concomitans, et in insti duraois
sue causalitis, et compositionis

Ad ultimum arg.
resp. di.do ans; maa. antr ad formam par-
ticipat omnes effus, seu compositos existam, antr

ad formã, et imperfectè ab illa, nego ans, disper
tr, 2do ans, et nego 2seqã; mãa n, ante ad
formã è entitas producta in temp, et subiecta
actioni agentis creantis, tn sub formalitate re
cipientis form, et actũ, seu ut recipiens exist,
et illis è subiiciens, quare het omnes 2dio-
es exist per modũ pot receptive dependente
quas existã het per modũ formæ actuantis, ex
hoc, a, n sequitr qd pro priori ad formam
heat exist, l qd s intra causas aut in pot
obtiva, sigdm è aliqd subiectũ agenti per mo-
dũ pot recipientis exist, n, a, per modum
actus exist, vl attigit extra causas imperfec-
te, et incomplete.

Ad 2firmaoem 2dio anti, nego 2seqã,
lt, n, mãa ex se n heat aliquã actũ, aut existã
pote eè quedã participao Dei, qa participat
capacite ad essendũ per qm recedit a nihilo,
et hec participao immte è a Deo; actualitas,
existe huius capacitatis participat media-
te, idè mediante forma 2stituente 2positũ, het
etã ideã in Deo n separatã ab idea 2positi, sed
in illa inclusã, q eo modo het ideã, quo in
tempe productoã; è etã bona n formaliter,
et in actu, sed sm capacitatẽ, et ordinaoẽ
ad bonũ, ex eo, a, qd n s bona in actu, et
formaliter, n sequitr eè malã, qa malũ opponi-
tr bono, mãa, a, n opponitr formæ, immo illa
et 2posito è utilis, qa het bonitatẽ ordinis ad
alterũ, per qd pt ad probaoẽ antis.

Quæstio 3.a

Utrum de potentia Dei absoluta possit materia sine forma existere?

Ex ante quæst. dictis facile potest hæc quæstio resolvi, quæ inter celebriores est, et atque plenè notitiæ entitatis materiæ plurimum conducit, necnon ad materiæ clarius doctrinam traditæ, a nobis sine pertractabitur, et ideo

§ 1.us

Prænotantur aliqua, et sententia affirmans ponitur cum suis fundamentis.

Notandum est 1.º quod licet, ut constat, materia dependeat in existendo a forma, et si in eo esse partiali daretur dependeret ab illa, tamen nunc vertitur in dubium an hæc dependentia materiæ a forma in existendo sit tantum naturalis, an vero essentialis, ita ut nec per potentiam Dei absolutam materia possit sine forma existere? Si, si, est naturalis tantum, posset suppleri a Deo, ut quia dependentia accidentium a rebus est tantum naturalis, suppletur a Deo, quod fieri non posset, si essentialis esset.

2.º est notandum ad intelligentiam tituli, et aliorum huiusmodi, quod intelligatur per potentiam Dei absolutam, et per potentiam ordinariam ejusdem. Potentia, nam ordinaria Dei dicitur, qua operatur in rebus secundum quod est illis naturale; absoluta vero dicitur, qua operatur in eis secundum suas naturales exigentias, vel per potentiam

ordinarię satis perspicuum ē Deum ñ posse facere Mām existere s̄ frōa, cum ab existentiā Mᵃ̄aliter exigat frōm Mᵃ̄a; si, a, dependeat a frōa in existᵈᵒ Mᵃ̄aliter sn, poterit Deus de pōa absᵃ illā ponere existentē s̄ frōa; si v̄ hęc dependentia ē essalis nec per pōm Dei absqꝫ poterit poni Mᵃ̄a s̄ frōa ex; absqꝫ immutandum, ñ, essam rerum nulla ē pōa in Deo, q̄ Deus nequit facere, qđ implicat ɔᵃdictionē. Sic p̄ᵗ prōtatis.

Sᵃ affirmans ē Scoti in 2ᵒ dis. 12. q. 2. quem sequitur eius schola, et aliqui RR ē valde recepta his temporibus, asserunt, n, per pōm absqꝫ Dei posse qm optime Mᵃ̄m existᵉ s̄ frōa. = P.ᵃ, 1ᵒ. Potē Deus accᵗ s̄ine subᵗ̄ɑ̄ servare, ut de facto servat in Eucharistię Sacramᵗᵒ: sed minorem dependentiā hēt Mᵃ̄a a frōa, qm acc a subᵗᵒ: ē poterit Deus de pōa absᵃ ponere Mᵃ̄m existentē s̄ frōa. Maior ē de fide. Minor, a, preterqm qđ ex se ɔstat p̄ᵗ q̄ Mᵃ̄a ē perfectior entitas accidentibus, cum s̄ in genᵉ Subst: ē minorem dependentiā hēt a frōa, qm acc a subtᵒ. Deinq̄ videtur ɔstare, q̄ dependentia ab aliᵒ ē signum imperfectionis: ē ubi ē Maior perfectio in entite, erit et minor dependentia; cum ē entitas Mᵃ̄ē s̄ Substᵃ, minorem dependentiā habebit a frōa, qm acc a subtᵒ.

2ᵒ p̄ᵗ. In eo diligitur realis distᵗᵒ a distᵗᵒᵉ reali modali, qđ extrema inter quae versatur distᵗᵒ realis possint saltem per Dei pōm absqꝫ separari, et manere separata realiter, modus a, ñ potē separari realiter ab eo cuius ē modus: sed

mâa s.e diligitur realiter a forma: Ergo poterit Deus pôa sua absa ponere mâã existentem sine forma.

3.o Ã.

Non minus pendet forma substantialis a mâa, qm ista a forma substantiali: sed hac dependentia stante potest Deus ponere fmã existentem sine mâa per pôã suã absã: Ergo poterit eadem pôa ponere mâã existentem sine fôa.

4.o Ã. Vel mâa intrinsice ett pendet a fôa, vel non. Si non: Ergo quidditas mâæ constituetur per fôã, quod est omnino falsum, cum quidditas mâæ sit esse ens pure potentiale; si 2um: Ergo effectus formæ tantum erit secundarius: sed effectus secundarius per pôã absã Dei potest suppleri: Ergo licet mâa dependeat a fôa in existendo, poterit Deus per suã absã pôã ponere mâã existentem sine fôã. Minor subsumpta probatur a paritate, quia existentia creata, et subsistentia supplentur a Verbo divino in humanitate, necnon ponitur in Eucharistia Corpus Christi sine extensione partium in ordine ad locum, non alia ratione, nisi quia isti effectus secundarii supplebiles per absã Dei pôã: Ergo effectus secundarius potest per absã Dei potentiam suppleri.

5.o Ã. Existentia non est a fôa tamquam a causa intrinseca, nec formali, nec materiali, cum sit quid simplex: Ergo tantum est ab illa tamquam a causa extrinseca: sed quidquid causa 2a extrinseca operatur potest Deus se solo facere: Ergo poterit sine fôa ponere mâã existentem per productionem existentiæ in mâa. Minor subsumpta probatur quia Deus potest supplere causalitatem cuiuscumque

causæ non habentis imperfectionem intrinsece annexam: ergo nulla habet causalitatem causæ extrinsecæ: ergo quælibet causa extrinseca 2a operatur, potest Deus se solo operari.

Denique probatur

ab inconvenienti, sequerentur, nam posita ex opposito sententia, quod si Materia existeret mediante forma, toties interiret, et generaretur, quoties forma recedit, aut corrumpitur, et alia de novo producitur: sed hoc est impossibile, cum materia de se sit incorruptibilis, et ingenerabilis: ergo ad vitandum hoc inconveniens dicendum est Materiam non habere essentialem dependentiam in existendo a forma. Maior est certa, quia corrumpi, aut generari nihil aliud est quam amittere, aut acquirere existentiam; cum ergo ammissa, aut producta forma, ammitatur, aut producatur existentia, si materia existeret media forma, toties interiret, et generaretur, quoties forma recedit, aut corrumpitur.

2o probatur, quod si anihilaretur Materia manente forma, anihilaretur manente sua existentia, si quidem existentia materiæ est a forma, sequeretur quod anihilaretur Materia et maneret suum esse, quod implicat.

3o probatur: Materia causat formæ esse, et forma causat Materiam: ergo si esse materiæ est a forma, seu existere, materia causat suum esse, quod est impossibile: ergo.

Probatur Ultimo

sequeretur, si Materia existeret esse per existentiam formæ, quod Materia hominis existeret per existentiam spiritualem, siquidem existentia animæ rationalis, quæ est forma hominis spiritualis est, et per illam existit etiam separata: sed existentia spiritualis nequit communicari materiæ: ergo

UVA.BHSC

44

dicendum est quod materia hominis non existit per existentiam formae, sicque potest non dependere ab forma in existendo: et hoc ipso poterit Deus illam ponere existentem per potentiam suam absque forma. Et idem est dicendum de quacumque materia. Plures alias rationes videte apud Auctores; nobis, ad applicandum sufficiant.

§ 2us.

Secunda, et nostra sententia ponitur, et suis stabilitur fundamentis.

Dico materiam ita dicere essentialem dependentiam a forma in existendo, et implicet contradictionem sine forma existere, quare propter hoc est impossibile etiam attenta absoluta Dei potentia. Conclusio haec est expressa mens D. Thomae 1. p. q. 66 ar. 1. et pluribus aliis in locis, quem sequuntur omnis schola Thomistica, et aliqui extra illam sequuntur; et quia vis huius conclusionis probativa stat tota in assignanda et explicanda contradictione, quae sequeretur ex eo, quod poneretur materia esse sine forma, ideo rationes illam probantes praecipue utamur.

Probatur, 1o ratione D. Thomae ubi supra citati, quae in hanc formam reduci queunt. Si materia existeret sine forma, esset ens in actu sine actu: sed haec est manifesta contradictio: ergo materia nec per potentiam Dei absolute existere potest sine forma.

Dices: hanc rationem pati manifeste aequivocationem, licet, non esset manifesta contradictio ponere materiam existentem sine existentia,

UVA.BHSC

q. hoc ipso eet ens in actu, et eo, vt supponitr, et
tatiar n eet ens in actu per existg, q. ponitr
eod. Exista, tn ex eo qd ponatr mañ ex n
exista, sed frõa, n sequitr ?a dictio assig^ta, siq
ty casu eet ens in actu per exitg, et n esset
ens in actu per frog, in quo nulla e ?a dictio,
variatr, n, suppositio, q. a dy dicitr, qd si mañ
existeret frõa, eet ens in actu, ty ly actus sup
ponitr pro exista, q. a dicitr actu, ty ly ac
tus supponitr pro froa: Et sequatr qd adde
citr in vaoe supa alata, vt reo sequitr mdo
explicato, nulla tn involvitr ?a dictio: poterit
Deus ponere mag tg existentg froa.

Obiectio.

hec petit explicarg Raoi D. ths, que qui dubi
tet n processisse, aut laboravisse in equivoco in
assignanda ?a dict. si, n, ly actus sumeretr
in dicta suppositioe, quom. Arg Mag recte
inferret ?a dictiong? Sicut aliqd exist. exista,
involvere ?a dictiong, nemini e fas dubitare, cy
huius instantig. At modo restat explicant
D. ths mentg, potius ipsos equivoce laborare
e dicendy. Ad resp. dy D. ths dicit, qd
si mañ poneretr eo froa, eet ens in actu
actu, illius mens e, qd eet mañ hens frog
froa. In primo eng n heret frog, vt supponitr, sic
ai here frog, eo ipso qd heret exitg: hoc ipso qd mañ
poneretr eo froa, eet ens in actu actu, seu hens
frog froa: sed hoc implicat ?a dictiog: Deus n
pote ponere mag existentg froa, q. n pote facere,

UVA.BHSC

qd aliqd simul sit, et n sit. = 2a pars antisgrimirij qd materia haret frog, hoc ipso qd haret existg, pa existentia ex suo sceptu essentiali e actus secundus adveniens ess constitutio in suo ee quidditativo, et ab hoc dicta realiter, ut postea probavimq: Ea n e actus primus, sed ad. sed materia 1a ex se n e capax actus secundi, q ea se nullq het actq entitativq; nec e actus 1us; q hoc ipso qd materia haret existg, haret frog. Minor sub sumpta ex eo liquet, qd ut aliquis n e capax actus 2i operativi nisi mediante pota, quae e actus 1us, ita n e capax actus 2i in esse do, nisi mediante actu 1o: q si materia 1a ex se n e actus 1us n e capax actus 2i, qua e existentia. Ceq, a, constat, q si materia, ut heat actq 2q ei existit capacitatq ad illq hendq, et hanc n posit here nisi mediante actu 1o, qui e forma, hoc ipso qd haret actq 2q, idem existg, haret formq. Cq q a Deo supponatur here existg s forma, esset ens in actu sine actu, seu haret frog s forma: sed hoc e manifesta contradictio: Ecq Deus n posit facere, qdqd implicat contradictioq, n poterit facere, qd materia existat s forma.

Contra hanc conclusio potest opponi, l qd existentia n e actus 2us, l, qd materia est actus 1us, et n e pura pota, quatenus ob realitate sua e capax existentiae. = Contrarium 1i postea constabit, cq de existentia ex professo egerimq. 2q, a, protergm qd iq remanet discursq sub materia 1a ex se n e pura pog, nunc specialiter impugnatur, q si semel l admittitur,

UVA.BHSC

mag. l.ª exercere ē actu creatam, seu l.ª destrui- Codex 7 pág 44
tur rao mag. exercere ñ ē actu l.ª. Ans p. q. a
fr̃a nihil a l.ª cuiusq. ē qm actu l.ª: Et ñ mag. q.
nitr actus l.ª destruitr vita rao mag. Ite
etiā q. ab illa semel admisso ñ potē separarī ...
antiquior, qd designantr mag., et fr̃a subs-
tantiis, ñ, ñ, a l.ª rao convenitr cum illis nisi
aliquendo a mag. rao actus l.ª: Et.

2º Et.

Mag. dcta, seu ... praecedens rao. Sic, in Tho-
mistarum ..., implicat esse divinum com̄i per
modum speciei intelligibilis intellectui creato, nisi
media actualitate luminis gloriae, q. a intellectus
in ordine intelligibilis ē pura pōa, et esse divina
purissimus actus, ideoq. et illi com̄icatur, et pro-
porcionetur, indiget effectum luminis gloriae, quo
attingit ordinem divinum, et habet actualitatem mini-
tam ac potentialem, quare ē via ad talem
unionem: sed mag. l.ª in linea entis ē puris-
sima pōa, et existentia perfectissima actuali-
tas: ergo implicat habere illi com̄icare, nisi
prius ponatur aliqua actualitas in mag., que
sit via ad ipsam: Et negata tali actualitate
in linea esse, bene infertur negari exist., l.
si ista negatur, illa infertur optime, cum enim
supponatur mag. habens actualitatem exist. l.
actualitate esse, esset habens actualitatem essentiae
sese prior, et illo ñ habens. l.ª seq. adducta, q.
esse mag. importat summam actualitatem essentiae
intra latitudinem subsistentiae creatae, ideo recte ... P.º M.º Lam...

UVA.BHSC

altioris non posse mag illa 3° hore, nisi mediantibus aliis gradibus sit sensibilitas, et vegetabilitas: ergo semel supposita existentia de maxima actualitate in linea entis, et mag pura potentia, implicabit illam huic comunicari nisi media actualitate animali, que sit via ad ipsam. Alias rationes videre apud Auctores; appositae tamen sufficiunt.

Secundo inter thomistas non deficere aliquos, et Magister Banes, existimantes mag. 1ª posse existere sine forma per existentia divinam sibi unitam. Ceterum hoc non est admittendum, quia cum existentia et subsistentia divina uniantur supplendo vicem creatae, solo possunt uniri naturis, quae sunt capaces subsistendi, vel existendi, et ideo non potest uniri accidenti subsistentia divina, quia non est capax subsistentiae propriae; cum ergo Materia prima ex se non sit capax existentiae propriae non poterit illi uniri existentia divina, ita ut sine forma per illam existat.

§ 3 et Ult.

Resolvuntur argumenta opposita Sententiae.

Arguitur 1º resolutione Angelici Praeceptoris 1. p. q. 66 ar. 1 ad 3 ubi eisdem omnino verbis illud sibi opponit, ista Materia, neque secundo Materia, quia actus est actus quidam, et inexistendo non ita pendet a subiecto, sicut Materia a forma, quia materia de se est ens in potentia, non, non ex eo quod actus existat sine subiecto, aliqua sequitur contradictio, quia cum sit actus non sequeretur esse ens in actu sine actu, quod tamen seque-

rete si Maa la a froa exuerit, ut manet pro
bay. Ita probas, a Minori ad ante, ergo
conseq. aut cuius probaos ad ante, diptis conseq.
pro ubi a Maior perfectio in entite, erit Minor
dependentia, si cetera sint paria, cedo, aliter,
nego conseq. Et in, Maa ex eo qd entitas e in
tinca subest potest accidentibus, tn quia aliqa
e excessus in accidenti propter rae actus, ideo
n tantq dependentiq het acc a subsa in exi
stendo, quantq het Maa a froa, q a, dicitur esse
Minoris dependentiq ab alio ignobiliori entite,
intelligitur si cetera sint paria, secus aliter. Praeterea
qd dependentia Maq a froa in existendo, est
essentialis, idqq nequit a Deo suppleri, potest
a, dependentia accidentis a subsa suppleri
de froa abs, q acc sit naaliter pendet a
subsa.

Ad 2m resp. dis Maiori, et Minori,
dist. conseq. et poterit Deus ponere Maam
existentem sine froa, id e sine omni froa, nego conseq.
sine hac, l. illa froa detracta, cedo conseq. quia vis
enq, ex eo qd aliqua existant realiter se
parata, inferatur optime ee dista realiter,
tn, ut distinguantur realiter, n e necessarium, qd
possint existere separata, pote, n, interveni
re inter ea quq realiter distinguuntur aliqua es
salis dependentia in existendo, cuius rae etiam
si aliqui distinguantur realiter, n poterit Deus
illa servare separata, ut pt in relatione, quq
in sua realitate e omnino extra rationem terminus,

UVA.BHSC

ni tn pote servari in probabilius Sr. ex i
tw; taliter visio exterior realiter disiguitr
ab obo, i quo servari n pote, aliás videret
xg absentes; pariformiter dicimus in
psentis gmvis, n, mâa realiter disiguatr a
fôa, ni pote exist.e i illa propter dependentie
essale, qm ab ea het in exist.do Porterqm
qd reiq explicando distioe sup.a allatq, q
etq si admittatr nulle e distioe reale, cuiq
extrema ni posint a Deo servari separata
nisi Ia nos infert, fatemur nqq mâam tq
disqui realiter a qualibet fôa, et proptr ta-
le distioe posse exist.e separatq a qualibet fôa
divisive, ni, a, a tota collect.e fôarq, nec hoc
e necesse ad reale distioe, q.a hec versatr inter
extrema realia detrate, et sufficiet ut mâa
disguatr realiter a quacqq fôa, qd pavit
ea i quacqq fôa detrate.

Ad 3m reis, nec
mâaq, n, n, e dependentia fôs a mâa in
exist.do, nisi mâalis, mâe vo e essalis, quare
ni tantq het dependentiq.a mâa fôa; qm
mâa a fôa; aliás etq fôa e actus, et etq
si i mâa ponatr aso, ni sequetr aliqua dtra
dictio, que tn sequeretr, si poneretr mâa
ex i fôa, q.a de se e pura pôa, ut manet
explicatq.

Ad 4m reip mâe pendere a fôa
esi in exist.do, ni, a, quantq ad quidditate,
q.a mâa qdditative e pura pôa; ad id

UVA.BHSC

cuius, et ex hoc inferrent, minorem effus frõ
non exit secundarium, quando exitꝫ, dõo, nego;
quando informatio, nego, dicꝫ; effus, n, primari-
us frõ e informare, et actuare mãm, secun-
darius, ã e dare exitꝫ, illꝫ determinando, et specifi-
ficando, et omnis effus secundarius posit im-
pediri, et suppleri, hoc tn eã n potẽ, n stante
effũ primario propter essalẽ coordinaõẽ, et de-
pendentiã, qm unus het ab alio; q, ã, Verbũ
divinũ supplet exitꝫ et subsistꝫ humanitatis,
supplet id, qd e secundariũ stante effũ pri-
mario, q iã humanitas supponitr cstituta per
suã frõ; e converso, ã accideret in nro casu, si
poneretr mãa cõ s froa; tũ, n, n stante pri-
mario effũ, suppleretr secundarium, poneretr
actus 2us s 1o, qd implicat.

Ad 3m resp dist
anti, et dico dist̃ do Minũ subsumptã; id quod
Causa 2a extrica operatr, potẽ Deus se solo fa-
cere, si effus heat essalẽ dependentiã a Causa
extrica, nego Minũ; si n heat, dõo Minũ, et
meliùs abs dista Minori, nego dicꝫ; fate-
mur nq, q exitꝫ ẽe effum secundariũ frõ,
et hanc illũ n cstituere nec per modũ Causæ
froalis, nec mãalis, cũ s qd simplex, qua-
re potẽ diũ froã ẽe Causã quasi extricã exis-
tentiæ, n q hæc ab illa n dependeat intrice, id
q illa hanc intrice n cstituit; q, ã, do, dicitr, qd
Deus potẽ se solo facere qdqd facit cũ causa
2a extrica, debet intelligi, si effus n heat depen-

UVA.BHSC

dentis essate a Causa extrica, secus ē n̄ illam haat, ut surgit in preonti; quare Deus n̄ pote producere existē in Maa, qm producit froa n̄ stante ipsa froa, a qua dependet eēi. Vel A. Melius resp. Deꝰ posse ponere existē in maā, quę ē effus secundarius froę tqm causę extricę, n̄, a, ē ipsa froa, q alias eet effus secundarius in maā & primario, qd implicat. Ad probaõ, a, Minoris, dicatr qd repugnantia n̄ provenit eo causalita froę respu existē, ut Deus illā n̄ possit producere in maā abs omni froa, id ex ipsa maā, quę ij esse n̄s actus primus, n̄ ā Deo generetr eē ē froa, esset ens in actu ē actu, seu haris froę ē froa, ut manet probatȝ.

Ad 2ū insvenien resp. dis

Sequelā maoris, si Maā existeret mediante froa, sequeretr otiei corrumpi, l. generari quatenꝰ froa corrumpitr, et alia de novo producitr per se, aut simplitr, nego sequelā, per acc̄, aut smqd, cōdo sequelā, et negata, l. dista eode modo minori nego cseqā, et ad probaõe dicatr, qd corruptio, et generao simplitr n̄ cstitunt in eo prēcise, qd ammittatr, l. acquiratr existā, sed qd ammittatr ita, ut alia n̄ succedat, l. acquiratr ita ut alia n̄ precesserit sub qua eque bene servaretr, Maa, a, lt ammittat existē, l. acquirat, ita acquirit, et ammittit, ut sub una, et altera eque bene servetr, v. tn corrumpitr smqd aut per acc̄

UVA.BHSC

ilk quanty ad ēē ɔmunicaty, qd het, n, a per se, aut simplitr in quanty entitas ō potentia lis; illa, a, corruptio, aut generao n repugnat Mag; 2 ; 1 tm hoc vltima. Exemplificatr hoc, si, n, Deus annumeret aliqua nag illius Deitatis venendo exist3, tq Casus ista n̄aa n diceretr corrumpi simplitr, lt ammitteret proprig existg, 1 tm sm qd, ill quanty ad illg exist3, quam het. Pariformitr & in prenti.

Ad 2y inveniens resp. qd si anihilaretr Māa, manente fōa, anihilaretr, et Maneret suy ēē, seu sua exista, n tn illi ɔmunicata, vt de facto manet n ɔmunicata in anima separata. et destru utrius ɔmunicaois n diritr - Māa exist; anihilari a, Mag, et Manere exist3 illi ɔmunicatg ē impossibile, et implicatoriy, hoc tn ini casu posito n accideret.

Ad 3y resp n ēē impossle Mag Causare suy ēē, illud recipiendo, qa hoc ē Causare Maalitr, et potius causatr cy recipiat ēē; qdo, n, dicitr nil posse Causare suy ēē, intelligitr active, n vo passive tm.

Ad Vltimy resp ɔcdo Maiō, neg Minē, qa lt anima raalis, cy ē spiritualis informat Mag corporeg, qa het formalitr eminentr gradus formates, at cy divina Subsista, cy spiritualis ē ēg potē terminare nag corporeg; ita potē exista anime rasis ɔmunicari Mag, lt ē spiritualis mediante informaoe ipsius anime, ita tn qd anima n ɔmunicet exist3 ...

UVA.BHSC

omni mº quo het, sed et virtualis corporeq. et hec pro hac quæstione.

Quæstio 4ª

An mãa 1ª ex se, vel per suã entitatem immediatè sit potentia receptiva formarũ, an verò medio aliquo superadditio?

Constat iã mãã debere esse purã põẽ, n. so per exclusionẽ actus formalis, sed etiã entitativi, l. existentialis; nunc, a. restat videre an sit põa ad formas proxima ex se, l. remota, et proxima medio aliquo superadditio, ut subitantiã operativa ex se remotè, aut radicalis, proximè, a. media põa qualitate. ad quod

§ Unicus.

Resolvitur quæstio breviter.

Antequam ad resolutionẽ veniamus ẽ notandũ, quod eo ipso quod mãa 1ª ẽ pura põa excludens omnẽ actũ, ẽ solũ põa passiva, et nullo mº activa, seu effectiva; et ratio ẽ, quia activitas ẽ actus l. 2, seu virtus ad agendũ; sed mãa 1ª caret omni actu, carebit etiã omni activitate, et nullo mº erit activa, aut effectiva; sed etiã-

UVA.BHSC

q̃ Mãa 1a caret existentia ex se, qua sola dicitur pôa
non ut virtus activa operatur active, seu effective:
sed pôa Mãe n̄ ē activa, nec effectiva, sed tm̃ passiva
siva pôa. Ergo etc. primiro.

Dico Mãa 1a ē per se,
et imm.te pôa receptiva formarũ. Haec debet
expressa mens D. Thõ 1. physic. lect. 15 et probatur
breviter 1o. Si mãa n̄ esset imm.te pôa receptiva
fõs, sed medio aliquo superaddito, esset quia
ex se ē indiferens ad omnẽ fõm, et ut aliquã
determinatẽ recipiat, necessario debet determinari per aliquod
superadditũ: sed hoc dico ē insufficiens: ergo mãa
1a per se, et imm.te ē pôa formarũ receptiva.
Minor probatur. Voluntas nostra ē pôa indiferens ad actũ
odij, et amoris, et nihilominus ut aliquem illo-
rũ eliciat, et in se recipiat, aliquo superaddito
n̄ eget, sed per se imm.te ē pôa illius recepti-
va: ergo quod Mãa ē pôa indiferens insufficiens
dico ē, ut se ipsa imm.te n̄ sit receptiva for-
marũ.

2o probatur. Eo modo debet Mãa esse pôa
receptiva formarũ, quo fõa actus proxime
illius informativus: sed fõa ratione sui, et im-
m.te ē actus informativus Mãe: ergo Mãa ra-
tione sui, et imm.te ē pôa receptiva formae.

Denique probatur
q̃ Ut docet Philosophus 8. Metaph. Cap. 6.
tex. 15 forma ē actus in eodem gen., in quo
Mãa ē pôa: sed fõa ē actus in gen.e substantiae,
ergo in eodem gen.e Mãa ē pôa: sed si esset pôa

UVA.BHSC

ad formã. m.º aliquo superaddito n.' esset p.ôa in gen.e Substã. E.t Minr. p.ã q.a illud superadditũ esset acc.s naris, aliàs ex triplici Subst.a 9stitueretr 9positũ, qd admittendũ n.' ê: E.t n.' esset Mãa p.ôa ad frõ mediante aliquo superaddito, n.' esset p.ôa in gen.e Substã.

Ob. Subst.a ad operandũ indiget aliquo superaddito, nimirũ p.ôa qualitate: E.t et Mãa ad recipiendũ frõ. ans ê ita certũ in Thomistarũ s.ia, qd implicet 9tradictiõe Substã. cê immte operativã. 9seq.a, a, p.r. Ideo Subst.a indiget p.ôa superaddita ad operandũ, q.a indiffens ê ex se ad hanc, et illã operaõe: sed Mãa ex se ê indiffens ad hanc, et illã frõ: E.t sic Subst.a ad operandũ indiget aliquo superaddito, ita Mãa ad recipiendũ frõ.

R.r 9ro ans, neg.do 9seq.ã; ad Cuius probaõe, nego Maiorẽ; n.', n.' ex eo qd Subst.a indiffens si ad operandũ exigit aliqd superadditũ, nimirũ p.ôã qualitatẽ, sed q.a Cũ operaõ sit accidentalis, si Subst.a imm.te tenderet ad illã, specificaretr ab aliquo accidenti, qd implicat, l, propter alias 9ones adducendas lib. 2.º ve latẽ, quũ nil 9cludit adversus imm.tã receptiõe formarũ m.º Mãa. Et hæc pro hac q.e, quæ q.a n.' magni ponderis ê, apud AA, ideo brebitr ansbis ê discussa=

UVA.BHSC

Questio 5.a

Q.d Maa 1.a appetat formas?

In presenti quest. antequam ad resolutionem veniamus oportet explicare quotuplex sit appetitus, et postea quam probaverimus Mam appetere formas, ostet quo appetitu illas appetat, quod uno, aut altero notabili insinuabimus.

§ 1.us

Aliqua praenotantur, et 1.a negans ponitur, et probatur.

Notandum est 1.o appetitum desiriri posse ita est inclinatio appetentis in bonum sibi conveniens, quae definitio convenit omni appetitui, et constabit ex peculiaribus definitionibus appetitus cuiuslibet. Dividitur communiter in innatum, et elicitum; innatus est, quo res inclinat ex natura sua sine interveniente cognitione in bonum sibi conveniens, et inclinatio qua lapis fertur in suum centrum; elicitus, ab est inclinatio procedens mediante cognitione ab appetente, et est illa qua anima mediante cognitione appetit cibum, vel potum; et si appetitus sit mediante cognitione intellectiva, dicitur voluntas; si vero mediante cognitione sensitiva, dicitur appetitus sensitivus, et voluntas ulterius dividi potest in liberum, et naturalem; liber erit, quo est inclinatio in bonum conveniens cum indifferentia cognitum, et propositum; naturalis, ab quando bonum cognoscitur, et propo-

UVA.BHSC

ad formã. nõ aliquo superaddito n̄ esset põa in genẽ Substã. &c. Minor. p. q̃ illud superadditũ esset acc̃ nariũ, alias ex triplici Substa. ??inveniretur ??oritũ, qd admittendũ n̄ ẽ: &c n̄ esset Mãa põa ad fõrõ mediante aliquo superaddito, n̄ esset põa in genẽ Substã.

ob. Substa. ad operandũ indiget aliquo superaddito. nimirũ põa qualitate: & et Mãa ad recipiendũ frõ. ans ẽ ita certũ in Thomistarũ sñia, qd implicet ??radictiõ Substã eẽ imm̃ operativã. ??eq, a, p. Ideo Substa. indiget põa superaddita ad operandũ, q̃ indiens ẽ ex se ad hanc, et illã operaõẽ: sed Mãa ex se ẽ indiens ad hanc, et illã frõ. & st. Substa. ad operandũ indiget aliquo superaddito, ita Mãa ad recipiendũ frõ.

R. ??ro ans, neg. ??do ??eq; ad Cuius probaõẽ, nego Maõẽ; n̄, n̄ ex eo qd Substa. indiens ẽ ad operandũ exigit aliqd superadditũ, nimirũ põã qualitẽ, sed q̃ Cũ operaõ ẽ accidentalis, si Substa. ẽẽt imm̃ tenderet ad illã, specificaretr ab aliquo accidenti, qd implicat, l, propter alias ??ones adducendas lib. 2o ??e argumẽ nil ??oludit adversus imm̃ recep̃tiõẽ formarũ in Mãa. Et hec pro hac q.e quã q̃ n̄ magni ponderis ẽẽ aquidã ??A, ideo brebitr ansõn ẽ discussa =

UVA.BHSC

Questio 5.a

Q. Maa 1.a appetat formas?

In praesenti quaestione antequam ad veritatis veniamus oportet explicare, quotuplex sit appetitus, et postea quam probaverimus Mat. appetere formas, videbimus quo appetitu illas appetat, quod uno, aut altero notabili insinuabimus.

§ 1.us

Aliqua praenotantur, et 1.a negans ponitur, et refutatur.

Notandum est 1.o appetitum definiri posse ita: est inclinatio appetentis in bonum sibi conveniens, quae definitio convenit omni appetitui, et constabit ex peculiaribus definitionibus appetitus cuiuslibet. Dividitur communiter in innatum, et elicitum; innatus est, quo res inclinat ex natura sua sine interveniente cognitione in bonum sibi conveniens, et inclinatio quam lapis habet in suum centrum; elicitus, autem, est inclinatio procedens media cognitione ab appetente, et est illa qua anima media cognitione appetit cibum, vel potum; et si appetitus est media cognitione intellectiva, dicitur rationalis; si vero media cognitione sensitiva, dicitur appetitus sensitivus; et rationalis ulterius dividi potest in liberum, et necessarium; liber erit, qui est inclinatio in bonum conveniens cum indifferentia cognitum, et propositum; necessarius, autem, quando bonum cognoscitur, et propo

nito absq̃ aliqua inclin.

2.º ē notandū appu tm innatū, qm̃ dicitū posse sortiri diversas denominaones juxta diversorū respectū, si n. bonū sit præsens, tū appus talis boni dicitr appus fruitionis, gaudij, seu complacentiæ; si, a, bonū in quod inclinat n̄ sit possū, dicitr appus desiderij.

3.º ē notandū appū innatū n̄ ēe aliquid superadditū rei appetenti, sḋ ē ipsa entitas de se ordinata ad bonū; elicitus, a, ē actus quidā, quo res appetit sibi conveniens.

Deniq̃ erit notandū, quæstm̃ præsentē n̄ procedere de appu elicito; ay hic, n, sit proprius viventiū eo qd sequatr cognitione, l. sensatione, satis manifestū ē hoc appū mat. n̄ appetere formas, quare so superē dubiū de appu innato, sḋ, an Mãa 1.ª ex nãa sua inclinet in formas tāqm in bonū sibi conveniens? hisq̃ notatis

Rñs negative tuentur Dominici Marius in disputatione de forma Arlis, necn Avicena lib. 1 sui sufficientiæ Cap. 2. = et 3. 1. Si Mãa appeteret formas appetitu innato, cēt, l, q illis omnino caret, l, omnes formas simul habere desiderat; neutrū ē dicendū. Ergo nec Mãa 1ª appetere formas. Mai. certa, q n̄ appareret aliū modo, quare deberet appetitu innatus formarū in Mãa. Minor, a, quoad 1ª partē cstat ex dictis, q Mãa semper debet ēe sub aliqua formã. Et illis omnino careere

ñ poté.= Conseq. etiã ꝓbatur ex dicendis, q.a ut postea videbimus, implicat contradictioẽ Mãa habere simul ptes formas: & illas ñ appetit, q.a simul habere desiderat.

2.a ꝓ. Mãa 1.a nequit habere appũ respũ omniũ formarum: & respũ nullius. Seq. pt, q.a si aliquã form appeteret, ideo esset, q.a ẽ illius perfectio: sed omnes sũ perfectiões Mãe: & si omnes appetere ñ poté, nullam appetere poterit. Añs, a, ꝓ. 1.o q.a talis appũs esset frustaneus, cũ nunquã possit Mãa omnes formas recipere, eo qd sit infinitas saltem sincathegorematice: & ñ poté habere appũ respũ omnium formarum. 2.o ꝓ idẽ añs, q si Mãa appeteret omnes formas dum ẽ sub una, appeteret alias, quas ñ het: sed hoc ẽ impossĩe: & materia ñ appetit formas. Mai. cstat ex dictis. Minor, v.o, ꝓ. si Mãa dum ẽ sub una forma, appeteret quas ñ het, dum ẽ sub formã perfectiori, appeteret imperfectiorem appeteret malum illius, sit illius corruptioẽ, cũ non possit nisi corrupta una forma, aliã in se recipere. & Mãa, sicuti quilibet pars, potius naturaliter inclinat in bonum totius, qm in contrarium: & ñ poté habere appetitum respũ omnium formarum. Supprest per-ntenys.

3.o ꝓ. Si Mãa appeteret omnes formas, dum ẽ sub una, appeteret alias, quas ñ het: sed hoc ẽ impossĩle: & Mãa ñ appetit formas. Mai. cstat ex dictis. Minor v.o ꝓ. Si Mãa dum ẽ sub

UVA.BHSC

nis aliquam aliqua inclina.

2° est notandum appetitum innatum, quatenus actuatum posse sortiri diversas denominationes ratione diversorum respectuum, scilicet, non bonum possessum appetitus talis boni dicitur appetitus fruitionis, gaudii, seu complacentiae; non, autem, bonum in quod inclinat non sit possessum, dicitur appetitus desiderii.

3° est notandum appetitum innatum non esse aliquid superadditum rei appetenti, sed est ipsa entitas rei ut ordinata ad bonum; elicitum, autem, est actus quidam, quo res appetit sibi conveniens.

Denique erit notandum, quaestionem praesentem non procedere de appetitu elicito; ac hic, non, sit proprius viventium eo quod sequatur cognitionem, vel sensationem, satis manifestum est hoc appetitu materiam non appetere formas, quare solum superest dubium de appetitu innato, scilicet, an materia prima ex natura sua inclinet in formas tamquam in bonum sibi conveniens? huic praestatis

Dico negativa tuentur Justinus Martyr in disputatione dogmatum Aristotelis, necnon Avicena lib. 1 sue sufficientiae Cap. 2. = et probatur. Si materia appeteret formas appetitu innato, esset vel, quia illis omnino caret, vel, omnes formas simul habere desiderat; neutrum est concedendum: Ergo nec materia potest appetere formas. Maior videtur certa, quia non apparet alia ratio, quare detur appetitus innatus formarum in materia. Minor, autem, quoad primam partem constat ex dictis, quia materia semper debet esse sub aliqua forma: Ergo illis omnino caret

n̄ potē. = Contrad. ē̄ constabit ex dicendis, q̄ut postea videbimus, implicat contradictioes Mām habere simul oppositas formas. Ergo illas n̄ appetit, q̄ simul habere desiderat.

2.º p. Mā̄ 1.ª nequit habere appm̄ respū omnium formarū: Ergo respū nullius. Ant. a. probat, q̄ si aliquā fōrā appeteret, ideo esset, q̄ ē̄ illius perfectio: sed omnes sūt perfectiōs Mām: Ergo si omnes appetere n̄ potē, nullam appetere poterit. Ant. a. p. 1.º q̄ talis appū esset frustaneus, cū nequeat posita Mā̄ omnes fōrās recipere, eo quod sit infinitas salt. sincathegorematicē: Ergo n̄ potē habere appm̄ respū omnium fōrārum. 2.º p. idē ant. q. si Mā̄ appeteret omnes fōrās, dum ē̄ sub una, appeteret alias, quas n̄ het: sed hoc ē̄ impossē: Ergo materia n̄ appetit fōrās. Mai. constat ex dictis. Minor, v.º p. Si Mā̄ dum ē̄ sub una fōrā, appeteret quas n̄ het, dum ē̄ sub fōrā perfectiorē, appeteret imperfectiorē appeteret malū totius, scilt illius corruptiōē, cū non posset nisi corrupta una fōrā, aliā in se recipere. sed Mā̄, sicuti quælibet pars, potius naturaliter inclinat in bonū totius, qm̄ in opporitū: Ergo n̄ potē habere appetitū respū omnium fōrārum.

Supervacat parentesis.

3.º p. Si Mā̄ appeteret omnes fōrās, dum ē̄ sub una, appeteret alias, quas n̄ het: sed hoc ē̄ impossē: Ergo Mā̄ n̄ appetit fōrās. Mai. constat ex dictis. Minor v.º p. Si Mā̄ dum ē̄ sub

UVA.BHSC

una froa, appeteret quas n̄ het, dy ē sub froa perfectiori, appeteret imperfectiorē: sꝫ hoc ē impōle, q̄ appu ē inclinao ad bonū; hoc, a, maximū esset malū Mae; nimirum expoliari Maiori perfectione, ut minū recipiat. E dū Maā ē sub una froa, impōle ē qd alias appetat, Ideoq̄ ē negandus ille appūs innatus, seu Naālis ad froas.

Deniq̄ p. Si Maā appetit froas, vel appetit illas simul hendas, l, n̄. si 1ū, sequitr appetere simultatē froārū hendā, qd ē impōle etiā supernaālitr; si 2ū, l, appetit unā tm, l, non, si hoc, ōtiūs reddit difficultas; si 1ū, E n̄ appetit froas omnes naales.

2us §us.

Statuitr nra sniā p.

Dico Maā hē appū innatū inclinare in omnes froas. Ita dclo ē Arlis in hoc lib. tex 81 et D. Thō. 1. p. q. 59 ar. 2. quos imuitr sequent Philosophi ita Conplutenses dis. 3 in gen n̄ q. 8. §. 2. S. Thō ibidē q. 3. ar. 4. cū pluribus alijs.

P. a, 1o ex Philosopho ubi supra docente Maā appetere froā, ut turpe pulchrū: sꝫ eadē rao ē, ut Maā dū ē sub una froā appetat omnes qm unā: E si sm Philosophū Maā appetit froā, appetit omnes froas; nec

à alio, qm appetitu innato, seu naturali: Ergo.

2º probatur: Naturae

Appetitus est cuilibet rei in bonum sibi conveniens: Sed materia est quaedam res in rerum natura: Ergo est illi appetitus naturalis, seu innatus in bonum sibi conveniens: Sed nullum bonum est ita conveniens materiae, ut forma substantialis, cum haec det illi esse, per quod conservatur in rerum natura: Ergo materia appetit formam substantialem.

Denique probatur. Forma substantialis est quoddam bonum: Ergo et appetibilis. Antecedens est certum, consequentia autem constat, quia omne bonum est appetibile: Sed à nullo alio appeti potest forma, nisi à materia: Ergo materia appetit formam substantialem. Minor subsumpta probatur. Si ab alio, qm à materia appeteretur, maxime à compositio: Sed ab hoc non: Ergo à sola materia. Probatur minor. Quia compositum est prius posterius ad formam, cum ex illa constituatur, illud autem, in quo est appetitus desiderii debet esse prius prius ad illud quod appetitur, ut ex se constat: Ergo si compositum est prius posterius ad formam, ab illo forma non potest appeti appetitu innato desiderii. =

Inquires supposito, quod materia habeat appetitum innatum desiderii ad formas omnes, an hoc omnes faciat supponi distributive, tam pro praesentibus, quam praeteritis, et pro illis, quae non dum fuerunt in materia? Ad quod respondeo, quod quando dicimus materiam habere appetitum innatum desiderii ad omnes formas, hoc omnes facit supponi formas distributive pro non dum habitis, ad quas materia est in potentia, et cum illarum privatione, appetitus autem desiderii

aeri non datur in materia sine forma, quam habuit et habet: sed respectu preteritionis unius, et presentiae alterius datur appetitus complacentiae, et fruitionis. Et ideo ergo, quia appetitus desiderii tendit in bonum non habitum: sed formam presentem non ita se habet respectu materiae, nec etiam formam preteritam: ergo respectu illarum non habet appetitum desiderii, sed complacentiae tantum, aut fruitionis.

Dices, in materia ad formam preteritam, et amissam est sufficiens proportio, ut si iterum reproducatur, uniatur illi, et componat cum ipsa naturaliter: ergo illam appetit materia appetitu desiderii. Consequentia videtur constare, quia materia inclinat naturaliter in formam cui est proportionata, ut cum ipsa naturaliter componat.

Respondeo antecedente distincto consequentiam: ergo appetit illam materia appetitu desiderii quantum ad proportionem, concedo consequentiam; quantum ad assequutionem, seu respective ad agens, cui materia subiicitur ad eductionem formae, nego consequentiam; nam materia appetit formam amissam, non ut eductionem illius, quia nunc hanc non est possibile, ad preteritum, non potentia non datur; ut, ad hoc percipiatis advertite, quod omnis appetitus cum sit in aliquod bonum, seu formam quam intendit, fundat ordinem intentionis, et assequutionis intentionis, ac pendet solo ex proportione inter ipsum appetitum, et entitatem formae, quae appetitur, at vero assequutio pendet non solo ex proportione inter ipsum appetitum, et entitatem formae, sed etiam ab activitate agentis; sed formae preteritae remanet in materia proportio, quia si per aliquam potentiam reproduceretur, componeret cum ipsa naturaliter, et illam naturaliter per-

ticeret, & quantum ad proportionem remanet appetitus, 	Codex 8 phis 52
q^a in assecutione formæ pendet materia ab efficacia agentis potentis educere, l. applicare formam
minus, et hoc agens naturaliter non sit dabile, ideo quantum ad assecutionem non remanet in materia appetitus innatus ad formas ammissas, sed tantum obedientialis potentia respective ad agens.

Ex quo colligitur quod licet innatus appetitus non sit aliqua entitas superaddita materiæ, exigit tamen aliqua connotata ut sit talis appetitus, quod ex eo liquet, quod si non connotaret aliquid extra, cum semper permaneat entitas materiæ, licet, maneret etiam innatus appetitus, quod non ita se habet ut vidimus; illud, autem, quod connotat, est esse possibilis naturaliter dispositionem agentis naturalis, actionemque illius introductivam formæ, et huius privationem.

Ob. D. Thomas 1. p. q. 76 ar. 1 ad 6um docere quod in anima separata remanet inclinatio naturalis ad suum corpus, licet talis inclinatio naturaliter consequi non possit: ergo etiam in Corpore, seu materia manet inclinatio naturalis, seu appetitus ad tales formas, licet non sit agens naturale potens illi tales formas applicare. =
Huic obiectioni respondetur facile ex dictis, quod cum Angelicus Magister docet in anima separata manere inclinationem, seu appetitum naturalem ad suum corpus, loquitur de appetitu quantum ad proportionem; non autem quantum ad assecutionem, seu respective ad agens, quod ex ipsius verbis constat cum dicat quod talis inclinatio, quæ naturalis in anima 	P. M. Garzia

UVA.BHSC

separata n̄ possit assequi suũ finem naturalem. Videndum est de dicendum de materia seu corpore.

§ 3 et ult.

Satisfit argumentis oppositae sententiae.

Ad primum resp. neg. maiorem; materia, n., prima n̄ appetit formas nec quia illis omnino careat, nec quia illas simul habere desideraret, cum utrumque sit impossibile, sed illas appetit, quia cum sit pura ad omnes n̄ satiatur, nec adequatur tali forma, dum per unam formam perficitur, nisi per aliam, per quas est perfectibilis, perficiatur.

Dices, materia prima dum est sub una forma, alia n̄ indiget ad sui existentiam, et conservationem: ergo dum est sub una forma, aliam n̄ expetit. Respondeo dist. antecedens; materia dum est sub una forma alia n̄ indiget ad sui existentiam, et conservationem pro tempore informationis illius, concedo antecedens, aliter, nego antecedens, et consequentiam, materia, n., appetit formas, quatenus conveniunt in una ratione informandi amissibiliter, et corruptibiliter, unde quamvis dum materia est sub una forma aliam n̄ appetat habere pro statu informationis illius, pro tali tamen statu habet appetitum alterius formae illi quae habet succedere, tum ut servet suum esse, tum etiam ut suam repleat potentiam, quae cum sit ad omne illud per quod est perfectibilis per unam formam adequari n̄ potest.

UVA.BHSC

Ad 1.m resp. neg.do ant. cum Casu et probaoe resp. appus innatus Vtiae est qui fons ñ ee in ordine ad actus per quos ẽ insaciatus ẽe, sed in ordine ad fros per quos ẽ insaciari, vel huiusmodi, ca. appus pndet infinitas froas, aliae alioq.do talis appus esset insaciatus ẽe, ita ut nil restaret illi accipiendum, vt ñ ẽ fru tancas, sed debet semper hẽre admixtum poqcum privaoe, et simul hoc qdẽ saciari.

Ad 2.m ant. probaoe, resp. neg.do Maq, lt n, Mãa cum ẽ sub vna froa, aliae expetat, ñ tn appetit malum vtrius, q.a talis appus ñ ẽ propter tealis froq, qm het, sed q.a cum talis froa ẽ in ipsa ammissibilitr, ideo ut ñ maneat ẽ froa, alioq expetit, et etiam q.a ẽ perfectibilis poa per ptes froas. huic pois alioq addi raoes, quas potestis videre apud Cmutenses vbi sup., nos tn ob brevius temporis ñ eis adducendis immorari ñ possumus.

Ad 3.m ipsa Maoi nego Mins, et ad vltius probaoz, q.a etsi appus ẽ inclinao in bonum, et detr aliqua froa altera perfectior, hoc ẽ simr, ñ tn in raoe informandi, cum omnes informent ammissibilitr, prosa, in raoe informandi ẽ bonum Mae, et cum in hoc ẽ int quales ñ ẽ Maius bonum Mae, froa perfectior, qm imperfectior, vt lt ẽ mãa sub froa perfectiori, potẽ appetere imperfectiore, cum ab vtraq ẽ perfectibilis equalitr, et perfectior

UVA.BHSC

n magis impleat, et satiet illius potentiam.

Ad Ultimum vero dico
Mām appetere omnes formas simul, non tamen simul
habendas sed successive, dato, in māa simultaneus
omnium formarum, non autem potest dari appetitus simultaneus
omnium formarum, quia hoc est impossibile, ergo Māa appetit si-
mul omnes formas, et non unam tantum, licet non appetat
simul habere omnes, sed successive. et haec pro
hac quaestione.

Quaestio 6.a ult.a

An Māa 1.a Sublunaris dif-
ferat specifice a Māa
1.a Coelesti?

Propositam praesentis quaestionis solet examinari in libris de Coelo,
quia illi auctores dictaturi sequuntur et ad Māa, Māe
suae notitiam plurimum conducit, a nobis in praesenti, licet obiter, exa-
minabitur. Atque vero Māa summam unitatem numericam non
huius loci, pendet, non, ex illa celebri quaestione de in
dividuatione entium substantialium, quae examinatur in lib.
de generatione. Pro nunc, autem, sufficiat supponere illa di-
vidi numerice ad divisionem totius substantialis, vel unicam
et individuam summam, vel substantiae oppositam, ne autem, nos
...... maneat, qui libros de generatione legere non
valemus ad finem huius libri contingimus examinandum.

§ 1.us

§ 4.

Aliqua notantur, et Mat. 1.ª sublunarē differre specificè positive à Mat.ª Coelesti probatur.

Notandum est 1.º unitatem specificam esse duplicem, aliam positivam, et negativam aliam; tunc, n., aliquid dicitur unum specificè positive, quando habet in se prius aliquid à quo talis unitas accipiat; tunc, n., aliquid dicitur unum specificè negative, quia in se non habet prius aliquid per quod specificè plurificetur. 2.º est notandum, quod ad differentiam specificam positivam sum̄matam in actu, quod actu est, qui distinguit, in 1.ª asserente mat. 1.ª ex se habere actum, non est dubium habere unitatem ex se specificam positivam; in 2.ª verò negante Mat. 1.ª talem habere actum, neque tamen est dicendum, ex se non habere unitatem specificam positivam.

Denique est 3.º notandum, quod si Mat.ª Coelestis, et sublunaris ex se non habeant prius aliquid à quo desummatur specifica unitas positiva, ex se non potuerunt differre specificè negative. Generica, a, illas non dicimus esse manifestum, cum utraque sit pura potentia, hic supponatur.

Sed affirmans Mat. 1.ª sublunarem ex se differre specificè positive à Mat.ª 1.ª Coelesti, fundatur in eo, quod Mat.ª habet actum ex se, hoc, a, esse falsum iam ostendimus, quare deinceps abstinebimus ab illius impugnatione.

2.º a, recedendo ex alio

prio. Mãa 1ª Sublunaris sm se ē ni pba ad ylel formas Coelestis & caret tali pba; sig-e ne pot aliq̃ prig pter ista, qm het recipere. sed vtra q Mãa sm se est aliqd positivi. & positive diriunt. sed hec dsa ē specifica, sig-e provanit ab ipsa qdditate Mãe: Eo Mãa 1ª Coelestis, et sublunaris ex se diriunt specifice positive.

§ 24.

Vera SSª statuir, et probatr.

Dico Mãq 1ª ex se n̄ hre specie positivã, & ex se n̄ pot differre specifice positive, sed neqve tm differunt in Mãa sublunaris, et Coelestis specifice positive in ordine ad forma. Ista aclo ̃ multis intr Thoms, et quoad 1ª pte facile evincetr seqg quod Mãa n̄ heat ex se actus, sig-e distinc, ita et vnitas specifica positiva summitr ab actu, a quo actus ē, quasi disgitr: sed Mãa ex se n̄ het actus, et Manet probatus: Eo ex se n̄ het specie positivã, itaq etiam differre pote ex se specifice negative per carẽ principij per qd specifice plurificetr.

Quoad 2ª, pbatr Mãq differre specifice positiva in ordine ad prig, pbatr: quia vnu a Alio differt specifice positive, quando vnu het prig & summat aliq specifica positiva: sed Mãa sm se n̄ heat & summat talẽ dsã, bene in Mãa et informata, sig-e het in se prig qui e prig, & dsummitr vnitas et distio specifica

cifica positiva: Ergo materia per ordinem ad formam differt specifice positive.

Dices: si per ordinem ad formam differunt specifice positive materia l.a Coelestis et sublunaris, etiam materia uniuscuiusque entis sublunaris differet specifica positive a materia alterius: sed hoc est falsum: Ergo materia l.a Coelestis, et sublunaris non differunt specifice positive per ordinem ad formam. Minor est certa, omnia enim entia sublunaria constant materia eiusdem rationis. Maior, a paritate, quia si unitas specifica positiva summitur in materia per ordinem ad formam, cum forma uniuscuiusque entis sublunaris sit distincta specie ab alia, etiam materia erit distincta specifice positive per ordinem ad talem formam.

Respondeo negando Maiorem, ad cuius probationem dicatur quod materia specificatur positive in ordine ad formam sub modo informandi ammissibiliter, vel inammissibiliter, cum ergo materia Coeli respiciat illius formam, ut inammissibiliter informantem, et materia sublunarium tendat in formam ut ammissibiliter informantem, inde est, quod etsi materia l.a habeat speciem positivam per ordinem ad formam et materia l.a Coelestis differat specifice positive ex ordine ad formam, a materia sublunarium, non tamen materia unius sublunaris ab alia.

§. 37 et Ult.

Resp. fundamentis Oppositorum, et aliqua pro coronide colliguntur.

UVA.BHSC

Ad 2^m. resp. neg. conseq. quia licet probare tenea[t] mam Coelest. et sublunar. ex se differre specifice positive, neq. ossa tenetur dicere terminos; id vero quia cum se e aliquid positivum potentiale sed terminus, actuale neq. terminus, et distinctio neq. positive distinguunt cum se potentialiter, sed neq. actualiter, neq. neq.; materia, n, licet cum se tn e aliquod positivum potentiale, n o actuale, o ex se io po-te differre, seu habere ordinem specificum positivam in pota, qd e idem ac differre specifice neg. re; actu, q, e aliqd positivum per formam et ita per illam distinguit specifice positive.

Collige 1° pro Coronide huius questionis, et totius disputationis, qd ordo iste in materia ad formam n e aliqd superadditum ipsi, ut diximus de aqua, sed e ipsa entitas materia prout e pota ordinata ad formam.

2° collige qd ut materia dicit ordinem transcendentalem ad formam, ita hoc ad materiam, cum hac tn differentia, qd ordo materia e potentialis, et subiectivus, formae o actualis et informativus.

3° collige idem dicendum ee de unione part^a, et totali materiae licet ac diximus de unione, et differentia specifica.

Aliae quaestiones hic solent pertractari ab AA, quae q vero n sunt huius loci, t, q parvi momenti, et tenentur ad dicta stat qd sit dicendum, ideo a nobis praetermittuntur, et et nos omnittimus inmorari

UVA.BHSC

in quarti quaestionis. quod attinet ad formas, tractatur, quae necessaria sunt ad notitiam Materiae primae a nobis in ipsa sunt dicta sufficienter.

Denique colliges, quod etsi Materia prima sit ingenerabilis, et incorruptibilis, ut in initio huius disputationis, non est ita, cum ab intrinseco, et ab extrinseco, sit per carentiam corruptibilitatis. Et haec de hac disputatione sufficiant, Materiam primam vocari ens primum principium naturale.

Disputatio 3a.

De forma Substantiali altero ex principiis entis naturalis, seu Mobilis. =

Postquam de Materia prima disputavimus, statim se offert agendum de forma substantiali, quae est principium illius rei, principium entis naturalis; quamvis, autem, formas substantialis disputationes, Authores dividant in varias quaestiones, nos tamen per paucas, sufficientes tamen ad illa exhauriendaque, quidquid de forma scire oportet, examinabimus; ne, autem, actum agamus supponimus dari formas substantiales, quod ex ipsa ratione generationis manifeste convincitur, siquidem si forma non daretur, non transmutabitur Materia de non esse ad esse, neque generatio destructur, cum aliquid non est, nisi transitus de non esse ad esse. Unde, patet, quod sit forma substantialis, de quo quaestionem non facimus,

UVA.BHSC

nisi in illa definitione omnes conveniunt, oportet omittere definitionem in communi prout comprehendit tam formas substantiales quam accidentales, tam intrinsecas quam extrinsecas, quae communiter ita definitur, est actus dans esse rei, quae definitio convenit omnibus formis. Substantialis autem forma ita definitur est actus primus materiae primae, est actus primus, ex quo fit unum per se, per illud primus excluditur omnis actus accidentalis, quia nullus accidens potest esse actus primus materiae, nec unum per se constituere, actus autem secundus est actus ultimus ad quem ordinatur forma, qui est duplex, alter in essendo, et alter in operando, propter quod porroque actualitas est principium essendi, et operandi, et in essendo correspondet existentia, quae dicitur actus ultimus, quia ea acquisita, cessat motus, tamen est quia existentia non est actus constituens rem, sed illam constitutam supponit, et ita constitutam eam ponit extra causas; in operando autem dicitur actus secundus ipsa operatio, eo quod reducit in actum virtutem operativam, quae est actus primus. Sed iam propius veniamus.

Questio 1.a

Utrum formae educantur ex potentia materiae?

Resolutio huius quaestionis fere tota pendet ex notitia, illius scilicet, quid sit educi formam ex potentia materiae? ideoque hic aliquibus notabilibus praemittemus, ut inde quaestio maiori claritate resolvatur.

§ 1.us

Aliqua notantur, et sententia negans ponitur, et suis fundamentis &c.

UVA.BHSC

Notandū ē 1º, qđ ut formę educantur ex pōa Mąę ē necessū, qđ ɔtineantur in illius pōa, quare antequā qđ sit educi examinemus, oportet videre qđ sit, ɔtinerē formas in pōa Mąę? qđ docet D. Thos 1. p. q. 90. ar. 2. ad 2m et alijs in locis; docet inquā, qđ ɔtineri in pōa Mąę, sicut et in pōa Causę efficientis n̄ dicit aliqđ actualiter in ɔtinente ex pte rei ɔtentę, ut aqua ɔtinetur in vase, qa qđ dicit aliqđ actualiter in ɔtinente tanqm in illo esse, n̄ posse ab illo, l, in illo produci, cū supponatur esse, et productū; vº ad produci, l, educi formę ex Mąā, necesse ē, qđ ɔtineatur in pōa ipsius obiectivè n̄ subiectivè, ɔsequenter qđ educi, l, produci ab aliquo, l, in aliquo, nil aliud erit, nisi poni in verū Nąā dependentur ab illo in cuius pōa ɔtinetur, et si pōa ɔtentiva ē Mąę, aut Causę Mąalis educi ex Mąā erit poni in verū Nąā dependentur ab illa ex vi actionis transmutativę.

2º est notandū, qđ ut aliqđ ɔtineat aliud in pōa, ē necessū, qđ hoc sit illi proporcionatū, et ɔtineatur intra spheram virtutis illius, si, n, extra spheram illius ē, erit improporcionatū, nec ɔtinerī poterit in eius pōa et virtute.

3º ē notandū, aliter, et aliter effm ɔtinerī in Causa efficienti, et in Mąale; causa, n, efficiens ɔtinet effm ratione suę modi causandi, qa Causat ut ē in actu, et ita ɔtinet effectum in pōa activa; Mąā vº causat ut in pōa, et recipien-

UVA.BHSC

do, et ita effus stinetr in ipsa raoe sue potentia litatis.

Denique ē Notandū, qd ad eductiōe froe ex Māa, requiruntr tres sdiōes; 1ª ē qd froa pendeat in suo eē, et fieri a subto, a quo educitr; 2ª, qd subtū ē maale, et proporciōnatū froe educende, et froa illi, a Nqn ñ stinebitr in pōa subti, nec ab illo poterit educi; 3ª deniq, qd froa educenda innascatr in ipsa Māa, et fiat in ipsa eo vi actiōis transmutative Māe, si, ē, veniat ab extrico talis froa, ñ diceto educi ex pōa subti. Itiq notatis.

Atque antiqui Philosophi varia fuerunt placita circa stinentiā froarū in pōa Māe, et illarū eductiōe. Iq in ss relegata ab scholis, quare ss negantē ātē, froas educi ex pōa Māe, oportet fundare, ut postqm fuerit statutū froas educi ex tali pōa, illius fundamentis satisfaciemus, ē nrā ssª manebit solidior.

Pr. a, 1º.

Froe substaales extrahi nequeunt, ē prius ñ erant: sed ñ prexistunt in Māa: E nequeunt extra illā extrahi, aut educi. Maior ē certa. Minr. p̄, qª froe substaales in pōa Māe ñ ss a liqd actū: E ñ prexistunt in Māa.

2º. froe creantr: sed omne qd terminat verē creatiōe, ñ educitr eo pōa Māe: E froe ñ educuntr ex pōa Materie.

UVA.BHSC

Minr. e D. Th. 1. p. q. 45. ar. 4. Mair
autẽ pr. q. a ty aliqd dicitr creari, q. de fit ex nihi-
lo sui: sed fros substaales hoc ipso, qd n. sint
aliqd actu in mãa preconteuty, is nil ante
qm fiant. Ee dy fiunt, creantr, q. a fiunt ex ni-
hilo sui.

3.o Pr. Si fros educerentr ex põa Mae, et non
fierent ex nihilo, esset, q. a psupponunt subty: sed hoc 2do
e nulla: Ee fros n. educuntr ex põa Mãe, sed fiunt
ex nihilo. Mai. e certa, ut ex dicendis cstabit. Mn.
vo pr. anima rat.lis in sui productione psupponit
subty, et subty disposity, aliãs n. produceretr; sed
tn fit ex nihilo, siqde producitr per Creationem:
Ee qd fros psupponant subty, n. est rão, ut n. fiant
ex nihilo.

§ 2.us

Vera Sa. ponitr, et probatur.

Dico fros Substaales vere educi ex põa Math.
Hec 3clo e cmuis intr SS, ideoqe opus n. e, Patronos
specialitr pro ea refferre. Vn n. e illigenda hec
3clo generalitr, ita ut omnes fros educantr ex
põa Mats, ptes, n, ss, ut infra videbimus, que n.
ss educte in sui productione, immo et aliques,
que n. ss educibiles, sed debet illigi, qd aliques
fros educantr ex põa Mats.

Pr. a, 1.o Ex ipsa ra-
tioe eductionis, siqde ut 1.o notabili diximg, edu-
ci ex põa Materie, nil aliud e, nisi qd agens

UVA.BHSC

naale ex vi actionis transmutativę Māę ponat
frōę in seu nāā, quę antea esset in pōā Subti: sed
ptes frōę Substāales ex vi actionis agentis trans-
mutantis Matę, ponuntr in seu nāā, quę antea
essent in pōā Matę, vt ṗt in qualibet frōa per
generaōę productę: ergo frōę Substāales edu-
cuntr ex pōā Matę.

2º ṗ. dantr ptes frōę Sub-
stāales, quę observant omnes sdiōes ad eductioę
requisitas: ergo educuntr ex pōā Matę. āns ṗ.
discurrendo per singulas, nā frōę, quę produ-
cuntr ab agente naali, fiunt nārio ex vi ac-
tionis transmutantis Māę, et naalitr n̄ pos-
sunt ēē sine illa; deinde Māā ē Subiēē propor-
cionatū illis, et ille Māę, siquidem n̄ sunt extra eā-
dē spherā; tū denique tales frōę n̄ infunduntr
ab extrico, sed in ipsa māā innascuntr, seu fi-
unt ex vi actionis transmutativę: ergo observant
omnes sdiōes ad verā eductioę, ergo ē dicendū
dari frōās, quę educuntr ex pōā Matę.

§ 3us

Resp. argutis oppę Sententię.

Ad 1ū fundamtū oppę Slę propter qd an-
tiqui, et etā propter alia sequentia, mōti sūt
asserere, l, non esse eductioę froarū, l, si esset,
preexistere in Māā aliqd frōę actu, vel saltr
dispōes Māę; frōę Substāales extrahi neque-
unt, vē prius n̄ erant, nec actu, nec in pōā,

UVA.BHSC

sdo Mag, v.e prius n. erant actu, erant in ea pôa, nego Maog, et dista cons. m.o Minori, nego cons.
Ad probaog Minoris sub anti, et neg.o dicta cons. m.o, resp, qd quavis n. posit aliqd extrahi, aut educi, v.e n. erat, nec in actu, nec in pôa, potest tn educi, v.e erat in pôa ad ee in actu; fros, a, antequm producantr in Mâa, st in pôa illius, non, a, in actu; et educuntr ex pôa ad ee actu, et qd vt sit in actu educt, aut product. necessum n. p̄cessisse actu, e evidens, alias, qd e in actu educt, et product, itery produceretr, qd e impôile: et necesse e fros, quę educuntr ex pôa Mag non p̄cessisse actu, sd in pôa tm, vt inde educantr.

Ad 2.m resp, dis.do Maog; fros creantr, quę producuntr per actioz naalis agentis, nego Maog; quę producuntr ab agente supernaali, et impentr a Mâa, hoc e extra Mag, sdo Maog, et dista Minore, nego cons. Ad probaog, a, Maioris, Mag.r S. Thoa respondet, fros n. fieri ex nihilo sui, sd ex preiaceia sa in pôa, ens, a, in pôa, ait, n. ee nihil. Minor tn tanty Mag.y tam brevi intervallo se ipsy 3.a dicere; vt, n. salvaret Mag 2.y ex sa n. esse nihil ex eo qd esset pura pôa distinxit de pôa subiectiva, et obiectiva, et docuit, qd pôa obiva erat nil, seu mera n. repugnantia, et qd Mâa n. erat pura pôa obiectiva, alias erat nil, sd subiectiva, quę e mediu inter ens in actu, et nil; in p̄senti, a, dubio docet, qd pôa fros ad esse actu, e obiectiva, n. subiectiva;

UVA.BHSC

& ē nihil poa in pia obiva: & si fit ex poa sui
ipsius obiva, fit ex nihilo sui, vel poa n erit
obiva, alias erit manifesta dictio asserere
pog obivg ee nihil, et ex illa fieri frog, et n fie-
ri ex nihilo, ut ex se pt.

Ad 2m respondendus est,
disto Maior, ly, aliqd dicitr creari, qd fit ex
nihilo sui, praecise, nego Maior, qd fit ex nihilo
sui, et ex nullo praesupp.to subto, cdo Maior, et cssa
Minori, nego Conseq. et n, aliqd creetr, n solus
exigitr, qd sit productus ex nihilo sue entitatis,
hoc n, in productione etiam n creativa ē necessum
reperiri, alias entitas existens iterus produ-
ceretr, sed insuper exigitr, qd ita fiat ex nihilo
qd n fiat ex praesupp.to, et dependentr ab illo, q creatio
ē productio rei ex nullo praesupp.to subto, unde
frog, que ad productiog totius producuntr ab a-
gente naali fiant ex vi actionis transmutati-
ve matr, praesupponunt eē subtus, et cu a solo ab
agente naali produci nequeant, producuntr eē
dependentr a Mā, quare etsi ex nihilo sue en-
titatis producantr, n tn creantr, sed educuntr.

Ad Ultimus resp.tr cssa Maio-
ri, nego Minor, ad illius probaog disgno Maior,
anima rdis praesupponit subtus, et subtus dispo-
situs tamquam occasio, cuius rone illi debetr creari,
cdo Maior; praesupponit subtus dispositus ita, ut ex
vi actionis disponentis, l, transmutantis Mā aut
subtus producatr in ipso, nego Maior, et cssa Minor
nego Conseq. Et n, frog educantr praesupponunt

subiecti dispositi, hoc tamen non sufficit ad eductionem, ideo insuper requiritur, quod ex supposito subiecto fiant ex vi actionis transmutantis ipsum subiectum; anima, autem, rationalis etsi supponat subiectum dispositum, nec fit ex vi actionis dispositivae, neque ex vi actionis transmutativae, ideo dispositio materiae pro priori ad creationem animae, quae est occasio, quare ei debeat produci; statim pro priori ad actionem transmutativam, quae actio est unitiva, producitur per creationem. et haec pro hac quaestione.

Codex 3 [illegible] 60

Quaestio 2.a

Quaenam formae educantur ex pot.a materiae, et quae non?

Diximus in praecedenti quaestione formas educi ex potentia materiae in omnes, quare nunc est necesse assignare, quae formae sint educibiles, et quae non?

§ 1.us

Notantur aliqua, et quaedam [illegible] referuntur, et probantur.

Primo est notandum formas educibiles ex materia, aliae esse substantiales, et alias accidentales; itemque in triplici differentia, aliae naturales, aliae artificiales, et aliae supernaturales. Forma solitur substantialis est in triplici differentia, alia subsistens, ut anima rationalis, alia forma rerum incorruptibilium, ut forma coelestis, et alia corruptibilis ut sublunaris.

P. M.r Garzia

2º è notandum formas substantiales respicere Mat. ut subtum, ex cuius pot.ª et capacitate educationis, sunt educibiles; accidentales vero respiciunt, ut subtum compositum substantiale, quod vocatur Mat.ª 2ª, in cuius pot.ª etiam continetur forma ex illo educibilis. De his omnibus formis procedit presens dubium.

Prima sententia docet formas Coelorum, et Demonum in sua 1ª productione fuisse eductas ex pot.ª Mat. Hanc tenet Molina 1. p. q. 45. ar. 1. quem sequuntur Vasquez, et Rubius cum aliis. et quarta 19. 1ª. §. 1º formas Coelorum sunt materiales: ergo dependent a Mat.ª. Sequela patet, quia in hoc distinguuntur spirituales formae a materialibus, quod est spiritualitas formarum non dependet a Mat.ª, secus vero materialium: Sed si formae Coelorum sunt Materiales, dependent a Mat.ª: sed hoc ipso quod esse formae Coelestis pendeat a Mat.ª, fieri illius debet pendere: ergo forma Coelestis è educta. Haec sequela videtur constare, quia hoc ipso, quod aliquid pendeat in fieri a subto, non creatur, sed educitur. Minor subsumpta probatur, quia fieri è via ad esse: ergo hoc ipso quod esse formae Coelestis pendeat a Mat.ª, fieri illius debet pendere.

2º probatur. operari sequitur ad esse, vel quale fuerit esse, tale erit operari: sed operari in formis Coelorum è dependens a Mat.ª: ergo et esse illarum è dependens a Mat.ª: sed hoc ipso non possunt non esse eductae: ergo. Minor probatur quia non datur duplex productio, alia Creativa, et alia eductiva: sed hoc ipso quod esse in formis Coelorum est dependens a Mat.ª, fieri, seu productio illarum non posse non pendere a Mat.ª, seu subto: ergo non potest fieri

UVA.BHSC

per creatioes: Et hoc ipso qd ae ri froi Coelory ai depens a Maa, illa ri froi ri ae educta.

2a p.

Froe Coelory ri fuerunt Create per Creationes partiales, nec screata ad creatioe totius: Et fuerunt eductae. Ita qa pt, qa ri pois froe produci nisi Creatione, l, eductione: Et si ri per creatioe, fuerunt eductae. Ans vo quoad 1a pte p. qr Creatio ri e nisi rei subsistentis: Et qa ri subsistit partialiter, ri pote fieri per Creatioe partialem: sd froe Coelory ri hent subsistentia partialem: Et ri fuerunt creatae per Creationes partiales. Minr. p. froe Coelory sm totu suu ee pendet a Maa, vt a sustentante: Et ri hent, nec pois hre subsistentia partialem. Quoad 2a pte p. idem ans; totu sporitu ri creatr; Et nec partes screantr ad creatione totius. Ita qa pt. Ans vo p. omne qd e ex aliquo, et sstuitr ex illo, fit ex eo: sd totu sporitu est et sstuitr ex Maa et froa: Et fit ex illis: Et ri ex nihilo, Ita qs ri Creatr.

Quoad 2a

pte, p eade ra. Froe elementory si talis Maa, vt fieri ri possulent per actioe, qua fit Maa: sd hec het propriu fieri, et psupponitr Maa ad tale froe, actioes froe elementaris e pro posteriori talia nae ad Mae: Et froe elementory in 1a sui productione non fuerunt Create, aut screate, sd eductae. Ita qa vr sstare, qa ad actio productiva hary froarum psupponat Mae, et alias froe pendeant in

eē ab illa, nequeunt n̄ pendere in fieri: Ꝫ actio productiva harū froarū negt n̄ eē eductiva, et dreqtr froꝫ elementorū in 1a sui productione fuerunt eductę. ans ꝓ ꝑ. Nā actio creativa per quā producta fuit elementalis māa ē usq nunc perseverans, servans mág. ut et ipsa māa perseverat, qa servatio ē ōtinuata productio: sꝫ actio per quā fuit producta froa ignis ūsa, et ipse ignis usq nunc n̄ perseverat, ut nec ignis, nec illius froa: Ꝫ froꝫ elementorū is talis nāꝫ, ut fieri n̄ potuerunt per actionꝫ, qua fit māa.

Circa eductionꝫ froarū accidentaliū supernaaliū versatr ja nec va quā ꝑiūs omnittimꝫ, qa potiꝫ ad Theologiā, qm ad Philosophiā spectat resolutio.

§ 2ꝯ.

Resolvitur questio quoad omnes partes. =

Dico 1o. Nec froꝫ rāsiꝫ, nec froaꝫ Coelorū, nec elementorū in 1a sui productione fuisse eductaꝫ sꝫ ꝯcreataꝫ; froꝫ tn̄ rāsiꝫ creatę, elementalē vo lt in 1a sui productione fuerit ꝯcreata potuisse quantū ē ex se educi, ut aliꝫ froꝫ māaleꝫ. Hoc ꝯclo quoad omnes suaꝫ ꝑtes ē cōa. Thꝫ d.s. diversis in locis, quę thome, et plesaliū ꝯmuniter sequuntur.

Et quoad 1ā ꝑtē ut froarū rāsiꝫ n̄ educi sꝫ Creari ꝑ. froa quę educita

ex pōa Māe, fit ex vi actionis transmutativę
ipsius Māe: sḝ anima ratilis terminat aliam
actionē distā, et prius priori aḝ actionē transmuta-
tivā Māe: ergo ñ educitur ex pōa illius.

Ipsa Fōa ra-
tlis potē here ēē, et operari independenter a Māa,
et ē subsistens per se et quod, vt dicitur in libro
de anima: ergo terminat actionē distā ab actione
vnitiva, et transmutativa Māe: sḝ hoc ipso ñ
ē educta, sḝ Creata: ergo fōa ratlis ñ educitur,
sḝ Creatur. In hac 3ᵗᵉ omnes conveniunt, quare
amplius ñ immorabimur.

Quoad 2ꝗ pᵗᵉ dicit fō-
as Coelorum, et Elementorum in 1ᵃ sui productione
ñ fuisse eductas, relictis probationibus ab authoritate,
& ratione efficaci: si qᵈᵃ fōa, quę educitur presuppo-
nit subiectum, in cuius pōa ē, et cuius privatione ipsius,
vt inde educatur per actionē transmutativā Māe:
sḝ fōę Coelorum, et pariter Elementorum in 1ᵃ sui
productione nullum presupposuerunt subiectum, in cuius
pōa essent, et in quo esset illarum privatio: ergo ñ
fuerunt eductę, sḝ concreatę. Maior constat ex con-
ditionibus assignatis aḝ eductionē, qᵃ vt aliqua
fōa educatur ex subiecto, necesse ē qd realiter
ē subiectum cuius privatione et pōa, et qd realiter mutetur
per actionē transmutativā de non ēē aḝ ēē. Min.
autē pᵇ. qᵃ si fōę Coelorum, et Elementorum in 1ᵃ
sui productione presupposuissent subiectum cuius pōa, et
privatione realiter, daretur Māa actu, et privata
omni fōa, qd ē implicatorium: ergo fōę Coelorum,

UVA.BHSC

et pariter Elementorum in 1.° sui productione, nullum praesupposuerunt subjectum, in cujus potentia essent, et in quo esset illarum privatio.

Si dicas praecessisse subjectum saltem natura cum potentia, et privatione. Contra est, quia ex hoc sequeretur eductionis actionem, et transmutationis materiae non esse realiter eductionem, nec realiter materiam mutare, requiritur enim ut materia transeat per eductionem formae de privatione ad esse talis formae realiter, ergo necessario debet praesupponi materia cum privatione realiter, sive in aliquo instanti reali: Ergo si tamen praecessit prioritate naturae cum privatione, et potentia ad formam, realiter semper fuit cum ipsa forma, et absque privatione; ex quo sequitur actionem illius eductionis, et transmutationis materiae non esse realiter eductionem, nec materiam mutare realiter, ut ex se patet.

Quoad ultimam partem ipsae formae elementorum, quae in 1.° sui productione fuerunt concreatae, quantum est ex se fuisse educibiles breviter probatur: quia potuit Deus loco illarum formarum, quas 1.° produxit in materia elementorum, alias producere, et illas secundo relinquere producendas: sed tunc essent educibiles, ut supponitur formae fuerunt: Ergo quantum est ex se formae elementorum, quae in 1.° sui productione fuerunt concreatae, fuerunt etiam educibiles. Requiritur patet, quia si ex se educibiles non forent, nec in casu posito possent educi: sed possent, quia in hoc nulla apparet repugnantia: Ergo quantum est ex se fuerunt educibiles.

Ex his relinquitur formas omnes substantiales

naales quoter assignatas fuisse eductas ex pôa Mats, q illis omnibus conveniunt sdiôes ad verâ eductiôe assignatae, ut intuenti accurate constabit.

Dico 2º. Frôas accidentales artificiales, et naales sie eductas ex pôa Mâe quam ex spiriti substantiali, quae sdo speciali ñ indiget probaoe, sed discurrendo per singulas sdiôes ad eductiôe requisitas mutatis mutandis facile ps.

Dico 3º. Frôas supernaales educi etiã ex pôa spiriti substantiali, ñ ex pôa naali, sed obedientiali, q licet spiritus substantiale ñ sit naaliter in pôa ad tales frôas, e tn in pôa ad illas in ordine ad agens supernaale, potens illas in subto producere, et ex illa obedientiali pôa educere. Caeterum haec sdo, ut supra dixi, ñ e propria nri instituti, sed theologici, et ideo illi supersedemus. Vise AA in praesenti, et praecipue Complutenses, qui latissime per ptes sdes praesente discutiunt.

§ 3 et Ult.

Resp. rationibus pro opposita Sententia.

Ad 1m. argm. oppae sdis resp. ssu anti, et desq., et Min. subsumpta, neg. desq. ñ, ñ, ex eo praecise, qd aliqd dependeat in fieri a subto, educitr de pôa illius, sed ultra hoc requiritr transmutatio subti; vel qd fiat

UVA.BHSC

63

aliqd dependr a subto, n arguit eductioe, nisi tali mo fiat dependr, slt per transmutatioe subti, qd ex inde convincitr, q alias Deus n posset Creare unu integru compositu hcni froe maals, siqdm cu talis froa fieret dependr a subto, eet educta, et n creata; silitr si Deus produceret extra subtu aliqd acc, qd postea uniret subto, talis unitiva actio diceretr eductio, siqdm facit acc dependens a subto; sd hoc e falsu, ut per se pt: Ergo dependentia in ee, aut in fieri a subto pceise, n e argtu ad eductioe; sd insuper e necesse, qd talis dependentia si per transmutatioe subti; cu Ergo froe Coeloru sint productae absq tali mutatioe, lt alias ee, et fieri illaru sint dependentia a subto, n erunt eductae, sd creatae.

Ad Confirmatioe pt ex pcedenti solutione, ipso, n, toto syllogismo nega e Minor subsumpta; qmvis nga fieri froe Coelestis si depens a subto, cu tn ab illo n pendeat per transmutatioe ipsius, inde e talis froe n educi.

Dices. sm D. Thom, in eodm instanti, ac fuit Creata substa Angeli, fuit eta educta ex tali substa gratia, siqdm sm eundm D. Thom, omnis gratia educta e de potentia subti: sd hoc ipso, qd in eodm instanti reali in quo e substa, fuerit gratia, n pote eductio a mutatioe substae, ut de se pt, q n pcessit in aliquo instanti subtu cu privatioe: Ergo qmvis froe Coeloru fuerint productae absq mutatioe subti, si alias fuerint productae dependr ab illo, erunt eductae.

UVA.BHSC

Complutenses respondent admittentes eductione gratiæ in Angelo in eodem instanti reali, in quo ê Subs-tª ipsa Angeli, quªlt Subiectum n mutetur, hocê per acc ad eductionem, aiunt, n, sufficere ad eductionem accidentium, quæ nexum n hent cum essª etsi sint si-mul duratione cum ipsa, quod equè bene potuerint pro-duci in alio instanti, seu in alia duratione. Cæterum hæc solutio deficit, qª eductio essd het mutare sub-iectum, rigde, cum vt educatur forma ex subiecto, debeat præce-dere in illius pôa, et insuper subiectum privationem tali forma, inintelligibile est, quod forma educatur de pôa sub-iecti per actionem eductivam, et quod subiectum ex vi illius transeat de privatione, et potª ad formam, et quod n mute-tur: Ergo essd actio eductiva secum affert mutare subiectum: sed hoc ipso nec per acc opposita tali actione, n potê n mutari subiectum, alias eductione existente per acc defficeret illi sua essª, quod ê implicatorium n minus, ac implicat dari hom, et quod per acc n s animal rationale: Ergo implicat dicere gratiam êê eductam ex subs-tª Angeli, et illam nº mutasse.

Nec valet dicere illam gratiam êê productam in subiecto, et dependentem ab illo, ut illud non supposuisset: Ergo n ê creata, sed educta; n inquam hoc valet, qª stat xª traditam doctrinam stat optime formas Coelorum fuisse creatas, quamuis fuerint productæ dependenter a Mâa, ita nunc dicimus gra-tiam in Angelo fuisse Creatam, ut in subiecto, qª quod alî-quod producatur in subiecto, et dependenter ab illo n tollit Creationem, cum hæc ex conceptu suo sô excludat subiectum

UVA.BHSC

presuppositus, et ex alia pte eductio ex suo conceptu illud exigat. Vt ad testimonium B. Thom sit omnis gratia ee eductā de pōa subti, resp, qd Ang Mag loquitr regularitr, et vt in plurimis accidit, q regularitr loqdo gratia semper advenit subto prexistenti; si, a, aliqdo contrarium eveniat, vt in casu posito, et vt in B. Virgine, in cuius conceptionis primo instanti adfuit gratia, dicendum e tum gratiam n fuisse eductam, sd creatam; vl ly *omnis* in illa maxima tm distribuit accommodate, et qd hoc e satis probabile, ex eo colligitr, qd nullum e inveniens in eo qd concedatr gratiam illam fuisse creatam; ex oppo, a, sequitr implicatorium, sit ee eductam, quae eductio n e, cum illi deficiat, qd necc affertr eius.

Ad 2m probaem resp negdo ani, quoad 2m ptem; ad cuius probaem nego ani, et ad huius probaem distinguo Maem; omne qd e, et constituitr ex aliquo, fit ex illo, praesuppositive, aut coexistenti, cedo Maem, praesuppositive pciise, nego Maem, et distinguo Mins; sd totum e, et cstituitr ex Maa, et froa praesuppositive pciise nego Mins, praesuppositive, aut coexistenti, cedo Mins, et distinguo conseqs; ergo n fit ex nihilo concomitanti, cedo conseqm, praesuppositive subdistinguo conseq: compositum, qd generatr, cedo, qd creatur nego conseqm. Omne, n, compositum sive creatum, sive generatum cstituitr ex suis partibus illud componentibus, et fit ex illis, cum hac tn dria, qd compositum, qd generatr fit ex suis partibus, ita vt ly *ex* denotet praecedentiam saltem subti, qd, a, creatr, fit ex suis partibus, ita qd ly *ex* n denotet praecedentiam

UVA.BHSC

partiũ, sed coexistq, pᵗᵉˢ, n, coexistunt toti Creato etc. n̄ fit ex partibus psuppositive, sed ex nihilo, ergo creatr, et pᵗᵉˢ screantr ad Creatioẽ totius, qᵃ Lꝫ hoc n̄ ẽ aliud quã pᵗᵉˢ vnitẽ, hoc ipso qd prodũcantr vnitẽ ex nihilo screantr ad creatioẽ totius.

Dices. Coexistᵃ froẽ, et Maẽ pcise n̄ arguit creatioẽ totius: Ꝭ lt coexistant pᵗᵉˢ toti, hoc n̄ erit creatioẽ; ergo Pʳ. ans. in genᵉ vermiũ ex specbꝫ sacramentalibꝫ vbi coexistunt Maã, et froã, et tn vermes n̄ creantr, sed generantr: Ꝭ coexista Matẽ et froẽ pcise n̄ arguit Creatioẽ totius.

Rᵒ. negᵈᵒ ans; in genᵉ, n, vermiũ ex specbꝫ sacramentalibus, lt n̄ precesserit Maã cũ requisitis ad eductioẽ, pcessit tn quantitas, gereñ vicẽ illius cũ privaõe et poĩ loco Matẽ statĩ creandẽ ad ipsã froẽ, vᵉ lt Maã, et froã coexistant, qᵃ n̄ coexistunt froã et quantitas, quẽ ẽ Vicaria Matẽ, salvatr vera eductio, qᵃ nil deficit eductioni ex eis, quẽ affert secũ essᵉ; qd, a, sit eductio extraordinaria, hoc het ex vĩ prioris Miraculi, per qd poteᵉ fieri qdqd n̄ ẽ immutare verũ essᵈ, seu qd n̄ implicat 9ᵃdictioẽ.

Ad probaoẽ 2ᵉ partis huius ssᵉ rerᵈ ꝫ negᵈᵒ ans, ad Cuius probaoẽ 2ᵃ Maoi, distinguo Minẽ; sed actio perquã fuit producta froa ignis vsqᵃ n̄ perseverat 9muicata froẽ ignis, cõdᵒ Minẽ, n̄ 9municata, nego Minẽ, et 9seqᵃ; formẽ nqqᵃ elementorũ ex eo qd sint froẽ ele-

UVA.BHSC

mentery ni postulant fieri per actioes, qua fit Maâ, sed q^{a} tales froes si petunt eadem actioe fieri, q^{a} alia n̄ ē possibili, eo n̄ supponatur Subiecto; quare ad probaoem antis dicatur actioes illo creativas Matae, et froes elementorum manere semper qd Mâa perseverat, qmvis n̄ perseveret froes, et eo tn deficit quoad aliqd illius effu, nimirum quoad attingentiam froe, qd n̄ ē mirum, eo illa actio ē virtualitr multiplex, st propter eadem Vnioes actio, qua sol producit lucem, et calorem potē manere quoad aliqd, et n̄ quoad vtrumque. et etiā actio, qua Deus creavit subsistentiam Angeli et eius subsistentiam, si modo destructa subsistentia^{a} assumeretur Naâ Angeli a Divino Verbo, maneret attingens naam, et deficeret quoad subsistentiam. Denique etiā hoc pt in Relatione Paternitatis reâ, quae eo vna ē realitr terminata ad plures filios, si omnes deficerent praeter vnum perseveraret Relao, n̄ tn sub extensioe, qm antea hebat. Pariformitr se in praesenti: et haec sufficiant de hac quaestione, de qua q^{a} tempus amplius n̄ permittit tractare, poteritis plura videre apud AA.

Quaestio 3^{a}, et Vlt^{a}.

An, de pōa Dei abs^{a}, possint plures froes simul informare eandem Matam; aut Vna froa duplicem Matam?

UVA.BHSC

relinquitur omnino agitanda hec questio lib. 2 disp. de Causis, tn, qª circa finalem, et efficientem superé satis dicendum, ideo hic omnino diximus p̄sentem examinare, ad qd̄ ē.

§ 1us.

Aliqua prenotantur, et Ssª asserens ponitur, et probatur.

Notandum ē 1º duplicem formam Substantialem ñ posse naturaliter eandem numº informare Mat̄ simul, secus, a, successive, qd̄ ex ipsa genº satis evincitur, sicut videmus semper ad educi, seu generari unius forme, preexistentem corrumpi, cuius nulla alia rō ēē potē, nisi qª hent intr se impossibilitem; ceterum qª semet probatur hoc repugnare divinitus, manet probatum, naaliter ñ ēē poēe, nos, qui repugnare divinitus censemus, alia probatione speciali non indigemus.

2º ē notandum duplicem Mat̄ naaliter etiā non posse eadem informari forā, qª ad minor ñ ē vis informativa in formis ad informandum, qm receptiva in Mā ad recipiendum, ñ illæ simul eandem mat̄ informare nequeunt naaliter, neque etiā duplex Mā ab eadem forā naaliter simul informari poterit; ceterum qª etiā hoc probabimus nec de poā absª ēē poēe, ideo ab alia probatione abstinemus.

Denique ē notandum, qd̄ quamvis questio hæc possit etiā attingi de formis, quæ sm aliquid informant Mat̄ sm

aliquo gradu, non tn pertingunt ad constituendum compositum in specie athoma, sicut, si datur, est forma corporeitatis quae ab aliquibus ponitur cogeba Mag., proinde tn est intelligenda de formis substantialibus, quae compositum constituunt in specie infima. Sicut hoc probatis.

Nam affirmans posse duplicem formam substantialem eandem informare Materiam, necnon duplicem Materiam ab eadem forma informari de potentia Dei absoluta, est plurium tum Scotistarum, quam ex PP. Societatis, vel fere omnium, quare in eis referendis non immoramur. Et quoad 2am partem facile ostenditur, admisso semel duplicem formam substantialem posse eandem numero informare Materiam, quia Minor non est vis informativa in forma substantiali, quam receptiva in Materia 1a, si semel haec potest a multiplici forma informari simul, poterit etiam forma duplicem informare Mag.

Quoad 1am, arguitur probatur 1o. non repugnat ex parte Dei; neque ex parte Mag.; neque ex parte formae duplicem formam substantialem informare eandem portionem Materiae: ergo fieri poterit de potentia Absoluta. Consequentia est evidens, quia Deus sua absoluta potentia potest facere quodlibet non repugnat, aut imbibit contradictionem. Antecedens quoad 1am partem est Manifestum, quia cum Deus sit Omnipotens, ex parte ipsius nihil repugnat fieri. Sed vero non repugnet ex parte Mat., probatur quia materia etiam dum est sub una forma, etiam potentia ad aliam, et illam appetit: ergo ex se non repugnat dum est sub una forma aliam in se recipere, cum illius sit capax.

Cuvaq vtring pts p. ani, qa Vna froa ess n af-
fert negaoq alterius: Eo n repugnat etq ex pte
froq duplicq froq eqdq informare Maam

Pr. 1o
expulsio vnius froq ab introductioq alterius
in Maa e effus secundarius froq, que intro-
ducitr: sq effus secundarius pote a Deo im-
pediri, vt in exista humanitatis, que termi-
nat Verby diviny, necn in extens partium
Corporis Xpti in Eucharistia cstat: Eo poterit
a Deo impediri expulsio vnius froq ab alte-
rius introductioq: sq ty casu introduceretr v-
na froa, qn prees expelletr a Maa: Eo in-
formarent simul eqdq Maq de poa Dei
absoluta.

Pr. 2o. Si aliqua repugnantia se-
queretr ex eo qd duplex froa substaalis in-
formaret eqdq numo Maq, esset, qa ty ex
Maa, et frois resultans esset vny cpority, et
n esset vny: sq hoc n sequitr, qa ty casus non
vny, sq duplex esset cpority, sti etq froa e dupl-
ex: Eo nulla cadictio sequeretr: sq hoc ipso
pote a Deo fieri de poa absa: Eo n repugnat
Dey posse facere duplicq froq eqdq simul
informare Maq.

Pr. 3o. Duo Corpora poss
ee simul in eodq loco circumscriptive de poa
Dei absa Eo eadq poa poterit duplex froa ee
in eadq Maa. ans e Very, vt ex dicendis
cstabit. Itaqa q. qd St repugnat naalitr duplicq

frog eè simul in eadẽ Maâ, repugnat etiã duplex corpus eè in eodẽ loco, q^a. sit vna frõa, vt si in Maâ exigit naaliter expulsioẽ alterius, ita vnũ corpus, vt si in vno loco circumscriptive exigit naaliter expulsioẽ alterius: sed cũ hac repugnantia naali sponitur de poã abs^a. posse duo Corpora eè in eodẽ loco simul circumscriptive: Ẽ eadẽ pot^a. poterit duplex froã substaalis eè simul in eadẽ Maâ.

Resp. Maiorẽ impossibilitẽ hent duo 9aria rigorosa in eodẽ Subto, qm̃ duẽ froẽ Substaales in eadẽ materia: sed hoc nõ obstante poñ duo 9aria etiã in gradibus intensis spati in eodẽ Subto de poã abs^a. Dei: Ẽ eadẽ pot^a. poterit spati in eadẽ Maâ duplex froa substaalis. Mai. vr certa, q^a. impossibilitas inter duo 9aria vg^a. inter calorẽ, et frigus ex 9arietate rigorosa et extritissima provenit; quẽ, a, è inter duas formas Substaales nõ provenit ex rigorosa 9arietate, vt ex dictis stat: Ẽ. Minr. a, è D. Thõ 1. p. q. 76. ar. 4.

§ 2us.

Ponitur nrã Sa., et probatur.

Dico 1º implicare 9adictioẽ dupliẽ froẽ substaaliẽ informare simul eãdẽ Matẽ, quare fieri nõ posse etiã attenta abs^a. Dei pot^a. Hæc 9clo è omnis inter Thomtas, quorũ aliqui pro ea re-

UVA.BHSC

ferunt DD. Thom., coeteri ex illius mente vtra- Codex 10 phys.
que probabiliter sustineri posse. Illa tenent 68
Magr. S. Thoma lib. 2º physic. q. 10 de Causis
in 3mai. ar. 9. scdo. 2. Complutenses in. 9 sen-
te. q. 6 § 2. num. 61. cum omnibus Thomistis.
Et quia id quod negatur posse reipsa ab(?) Dei potentia
aliunde probari non debet nisi ostendendo
repugnantiam, aut implicationem, ideo vnica ratione
illam ostendente vtemur.

Pr. Ergo 2do. De conceptu
essentiali formae Substantialis est, quod praebeat primum esse, seu esse
simpliciter: sed casu, in quo vna forma Substantialis
introduceretur in Materia, praeexistente forma non expul-
sa, non posset praebere primum esse, seu esse simpliciter: Ergo
praeexistente forma non expulsa, repugnat aliam
in Materia introduci. Maior est certa. vt constat
ex deffinitione formae Substantialis. Minor a, probatur. Tum,
quia casu in quo, non expulsa forma praeexistenti ex
materia, alia introduceretur, haec supponeret iam
primum esse in Materia per formam praeexistentem: Ergo non pos-
set praebere primum esse, seu esse simpliciter; tum etiam, quia tum
casu, talis forma adveniret enti in actu; sed
omne, quod advenit enti in actu supponit primum
esse; nec potest constituere cum illo nisi vnum per accidens:
Ergo casu in quo vna forma Substantialis introduce-
retur in Materia, non posset praebere primum esse, seu esse
simpliciter: sed hoc repugnat formae Substantiali, cuius est
de illius conceptu dare primum esse, seu esse simpliciter:
Ergo implicat contradictionem duplicem formam substantialem
esse simul in eadem Materia, nisi quando vna illarum Pr. Mr. Garcia

UVA.BHSC

esset frōā Substa̅alis, ut supponitur, et non esset, quia non heret, quod est de suo essentiali conceptu, nimirum dare esse: Ergo cum Deus nequeat facere, etiam attenta absoluta potentia, quodquod implicat contradictionem, non poterit facere duplicem formam informare simul eandem materiam. Ex aliis principiis potest etiam deduci contradictio. Videte Authores.

Dico 2o repugnare etiam duplicem Materiam ab eadem forma informari. Hanc conclusionem favent AA supra citati, et probatur. Si eadem forma posset informare duplicem Materiam totalem, necessario extenderetur ad hunc effectum per additionem virtutis, seu actualitatis, quia ad maiorem effectum Causa extendi non potest nisi per additionem virtutis; nunc inquiro, vel haec virtus, aut actualitas superaddita est eiusdem speciei, vel non. hoc ultimum dici non potest, alias tolleretur esse formae, et non esset eadem, quae antea erat; si vero additur illi virtus, seu actualitas eiusdem speciei, quam ex natura sua non habebat, supposita tali virtute, seu actualitate, tota Materia, quae continetur intra illius spheram, se habet per modum unius Materiae totalis, quia continetur intra eandem spheram formae, ut modo omnes partes Materiae per modum unius continentur sub sphera eiusdem formae: Ergo repugnat eandem formam duplicem informare Materiam totalem. Haec consequentia probatur, quia supponitur duplex Materia totalis, ut supponitur, alias non erit duplex, sed una tantum, quia Materia in tantum est una, quamvis crescat in partibus, in quantum sub sphera et actualitate unius formae continetur: Ergo repugnat eandem formam duplicem materiam totalem informare; quod si non cadat sub illius virtute, impossibile est formam se extendere ad illam, quia nihil potest exire extra spheram suae Virtutis.

UVA.BHSC

§ 3 et Ult.

Resp. argutis pro opp.ta Senten.a

Ad 1.m ergo ant., quoad 1.m p.s, nego illud quoad 2.m, et 3.m; nec, n., eadem Mat.a ē capax recipiendi simul plures formas; qmvis, n., Mat.a dum ē sub una fōa ī pōa ad alias, et illas appetat, n tn ē capax recipiendi illas simul, lt simul, dum ē sub una fōa, retineat appetitum, et pōam ad illas, ut sup.a diximus. Ad probaōem autem antis ex 3.tio fōrm resp., qd lt negao fōrm praexistentis n oriatur ess. alterius subsequentis, ē tn indispensabiliter illi annexa, ut ess. hominis ē annexa indispensabiliter negao Leonis; vt n potē poni ess.a fōrm, in ee actu primi, qn heat annexam negaoem alterius actu primi, alias esset 1.us, et n esset, ut sup.a probavimus.

Ad 2.m ideo resp. dist. do Maiorem; expulsio fōrm praexistentis ē effus secundarius fōrm introducendae positivus, nego Maiorem, negativus, conc. Maiorem, et distinguo Maiorem: effus secundarius potē impediri a Deo, nego vel nego Minorem; positivus subdistinguo Minorem; omnis, nego Minorem; aliquis conc. Minorem, et Conseq.; Non enim omnis effus secundarius potē a Deo impediri stante primario, praesertim si sit negativus, et non potē impedire negaoem equi in hom.e, et ita nec posita fōa in Maā potē impediri a Deo n ee alterius fōrm in ipsa, q.a n potē impedire, qd fōa det 1.m ee et simplr, alias esset, et non esset fōa substaalis; neque etiam omnis effus secun-

UVA.BHSC

clarius positivus pote à Deo suppleri, aut impedi-
ri; qdo vr e est nexus ejus effu primario.

Ad 2m Dsparitatem,

Dist. 1do sequelam, et neg. do Min.; sequeretur nempe ex eo qd duplex forma informaret eandem Mat., n so 2a dicto in nra probatione assignata, verum etiam quia adducitur in Dsprone, sicut esset duplex compositum, et si esset; neque ex ea parte, qua e duplex forma, esset duplex compositum, aliàs, qa e tn unica Mata, esset so unum compositum, qa una Mata est ordinatur ad unicum compositum, ut pars essentialis illius.

Ad 2m argtum pro anti

negabitur Dseqa. Ad Cuius probaonem Dsst Maiorem, et Minori negabitur etiam Dseqa. duo nempe Corpora posse ee in eodem loco simul circumscriptive, qa posse de pota absa penetrari impedito effu secundario quantitatis nimirum extensione partium in ordine ad locum, et tunc fiunt unum in virtute locali; formae vero nunquam posse fieri unum in virtute informandi, qa quaelibet informaret ut dicta ab alia in specie, et semper dant totis species diversas, quare n posse fieri unum in virtute informandi.

Ad Dspa-

rem Dist. neg. do Maiorem; ad Cuius probaonem, dicatur, qd quamvis Dsrietas, quae versatur inter duo Dsria rigorosa si Dsrietas strictior, quam quae versatur inter duas formas substantiales, n tn fundat maiorem incompossibilitatem, qa haec e dispensabilis in formis accidentalibus, quoniam, cum n habeant dare eis sui esse, seu esse simpliciter, sed ee tn qd, et alias subiectum

UVA.BHSC

possit recipere ꝑta ẽe mgal, ñ repugnat cⁿtro
ꝯaria, lt naalitr ñ possit ꝯpati in eodẽ sub-
to, ẽe in illo de pȯa absᵃ; impossibilitas vero,
quę fundat oppositio duary froary Subitaa-
liy ẽ indispensabilis, vt manet pbaty; vˡ lt
ñ ex strictiori ꝯariete proveniat, ẽ tn maior
impossibilitas. et hęc suffiant de hac quęstᵉ,
et de diuᵉ froy Substaalis, de qua ꝑta po-
testis videre in AA.

Disputaᵒ 4ᵃ

De privatione altero ex prin- cipijs entis naalis, seu Mobilis. =

Cᵃ de privaᵒe ꝑta diximus in lȯca, necñ diuᵉ de prijs vbi illy ẽe prijs, et quomᵒ insinuavimg, ideo pᵣsents disputaᵒe vnica tm, et brevi quęstᵉ resolvemus.

Quęstio Vnica.

V. Privaᵒ ꝯveniat vnivocè in ratiᵒe prij cū Matᵃ et froaᵉ

Fere nulla ẽ AA ꝯtroversia in pᵣsenti difficultate; omnes siqᵈe vnanimitr ꝯveniunt in sui resolutione.

§ 1ᵘˢ.

Resolvitr quęstio.

UVA.BHSC

Dico privaonem in ratione prij non convenire univoce cum Mãa, et Fõa, sed analogice analogia propor cionalitatis verae. Probatur prima pars facile suadetur 2do, quia ut aliqua conveniunt univoce in aliqua una ratione, debet haec aeque participari ab illis: sed ratio prij non aeque participatur a privaone et a reliquis prijs: ergo privaio non convenit cum illis univocè in ratione prij. Mai. ex dictis in loga constat. Minor autem probatur. Ratio prij in privaone non est quid positivum, quia quatenus est non esse, seu Carentia est prij entis mobilis quoad fieri; Mãa vero, et Fõa in ratione prij sunt aliquid positivum, quia quoad fieri principiat Mãa, ut subjectum, Fõa vero ut terminus ad quem. ergo ratio prij non aeque participatur a privaone, et a reliquis prijs.

Probatur 2a pars probatur 2do. Privaio vere sortitur rationem prij, et ei convenit definitio tradita prij in omnibus, quam priorum entis mobilis, ut supra vidimus: sed non convenit univoce in ratione prij cum Mãa, et Fõa; ergo analogice; non analogia attributionis, quia simpliciter est prij, et non in ordine ad alia pria: ergo proporcionalitatis; non proporcionalitatis metaphoricae, quia non impropriè est prij: ergo convenit cum alijs analogice analogia proporcionalitatis verae, et propriae.

Sed ob. 1o. Aristoteles 9. Metaph. tex 14 vocat privaonem ens reale: ergo habet realem entitatem: sed hoc ipso erit aliquid positivum in ratione prij: ergo conveniet univocè cum alijs prijs. = Resp. explicando mentem Philosophi, qua percepta, totum corruit argumentum. Ad quod est notandum ens reale dupliciter sumi posse, scilicet stricte pro esse rei, et hoc

UVA.BHSC

modo ens reale ē qd positivū, et hac acceptione sumptū, partitr in decē pdicamta. 2o modo potē sumi largē pro eo qd ē fundamtū realis veritatis propōnis, et hoc modo n̄ ē necesse ens reale eē aliqd positivū, sz potē eē qd negativū, aut mera Cara, ut qa in homine carente visu ē verū fundamtū adēq realē veritē huius propōis homo ē cæcus, ideo Cara visus potē dici ens reale largē, qa reva datr talis Cara, quæ ē fundamtū illius realis veritatis; do qd Arlēs dicit privaōē eē ens reale ē ittigendus de ente reali in 2a acceptione, ve n̄ erit aliqd positivū privaō in Raōe prij.

Dices 2o. qd privaō n̄ ē aliqd positivū, sz n̄ ens n̄ tollit, quominq Raō prij dicatr de illa, et alijs prijs univocē: Ē privaō svenit univocè in Raōe prij cū alijs. ans pz a parite; qd ens Raōis n̄ ē aliqd positivum, sz reva sit non ens, n̄ obest ut sveniat univocè cū ente in Raōe scibilis: Ē qd privaō n̄ sit aliqd positivū, sz n̄ ens n̄ tollit, quominq Raō prij dicatr de illa, et alijs prijs univocè. ans est certū, sigdē loga in Raōe scientiæ svenit univocè cū alijs: Ē et illius obtū, qd ē n̄ ens, seu ens Raōis in Raōe scibilis svenit univocè cū ente, cū ab illo specificetr loga sub tali Raōe.

Rdr neg ans, et addo probaōē, distinguo ans, qd ens Raōis ē n̄ ens n̄ obest, ut sveniat univocè cū ente in Raōe scibilis, quatenus ē n̄ ens, nego ans, quatenus illud n̄ ens hēt passiōes demonstrabiles, sdo ans, et nego sequā. Etenim qd ens

UVA.BHSC

rasō ẽ ñ ens maalitr se het ad rōes scibilis; qd, a, froalitr spectatr ẽ, qd heat passes demonstrabiles, vᵉ ad ente ɔvenit vnivoce in rōe scibilis quatq het proprietes; ñ quatq ẽ ñ ens, in privatiōe vᵒ qd froalitr spectatr ad rōes priꝫ ẽ qd ẽ ñ ens, qᵃ mutoꝫ eĩ procedit a ñ ente, tqqm a tᵉrō aquo, et hoc mᵒ privaō ẽ priꝫ, vt supᵃ expliciumq; quare ad quatq ẽ priꝫ heat privaō ẽẽ ñ ens, ñ ẽ aliqd pōitivꝫ in rōe priꝫ; Mâá vᵒ, et froâ in rōe priꝫ ẽ aliqd pōitivꝫ, qᵃ Mâá ẽ prium, quatq subtꝫ, et froâ quatq trūs ad quẽ; vᵉ ñ ɔveniunt vnivoce.

§ 2ᵘˢ.

Aliqua expenduntur ad notitiam privationis

Ex dictis in Lḡa ɔstat privaoẽ ẽẽ Carẽ froẽ in subtō Capaci; potẽ tn quis dubitare ũ. talis Carᵗ ẽ aliqd reale, l, rōnisᵗ ad qd Respᵒ ẽẽ aliqd rationis fundamentalitr, froalitr, a, ẽẽ qd reale, ñ pōitivꝫ, sꝫ negativꝫ; quẽ realitatis denominaoẽ sortitr privoō phyca a froâ qua privat; dicitr, n, privaō phyca, et realis, qᵃ privat froâ phyca, et reali; et etꝫ potẽ dici realis, qᵃ sortitr ɔdiẽ entis realis, siqdẽ datr in Mâá Carᵃ formẽ, et ɔsequentr privaō ante omnẽ operaoẽ illectus.

Inquires quomodo disquatr privaō a froâ? Respᵒ disquis distiōne reali negᵛᵃ; quẽ versatr vt diximq in Lḡa intr ens et ñ ens, seu intr duo ñ entia; vᵉ ɔsequentr eadem

UVA.BHSC

dist.^e disjuncti^r una privatio ab alia.

Si petas, ut^r nam specificet^r privatio? Resp.^o specificari a forma, qua privat, non intrinsecè, quia cum sit nihil intrinsecè, seu mera Car.^a nequit habere specificativum intrinsecum positivum; ergo extrinsecum.

Si queras denique an in Materia sint tot privationes, quot sunt formae, quibus caret, et quarum est capax? Resp.^o affirmative; quia cum privatio aliud non sit, quam absentia formae in subiecto capaci, et quaelibet forma, dum non adest materiae, sit absens ab illa, quaelibet dicitur abesse a materia, et ita tot sunt in materiae absentiae, seu privationes formarum, quot sunt formae, quibus caret materia, et quarum est capax. = De privatione parum AA. disceptant, ideoque a nobis dicta de privatione sufficiant.

Disputatio 9.^a

De Composito Substantiali.

Consideratis prius substantialis compositi tam quoad fieri, quam quoad factum esse ipsius, statim se offert de ipso composito consideratio; de quo quamvis prius quoad unitatem per se illius agant AA., quam alias quaestiones excitent a nobis tamen supponitur, compositum ex materia, et forma substantiali esse unum per se, in quo uniformiter conveniunt omnes, quare tamen de modo quo fit, et quomodo distinguatur a suis partibus ex professo agemus; ne tamen ignotum maneat, qua ratione sit unum per se aliquid stabili praevio ad sequentem quaestionem

insinuabimus.

Questio 1.ª

V. Compositum Substantiale fiat per Unionem Materiae, et formae medio aliquo modo Unionis superaddito; an vero per unionem ipsarum immediate?

Solet haec questio sub aliis terminis proponi, sit an detur unio distincta a partibus realiter in composito substantiali, quod in idem coincidit cum titulo supra posito, quod priusquam examinemus, uno, aut altero notabili composito ex Materia, et forma substantiali esse unum per se, nec non tam Materiam, quam formam esse de essentia illius brebiter trademus.

§ 1.us

Notantur aliqua, et sententia affirmans ponitur, et probatur.

Notandum est 1.º tam Materiam, quam formam, quae sunt partes compositi substantialis esse de essentia illius, quod est communiter receptum, et deducitur ex Philosopho 7.º Metaphysicorum tex. 33, nec non ex D. Thoma 1. p. q. 75. ar. 4. Ratio, a, est Manifesta, quia essentia compositi substantialis verbi gratia hominis physice est, quae per deffinitionem physicam illius explicatur sed per illius deffinitionem physicam explicatur non solo forma hominis, sed etiam Materia: Ergo tam Materia, quam forma sunt de essentia compositi Substantialis. Maior constat. Minor a, probatur: deffinitio physica hominis ita se habet: homo est constans anima, et corpore: Ergo per deffinitionem physicam explicatur non solo forma, sed etiam materia hominis.

UVA.BHSC

compositum substantiale esse unum per se, quod facile suadetur; nam quando tales per se sunt substantiae incompletae, et ordinatae ad totum, quoddam quod materia de se ordinatur ad formam, et actus ad perficiendum materiam in ordine ad totum constituendum: sed totum compositum substantiale est unum per se: antecedens est manifestum, quia tales non subsistunt per se: et sunt substantiae incompletae. Consequentia valet, constat, quia non alia ratione aggregatum est ens per accidens, nisi quia partes, quae constat sunt per se subsistentes, et quaedam tota non de se ordinata ad illud constituendum: sed si partes, quae constat substantiale compositum sunt incompletae, et ordinatae de se ad illud, erit unum per se.

Denique est notandum ad resolutionem praesentis dubii, quod non inquirimus de unione, quae est relatio unitorum, sed de illius fundamento, hoc est, nequeunt esse partes sine se, quia entitas partium sine unione potest salvari, ut salvatur in anima hominis, et illius materia post ipsius mortem, quarum entitas sine unione reperitur: quare in praesenti inquirimus quid sit illud, quod accrescit partibus per modum nexus, ut resultet relatio unionis, an sit aliquid distinctum realiter a partibus, vel non? et loquimur de unione, qua adunantur extrema in unum per se, non de unione, qua aliquid est unum per aggregationem; unio, enim, huiusmodi plerumque resultat ex aliqua propinquitate in loco, et per hoc quod fiant res contiguae, non tamen continuae, et unitae. His notatis.

Sententia affirmans fieri compositum per hoc quod materia, et forma uniantur medio aliquo modo unionis superaddito est satis celebris, licet non ab omnibus eodem modo explicetur: quidam, enim, ab Scoto

79

in 3. dis. 1. q. 1. sentiunt hunc modũ unionis superadditũ esse relationẽ extrinsecus advenientẽ; alij autẽ ex RR.tis Thomistis, quæ ex PP. Societatis censent hunc modũ unionis esse substantialẽ, et absolutũ; alij vero afirmant hunc modũ absolutũ dicere relationẽ transcendentalẽ ad extremũ unibile. Ceterũ quia quod ipsa nos facit esse solũ unionẽ partiũ esse aliquid distinctũ realiter a partibus argumenta pro hac parte apponemus, alia vero, quæ si ad probandũ esse talẽ unionẽ aliquid relativũ, vel absolutũ solvant AA. qui talẽ unionẽ realiter distinctã a partibus admittunt.

Pr. Est 1o. dari talẽ modũ unionis realiter distinctũ a partibus medio quo partes uniantur, et fiat compositũ. Si non daretur aliquis modus unionis superadditus materiæ, et formæ ad quem resultaret relatio unionis, positis entitatibus materiæ, et formæ in rerum natura, statim resultaret talis relatio: sed hoc est falsũ, ut de se patet, siquidem de facto sunt in rerũ natura forma cadaveris, et illius materia, atque tamen talis relatio unionis non est: Ergo præter entitatẽ materiæ, et formæ datur aliquis modus realis unionis distinctus a partibus, ad quem resultet relatio unionis. Maior vero certa, quia si non daretur in partibus aliquis nexus ab illis realiter distinctus, quo unirentur, sed ipsæ partes se ipsis immediate unirentur, se ipsis fundarent relationẽ unionis: sed hoc ipso illis positis in rerũ natura non posset non resultare relatio, quia positis fundamentis, et termino statim resultat: Ergo.

Pr. 2o. Omnis actio, et

et Mutaco de novo petit aliquę trẏ de novo producty: sed aliqd de per tales mutacoes entitas extremory non producitur de novo, et tn vniuntr extrema: E qod de novo per tales mutaoes producitr e vnio, quę realitr e trus talis mutaois: E datr vnio dista realitr a partibus. Mai. ostat. et. Minr. silitr in actione generativa hominis, quę nec producit entitas fros, nec Math, et tn vtraq vnitr ex vi talis actionis.

3o p. et e ofrao pcedentis raois, siqd actio incarnativa e vera, et realis actio: sed n het pro trο ipsq de novo humanitz, et tn illq mutat de novo per novq vnioe ad verby: E het pro termino vnioe, seu nexy disty realitr ab humanitte: sed hoc ipso qod detr talis modus vnionis in humanite, qua reddatr vnita ad verby diviny ex vi actionis incarnativę debet etz admitti in omni actione novus trus realis. p. cy aliquę snt actioes, quę n terminentr nisi ad vniendy Mat9 cy froa dicendy e dari modum vnionis realitr disty a partibus producty ex vi taliy actiony.

4o p. dpoity e aliqd disty a partibus: E het aliqd aliud pter partes: sed hoc ee n pote nisi vnio: E datr vnio dista realitr a partibus. ans ostabit ex dicendis quest sequenti. Dseqa, a, vr sequi ex ante.

Deniq p. Maa, et froa pos inveniri sine vnione: E qa vnio e realitr dista ab illis. Dseqa vr ostare, qa qa de altery sine altero ee potest, distinguntr realitr: E sine fes sine vnione pos reperiri.

UVA.BHSC

vnio ē dista realitr a partibq. ani, a, ostat in partibus hominis post illius morte.

§ 24.

Vera Sᵃ Statuitr, et probatr.

Dico Ipositū fieri per vnioē Nath, et frōē, n̄ tqqm per modū distū realitr ab ipsis; sꝫ per vnioē ipsarū immᵗᵉ. Hec Iclō ē verior Sᵃ in via D. Thō. stāt pro illa nobiliores Thomᵗᵉ. Caietanus. 3. p. q. 2. ar. 7. Sᵗ Thᵃ in presenti ar. 3 cū alijs pluribq.

Pʳ. a, 1º ex D. Thᵃ in 3º ad anivaldū dis. 5 q. Unica ar. 3 vbi ait, qd vnio tripltr accipi potē; vno modo prout vnio ē idē, qd Vnitio; alio mº prout vnio ē passio, et sic ē quedā Nath assumptē dependentia ad assumentē; 3º mº et proprie vnio ē relatio orē ꝫ huiusmodi actioē, et passioē, et sic ē quedā Iparaō, l, hitudo vnitorū. Ex qq verbis nullus modus vnionis absolutus, quo frōalitr fiat iunctio tqqm medio vnitivo potē deduci; sꝫ si daretr n̄ exacte D. Thᵃ explicaret, aut divideret vnioē: Ꝯ signū ē, qd talē vnioē D. Thᵃ non agnovit.

2º pʳ. Ratione ex illo omnis axiomate deducta. Et n̄ ē multiplicandē entites s.ᵉ neite: sꝫ nulla ē neitas superadendi illū modū vnionis distū, vt ex māa, et frōa ostituatr vnū perse: Ꝯ talis modus vnionis n̄ ē admittendus. Iseqᵃ tenet. Minr. vº pʳ. qᵃ frōa eis ē actus, et Maa eis pōa, et naali propensione vna in aliā inclinat, qua propter de se sꝫ satis aptē, vt vniantr absqꝫ aliquo superaddito ad vnū

sy per se ostituendy: ꝙ nulla ē necitas superaddendi illy mody vniōis dicty, vt ex mâa, et fôa vny per se ostituatr.

3.º ꝗ. Verby diviny, et humanitas vniuntr im^{te} absqꝫ aliquo modo superaddito: ꝓ et mâa, et fôa. Ireq.^{a} vr leg.^{ma}, q.^{a} si Verby diviny, et humanitas vniuntr absqꝫ nexu superaddito, cy naalitr ŋ inclinent in tale Vniōe, multo melius fôa, et mâa, quę propensionem naale hent in Vnionem: Ant.a, ꝗ. Verby diviny absqꝫ aliquo modo superaddito vnitr humanitati, q.^{a} ex vniōe nil reale adquisivit intricy; aliâs mutaretr, qđ repugnat: ꝓ humanitas vnitr Verbo absqꝫ aliquo otꝫ superaddito. Ireq.^{a} vr tenere a parite; ty ē; q.^{a} cy propriâ subsitâa vnitr absqꝫ medio superaddito: ꝓ cy Verbo gerente vicę proprię subsistę. Ave vltimy ant. ex eo ꝗ, q.^{a} subsist.^{a} ē modus: ꝓ vt vniatr ŋ indiget alio modo, aliâs daretr processus in infinity.

Deniqꝫ ꝓ. q.^{a} ex opp.^{to} sequerentr pta inconvenientia; ty ꝑ ꝑmaty fôę, et oposity dari aliq entitę: sꝫ hoc ē I.^{a} Philosophy ꝗ degener.^{e}: ꝓ talis modus Vniōnis admittendus non ē = 2.º Sequeretr aliuq ꝑ ꝑer Corpus, et animę ostituere homę: sꝫ hoc ē I.^{a} illuq B. Athanasij vt anima rôlis, et Caro vnus ē homo: ꝓ talis modus vt vniantr mâa et fôa ad ostituendum oposity debet ŋ admitti. Alia fundam.^{ta} poteris videre apud AA. priatius v.º ē solutio argumentory opp.^{te} AA., quę rev.^{a} apparent ocludentes, si fallacię non patefiant, ideoqꝫ sit.

§ 3.us

§ 3 et Ult.

Dleiſ argutii oppositæ Sententiæ.

Ad 1.um argum. opp.æ Sh. resp. facile neg.do Maj., et ad illius probaon. siliter, q.a etsi n. detr. sup.a partes aliquis nexus ab illis distus realitr, n. poss. illarum entitatibus existentibus pcise fundare relaon. Vnionis, q.a vt fundent tales relaon. debent eê applicatæ, qd si existant in rerum nâa, et n. applicatæ, n. resultabit talis relao.

Ad 2.um resp. dist.do Maj. Omnis actio, et mutao petit aliquod trum de novo productum simplitr, nego Maj.; trm de novo immutatum, unitum, l. comunicatum, cdo Maj., et dist. Min. distinguo Ideo: & qd per tales actiones producitr è vnio, quæ è trus realis talis mutaoi de novo, vnio tamen modus realitr distus, nego Ideo, vnio indista cedo Ideo; Non, n., omnis actio petit producere trm reale simplicitr, suffit, n., trm ipm productum realitr sub aliqua rone producere, vt diximus de 2.a demonstratione rei pu Scientiæ, quæ vera actio è, n. tn. producit Sciam simplitr, sd vt extensa, et patet etiam in actione vivificativa, quæ n. producit Corpus Xpti abs.e, et simplitr, sd sub speciebus tn.; Siliter poté dari actio terminata ad vnionem extremorum n. producens ipsa extrema simplitr, sd vt vnita, aut applicata absque eo qd nexus, seu vnio producatr realitr dista. Nec probao Minis urget, q.a actio generativa per hoc qd disponat Mat. sive illam applicat ad frog. è productiva talium partium prout vnitarum, lt n. simplitr, et qa q.tes unitæ sint compositum è productiva compositi, sive hominis simplitr. Immo retorqueo argum.

UVA.BHSC

Si actio generativa hominis haberet pro termino realiter producendo modum unionis esset productiva non homini simpliciter, sed produceret aliquid habens terminum, ut unionem partium: sed hoc est falsum, quia actio generativa, et si non producat utrumque, nec materiam producit tamen simpliciter hominem in omnium sententia. Ergo non habet pro termino modum unionis, sed totum compositum: sed hoc si quatenus unitum: Ergo quatenus prout unitum, seu applicatum sine tunc realis de novo actionis generativae.

Ad 3um argumentum,

seu instantiam respondetur concesso maiori, et minori, nego consequentiam, quia ut nuper diximus vera, et realis actio potest terminari ad aliquid non absolute producendum, sed sub aliqua ratione, et ita actio Incarnativa potest esse vera actio realis sine terminari ad humanitatem non absolute illam producendo, nec aliquid reale realiter distinctum ab ipsa, sed illam applicando Verbo, ut ab ipso terminetur; ex qua applicatione immutatur natura humana per hoc quod recipit in se relationem unionis resultans ad ipsam prout applicatam, et fundatur in ea prout applicata, et ut dependens a Verbo in subsistere; Verbum autem divinum unitur humanitati terminando illam non autem dependendo, quare non habet in eo fundamentum relatio unionis, quae sicut dependentiam fundatur, consequenter nihil in se recipit, et ideo non mutatur ex vi actionis Incarnativae.

Ad 4um respondetur distinguo antecedens. Compositum est aliquid distinctum a partibus applicatis, seu unitis, nego antecedens; non unitis, concedo antecedens; et distinguo consequentiam. Ergo habet aliquid praeter partes non applicatas, concedo consequentiam; applicatas, nego consequentiam. Compositum namque a suis partibus unitis, et applicatis non distinguitur ut videbimus quaestione sequenti. P. Mr. Garz[...]

ab ipsis autem non applicatis distinguitur, non quia esse applicatos dicat aliquid reale realiter distinctum ab ipsis distinctum, et

quasi praedicamentaliter, sed dicit aliquid accidens ipsis,

quasi praedicabiliter, quia accidit eis, quod sint applicatae,

et ad hoc ut sint applicatae, denotant etiam actionem agen-

tis; qua deficiente deficit applicatio, et oppositum, quamvis

maneant partes; quare distinguitur realiter ab illis.

Ad ultimum

Respondeo dicendo ante distinctionem de consequenti: si quia unio est distincta rea-

liter a partibus quasi praedicamentaliter nego consequentiam;

quasi praedicabiliter, transeat consequentia, quamvis enim materia, et

forma absque aliquo interveniente uniantur, tamen quia hoc quod est esse

unitos accidit illis, quia extra est utriusque conceptum potest dici quod

unio est distincta realiter ab illis, quia possunt reperiri absque

eo quod illis accidit quasi praedicabiliter scilicet esse unitos. Et

si argumentum convincit, convincit etiam 1a. Ad opp. Ad. sic: Quidvel

unio unitur partibus media alia unione, vel non; Primum non po-

test dici, alias daretur processus in infinitum. Si unio non

unitur partibus media alia unione. Sic sic argumentor partes

possunt esse sine unione ad illum modum unionis: Si

unio, qua modum unionis quem ipsi adstruunt unitur

partibus distinguitur realiter a partibus: non concedent pro-

facto adversarii nisi in sensu supra a nobis explica-

to, quod si aliqui dent solutionem ipsa erit solutio sui ar-

gumenti contrarii assertum: Si dicendum est partes esse sine unione

non arguere unionem esse modum, seu entitatem realem distinctam a

partibus. et haec de hac quaestione, de qua plerumque la-

tissime agunt Authores.

Quaestio Secunda.

UVA.BHSC

An Compositum Substantiale distinguatur a suis partibus simul sumptis, et Unitis?

Non potest esse dubium an compositum distinguatur, vel non realiter a suis partibus seorsim, cum nulla pars seorsim sit compositum, addit enim compositum supra quamlibet quid aliquid, quare consulto ponitur in titulo particula simul sumptis, et unitis; etenim quia a partibus omnibus entitatibus carum simul perspicuum est totum distingui, nisi quatenus summantur simul, et prout unitis, et hoc modo procedit questio.

§ 1us.

Aliqua notantur, et sententia affirmativa ponitur, et probatur.

Notandum est 1o Nomen compositi Substantialis non intelligi totum Subsistens, quia hoc habet subsistentiam, que realiter est distincta a forma, et a materia etiam prout unitis, distinguitur ab illis realiter, sed debet intelligi natura ipsa totalis, que constat ex partibus unitis, et de hac inquirimus, an sit aliqua 3a entitas a materia, et forma simul sumptis, et unitis.

2o est notandum, quod questio hec habet etiam locum inter Authores ponentes modum Unionis distinctum realiter a partibus, quia etiam tali modo interveniente potest esse dubium, an totum distinguatur realiter a partibus simul sumptis, et unitis, etiam si sint unite medio modo reali superaddito.

Nostra affirmativa tuentur Scotus in 3o dis. 2 ar. 1. Caietanus 3. p. q. 6

in solutione 1.º argum; Inibricaniꝭ, et alij ꝑteꝭ tq Thomꝭ, qm Jesuitꝭ, et Scotistꝭ. P.r a, 1.º ex Philosopho 12 metaphysicꝭ tex 14 vbi docet, qd Mãa froa, et compositũ ĩ tres substꝭ. et 8.º Metaph. cap. 14 tex 16 ait qd sex ñ ss bis tria, sed semel sex.; Aliter lib. 7. cap. 17 inquit syllabꝭ Ba, ñ ee B, et A sed Ba. et lib 8. cap. 6. ait totũ ee aliqd ꝑter ꝑtes: sed si totũ realiter ñ distingueretr a suis partibus, ñ recte Artes omnia hæc docuisset; sensit ꝭ inter totũ, et ꝑtes intervenire realẽ distĩoẽ.

2.º ꝑ. ex D. Tha in 3. dist. 2. q. 1. ar. 3, qd totũ non ẽ suꝭ ꝑtes simul sumptꝭ, qꝗ verbis nullꝭ reperiri pẽnt clariores. Ꝑ.tt plurib ꝭ in locis vt in 3.º dist. 2. q. 2 ar. 3 ad vltiu negat ꝑtes ꝑdicari de toto, et docet totũ ñ ee suas ꝑtes, sed ex partibus: sed si totũ esset idẽ realiter aꝗ suis partibus ñ negaret D. Thõs partes posse ꝑdicari de illo: ꝭ sm illius mentꝭ partes distinguuntr realiter a toto.

3.º ꝑ Rõe. Partes ñ sõ m.ⁱ suꝭ entitꝭ, sed etiã vt unitꝭ causant realiter compositũ: ꝭ distiguitr compositũ realiter ab illis. Cõnsqᵃ ẽ legitᵃ, qᵃ nil posse causare se ipsũ; vbi, n, adẽ realis causalitas respũ alicuiꝗ, illa distinguuntr realiter: ꝭ si ꝑtes, etiã vt unitꝭ causant realiter compositũ, hoc erit distinctũ realiter ab illis. Ãns, a, ꝑ. qᵃ totũ est compositũ ex suis partibus unitis, et ab illis prout unitis dependet in suo ee: ꝭ ꝑtes prout unitꝭ causant realiter compositũ, vt causꝭ intrĩcꝭ.

Dsr. qᵃ Vnitas per

UVA.BHSC

re cōposit causatr ex partiḃ unioe: ꝯ g.tē prout unitẽ ñ causa realis cōpositi: ꝯ distinguntr realitr ab illo. Sy etiā gtē ut unitẽ ñ hent unitẽ, sed unioem, cōpositũ vᵒ het unitẽ: ꝯ totũ et gtēs ñ sũ idē realitr.

4ᵒ p. Ideo totũ per aggregatioē ē unũ per acc, qᵃ ñ het aliq unitem prēter unioē partiũ, ex qua unioe ñ resultat 3ᵃ unitas, seu entitas: ꝯ totũ qd het unitẽ per se debet ēē alia 3ᵃ entitas dista a partibus unitis.

Deniq p. Ista conveniunt toti, quē ñ conveniunt partibus simul sumptis, et unitis: sed si totũ ñ esset distũ realitr a suis partibus simul sumptis, et unitis, hoc ñ ita se heret: ꝯ totũ distinguitr realitr a suis partibus. Mai. p. qᵃ in sᵗᵃ S. thō acc.ᵃ corporea ñ subiectantr in mā, ut pōstea videbimus, sed in toto cōposito: sed in hoīe vgᵃ ñ subiectantr in partiḃ simul sumptis, alias anima reciperet accᵃ corporea: ꝯ subiectantr in ipso hoīe, seu toto cōposito: ꝯ huic convenit ēē subtũ accidentiũ, et ñ partibus simul sumptis, et unitis. 2ᵉ, qᵃ actiō procedunt proprē ḃ pais, ñ vᵒ apartibus, nec partes operantr, nec generantr, sed totũ: ꝯ ista conveniunt toti, quē partibus simul sumptis, et unitis ñ conveniunt: ꝯ distinguitr realitr ab illis.

§ 2ᵘˢ.

Vera Sententia ponitr, et probatur.

UVA.BHSC

Dico 3.tiy ri distingui realiter a suis partibus simul sumptis, et unitis. Hec Cclo é probabilior, et verior Sntª, et procul dubio mens D. Thõ ig citandi, quem sequuntur communiter RR, illg recentiores Complutenses in presenti. q. 4. §. 2. S. Thõª q. 6. ar. 2.

Pñª a, 1º ex D. Thª in additionibus ad 3ª pt. q. 19 ar. 2 ad 2ª, ubi ait, qd verior oppinio videtur, qd froa totius ñ é froa partis tm, nec é froa aliqua alia pter froam partis, sed é totum resultans ex compositione froæ, et Matæ, comprehendens in se utrumq; in qq verbis docet manifeste nram Cclem, siqdem ait, qd froa totius Vgª hoĩs, quæ é humanitas ñ é froa tm Matæ, seu partis, nec froa alia pter animam, quatenus é partis froa, sed é compositum resultans ex froa, et Maa: Ergo tm Dª Thª totum ex Maa, et froa, in homine qd é humanitas ñ é aliqd realiter distinctum a partibus simul sumptis, et unitis.

2º probatur Ratione satis efficaci. Si daretur illa 3ª entitas compositi distincta realiter a partibus simul sumptis, et unitis, vel identificatur cum illis, vel unitur cum illis, licet ñ identificetur; vel nec unitur, nec identificatur, sed seorsim se habet ab illis; si identificatur cum illis: Ergo ñ distinguitur ab illis realiter; alias esset idem, et distinctum realiter, qd implicat; si 2ª dicatur, qd unitur partibus, licet ñ identificetur: Ergo ex illa unione compositi ad partes, vel resultat alia 3ª entitas, vel ñ; si hoc dicatur: Ergo nec resultabit ex partibus unitis alia 3ª entitas; quare, n, ex unione matæ, et froæ resultabit alia 3ª entitas, et ñ ex unione illius 3æ ~~partis~~ entitatis cum partibus? si resultat alia 3ª

UVA.BHSC

entitas, dabitur processus in infinitum, quia illud 3um deberet iterum uniri cum ipsis aggregatis resultat, et resultabit aliud, et aliud usque in infinitum; si ultimum, stat quod nec unitur, nec identificatur, sed seorsim se habet a partibus: ergo illa 3a entitas non pertinet ad idem compositum, sicut quae nec uniuntur, nec identificantur non pertinent ad idem compositum, quia inter se non communicat: ergo dicendum est non dari 3um entitatem distinctam a partibus unitis, quae in composito, sed partes unitas esse realiter compositum.

Denique probatur:

vel partes unitae sunt de essentia illius 3ae entitatis, seu compositi, vel non? si hoc ultimum: ergo materia, et forma non sunt de essentia compositi physici; quod est absurdum; si primum: ergo totum seu compositum, non distinguitur realiter ab illis, quia nihil potest distingui realiter a sua essentia. Haec sunt fundamenta pro hac parte quae abs dubio reddunt longe probabiliorem sententiam negativam, tum a ratione, tum ab authoritate quae iunguntur ab AA, quae consulto ommittimus, quia haec sufficiunt.

§ 3. et Ult.

Solvuntur argumenta pro opposita sententia.

Ad primum ex testimoniis Philosophi respondetur illum in 1o non docere Mag, et formam unitas esse aliquid substantiale a composito, sed seorsim sumptas, et hoc modo fatemur etiam compositum distingui realiter ab illis. Ad 2um, a, non est ad intentum, quia in illo docet duo in dua unius speciei formaliter non posse constituere aliquam speciem formaliter, ideoque dicit, quod species numeri senarii non est duo in dua numeri ternari formaliter, quod verissimum est, sed, a, ibi diceret Philosophus numerum compositum ex sex unitatibus simul sumptis, et unitis esse aliud ab ipsis unitatibus ita accep-

UVA.BHSC

ti, ty secluderet argtum, et esset recte adductum testimonium illius. = Ad illud de sillaba Ba resp. ibi docere Philosophum illam sillabam compositam ex B, et A, non esse B, et A separatas, et idem dicimus nos in presenti, neque compositum non esse suas partes separatas, sed potius ab illis seorsim realiter distingui, et eodem modo resp. ad ultimum, sicut quod quando docet compositum esse aliquid preter partes, loquitur de compositis comparative ad partes non simul, et unitas, sed seorsim sumptas; quare neque secunda est Minor argumenti.

Ad 2um desumptum ex verbis D. Thome resp. in eo loco docere S. Doctorem, quod totum non est suae partes simul sumptae, non, a, quod non est suae partes simul sumptae, et unitae, ab illis, n, hoc modo negamus totum distingui realiter, non vero primo modo, quia certum est, quod si partes non sint unitae, licet compositum comparative ad illas simul accipiatur, distinguitur realiter ab illis; homo, n, realiter distinguitur non solum a materia, vel forma, sed a materia, et forma simul, et copulative, si materia, et forma non sint unitae. = Ad 2um vero resp. quod ad hoc ut partes simul sumptae, et unitae non praedicentur de toto, sufficit distinctio secundum diversum modum significandi penes implicitum, et explicitum, licet aliàs sint idem realiter; ad praedicationem, n, unius de alio requiritur identitas non solum realis, sed etiam ex parte modi significandi, immo, et virtualis; cum ergo totum et partes unitae, licet ex parte rei significatae sint eadem realitas, sicut definitio, et definitum, tamen differunt ex parte modi significandi, eo quod totum significat implicite, idem quod partes explicite, inde est non posse praedicari, nisi forte identice, dicendo totum est res, quae est suae partes, vere neque secunda est Minor argumenti.

Ad 3um argumentum resp. distinguendo ans, partes prout unitae causant realiter

compositus prout unitus in recto, nego ans, prout unitus in obliquo, concedo ans, et distinguo conseq. quod compositus distinguitur realiter ab illis, ut unitis in recto, nego conseq., in obliquo, concedo conseq.; quia tales, n, dupliciter modo possunt considerari unitus nimirum in recto, et quomodo significantur hae dictione Materia, et forma prout unitus, et in obliquo quomodo significantur his dictionibus nempe Materia, ut unita formae, et forma ut unita materiae, hoc 2º modo si causant realiter ad invicem immediate, et mediate compositum, et in hac acceptione distinguuntur realiter non solum in compositio, et in hac acceptione distinguuntur realiter non solum in ter se, verum etiam a composito; materia, n, uniendo se formae causat ipsam, et forma uniendo se materiae causat illam, et ex hac mutua causalitate immediata inter se resultat compositum, quod aliud non est, nisi ipsae partes unitae in recto, et partes unitae in recto distinguuntur realiter a se ipsis in obliquo, et prout significantur, ut exercentes ad invicem suas causalitates; quamvis, n, compositum non distinguatur realiter a materia, et forma unitis in recto, tamen compositum, et materia, et forma in recto unitae, quae idem sunt penitus, distinguuntur realiter a materia, et a forma in obliquo unitis dicuntur includentium ab inclusio; quis, n, dubitet materiam, et formam unitas in recto non distingui a materia prout unita formae, et a forma prout unita materiae? ut integrale totum, quamvis non distinguatur realiter a suis partibus simul sumptis, distinguitur tamen a qualibet etiam prout continuata cum aliis dicuntur includentis ab incluso.

Ad confirmationem respondeo distinguendo ans. Unitas per se compositi causatur ex partibus unitis in obliquo, concedo ans, in recto, nego ans, et distinguo eodem modo primam consequentiam nego consequentiam, vel distinguo eodem modo 2am conseq.; sicut, n, compositum est entitas composita, ita unitas consequenter entis est composita, et sicut entitas

illa sporita causatr ex ƺmunicat, et vnioe partiū in obliquo, ita vnitas perse causatr n ex vnioe partiū in recto, hoc, n, mo e idē vnio, et vnitas, lt diuro mo significatū, idē ex vnioe partiū in obliquo per qd pt ad 2ū ƺtrariā.

Ad 4ū resp̄ negdo an, qa totū per aggregatiōs n ideo e vnū per acc, qa n heat aliq vnitem pter vniōs partiū, idē qa ita dicit pta, et excludat vniōs faciente vnū perse, eo qd tali vnio n est actus, et potēs, vd et si totū perse n heat vnitas aliq pter vniōs partiū in recto, tn qa e vnio actus, et potēs, ideo e vnū perse, n vo qa sit 3a entitas, seu vnitas resultans ex tali vnione.

Ad vltū resp̄ intū negdo Maiō, qa omnia que conueniunt toti conueniunt partibus simul sumptis, et vnitis. 2o, a, et consequentius ad dicta, resp̄ ƺsa Maiō, negdo Minō, qa vt aliqd dicatr conuenire toti, qd partibus n dicitr conuenire n est necessaria distio realis intr totū, et ptes simul sumptas, et vnitas, satis, n, e qd interueniat distio rōis penes implicitū, et explicitū, l, sm modū diuersū significandi.

Ex dictis collige intr totū, et quaslibet ptes vnitas in obliquo versari reale distiōs includentis ab incluso; et intr totū, et ptes simul sumptas, et vnitas in recto versari distiōs rōis rocinatae sm diuersū modū significandi penes implicitū, et explicitū, st eadē rōe, dicitr distingui eadē distie deffinitum a deffinitione, qa lt ex pte rei significata sint idē, differant tn in modo significandi. et hęc de hac quęstione. et de composito substanali.

UVA.BHSC

Disputaõ 6.a
De Terminis Substantialibus Compositi Substaatis.

Termini Substaales pro qq hec instituitr disputaõ sũ subsista, et exist.a de qq propriè agere attinet ad metaphycã; ne v.o notitia eorũ, quæ de illis dicenda sũ, omnino a nobis pterimittatr, qui Metaphycã legere non valemq ob temporis angustiã, ideo de illis in pñti agere quqvis non cũ extens.e nimia decrevimus, eo qd notitia hec è valdè necia ad Theologicus instituts, in quis passim pta de subsist.a, et exist.a, vel ut probabilia supponuntr, l. ut certa recitentr. Spectant, a, Ad innom.te ad disputaõe pcedente de toto magnitudinis, et parvitatis, qui sequuntr totum Substaale, ut affectus quantite; hanc v.o disputaõe commodius censemus usqe ad 6ũ libru omittere, ideoqe de subsist.a sit.

Quæstio 1.a
Quid sit Subsistentia conveniens cõposito Substaali?

Quod quæstio pñens quærit, per qd compositũ substaale subsistt? è an sit supra totũ substaale, sive supra naturã constitutã ex mãa, et fõa aliqd põitivũ, l. negativũ, qd breviter resolvemq pluribq prius pnotatis in qq torrens DD conveniunt.

UVA.BHSC

§ 14

Aliqua praestantur, et Doctores afferantur subsistentiam esse, non aliquid positivum, sed negativum, vel rationis ponuntur.

Notandum est 1.º dari praeter naturam, et singularitatem, in re substantiali, subsistentiam, ut constat ex Mysterio Incarnationis, siquidem Verbum divinum assumpsit naturam humanam singularem sine subsistentia, haec autem pertinet ad complementum naturae, qua redditur natura singularis incommunicabilis ulteriori termino, et impenetrabilis ab alio.

2.º est notandum subsistentiam supponere naturam cum singularitate; prius enim est naturam esse singularem, quam subsistentem, unde cum subsequatur subsistentia ad ipsam naturam et singularitatem non potest esse ratio, ut natura sit singularis; similiter subsistentia poni debet in natura ad complementum totius substantialis, tamquam aliquid realiter distinctum; et utrumque hoc ex Mysterio Incarnationis convincitur; tum quia, quia de fide est Verbum divinum assumpsisse unam numero naturam, seu singularem, et sine subsistentia, alias assumpsisset personam, quod est contra fidem: ergo assumpsit naturam cum singularitate, et sine subsistentia: ergo haec non potest esse illi ratio singularitatis. Quod autem subsistentia subsequatur naturam cum singularitate ex eo probatur, quia cum Verbum divinum assumpserit naturam singularem terminans ipsam vice subsistentiae creatae: ergo et subsistentia creata advenit naturae cum singularitate: ergo subsequitur ad naturam singularem. Item ut quod sit debeat

UVA.BHSC

poni subsistãa in Naa ad complementum totius substaalis; tamquam aliquid realiter distum a Naa, et singulariter ꝗ etiam ex eo ꝗ prio, q. Verbum divinum assumpsit Nam singularem, et ı̄ subsistentia: ꝗ subsistentia ē in Naa aliquid distum realiter ab ipsa et singulariter. Naali etiam ratione docet D. Thomas posse investigari hoc idem 3. p. q. 2 ar. 2 quam late expendit Mag. S. Thoma in presenti q. 7 ar. 1. apud quem illum videre potestis.

3º ē notandum, qd hoc ipso qd subsista supponat Nam singularem, cstituit aliquid a singulari, et hoc cstitutum variat Nomen ratione diversitatis Natæ, a qua cstituit, quia si Naa sit ratlis, tum subsistentia cstituit personam, ideoque hęc deffinitur a Boëcio lib. de duabus naturis ita persona ē ratlis natæ indua substantia. Si vero natura n̄ ı̄ ratlis, subsistentia cstituit suppositum, qd ita poterit deffiniri ē substaalis naturę individuum.

4º est Notandum qd Nomen personę relegatur a cstituto ex subsistentia, et Natura, quę ratli n̄ sit, Nomen, a, supposito n̄ relegatur a persona, quia cum suppositum sit individuum Natę substaalis, et Natura ratlis ı̄ etiam substaalis, cstitutum ex illa, et subsistentia n̄ so erit persona, sed et suppositum; vero omnis persona ē suppositum, n̄ vero extra.

5º Denique ē notandum, qd suppositum grecè appellatur hyppostasis, et ideo in divinis dicitur ēē tres hyppostases, quia s̄ tria supposita, et tres

personæ, unioque humanitatis ad Verbum divinum di-
citur hypostatica, quia facta est ad suppositum, seu
personam Verbi. Supponitur ergo subsistentiam reddere
naturam independentem, et incommunicabilem alteri sic, itaque ergo
esse subsistentem esse idem, quod esse independentem, et incommunica-
bilem, praesens dubium est, an illa incommunicabilitas
et independentia sit aliquid positivum supra naturam,
an vero aliquid negativum, quod est idem, ac investigare
utrum subsistentia sit aliquid positivum supra naturam. Circa
quod.

Prima sententia docet subsistentiam non addere
supra naturam nisi diversum modum significandi, quatenus na-
tura significatur quo aliquid est, suppositum autem ut
quod est, itaque in hac sententia est dicendum subsistentiam
supra naturam non addere aliquid positivum, et reale,
sed solum aliquid logicum, et rationis, nimirum diversum mo-
dum significandi. Haec sententia est Durandi in 3.
dist. 1. q. 2. Rejicitur tamen communiter a DD., ut
male sonans, et inde consona haeresi Nestorii,
licet non in modo explicandi illam, quia quodquod realitatis
admittit Nestorius ~~[illegible]~~ ex parte humanitatis fuis-
se unitum Verbo divino, admittit etiam Durandus,
sed tamen differt a Nestorio, quia hic asserit personam
humanam fuisse unitam Verbo, Durandus autem non ita
docet, quia asserit naturam ut significatam quo aliquid
est cum tota sua realitate fuisse unitam, non vero
ut significatam quod est. Et ut advertunt DD.
Complutenses in hac parte rationabilius loquitur Nes-
torius, quam Durandus, siquidem si humanitas uni-
ta Verbo habet omnia requisita realia ad consti-

UVA.BHSC

tutioq personę, cur ñ erit persona?

Si dicat Durandus eo ñ ostitui personã, q^{a} ñ ocipitur Nat huмana per modũ ocreti; sic̄, q^{a} persona ñ ostituitr eo nr̃o mº ocipiendi, sed eo his, quę realitr illi oveniunt: Ergo cũ Nat^{a} hum^{a} hēat qdqd reale requiritr, vt ostituatr persona, lt ñ ocipiatr a nobis per modũ ocreti, erit vere, et realitr persona.

2^{a} Ss^{a} tenet subsistẽ supra natẽ ñ addere aliqd positivũ, sed dumtaxat tm negaoẽ dependentię alt, et omunicabilitis. Hęc Ss^{a} tribuitr Scoto in 3 dist. 1. q. 1; ñ desunt tn, qui dicant Scotũ oppositũ sensisse, et hanc Ssẽ sustinuisse tm problematicè. qq tn ỹ de mente Scoti, circa hanc p^{tẽ}, quę ñ plurimũ abẽ a Ss^{a} Durandi, potẽ probari ex Damasceno lib. 3. de fide cap. 6 vbi ait, Verbũ assumpsisse qdqd in Nãa hum^{a} plantavit: sed plantavit in Nãa hum^{a} qdqd ẽ in ea positivũ: Ergo assumpsit qdqd ẽ in ea positivũ: sed ñ assumpsit personã: Ergo persona ñ ẽ aliqd positivũ, sed negativũ.

Pr. ex eodẽ Doctore vbi supra dicente: qd ñ ẽ a Verbo assumptũ ñ ẽ curatũ: Si sĩ ẽ aliqd positivũ in hom^{e}, qd ñ fuerit assumptũ, illud ñ ẽ sanatũ: Ergo persona ñ est aliqd positivũ, sed negativũ. Alijs Authoritatibus qm plurimis pr. tq hęc qm pcedens Ss^{a} quas, q^{a} potius fastidiũ, et ofusioẽ, qm vtilitatem afferunt omittimus.

UVA.BHSC

§ 2us.

Statuitur nra Sententa, et pb.

Dico subsistentiam addere supra naturam aliquid positivum. Hanc sententiam, quam aduersus opinionem statuit communis inter Theologos in materia de Incarnatione ad 2m quaestionem 3e partis, et est mens D. Thomae pluribus in locis vt 1. p. q. 3 ar. 3 vbi ait, quod id, quod est homo, habet in se aliquid, quod non habet humanitas. Ex quibus verbis pb. 1o sententia. Si subsistentia supra humanitatem, qua constituatur homo non adderet aliquid positivum, homo non haberet in se aliquid, quod non haberet humanitas, quia negatio tantum, non est aliquid supra humanitatem: sed ex D. Thoma homo habet in se aliquid, quod non habet humanitas: ergo subsistentia supra humanitatem, qua constituatur homo, addit aliquid positivum, et non solum negationem.

2o pb. a paritate; quia in divinis dantur proprissime tres subsistentiae, seu personalitates relativae, quae in quantum subsistentiae important positivas realitates, non tres negationes: ergo pariformiter in Creatis subsistentia non dicit negationem, sed positivum quod importat.

3o pb. Hypostasis, seu persona est perfectissimum in genere substantiae: ergo non potest constitui per aliquam negationem. Antecedens videtur certum, quia quale est constitutivum, tale est constitutum; cum ergo negatio non possit esse perfectissimum constitutivum, vt de se patet, per illam constitui nequit, quod est perfectissimum in genere Substantiae. Antecedens pb. quia persona, seu hypostasis dicit substantiam omnino completam, et cui non potest fieri additio in genere Substantiae, vt compleatur, alias completa non esset: ergo est perfectissimum in genere Substantiae.

Instr. Omne subsistens,

UVA.BHSC

in quantum tale, dicit independentiam qm non dicit, qd non
e subsistens: sed importare perfectionem est dependentiae: ergo per aliquam
quam perfectionem positivam: at haec non alia e, quam illud, quod
addit subsistentia supra naturam: ergo addit aliqd positivum. Major
e certa, quia Omne subsistens e perfectum integrum, et comple-
tum: ergo in quantum tale dicit independentiam, qm non di-
cit, qd non e subsistens, quia hoc e imperfectum, et incompletum.
Minor a, constat, quia Deum ee importare in esse do e maxima
perfectio: ergo importare prout tale perfectionem est dependentiae.
Nec obstat, qd hoc positivum explicetur per negationem inde-
pendentiae, et incommunicabilitatis, ita n, non positiva, quae
per negationem significantur, ut patet de independentia Dei
et similiter infinitas in quantitate significatur per negationem,
cum tamen sit aliqd positivum.

Denique probatur haec Sententia evertendo

Arg. Si subsistentia adderet supra naturam solam negationem, et
non aliqd positivum, Verbum divinum non posset assumme-
re naturam sine subsistentia: at hoc e haereticum: ergo dicendum
e subsistentiam addere supra naturam non solam negationem, sed ali-
qd positivum. Major probatur quia talis negatio esset funda-
ta in ipsa natura ac ipsamque sequuta, quia negationes, et
privationes fundantur semper in aliquo positivo:
sed hoc ipso si subsistentia esset sola negatio, Verbum
divinum non posset assummere naturam sine illa: ergo. Minor
apparet constat, quia negatio verae irrationalitatis e funda-
ta in natura humana, et ad illam sequuta, impo-
ssibile e, assummere naturam humanam sine tali negatione: ergo
hoc ipso, qd negatio illa, quam subsistentia ~~[illegible]~~ addit su-
pra naturam fundetur in ipsa, Verbum divinum non posset
assumere naturam sine illa.

Codex 12 [illegible]
84

P. M.r Zarza.

Nec refert si dicat Verbu divinu assumpsisse illa negaoes, q hoc e impoile, et impoile e, qd destruatr negao subsistentis, qm het tanqu, nisi tanqu ipse destruatr, q negao destrui nequit, n destructo fundamto, qd si hoc velim Adi otrarij, sequitr Verbu divinu n assumpsisse naa hum, qd n minus absurdum et hereticu est.

§. 3 et Ult.

Resp. argumtis secundæ sententiæ.

Ad arg. 1 Ad. 1 ex Damasceno, admissa authorite et omis Minori, et oseq, nech minori subsumpta, nego olaina oseq; ibi, n, S. Dr satis se explicat, q n dicit, qd Verbu divinu assumpsit, qdqd plantavit in home, sed in naa humana; hanc, n, integru assumpsit, et sine subsista; si vero dixisset, qd assumpsit Verbu, qdqd in home plantavit positivu, cu n assumpsisse subsist sit fides catholica, nario esset dicendu, subsist n ee aliqd positivu.

Ad 2 pratiq Neg. Explicando mentem Damasceni, qui cu dicit, qd n e a Verbo assumptu, n ee sanatu, loquitr de illo, qd e assumptibile, secus vo, si inassumptibile sit, vel dispco oseq: Et si aliqd est positivu in home, qd n fuerit assumptu, n e sanatu, si assumptibile i in unig persone, odo oseq; si n assumptibile, nego oseq, et quæ ex inde infertr; qdn, n, e assumptibile, et humanitas seclusa subsista, si n assummeretr, n sanaretr a vulnere peccati, ut recte docet Damascenus, qd illud

qd n c a Verbo assumptz, n c sanatz; si v assumptibile n i, st persona in vniog alterius persone, et sanctr, n e neccsy, qd assumatr, sd st vulnus peccati residens in anima, et in illius potentijs ex inde omnicatr suppositr, ita ez vt sanctr vulnus derivaty ab anima in suppositz, suffit, qd assumatr ipsa anima, et humanitas, que assumptibilis e, seus vo persona, illi, a, sanatis, salus, st et vulnus derivabitr in suppositz

ob. Illa entitas inassumptibilis, que a Nobis ponitr, vt oplens suppositz e inexplicabilis: deinde n apparet nertas, qua de causa poni debeat: Ep talis entitas positiva admittenda n e. = Rr neg ado ans; e, n, illa entitas tribuendum nag inomnicabilz, et terminatz, st punctz reddit tinag terminatz aliqua positiva additioe, que inexplicabilis n e. Nec e ez talis entitas superflua, sd naria, q naria e ponendz totz ipsa substa opletz, et inomnicabile, et impont, quis effus ab aliquo debet provenire, n provenit a sola naa, nec ab exista: Ep a termino, qui e subsistentia; v hec erit modus quidg substantialis, seu terminus positivus realis, superveniens ipsi Naa, illg reddens terminatz, impentz, et inomnicabilz. et hec pro hac quest.

Questio secunda = Subsistentia

Respũ cuius reddat subsistª natã incommunicabilẽ, et impentẽ?

Diximq̃ p̃cedenti quæstᵉ effũ subsistẽ eẽ reddere nãq incommunicabilẽ, et impentẽ, superẽ nunc inquirendũ respũ cuius a subsistẽa capiat nãa talẽ independentiã, et incommunicabilitẽ, in quo q̃ᵃ omnes conveniunt, ñ immorabimur.

§ Vnicus

Notantr aliqua, et quæstiô resolvitur.

Notandũ ẽ 1º subsistẽ tũ cõstituere personã, seu suppositũ qᵈ ẽ naturẽ integrẽ, et perfectẽ; rẽ.a. ñ ẽta sit, nec suppositũ, nec personã cõstituet, nec p̃stabit effũm incommunicabilitẽ, vt p̃t in anima rãtli separata, quẽ subsistens ẽ, ñ, tn persona, nec suppositũ, nec ẽ incommunicabilẽ, vᵉ subsistª divitr in suppositalẽ, et ñ suppositalẽ; illa ẽ, quẽ suppositũ cõstituit, seu personã; hæc vº, quẽ nec persona, nec suppositũ cõstituit.

2º ẽ notandũ, qᵈ cũ natura antr adq̃ subsistẽ ĩ subsistª, eo ipso hẽt antr ciã illẽ esse ens per se, et impens ab alio tãqm a subiẽo inhæsionẽ, quare subsistẽaã ñ reddit impentẽ nãq ab alio tãqm a subiẽo inhæsionẽ, cũ ipsa nãa de se, et antr adq̃ subsistẽ hẽat talẽ independentiã; vᵉ p̃t, qᵈ cũ dicitr in deffiniõe subsistẽ, qᵈ ẽ ens per se subsistens, tũ subsistens ñ summitr in rigore, et prout hic summitr, tũ accipitr pro eo qᵈ ñ ẽ in alio tãqm in

subiecti inhęsionis dispositive ac acc. Illis ergo probatis sit

Unica Dcto.

Dico. Subsistentiam non tribuere incommunicabilitatem, et independentiam respectu alterius ut subiecti inhęsionis, ita ut hęc sit proprius, et primarius illius effectus; sed effectus subsistentię prout abstrahit ab hypostatica, seu suppositali, et non suppositali esse tribuere totum effectum propriæ independentię, et incommunicabilitatis naturę substantiali respectu alterius subiecti, et respectu alterius subsistentię, quare natura substantialis, ita completur per subsistentiam in esse substantiali in se, et quoad se, ut nullo alio complemento indigeat.

Dcto hęc quoad 1am partem probatur ex dictis, nam licet substantia quæ attingatur subsistentiâ est incommunicabilis, et impeniens ab alio tamquam a subiecto inhęsionis: sed hic effectus non potest esse proprius, et primarius subsistentię; immo nec proprius est subsistentię incommunicabilitas, et independentia tamquam a subiecto informationis; tum quia anima separata est subsistens, et tamen est incommunicabilis naturę, tamquam subiecto informationis; tum etiam, quia natura 1a ante ac subsistentiam est incommunicabilis, et impeniens ab alio tamquam a subiecto, non solum inhęsionis, sed etiam informationis, alias non esset 1um subiectum: ergo effectus proprius, et primarius subsistentię non est reddere naturam substantialem impenientem ab alio tamquam a subiecto inhęsionis, immo nec informationis

Quoad 2am partem ostenditur Dcto aliquot exemplis. 1um in natura Petri subsistenti, quę ita completur per suam subsistentiam, ut nequeat alteri subsistentię communicari, nec ab illa dependet; nec etiam potest ab alia subsistentia terminari, etiam si sit divina, vel supernaturalis; et quamvis hoc ultimum non ab omnibus admittatur, mihi tamen videtur ita esse, sed, non natura subsistens

UVA.BHSC

posset ex sua subsistentia uniri personae, seu subsistentiae supernaturali, non esset necessum, et Divinum Verbum personaret naturam humanam, destrui propriam personalitatem, seu subsistentiam; at hoc fuit necessum, quia alio modo illi uniri non potuit: ergo natura subsistens non potest uniri, seu terminari per aliam subsistentiam, etiam supernaturalem; personalitas enim, inassumptibilis est, et naturam facit inassumptibilem, seu incommunicabilem, et impendentem, quare ut natura assumatur, communicetur, et dependeat, necesse est destrui propriam personalitatem.

Sit 2um exemplum in anima separata, quae per suam subsistentiam ita completur in se, et quoad se, ut nequeat ab altera subsistentia terminari, immo nec pro ipso separationis statu potest communicari alteri substantiae, eo quia subsistentia animae separatae, prout animae separatae non est suppositalis, hoc est integrae naturae, prout animae separatae terminat, relinquit locum, ut communicetur comparti, et tamen subsistentia quae, quantum erat ex se, suppositalis erat, et adaequate suum effectum non praestaret, quia non terminabat integram naturam, praestat adaequate totum suum effectum, et reddit naturam personalicatam, aut suppositatam, impendentem, completam, terminatam, et incommunicabilem, non solo alteri subsistentiae, verum et alteri naturae, seu substantiae.

Ratio, a, nostrae conclusionis, nulla alia est, nisi quod non est excogitabile aliud, quod possit assignari subsistentiae pro effectu primario, et ad hoc astruitur subsistentia naturalia, nimirum ut terminetur natura, et compleatur, reddatur impendens, et incommunicabilis, non solo alteri subsistentiae, verum et alteri naturae: ergo hic est effectus primarius subsistentiae, et proprius illius. et haec sufficiant de hac quaestione.

UVA.BHSC

Quæstio 3.a

V. Subsistentia sit ratio operandi?

Occasionem præbet huic dubio illud omne axioma, nempe quod actiones sunt suppositorum, quare ut germanum illud verum innotescat, præsentem statuimus quæstionem.

§ 1.us

Ponitur sententia negans, et suis fulcitur fundamentis.

Sententiam negativam quidem amplectens, et docens operationes non esse suppositorum, ita ut subsistentia constituens suppositum sit ratio operandi est P. Vasquez. tom. 1. in 3.m partem disp. 21 cap. 3, quem etsi non multi, et pauci sequuntur.

Probatur, 1.o Plura operantur, quæ non sunt supposita, immo nec subsistentia: sed si operationes essent suppositorum, vel subsistentiæ, ita ut subsistentia esset ratio operandi, in quantum suppositum constituit, hoc accidere non posset: ergo nec actiones sunt propriæ suppositorum, nec subsistentia est ratio operandi. Maior probatur. anima separata non est suppositum, et tamen operatur, elicit, nempe, intellectiones, et volitiones, et alias huiusmodi operationes; similiter accidentia in Eucharistia operantur, et tamen supposita non sunt, immo nec subsistentia: ergo plura operantur, quæ nec sunt supposita, nec subsistentia.

2.o Probatur.

quia si Deus, ut potest facere, conservaret aliquam naturam sine subsistentia, tunc posset elicere easdem operationes: sed si ratio operandi esset subsistentia, aut operationes essent propriæ suppositorum, hoc esse non posset, ut de se patet: ergo nec

UVA.BHSC

ratio operandi e subsista, nec operationes sunt propriè suppositorum. Maior vr. certa, q^a nulla in eo apparet repugnantia. Et tenet, quare, non si natura humana Subsistentiam servaretur, eo non posset illigere, velle, etc^a.

Denique 8°. Si operationes essent suppositorum propriè, aut subsistentia ratio operandi, mutata subsistentia, mutarentur operationes: sed hoc e falsum: ergo nec operationes sunt propriè suppositorum, nec subsista ratio operandi. Maior vr. certa, q^a mutato principio elicitivo operationum, illae non possunt non mutari. Minor a, p^o. q^a si Verbum divinum dimitteret naturam humanam, et terminaretur ab alia subsistentia, vel a nulla, eliceret easdem operationes, quas nunc, nimirum intellectiones, volitiones etc^a. Ergo mutata Subsistentia operationes non mutantur: ergo subsista non est ratio operationum.

§ 24.

Statuitur Vera Sententia, et probatur.

Dico illud axioma, nimirum, operationes esse suppositorum, ab omnibus Philosophis admissum, esse verum, ita quod suppositum e operans ut quod, et subsistentia, suppositum constituens, ratio operandi ut quod. Haec dicta e omnium tam Philosophorum, quam Theologorum Sententia quare opus non e AA pro ea referre.

Probatur, 1°. q^a operari sequitur ad esse, et illud operatur, ut quod, quod habet esse ut quod: sed suppositum habet esse, ut quod ratione naturae, non vero essentiae; q^a natura

ẽ qua ẽ suppositũ, suppositũ, a, qd ẽ: & suppositum operatr vt quod.

2º p. Illud per se operatr vt quod, cui per se ãpetit priũ fo̅ale quo operãdi: sed huiusmodi priũ ẽ nãã, quæ per se ãpetit suppto: & suppositũ per se operatur vt quod.

Si dicas, nãã ñ ẽẽ priũ quo operandi, sed priũ quod, suppositũ vº ẽẽ priũ per acc. Cõª ẽ, q si suppositũ se hãret per acc. ad operãões, etiã hãret ẽẽ per acc. q vnũquodq ẽ propter suã operãões: & qd hãt ẽẽ per se, per se operatr, et qd ñ ita operatr, ñ hãt ẽẽ per se. Sed suppositũ operatr per se vt quod: & nãã ñ ẽ priũ quod operationis, sed tñ priũ vt quo. Si, a, iñ eodẽ supposito darentr duo priã vt quod, essent duo existentia in eodẽ suppto, qd ẽẽ ñ põtẽ: & ñ datr duplex priũ quod, sed suppositũ ẽ per se priũ quod: & nãã tñ ẽ priũ quo. Si, a, in eodẽ suppto daretr duplex prium quod, ñ posset ex illis resultare vnũ per se, q non subordinarentr, sed vt subordinentr priã, necesse est, qd vnũ se hãat vt quo, alterũ vt quod; tũ etiã q si esset duplex priũ quod, iã vnũ ñ stitueret tãqm priũ quo, vº nec aliud esset priũ quod, q vbi ñ ẽ priũ quo nec priũ quod resultare põtẽ. Cũ & ñ possit negari, vt manet probatũ suppositũ esse priũ per se vt quod operãõis, dicendũ ẽ nãã ẽẽ priũ quo.

§ 3us.

Reipª argutis oppt sententiæ.

Ad 1ũ oppt sed fundamtũ ratiõr negdo Maiorẽ,

et ad 1.m probaoẽ exemplo animę separatę resp.d dist.do Maoẽ, ñ ẽ suppositũ quoad rẽ, et denominaoẽ, 2.do Maoẽ, quoad rẽ, et ñ quoad denominaoẽ, nego Maoẽ, et 2.do Minẽ, quoniã anima separata q.mvis q.a integra nãa ñ ẽ, ñ denominetr suppositũ, q.a ẽ 3.titio, sine qua subsist.a ñ dicitr suppositũ 3stituere, tn in re ẽ subsistens, et ideo potest operari, etsi ñ denominetr suppositũ; prterq.m q.d cũ dicitr, q.d operaoẽ ẽ suppositorũ vt quod, per hũ suppositorũ itti gitr idẽ q.d subsistentiũ, cũ ẽ anima, quęm suppositũ ñ ẽ, ẽ tn subsistens, inde ẽ operari vt quod.

Ad 2.m probaoẽ exemplo accidentiũ Eucharistię resp.d, q.d q.mvis subsist.a ñ sint, operantr tn vi miraculi, l, supernaalitr, ñ, a, naalimodo; q.do, a, dicimus nil operari vt quod nisi subsistens, l, suppositũ, ittigitr sm ordinẽ naalẽ, et hoc mo acc.a non possunt operari nisi vt quo in subbo, extra quod naalitr eẽ existere nequeunt.

Ad 2.m resp.d admisso Casu (de quo mo ñ disputamus) 3ra Maoẽ, ñ, nec.do Minẽ; vt, n, nuper diximus de accidentibũ Eucharistię, quę ẽ subbo 3servantr a Deo, q.d ex vi miraculi, seu supernaalitr poss.t operari, ita eẽ casu in quo de pñtia abs.a 3a naalẽ ordinem 3servaret Deus aliquã nãã ẽ subsist.a, talis nãa operaretr, nec ex hoc sequitr operaoẽ ñ ẽẽ propriẽ suppositorũ, seu subsistentiũ, q.a vt diximus ẽ cendi solutioẽ, hoc ẽ ittigendo naalitr, supernaalitr vero ñ inficiabimur 3trarium posse accidere, et 3tingere.

UVA.BHSC

Maior, mutata subsistentia, mutarentur operationes, quoad specificationem, nego Maiorem, quoad individuationem, concedo Maiorem, et ad minorem, I, dicta Minori, ad probationem Maioris, nego suppositum, quia subsistentia non est principium elicitivum operationum, nec ut tale influit, sed tantum ut terminans, et modificans principium, reddensque illud operativum ut quod, et si Verbum divinum dimitteret humanitatem, exerceret easdem operationes quoad specificationem, quia remanet idem formale specificativum, nimirum ipsa natura, non vero eliceret easdem operationes quoad individuationem, quia esset aliud suppositum elicitivum talium operationum, casu in quo natura terminaretur alia subsistentia; si vero interminata maneret, I, sua subsistentia servaretur, tum operationes essent etiam diversae quoad individuationem, quia haberent distinctum subiectum, secus quoad specificationem. et haec de hac quaestione, de qua posita apud Magistrum S. Thomam in praesenti q. 7. ar. 2.

Quaestio 4a

V. Subsistentia in compositis sit simplex tantum, an composita?

Et V. distinguatur ab existentia?

Ad maiorem subsistentiae notitiam praesens quaestio statuitur in cuius titulo duo desiderantur, 1um an dentur in compositis partiales subsistentiae; 2um an interveniat distinctio realis inter subsistentiam, et existentiam, quod breviter examinabimus

§ 1us.

UVA.BHSC

Notantur aliqua, et resolvitur quæstio quoad 1.am partem.

Notandum est 1.o quæstionem quoad 2.am partem non esse cum eis, qui existentiam, ut postea videbimus, identificant cum essentia realiter, quia cum fide certum sit subsistentiam distingui realiter ab essentia, eo quod Verbum divinum assumpsit sine illa naturam humanam, si existentia sit eadem cum essentia realiter, necesse est, quod inter ipsam, et subsistentiam intercedat realis distinctio, sicut et inter subsistentiam, et essentiam, quare præsens dubium solum habet locum inter eos, qui utrumque sentiunt existentiam realiter distingui ab essentia.

2.o est notandum, quod Authores identificantes existentiam cum essentia, a fortiori tenentur concedere existentiam suæ essentiæ solo addere distinctum modum significandi, siquidem secundum illos existentia nihil aliud est, quam ipsa actualitas essentiæ. Videbis postea probatum.

Dico in compositis esse unicam, et indivisibilem subsistentiam non compositam ex partialibus subsistentiis. Hæc conclusio est conformior tum rationi, tum D. Thomæ menti; illam tuentur communiter Thomistæ juxta mentem Præceptoris Angelici in 3.a parte q. 2. et Vazquez. 1. parte disp. 32 cap. 2 S. Thomas in præsenti. q. 7. ar. 3 et alij plures.

Probatur, 1.o ex D. Thoma 3. parte q. 2 ar. 2. ad 3.um ubi et alijs pluribus locis perpetuo docet partes rerum subsistere non per se, sed in toto: sed si haberent partiales subsistentias, non solum subsisterent in toto, sed etiam per se: ergo secundum mentem D. Thomæ dicendum est non dari partiales subsistentias, et consequenter subsistentiam in compositis esse unum simplicem terminum.

UVA.BHSC

2º p. Vasc. Minus ē subsistere, cuius ē fieri: sed fieri n̄ ē nisi totius subsistentis, qa partes, ut et actiones n̄ suppositorum, seu subsistentium: ergo subsistere n̄ ē partium, sed totius, in quo partes subsistunt, consequenter n̄ dantur subsistentiae partiales in composito, sed unica, et indivisibilis, qua totum subsistit per se, et partes in toto.

3º p. Subsistentia habet ē ultimus actus compositi in linea substantiae, qa terminando substantiam perficit, et complet illam: sed si darentur subsistentiae partiales, subsistentia n̄ esset ultimus actus: ergo tales subsistentiae partiales n̄ sunt admittendae. Maior ē certa. Minor p. qa sicut partes sunt priores toto, ita etiam partiales subsistentiae essent priores actualitate totius: sed hoc ipso subsistentia n̄ esset ultimus actus: ergo si darentur partiales subsistentiae, haec n̄ esset ultimus actus compositi in linea substantiae.

Dices totum physicum habet duplex ē substantiale partiale: ergo et duplex ē subsistentiale, quorum quodlibet correspondeat ē partiali substantiali. Consequentia p. qa eo ipso quod ē totius compositi, debet habere distinctam subsistentiam a re simplici, qualis ē Angelus: sed subsistentia Angeli ē indivisibilis: ergo hoc ipso quod totum habeat duplex ē partiale, ut supponatur, debet habere duplex ē subsistentiale, quorum quodlibet correspondeat ē partiali substantiali.

Respondeo concedo antecedens, nego consequentiam, et ad illius probationem concessa Maiori distinguo Minorem: sed subsistentia Angeli ē indivisibilis formaliter, et virtualiter, concedo Minorem, formaliter indivisibilis, et divisibilis virtualiter, nego Minorem, et consequentiam. Partes itaque n̄ sub-

UVA.BHSC

sistunt per se, sed intra, ut sit totum est unicum, et indivisibile in ratione totius, ita sufficit, ut subsistat unica, et indivisibilis subsistentia, nec probatio urget, quia ut distinguatur subsistentia rei compositae a subsistentia rei simplicium, non est necessarium, quod subsistentia compositi sit divisibilis, et composita formaliter, sufficit enim, quod virtualiter sit divisibilis, quod non licet subsistentia Angeli; est autem virtualiter divisibilis, quia gaudet virtute, ut partes compositi subsistant per ipsam.

§ 2us.

Resolvitur quaestio quoad secundam partem.

Dico subsistentiam realiter distingui ab existentia. Dicto huic licet non omnes, quia plures ex iis, qui asseverent subsistentiam esse rationem existendi, tum conformiorem menti D. Thomae, ex quo in 3a parte q. 17. ar. 2. ad 1um quia ibi ait, quod esse seu existentia sequitur hypostasim, seu constitutum ex subsistentia: sed si Doctor Sanctus non sentiret existentiam realiter distingui a subsistentia, non diceret existentiam sequi hypostasim, quia illud quod subsequitur, non est idem realiter cum illo cui subsequitur: ergo in mente D. Thomae dicendum est realiter distingui subsistentiam, et existentiam.

2o probatur ratione. Subsistentia enim est terminus substantialis conveniens soli naturae substantiali: sed existentia est terminus abstrahens a substantiali, et accidentali, siquidem est omnis substantiae, et accidentis, quia quaedam accidentia existunt licet supernaturaliter impedita a subsistentia, et a subsistentia: ergo existentia, et subsistentia distinguuntur realiter.

Restabat inquirendum an existentia adveniret immediate naturae, an vero me-

UVA.BHSC

dia subsistentia, quia tamen non vacat illud radicitus examinare, sed breviter existentiam advenire naturae mediante subsistentia. Cuius ratio est, quia illius est existere, cuius est fieri: sed fieri, et et facere est proprium suppositorum, ut manet dictum: ergo existentia est propria, et immediate suppositorum, seu subsistentium, mediatum, a, naturae. Maior probatur. Illius est factum esse cuius est fieri, quia factum esse rei debet correspondere fieri rei: sed factum esse est existentia, quia factum esse rei est esse rem extra causas, et hoc est existere: ergo illius est existere, cuius est fieri.

§ 3us et Ult.

Aliqua notantur ad maiorem notitiam Subsistentiae; necnon eorum, quae dicenda sunt, sequenti quaestione, de existentia.

Colliges 1º existentiam sic deffiniri. est actus ultimus essentiae illius intrinsece terminans in linea entis, ponensque complete extra Causas, quae deffinitio ita est intelligenda; per tum actus convenit existentia cum forma, et ab illa differt per tum ultimus, quia forma est actus 1us; per esse actum ultimum convenit cum subsistentia, quae etiam est actus 2us, seu ultimus, et differt ab illa per tum terminans in linea entis, quia subsistentia est terminus in linea substantiae, existentia vero non terminat substantiam, nisi in quantum est ens, et cum hoc ratione etiam in accidenti, inde est existentiam esse utriusque communem, substantiae videlicet, et accidenti; secus vero subsistentia, quae tamen est terminus substantiae; per ultimas particulas differt existentia a quacumque alia actualitate, quia nulla actualitas, quae existentia non sit, ponit rem complete extra omnes Causas.

UVA.BHSC

Collige 2º subsistẽ, et existẽ facere unũ per se cũ nãa substãali, q^{alr} adveniant essẽ, seu naturẽ constitutẽ in actu, adveniunt per modũ ter[mi]ni; qđ ab omnibus debet admitti, siquidẽ Verbũ divinũ terminans vice propriẽ subsistẽ nãẽ humanẽ constitutẽ in actu, facit unũ per se cũ illa, nimirũ unũ suppositũ.

Deniqẽ Collige existẽ nõ ẽe rem, sed modũ, seu terminũ; ac, a, 3ª hoc oppenatur D. Thõs qui docet existẽ, et essẽ distingui tanquã duas diversas res, qđ sensus ẽ, nõ qđ essentia, et existentia sint res, et res, id est q^{d} sicut inter res, et res intervenit realis distinctio, ita inter ẽe essẽ, et ẽe existẽ intercedit etiã distinctio realis. Et hec pro hac questione.

Questio 9^{a}

An essentia, et existentia distinguantur realiter?

Quamvis ex huc usque dictis colligi faciliter valeat, qđ sit resolvendũ in hoc dubio, tñ, q^{a} illud restat probandũ, et deffensandũ, ambobus agitatur presens questio, que inter omnes totius phĩe celeberrima habetur.

§ 1us.

Notantur aliqua, et referuntur sententie cũ suis fundamentis

Primo ẽ notandũ questionẽ nõ procedere nisi in creatis, existẽ, nã, et subsistẽ in divinis fide ẽ certũ nõ distingui realiter ab essentia, q^{a} in divinis omnia sunt idẽ realiter, nisi ea inter que adẽ relativa oppositio

2º e notandum dubium non procedere de distinctione reali existentiae ab essentia in statu possibili, seu obiectivo. Quia in tali statu, repugnet essentiae existentia, non possit non distingui realiter, sed de distinctione existentiae ab essentia producta et in rerum natura, de qua existenti, dubitatur an existat per existentiam distinctam realiter ab ipsa.

3º denique e notandum, questionem procedere de distinctione omnium essentiarum rerum existentium, itaque ergo essentiae ipsius existentiae, ab hac, n, certum e non distingui realiter existentiam, alias a sua essentia realiter distingueretur. His ergo praenotatis.

Prima sententia e Scoti in 3º dist. 6. q. 1 docentis inter essentiam, et existentiam non versari distinctionem realem, sed formalem ex natura rei. Haec sententia per eisdem fundamentis, quae in Logica intendebat tales distinctiones astruere inter gradus Metaphysicos, eisdemque impugnationibus reiicitur in praesenti; quare ne actum agamus, recolite quae diximus in Logica.

2ª sententia docet existentiam ratione tantum distingui ab essentia. Hanc tenet Durandus in 1. dist. 8. q. 2, quem sequuntur Suarez dist. 31. in Metaphysica. sect. 4. Vazquez. Arrubal et alii Recentiores.

Probatur, primo haec sententia contendendo realem distinctionem. Itaque, n, semel exclusa, quae existentia in omnium sententia non e de conceptu essentiae, vel distinguentur distinctione media Scoti, quae versatur inter extrema, quae licet identificentur realiter, tamen unum a parte rei non e de conceptu et quidditate alterius, quam distinctionem Thomistae huius sententiae reiiciunt, vel distinguentur ratione tantum, ratiocinatae, ut ipsi volunt, quia ad tales distinctiones e sufficiens fundamentum: quod, a, existentia, et essentia realiter non distinguantur, probatur; si ex aliquo capite

Codex 13 phil.

P. M. Garzía
UVA.BHSC

poset probari exist. distingui ab ess.a realiter, esset, quia existentia advenit ess., et in illa recipitur: sed hoc est falsum: ergo non est unde probetur realis distinctio inter ess., et exist. Maior est certa, ut videbimus in seq.ti Minor autem probatur. Ess.a ante suam exist. nihil est, cum per exist. ponatur extra causas: ergo existentia non potest advenire ess., nec recipi in illa.

2.o probatur. quodquod advenit alicui, et ab illo distinguitur realiter, potest separari vel corrumpi a Deo illo stante: sed exist.a non potest a Deo separari, vel corrumpi stante ess.a: ergo nec exist.a advenit ess., nec ab illa realiter distinguitur. Maior videtur certa, quia non aliunde capi potest realis distinctio inter aliqua, nisi quia possint separari, et unum sine alio realiter stare, nec potest etiam aliquid advenire alteri, nisi illud cui advenit, sit completum in esse. Minor vero probatur. Remota exist.a non extra causas est ess.a, sed est purum nihil: ergo non potest a Deo separari, vel corrumpi exist.a stante ess.a, alias ess.a esset exist., et non esset; esset, quia supponitur extra causas; non esset, quia non haberet exist., sine qua etiam nihil est extra causas.

3.o probatur. Remota exist.a nihil realitatis manet in ess.a, sed tantum veritas obiectiva, seu non repugnantia, ut supra: sed hoc ipso remota exist.a nihil potest reale remanere, quod sit informabile ab ipsa: ergo exist.a non distinguitur realiter ab essentia, tamquam ab extremo reali. Maior constat, quia si remota exist.a, maneret in ess.a aliquid realitatis, et non sola veritas obiectiva, quae est non implicatio, aut non repugnantia, ut sit, daretur ab aeterno praeter Deum aliqua entitas realis, namque omnis entitas creata non est ex se, et realis habens: hoc est implicatorium: ergo remota exist.a nihil

realitis manet in ess.a sq veritas in oblivia, seu in re-
pugnantia, et i.

4o R. Hoc ipso, qd entitas procedit
ab agente nullo modo superaddito e extra causas, &
et ess.a i extra causas superflue additr ille modus rea-
lis exitis, oseqtr q existea n e realitr dista ab essa. Mai.
R. pote ittigi productus lapis omni modo remoto, l.
n cogitato; ts inquiro; l. lapis ille ittigitr in actu, l. in
poa.? n hoc vltimu, qa e productus: E ittigitr in actu,
et extra causas, et oseqtr exa: E hoc ipso, qd entitas
procedit ab agente secluso omni modo superaddito
e extra causas.

Ofr. Si daretr modus exitis in essa ab
ipsa realitr distus, talis modus emanaret seu pul-
lularet ab essa: sq ab hac intra causas n pote dima-
nare, qa e nil, et deinde nita esset, essa se ipsa pone-
tr extra causas, qa ab ipsa pullularet modus, quo forma-
litr redditr extra illas: E modus exitis realitr di-
tus ab essa pullulat ab illa existente: sq pro illo prio-
ri, pro quo essa causat exitis n ittigitr here illam:
E n talis modus proveniens ab essa realitr, adq
mittitr, essa erit exa antequm heat exitis.

§ 2us.
Vera Ssa statuitr, et probatur.

Dico exitis ee realitr distas ab essa qus qdo venit in-
telligenda de distioe reali modali; cu, n, quaestioe
anti, dixerimus exitis ee modus, satis liquet, hoc
semel supposito, alitr diequi n posse; qa a Alborit
SS so curant de reiicienda diste reali intr exitis

et ess abstrahentes ab hoc, quod talis distinctio sit realis realis, vel realis modalis, ideo contra illos statuitur præsens conclusio quæ procul dubio est sententia D. Thomæ innumeris in locis, quem sequuntur, plures, et gravissimi AA. ex Thomistis, quam Societatis, Caietanus de ente, et essentia quæst. 11. Ferrara 2o contra gentes cap. 52. Conimbricenses 2. physic. cap. 3. q. 3. ar. 1. Molina 1. p. q. 3 ar. 4. dis. 2. Complutenses in Metaphysica dis. 6 de existentia creata q. 1. §. 1. S. Thomas in præsenti quæst. 7. ar. 4. et alii plures.

Probatur a, 1o hæc sententia ex Angelico Præceptore in opusculo 48. tract de substantia cap 2. ubi ait esse essentiæ et esse actualis existentiæ differunt realiter tanquam duæ diversæ res, et in opusculo 15. cap. 8. inquit in substantia composita ex materia et forma invenitur duplex ordo, unus quidem ipsius materiæ ad formam, alius, a, ipsius rei iam compositæ ad esse participatum, non enim est esse rei, nec forma eius, nec materia, sed aliquid adveniens rei per formam. In quibus et præcedentibus verbis manifeste docet nostram conclusionem; in prioribus, n, ita clare, ut non indigeant aliqua expositione; in posterioribus ratione, quia ibi comparat rem compositam ad existentiam, ut compositum componentem cum illa realiter tanquam cum aliquo sibi advenienti: sed non componit, quatenus est mere possibilis, sive in statu possibilitatis, quia entitas possibilis nihil recipit, nec componit cum actu, sed tollitur per actum: ergo componit cum ipsa a parte rei: ergo distinguuntur realiter secundum mentem D. Thomæ.

Scio AA. contrarii ex his verbis habere solutionem, sed re vera sinistre interpretantur L. Doctoris, quare illorum impugnationes relin-

quo violendus apud Alt, praesertim apud s. Th. ubi supra citatus.

P.a, R. nra sete apriori explicando causa, ut aliqua distingui dicantur a parte rei, quae abs dubio talis distio non est nota nobis ex separato ipsa extremorum, quae est clarius signum realis distionis, alia via erit investiganda. Itaque quotiescumque aliquid reale, et positivum ita se habet, ut alicui conveniat tali modo, quod totaliter sit extra illius conceptum, nec ipso intrat in essentiale constitutionem alicuius tertij, nec provenit ab eadem forma, impossibile est, quod non fundent distionem a parte rei, si quidem carent prio realis identitatis: sed hoc modo se habet existentia respectu essentiae: ergo distinguitur ab illa realiter. Maior manet probata, quia quae carent omni prio identitatis realis, non possunt non distingui realiter. Quod, autem existentia sit reale positivum tali prio carens respectu essentiae, quae est Minor syllogismi probatur singulariter talia propria esse assignata in Maiori, quod solutione impugnationum illustrabitur, et in primis esse reale positivum, manifestum est, cum eius formalis effectus sit rem esse extra Causas, hoc, autem maxime physicum et reale positivum est physice rebus conveniens; quod, autem careat prio identitatis cum essentia, ex eo probatur, quia semper est accidentale positivum physice, nec est res aliqua creata, cui tanquam positivum essentiale possit convenire; nec potest esse aliquid dimanans naturaliter ab essentia, nec cum ipsa constituit esse aliquid tertium, quia alias ipsa esset aliqua res, cui conveniret esse, et naturaliter existentia, et tanquam positivum aeternae veritatis, cum tamen propositio haec Ioannes existit, vel, homo existit non possit verificari ab aeterno. Item existentia convenit solo alicui rei mediante participatione agentis: ergo non habet prium nisi extrinsecum ipsi essentiae, ideoque Caret existentia prio identitatis realis cum essentia: ergo est dicendum ab ipsa distingui realiter tanquam positivum accidentale ipsi conveniens.

UVA.BHSC

Ad pleniorem huius rationis intelligentiam est necesse ponere aliquas objectiones ex quarum solutione amplius constabit illius efficatia. Et ob. 1o. quia existentia non est praedicatum accidentale essentiae in statu possibilis, non tamen essentiae producte, et extra causas: ergo non distinguetur realiter ab essentia possibili, secus ab essentia producta. Antecedens probatur. Implicat aliquid intelligi productum, et non actu extra causas, et consequenter non existens; idest, non est aliquid intelligi extra causas, et existens; sed quando aliquid intelligi sine alio non potest, ideo est, quia est praedicatum essentiale illius: ergo quamvis existentia sit praedicatum accidentale essentiae in statu possibilis, non tamen essentiae producte, et extra causas.

Respondetur negando antecedens, quia res, quae transit de statu possibilis ad statum existentiae, seu de non esse ad esse, non solum accipit existentiam tanquam accidentale, et extrinsecum praedicatum respectu ipsius, et transeuntis de non esse ad esse, sive de statu possibili ad statum existentiae, sed etiam respectu ipsius iam productae, quia de ipsa in facto esse verificatur existentia tanquam praedicatum accidentale, et probatur. Quod existentia de aliquo verificatur tanquam praedicatum accidentale, seu non essentiale, sed non verificatur de rei possibili: ergo de re producta. Minor probatur. Existentia est praedicatum oppositum, seu repugnans essentiae possibili, quia esse existens, et extra causas opponitur esse possibili, et intra illas: ergo non verificatur existentia de essentia possibili, sed tamen potest verificari de re iam producta, eo quod non est essentiale praedicatum, nec necessario connexum cum illa; si enim necessario, aut essentia cum essentia Petri esset connexum praedicatum existentiae, et hec Propositio Petrus est rationalis eo supposito quod Petrus sit homo est aeterne veritatis, quia ab aeterno est verum, quod homo est rationalis, ita hec Petrus existit, aut homo existit esset ab aeterno vera, quod est falsissimum: ergo existentia est praedicatum accidentale respectu rei productae. Ad probationem antecedentis respondetur distinguendo maiori,

dic de Mino, et q do aliqd attingi & alio ni pote, ideo e, q a e pty essale illius, prout & illo attingi ni pote. sdo Mino; abs, nego Minoe, et Dreqs; adi, n, max a equivocao in Maiori probaois, nq a liud e aliqd producty attingi, a liud attingi aliqd producty, sreqs q exit a liud aliqd attingi extra Causas actu, et a liud extra causas aliquid actu attingi, et a liud e attingere paries alby, a liud alby attingere paries, fatemur nqq ni posse aliqd attingi producty et extra Causas actu, qn attingatr eo, st e impoile percipere paries dealbaty ni attecta albedine, cetery illud qd e dealbaty posy attingere & albedine, et illud qd e eo & exist a, ni tn posy attingere illud eo & e exist a, et ideo dicimus, q d st q a paries ni pote attingi dealbatus & albedine, hoc e pty essale illiu dealbati. ita q a exist a ni pote attingi eo, seu extra Causas ni attecta exist a, hoc pertinet eit ad illy existentis, very hoc ni tollit, quominus albedo & accidentale pty parieti, et ilitr exist a accidentale pty eius producti, v e nil arguty svincit, q a vt accurate in tuenti sitabit variatr appellatio.

So. 2o. Ex eo qd exist a & pty accidentale eius, ni recte infertr ee dicty ab ess a a e rei: Pr. ans 1o q a dria accidit generi, Vrolle enz accidit animali, a quo tn realitr ni diguitr. = 2o. hoc pdicatio vas e aurey, l, ligney e accidentalis, et 5i pdicabilis, et ni diguitr realitr prurse ab ipso subto, q subit a vasis ni diguitr ab auro, l, ligno: E ex eo q d exist a & pty accidentale eius, ni recte infertr ee dicty a parte rei ab ess a.

UVA.BHSC

Pr. dist[a] an[ima]e. ex eo q[uo]d existen[ti]a
i[n] [co]rp[or]e accidentale ejus n[on] infertur e[ss]e ab ipsa distincta a
parte rei; si a[lia]s gaudeat corp[or]e identificatus realiter
an[im]a a Liti, neq[ue] an[im]a, et [con]seq[uenter] et ad 1[u]m antis proba
[ti]o[n]e reiicio, q[uo]d quoqui[n] d[ic]a[tur] accidat animali, q[ui]a hoc
i[n] illo pote[st] dari; habent in corp[or]e, et realiter identificentur,
q[ui]a in aliquo 3[ti]o inveniuntur, q[uo]d ei[s] [con]stituunt, et ab eade[m]
f[orm]a proveniunt, neq[ue] ab ead[em] anima d[ic]a[tur]; existen[ti]a aut[em]
ita advenit ejus, ut nequeat ei[s] venire nec ign[...] ejus, nec
alicui 3[ti]o q[uo]d [con]stituat ei[s], q[ui]a nulli rei creatae [con]venit
existen[ti]a ei[s], nec pote[st] ab ead[em] f[orm]a provenire, cu[m] f[orm]a n[on]
i sufficiens se sola [con]stare existens, sed mediante produc-
tione agentis, q[uo]d ita f[orm]a[m] producit, ut superaddat
existen[ti]a t[anqua]m q[uo]d dist[inct]a ab ipsa.

Ad 2[u]m antis proba[ti]o[ne]m,
quae procul dubio potius q[ua]m 2[a] n[ost]ra e[st] pro n[ost]ris reiicio
[con]tra Maiori, neq[ue] [secun]do Minus; l[icet], n[am], Subst[anti]a vasis n[on] sit
dist[inct]a ab auro, l[ice]t ligno, tu[m] [...] dicatur e[ss]e accidentale,
et realiter dist[inct]a a subb[...], q[ui]a Subst[anti]a n[on] e[st] Subst[anti]a nisi cu[m]
f[orm]a artificiali, quae e[st] realiter dist[inct]a, et v[as]e illius, et
Subst[anti]a e[st] realiter dist[inct]a, et [...] dicatio realiter acciden-
talis, et 5[t]i [...] dicabilis. C[ontra]d[ico], a, vas dicat aliq[ui]d
superadditum subst[anti]ae ligni [con]tr[a]: ex eo patet, q[ui]a de ligno
n[on] pote[st] dici q[uo]d [est] ligneus, ut dicitur de vase: [...] di-
citur de illo v[as]e f[orm]a artificialis realiter dist[inct]a, ex
quo [cor]roboratur v[as]e, sup[r]a facta, q[ui]a si e[ss]e ex o[mn]i [...]
accidentale ejus: [...] aliqua f[orm]a realiter dist[inct]a sup-
ponit v[as]e cuius [...] accidentale corp[or]is.

Deniq[ue] ob. si
v[as]o sup[r]a posita probat a lig[...], probat et[ia]m existen[ti]a

UVA.BHSC

ee acc. p̄dicamentale respu subst. cui illi supervenit tanquam froa dista: hoc ē impoile, q̄a acc. p̄dicamentale supponit ēe com̄ subst. cui convenit. Q̄ existª n̄ accidit ei tanquam froa dista, et superaddita.

R̄. nego

Maior, q̄a existª ipso ē acc. p̄dicabilitr, n̄ p̄dicamentalitr, ut recte probat argut, et tn aliqd distiy, neque tui, seu froalitas realis reductive pertinens ad entitē quae existit, et subsistª etz n̄ ē acc. p̄dicamentale, q̄ tui substaalis, seu modus substaalis a substª distinctus et etz it unio eius illg p̄onente tanquam qd superadditu, et realitr ab extremis distiy.

§ 3.

Resp. argutis opp. sententiae.

Ad 1. argt opp. sententiae neg. conseq. resp. ipsa Maiori, q̄ ut id videmus ratio quare distinguitr existª ab essª realitr, ē q̄a advenit illi accidentalitr, carens prius identitate realis, nego Mins, ad cuius probaoē distinguo ans, essª antr ad existu ē nil, antr ad existu, et prout existu recipiens, nego ans, antr ad existu, et ut n̄ recipiens illg, ccdo ans, et nego conseq; ut, n, essª prout recipiens existu, et hoc modo antr ad illg n̄ ē nil, n̄ requiritr, qd antr ad ipsg existat, suffit, qd in re nunquam inveniatr sine existª, et existat per ipsg qd recipit; qd, a, antr ad existu, et non prout recipiens illg ē nil essª, n̄ potē negari, cetery qd illud, qd ē nil, possit recipere in se aliquid ē quo n̄ ē aliqd reale ostenditr hoc exemplo, relatio dependentiae a Deo in Creatura ē aliqd receptum

UVA.BHSC

in ipsa, atq distinguatur talis relatio a subiecto realiter tam-
quam, ut modus: quod subiectum ante talem relationem est nihil: Sic opti-
me [...] stare potest subiectum recipere in se aliquid, sine quo
nihil reale est; pariformiter dicimus in praesenti, quod etsi
essentia ante adventum existentiae sit nihil, potest tamen in se recipere existentiam
ratione cuius sit aliquid reale, quia subiectum recipiens non est neces-
sarium, quod praesupponatur existens, sed sufficit, quod in re nunquam sine
existentia inveniatur, ut de materia prima diximus, quod ante adventum
formae non est existens, et est subiectum recipiens formam, et existentiam, cuius
ratione redditur existens, quae doctrina est B. Thomae opusculo
31 in principio.

Ad 2um respondetur in primis, quod etsi Maior te-
neat de extremis realiter distinctis, secus de distinctis moda-
liter, quia quamvis res possit separari ab aliquo modo, cum
modus nunquam possit conservari sine re, cuius est modus, si
aliqui modi, a quibus res non potest omnino separari prop-
ter nativam connexionem, ut subsistentia nequit stare sine subsistentia
propria, vel aliena, nec quantitas in statu naturali sine
omni figura, vel licet existentia stante essentia non possit a Deo
corrumpi, vel separari, non ex hoc debet inferri non esse
distinctum realiter ab essentia = 2o respondetur negando Maiorem absolute, quia
plura sunt realiter distincta, quae Deus non potest conservare sepa-
rata tam in relativis, quam in absolutis; in relativis
enim, quia relatio distinguitur realiter a termino, et non potest
existere sine omni termino; in absolutis etiam, quia materia prima distin-
guitur realiter a forma, sine qua in opinione satis approba-
bata, non potest a Deo conservari existens, et totum in opinione
illud distinguente realiter a partibus simul sumptis, et
unitis, est certum, quod non potest conservari, et existere sine illis: Ita
etiam dicimus in praesenti, quod atque existentia sit terminus productio-

UVA.BHSC

nis, quo agens ponit rem extra Causas, implicat, qd ens[a] attingatur extra Causas in tali rño, quo formaliter extra Causas ponitur. Praeterquam qd in Myst. D. Thomas potest summi exist[a] creata, et divina subrogari, ut de facto subrogatur in humanitate Christi D. qd est signum evidens realis distinctionis, cum possit separari exist[a] ab ens[a], seu destrui manente ens[a], quamvis non in omni exist[a].

Ad 3um resp. dist. Maiorem, remota exist[a] nihil realitatis manet in ens[a] remotione separationis, sub Maiorem, remotione distinctionis, nego Maiorem, et dista eodem modo Minori, nego Conseq.; duplex, nam potest esse remotio, una per separationem, et si hoc modo removeatur exist[a] ab ens[a], hoc solo manebit veritas obiectiva, alia est remotio per distinctionem, et si hoc modo removeatur exist[a] ens[a] manet aliquid reale, quia ut aliqua removeantur realiter per distinctionem, tamquam extrema realia, et positiva non est necesse ut unum perseveret sine alio, ut in videmus, quia quanta [illegible] quae realiter distinguuntur, quorum unum sine alio existere nequeat, et hoc modo etiam remota exist[a] manet ens[a], ut extremum informabile, quia cum entitas ab agente procedat non solo sub quidditativa praedicata, sed etiam cum aliquo stringenti necesse exist[a], et ut ipsi subiecta, quamvis ab illa distinguatur realiter, producitur tamen, ut recipiens existentiae, et ideo hac remota, hoc per remotionis, ens[a] non est nihil, sed aliquid recipiens existentiae, suscipiens, a, existentiae extremum informabile est per illud, ut esse solo subiective se habet per modum capacitatis extra nihil, formaliter vero est extra nihil per existentiam.

Ad 4um resp. neg. dl anum, ad [illegible]

ius probaos nego etiam ani, q^a lapis e productus, et extra Causas fr̄oaliter r̄ave existens, quare illipsi n̄ pote productus n̄ ittecta exist^a, verus dy ittigitr lapis productus n̄ so ittigitr q̄ldditas ipsius lapidis, sed cum aliquo accidenti, neqe exist^a, et productione passiva, qua de facto e extra Causas, qd svenit illi acc^d.

Si, a, dicas, qd ipsa q̄ldditas, quę e subiectiva existens scipi pote, vt agenti subiecta, et n̄dy subiecta passive existens: ĉ tu ĉ exist^a superaddita scipitr extra statu poslitus, q^a e subiecta agenti, dico, qd q̄ldditas illa sic scepta, nec scipitr, vt so obtive poslis, nec vt fr̄oaliter eū, sed vt subtus existens, quatq explicat receptioq ipsius passivq, n̄ v^o scipitr informatio ipsius existens, quę e per quę ponitr fr̄oaliter extra Causas. Itaqs in ipsa re pote prescindi id, qd e ex p^te subti in recipiendo ĉ ab qd e ex p^te existens in informando, et tu ĉ exist^a n̄ scipitr, vt eū fr̄oaliter, sed vt recipiens existens, st Corpus, vt recipiens albedinem n̄ siderata informatione albedinis, n̄ scipitr, vt fr̄oaliter albus, sed vt tendens maaliter vt i albus.

Ad 3um itaqs

dico neg^do Maiorem, q^a modi stringentr svenientes non e necessarium, qd dimanenent ab essentia st proprię passiones, sed qd selinguantr in essentia media actione agentis, q^a media ipsa svenient, st sessio, et alij siles modi n̄ profluunt ab ess^a, cum tn subto svenient, q^a stringenter svenient, et huiusmodi e exist^a. et hęc pro hac q^e. pro qua videte Ad.

Questio 6^a, et Ult^a.

UVA.BHSC

Q. In Composito dentur partiales existentiae?

Breviter resolvemus hanc questionem, quae fere idem, et eodem modo est in hac parte sentiendum de existentia, quod diximus de subsistentia, quare unicus sufficiet §.

§ Unicus
Resolvitur questio breviter.

Antequam questioni respondeamus oportet animadvertere quod qui antiquitus quaestione existentiam identificabant essentiam, consequenter tenentur asserere dari existentias partiales in composito physico, quia cum quaelibet pars illius habeat suam partialem essentiam, non potest non habere partialem existentiam, semel dato existentiam cum essentia identificari. Hac animadversio.

Dico non dari partiales ~~existentias~~ existentias, sed unicam, et indivisibilem sufficere ad existentiam totius physici. Haec est expressa D. Thomae pluribus in locis, ut videre est apud S. Thomam in quarti q. 7. de subsistentia ar. 5. et communior inter Thomistas.

Probatur, 1º. si darentur existentiae partiales in toto physico, corresponderent partibus illius, ita, ut tam Materia, quam forma suis gauderent existentiis peculiaribus: sed si hoc ita esset, nulla esset ratio probandi Materiam nec de potentia absoluta posse sine forma existere, quia se ipsa, et non mediante forma, gauderet existentia. Ergo dicendum est non dari partiales existentias in toto physico, sed unicam, et indivisibilem sufficere ad illius existentiam et partium, quia partes non existunt, sed coexistunt toti.

2º. Probatur. Illius solius est proprie existere, cuius est fieri, quia existere, cum sit factum

ēē rei correspondet illius fieri: atqui fieri n. ē partium nisi ut ut quo: ergo neque exist.: atqui si darentur partiales exist., ita ut quælibet pars compositi gauderet sua existentia partiali, n. so existerent ut quo, atqui etiam ut quod, ut de se patet: ergo partiales exist. n. dantur.

Denique probatur ex ratione ipsa exist., quæ ē ēē ultimus actus in linea entis, quia si partiales exist. darentur, n. ita se haberet existentia: ergo n. dantur. antecedens probatur: quia illæ partiales exist. requirerentur ad totalem, et sic essent priores actualitate totius, ita partiales exist.: atqui hoc ipso existentia n. esset ultimus actus: ergo verus ē ante.

Ob. Existentia ē entitatis modus: ergo ubi plures fuerint entites debent ēē plures modi, seu exist.: atqui in composito si partiales entites. ergo et partiales modi, seu exist. Resp. ergo ante, neque consequentia, quia existentia ē modus relictus ab agente in compositione totius suæ productionis, et media illa terminus huic, seu productus formaliter ponitur extra Causas ab agente, seu ponitur in facto ēē; atqui, in facto ēē so ponitur illud cuius ē proprius fieri, inde ē, quod so modus ille exist. relinquatur ab agente in subsistenti, n. in illius partibus, quia existentia n. ē fieri, atqui subsistentiæ, ut manet probatus.

Alio modo respondere potest, quod modus exist. n. requiritur nisi entitas completa per subsist., et ad hæc unica, et indivisibilis in quantum completa, licet alias constet partibus inde provenit non ēē necessarium ponere partiales exist., ut existat, atqui unica, et indivisibilis sufficere, quia hæc n. requiritur ad totalem, ut plures entites sic, atqui prout adunantur in toto, et figura, atque ē modus, seu totius quantitatis ē unica

UVA.BHSC

et partes sint partes unius detractae quantitatis, si alia ratione, nisi quia non sequitur partes et partes, sed prout striuantur in una quantitate.

Contra hanc rationem possent obiici difficultates, quas supra apposuimus contra indivisibilia substantialia, videte illic solutiones, quae eodem modo mutatis mutandis ad praesens applicari possunt. et haec pro hac quaestione, et pro tota disputatione de substantia, et quantitate de quibus latissime dicetur in metaphysica.

Disputatio 7a et ultima

De Individuatione totius physici.

Haec disputatio in praesenti non habet proprium locum, sed ut iam dixi in lib. de gen., verum quia haec non sumus dictaturi, et alias plurimum conducit ad maiorem compositi physici notitiam, ideo censuimus illam non praetermittere; in ea tamen, quae quatenus attinet ad compositum physicum in unica quaestione concludetur, apponemus simul, quid sit sentiendum de individuatione, et subiecto accidentium, celeriter in aliquali notitia.

Quaestio 1a

A quo habeat suam individuationem totum physicum.

Difficillima est decisio praesentis dubii propter varietatem sententiarum fundamentorum illarum, quae nisi penitus, et radicitus examinanda essent, multi temporis in impugnatione esset pro-

UVA.BHSC

cernendum, et desiceret ad alia plus forte naria; quare ne in noto huius puncti maneamus, illud discutere censuimus lt n cum omni catena naria, sufficienti in, ut qdqd sibi in hac parte sentiunt, attingi valeat facilius, ad qd sit.

§ 1us.

Aliqua notantur, et Ss referuntur et probantur.

Notandum est 1º in praesenti so inquiri de individuatione substantiarum materialium, quod per lum compositum physicum in titulo positum debet attingi compositum physicum substantiale, de hoc enim investigare conamur, quod habeat esse individuum, hoc est indivisum in se, et divisum a quolibet alio, sive quod idem, unde proveniat singularitas ipsius.

2º est notandum tripliciter sumi individuum, metaphysice scilicet, logice, et physice; individuum metaphysice dicit ultimum gradum in linea cuiuscumque praedicamenti et genus supremum dicit 1um, et talis gradus procedit ab ultima differentia, quae est individualis, contrahens speciem. Individuum logice est illud quod constituitur per 2am intentionem subiicibilitatis ad speciem, et praedicabilitatis de uno tantum. Physice dicitur individuum ipsa unitas numerica, qua aliquid realiter redditur indivisum in se, et divisum a quolibet alio.

3º est notandum unitatem numericam ca parte qua dicit unitatem incommunicabilem, et indivisionem dicere individuationem in uno tantum; ea vero parte qua dicit divisionem unitatis a quacumque alia supponere multiplicationem individuorum, unde cum de individuatione substantiae corporeae, quam de multiplicitate ipsius necesse est reddere rationem.

UVA.BHSC

4° e notandus, qd in-
pienti queritr qd e fundam.tus, l, radix, vd desum-
mitr vnitas ista num.ca in se indivisa, et divisa ab alia
similis vnits induatis, an st fundam.tus istud, qd
prius induationis dicitr, e aliqd ex pts constitutivs,
seu qdditativis, an vº aliqd ptus extra qdditatem.

Denique e notandus, qd
id, qd individuat debet pertinere ad substs, et
facere substaale vnits, siqdm individuus substs etiam
pertinet ad pdicam.tus tamqm vlts in eius linea;
Dde ita debet multiplicare substs substaalitr, vt
illus n diversificet fmalitr, neque eni, qa divisio indua-
lis n opponitr vnitati fmali, in quantus specifica
e, sd totus speciem, et qdditas servat in vno, et altero
individuo, qui fmalitr, et eni n distinguuntr. His
ps constatis.

Prima Sa e P. Suarez dis. 5. Met.
sect. 4. docentis compositus substaale physcus, seu subs-
tus corporeus se ipsa induari, et ex propria enti-
te, vt se ipsa etiam het vnits fmalis. Citantr pro hac
Sa aliqui antiqui vt Averroes, Avicena, et
alij.

Pr. a, 1º. Unitas e passio entis: ps ad entitem
realis debet sequi vnitas realis: sd hec vnitas rea-
lis e singularis, seu num.ca, qa omne reale e sin-
gulare: ps ad entits ipsius realis semel positam
absque alio superaddito sequitr Unitas realis trans-
cendentalis, que coincidit cus vnite reali num.ca

2º ps. Individuatio
e vlts gradus in serie pdicamentali intr gradus

Codex 14 phys
100

P. Mr Garcia.

UVA.BHSC

metaphysicos: sed omnes gradus metaphysici profluunt ab eadem entitate, seu forma, et illi conveniunt: Ergo sicut alii gradus Metaphysici profluunt ab eadem entitate, et in re non distinguuntur, sed tantum per rationem, ita etiam individuatio profluet ab ipsa entitate, et non indigebit ad habendam hanc unitatem aliquo superaddito, sed ut se ipsa est entitas realis, ita se ipsa habebit singularem, et realem unitatem.

3.o P.

Individuatio compositi substantialis non potest dependere ab accidentibus, tamquam a principio, nec etiam a materia ergo neque a forma, dicendum quod per suam entitatem absque alio superaddito individuabitur. Antecedens quoad 1.am partem probatur: tum quia accidentia non possunt esse principium substantialis unitatis, tum etiam quia variatis omnibus accidentibus et etiam quantitate manere potest invariata individuatio substantialis, et naturalis: Ergo individuatio compositi substantialis non potest dependere ab accidentibus tamquam a principio. Quoad 2.am partem probatur antecedens, quia materia est indifferens ad plures formas specificas: ergo ad plures formas individuas: ergo materia potius debet individuari ex alio principio, quam ipsa sit principium individuationis, dicendum quod individuatio compositi substantialis non potest dependere a materia.

2.a Sententia est

Scoti in 2.o dist. 3. quaest. 6 contendentis pro principio individuationis entitatem quamdam extra conceptum naturalem ab ipsa ex natura rei distinctam, et hanc vocat Ecceitatem; docet enim in ipsa natura non esse opus quaerere principium singularitatis, quia intra ipsam, et in ipsa non est forma, et individua, ut sit haec, vel illa; quod autem sit haec debet tamen non ab ipsa debet dimanare, sed ab aliquo ad extra advenienti, et hoc vocat Ecceitatem, id est quamdam formam faciens

naturę eē hanc.

Fundamentū, a, huius Sñę ē, q^a induatio ñ ē ptū qdditativū, nec facit qdditative dif ferre, vt de se pt, q^a multiplicantr induatiōes, seu dnę induales, cū tn qdditas semper manet vna froalitr, seu qdditative: ergo talis induatio ñ provenit ab ipsa Nat^a, vt pta qdditativa proveniunt, sed ab aliquo pto superaddito, et ab extrīco adveniente natę facientiqe natę, quę indriens ē, vt sit hęc, l, illa, hanc natę detrahē. =

3^a S.^a sustinet induatiōē provenire ab aliqua froā, et quidā admittunt provenire a froā substaali. Hęc S.^a at tribuitr Averroi 1. de anim. cap. 7. necñ Avicenę qq adiunge Suarez vt supra, q^a ex pte meo videri ab hac S.^a ñ distat, vt patet ex 3ª illius probaōe; ex p^te etiā sequuntr aliqui Thomę, vt Soncinas 7. Met. q. 34. Ferrara 1. 3ª gentes Cap. 31. et alij.

Fundamtū, a, ē q^a induatio dicit distiōē intra eādē speēm: sed distiō provenit a froā, q^a actus ē quī distinguit: ergo assignanda ē aliqua froa pro induationis priō.

Aderent, a, Thomę citati Sluic Sñę, q^a ex duobus, quę requiruntr ad induatiōē, nimirū qd induū s̄ incomunicabile multis, et ab alijs distū numeralitr, asseverant hoc 2ū provenire a quantite tāqm a priō, et favet illis D. Th^a locis postea citandis.

§ 2us.

UVA.BHSC

101

Ponitur, explicatur, et probatur nostra conclusio.

Dico principium individuationis compositi substantialis, seu substantiae corporeae esse materiam signatam quantitate. Haec sententia est expressa D. Thomae opusc. 29. et 32 et aliis pluribus in locis, quam sequuntur Thomistae, dissident tamen inter se valde in explicando quod debeat intelligi per materiam signatam quantitate, ideoque necesse est, ut fixum maneat principium nostrae conclusionis probemus, aliquid.

Praemittendum est 1º apud aliquos Thomistas materiam signatam quantitate esse principium individuationis, idest esse, quod materia, et quantitas ut informans actu esset tale principium, quia cum in individuo reperiantur duo scilicet unitas incommunicabilis, et divisio, seu separatio ab aliis individuis, primum dicunt provenire a materia, ut est subjectum ultimum incommunicabile, 2um vero ab ipsa quantitate dividente, et separante, et ab illa ut informante, quia sic solo actu dividit. Ita Ferrara, et Soncinas ubi supra citati.

Verum quod principium individuationis non debeat esse materia signata quantitate, ita ut talis signatio fiat per ipsam quantitatem, ut inhaerentem et informantem actu, probatur: quia quantitas sicut et alia accidentia, ut postea videbimus non inhaeret, nec informat materiam, sed inhaeret toti composito: ergo signatio materiae fieri non potest per quantitatis informationem in materia, nec ista hoc modo signata potest esse principium, cum talis signatio non detur.

2º probatur ideo, quia quantitas in quantum informans indiget individuari, sicut et alia accidentia: ergo ut sic illecta signatio

Mat. a quantite n. pote ee priy individuationis, q.a ut sic illecta quantitas n. e individuans, sed individuata, nam ut docet D. Thas opusc. 70 q. 4. ar. nulla frā in quanty frā e se ipsa individua.

Deniq. hoc ipsū p. q.a lz si Deus separaret quantite ab individuo, seu a Subst.a adhuc maneret individuū, et n. maneret informatio quantitis, sed ordo tn ad illā: Ergo quantitas ut informans actu n. pote individuare, seu ee individuationis prium, sed ordo ad illā pote tn individuare, ut anima separata in sna D. Thae per ordinē ad Corpus individuatr, et acc separatū manet etz individuatū per ordinē ad subiū. =

Premittendū e 2o apud alios Thtas per Mām signatā quantite intelligi Matā, ut ordinatā ad hanc quantite, n. ut informatā illa, et hoc mo dicunt Matā signatam quantite ee priy individuationis. Dividuntr tn inter se, q.a aliqui existimant Matā detrahi ad hanc quantite medio aliquo modo substaali superaddito, que modū, aiunt, ee quasi detraque, et signaē Mat, in ordine ad quantite.

Reiicitr tn hic modus explicandi Matā signatā quantite ee induationis priy, q.a talis modus, ut Mata detretur superfluit, ut ipsa i radix induationis ut ordinata ad quantite: Ergo n. e admittendū, qd Māa ordinata ad quantite, et ad illā detrata per modū substaale superadditū e induationis priy. ani p. q.a ut Māa sit priy induationis n. indiget nisi qd sit ult.

subiy insmuicabile; id ad hoc n indiget modo superadito, q illud per se ipsu het: & ut mat^a detrata, et ordinata ad quantitz i radix induationis superfluit talis modus superaditus.

Preterqm qd mat^a n detretr ad quantitz per illy mody superadity ex eo qr, q^a n recipit mediante illo m^o quantitem nec alia acc^a, sd subiy illa recipiens per se imm^te het potentialitz illory receptivy.

D^e q^a de tali modo currit eade difficultas, an i singularis per se, l, a m^{aa}, q^a si a m^{aa} singularicatr, supponitr illg i modo superaddito ee priy induationis illig modi: & eade rone respu aliory; si, a, ille modus per se e singularis: & ig aliqd per se ipsy d mat^a induatr; & aly mod^i proy, et acc^a, hoc ipsy n habebunt? & dicendy e Matg signatg quantite, si per hoc intigatr, Matg^a, et detrata medio aliquo modo superadito ad quantitz n ee priy induationis. =

3° e ptermittendy, aliqs intigere per Matg signatg quantite Matg cy ordine ad quantitz, n vt informatg illa, nec detratg, medio m^o superadito, sd per Matg cy ordine ad quantitz intigant Matg vt radicantz tantg, l, tantg quantitz, quare Mat^a vt praedens radicalitr tantg quantitz & hunc dicendi mody erit priy induationis, et v^e vnitas num^{ca}, seu singularitas procedit, et hoc m^o intecta Mat^a signata quantite dico in ptenti ee induationis prium.

UVA.BHSC

Pery anagm illud probemg e Demiss
pmittendy, qd. et Maã n informatr ab acciden-
tiog nisi mo spirito, dicit tñ Ordiny ad acc.a, vt dispo-
sitioes ad frõg, antegm illg recipiat, ita etz dicit or-
dine ad quantitg vt dispositiog ad recipiendy froam,
et Race huius ordinis ad quantitg tqgm ad dispo-
siog Matae Radix seu priy induationg, et ita di-
cimg Matg signatg quantite e induationis priy,
ni qa quantitas ipsa ad qug, vt ad dispositiog ordina-
tr Mata, i Rao froalis induationis, ad ideo, vt
Mata exerceat Raog priy induationis. Hisf omni-
ni sm Thomtary exponiog p nrâ sclo 1o.

Ex Dto qui
5o. Metaph tex 12, et alijs locis expsse affirmat eu ee vny
numo, quory Maa, est vna, qug vo driunt sm sericg et
divisiog frõg driunt spec; et etz 12 metaph. tex. 49
probat Dey ee vny numo, qa caret Maa, et quecüqf
numo si multa, Mag hent. Ecce vbi Philosopus expsse
docet vnitg numd, seu singularitg, aut induationg in
substantijs corporeis provenire a Maa. et ex altra
pte docet multiplicitaog, seu divisiog induory etz pro-
venire a Maa: Sf ex mente Philosophi negari non
pote Matg ee priy induationis; hoc tn prstare ne-
quit Mata nisi ex ordine ad quantitg dividen-
tg, et separantg, vt ig videbimus, quare quantitg exi-
git Maa de motavo, seu tqgm sdiog, vt exerce=
at Munus induandi: Sf dicendy e Matg signatg
quantite ee priy induationis.

2o p̃r ex D. Thoa opusc.
70 ad 24 vbi ait qd dimensioes qy sint acca

UVA.BHSC

per se non pot esse princ. Unitis individuę substę, sed materia prout talibus dimensionibus subest intelligitur esse principium talis Unitis, et multitudinis. In quibus verbis expresse docet noster Doctor, eo modo antea explicatum, quod dimensiones, seu quantitas negat per se esse individuationis princ., quod in recedit Materia ut subest talibus dimensionibus, seu quantitati, hoc est prout dicit ordinem ad quantitatem: Et in D. Thomas Materia signata quantitate, sumpta signatione quantitatis pro ordine intrinseco ad quantitatem est princ. individuationis.

Authoritas hęc est, quam supra dixi videri favere Ferrarę, et Soncinati ibi supra tenentibus quantitatem ut informantem Materiam concurrere ad individuationem tamquam princ., quia dicit D. Thomas, quod princ. individuationis est Materia prout subest dimensionibus; cęterum ly subest non est intelligendum, ita ut Materia in tale princ. quatenus subest quantitati, sed debet intelligi quod Materia non absolute est princ. individuationis, sed indiget ad hoc quantitate tamquam conditione, non ut informante, sed ut disponente, et quod hoc modo debeat intelligi patet ex ipsius verbis, quia si quantitas ut informans Materiam poneretur a D. Thoma ut primum individuationis, ut sic actu divideret individuum a quocumque alio, sicut Authores prefati docent, quia hoc non potest provenire a Materia, non recte dixisset D. Thomas quantitatem, seu dimensiones per se non posse esse princ. individuationis substę, quia si Materia in illorum sententia est princ. partiale, quia prestat 1um, quod ad individuationem requiritur, atque non minus requiratur 2um, si hoc prestetur a quantitate, quare quantitas non erit princ. partiale individuationis?

UVA.BHSC

Pr. 3o nrâ 9clo ab exclusiue aliarū sñarū, qa neqs entitas ipsa, nec froa, nec ma-
ta impentr aquantite, nec ecceitas Scoti, nec alia
quęcūqs accidentalis froa potē ēē radix, et priū
indūationis: Ęrgo sola Mata signata quantite, idē
prout dicens ordinē intricū ad quantits vt diuiden-
tis, et separantis ñ tāqm froę, sed tāqm diuisorios, non
vt raos froalis, sed de znotato se hentis, l, vt ɔdicem
erit priū induationis zpositi substaalis, l, substãe
corporeę. Ancona tenet, q̃ cū aliud zter assignata
ñ ſ excogitabile pro induationis radice, seu prio,
si enumerata in anti ñ ſi radix, et priū indua-
tionis, nario Mata in sensu explicato debet ēē
tale priū, qa ab exclusiue cęterorū ad vnū mem-
brū remanens optima ē ancona. anr, a, quoad 1ą
pts pr. Entitas ipsa, seu nata quantū ē ex se ē indiens, vt
ſ vna, l, plures nume, quęvis ex se liceat vnitis essalis, et froalis,
et cū diuisios essalis ab alia nata: Ęrgo ex se ñ potē proveni-
re, qod ſ vna numere indiuisa inse, et diuisa aquolibet alio,
sed debet provenire aliunde, et extra ipsiꝰ entitis essalis qod
ſ vna substaalitr in se indiuisa, et diuisa ab alia, cū qua
ē vna, et eadē froalitr et cs.

Quoad 2ą pts pr anr, qa froa
substaalis, vt froa ē, ō priū zpeei: Sꝫ ē priū alicui
zmuicabilis: sed qod ē priū induationis debet ēē pri-
ū inzmuicabilitis: Ęrgo froa ñ potē ēē priū indua-
tionis.

Quoad 3ą pts pr. qa per illā ecceits vltelligit sta-
tus driꝰ singularitis, qua froalitr realitr raā hec,
vel priū vt provenit totalis dria singularitis; si 1ū,

qd ita ee. deor, fatemur dari tale prin, verum hac supposita, insurgit statim dubium, aquo illud proveniat tamquam aprio talis ecceitas, seu dria singularitatis. si, a, per talem ecceitatem, attingit scotus prin singularitatis, seu individuationis, contra est, quia talis ecceitas vel est aliquid accidentale, vel substantiale; non primum, non potest esse prin individuationis substantialis, quia accidens non potest esse prin alicuius quod vere ponitur in praedicamento substantiae, quale est individuum substantiae, secundum illud quatenus individuum est; si vero dicat ee aliquid substantiale, aut non est aliquid constituens substantiam, quia in statu isto est ab extrinseco, et extra quidditatem, vel est aliquid dimanans, et afficiens substantiam ipsam tamquam modus, l, non. si hoc ultimum. Contra talis modus non erit substantialis, quia modus non dimanans a substantia, nec illam afficiens non est substantialis, sicut est modus substantialis dimanans a substantia, et illam afficiens: Ergo ipsa substantia ipsa, aqua tamquam aprio profluit talis ecceitas, erit radix singularitatis, consequenter talis ecceitas ab scoto assignata non poterit ee prin individuationis.

Quoad 4um quod ig est probatum ante, quia individuatio substantiarum materialium, et illarum distinctio est substantialis: Ergo non potest provenire a forma accidentali, sic, consequenter haec non poterit ee prin et radix individuationis substantialis.

Quoad ultimum quod prob ante. Materia in ordine ad quantitatem, l, non signata, non est una, nec distincta nisi indifferenter, et negative: Ergo nequit ee Materia non signata, l, in tali ordine prin individuationis, seu unitatis, et distinctionis numericae, quae quidem positiva est: Ergo est dicendum, quod solum Materia signata quantitate, l, cum

ordine ad quantit, ut dividens, et separans e prium indiuationis, qa. ò hoc modo pote e priy incomunicabilitis, et distinctionis Num.

Denique pb nra scdo. Maa cum ordine ad quantit e capax prstandi incomunicabilitis, et distinctionis: et individuandi tqqm priy. ant. pbr qa licet Maa ex se n e incomunicabilis, et dista, tn ut ordinata ad quantit illg dividens, et separans redudit in se, et separatr per quantit aquacumque alia pte Mat, ideoque fit beneficio quantitis una positive num. incomunicabilis a Iteri, et ab illa dista: Ergo cum ordine ad quantit e capax prstandi incomunicabilitis, et distinctionis: et individuandi tqqm prium.

Ex hoc colligetis, qd cu dicimus, qd Maa, ut radicaliter prehabens quantit e indiuationis priy n debet intelligi, qd sola Mata e radix quantitis, cu talis radix sit Corpus, id per ly prehabens radicaliter debet intelligi, idest qd prhens quantit n formaliter, seu tqqm forma. Haec sna ita explicata, et probata videtur mihi qd e Thomistary, qd si aliter illi intelligant, fateor me, et suas intentiones n intelligere, et propriy dictamen e longe diversum.

§ 3us.

Reispr argutis pro oppositis Sentis.

Ad 1m pro 1a sent. a reipr. nio anti disting. do. Ireg: Ergo ad entit reali debet sequi Unitas realis, ad entit sub ea consideratae, qua e Unitas, cdo. Ireg. abi., nego Ireg; id Unitas realis e singularis, seu numca, disting. Mins, Unitas realis quae

sequitr entis realis, sub ista consideratne, sub qua e ipsa uni-
tas, cedo Minor, aliter nego Minor, et dico eodem modo consequentiam
dicatr ee verum, qd unitas que sequitr ad entitatem e realis,
si sequatr ad entitatem realem; verum eq posit unitas sequi
ad entitatem realem n sub omni consideratne, sed quatenus inclu-
dit prog, si ad illam hoc modo sequatr, erit unitas realis forma-
lis; si vero sequatr entitatem, n sub ista consideratne, sed quatenus in-
cludit Materiam signatam quantitate, hoc modo erit unitas realis
numerica.

Ad 2um resp. concessa Maiori distinguo Minorem; sed omnes
gradus metaphysici profluunt ab eadem entitate, sub eadem conside-
ratione, nego Minorem; sub diversa consideratione cedo Minorem, et dis-
tinguo eodem modo consequentiam, dicatur diversas singularitatis, seu individuationis
connumerari inter ceteros gradus Metaphysicos, et surgere ab
eadem entitate, n tn ab eadem entitate utcumque, sed ut in se, quatenus
e affecta omnibus dispositionibus, et accidentibus, habet
in se prium sue individuationis, nimirum Materiam signatam
quantitate; itaque entitas in se n solum habet prog, aqua pro-
cedunt alij gradus metaphysici, sed habet etiam Materiam signa-
tam, aqua surgit singularitas, quare ab eadem entitate
profluunt, n tn ab eadem entitate in se sub eadem consideratione
eiusdem entitatis, et hoc modo etiam unitas numerica et unitas rea-
lis formalis sub diversa consideratione sequuntur ad entitatem
realem, nec Thomistae volunt, qd entitas realis n habeat
in se prium sue singularitatis, sed qd negant, e, qd talis
entitas realis nude sumpta, sive entitas creatis sit
prium singularitatis.

Ad 3um resp. distinguo antecedens quoad
2am partem, neque etiam anima nude sumpta, et in ordine
ad quantitatem, cedo antecedens, ut signata quantitate, nego antecedens,

UVA.BHSC

et deq.; ad probaõe anti quoad 2. p. prius, tm probare de mat.a et ordine ad quantitem, sive ri signata, de qua ri dubitamus ri ee induationis prius, et nec de accidentibus propter Daõe in arg.to traditus; Maa v.o signata quantite het in se qdqd requirit, ut possit induare tqqm prius, qd froa ri het, ideoque induationis prius ri e.=

Ad fundamentum 1.m Mi respondetr neo anti dist.do deq.: Cs talis induatio ri provenit ab ipsa naa abs, cdo deq., quatenus in se includit maam signatam quantite, nego deq., ab ipsa, ri, naa abs sola procedunt opta qdditativa, induatio, a, provenit ab ipsa naa sm qd e in re, qua rõe includit prium induationis, q.a in re e cum omnibus dispositibus, et accidentibus, provenit tn ab ipsa naa sm qd e in re ri abs, et sm precisus siderase nat., id a nat.a, quatenus includit in se mat.m signatam quantite, quare ri e necesse, ut induatio ri proveniat ab ipsa nat.a abs ponere aliquod entis extra nat.m, quod sit prium induationis; satis, ri, e, qd proveniat a nat.a non sub ea sideraõe, qua fundat opta qdditativa, qua rõe poterit ee prius induationis, et induatio opus ri qdditativus.

Ad fundamentum 3.m Mi resp.r sia Maõi, dist.do Mins, id distio provenit a froa, l, formaliter, l, tqqm a cdise, cdo Mins, froaliter subdistinguo Mins, distio froalis, cdo Mins, num.ca, nego Mins, et deq.; nec probaõ Minoris urget, q.a cum dicitur, qd actus e quo distinguit, debet illegi, l, froaliter, l, tqqm cdio ad distioe, et hoc verificatr in psenti ri io quoad

forma substantialis, tum etiam quoad accidentalem. Itaque cum materia sine forma non possit existere, et ut fundet distinctionem numericam tamquam principium debeat existere, inde est, quod ut materia distinguat numerice tamquam principium huius distinctionis requiratur forma, ut conditio sine qua materia non potest exercere munus radicandi individuationem, seu numericam distinctionem, quod est exigi, ut conditionem. Aliter cum materia etiam seclusa signatione quantitatis nequeat illud exercere, seu fundare, inde est, quod etiam forma accidentalis requiratur tamquam conditio, ut materia sit principium individuationis, neutra tamen alterutra nec forma substantialis nec accidentalis est illud quod formaliter distinguit tamquam principium dictae numericae, sed sola materia connotans formam substantialem ad existendum, et accidentalem ad fundandum individuationem.

§. 4.us

Argumenta contra nostram conclusionem solvuntur.

Arguitur 1o contra nostram conclusionem, quia etsi materia signata quantitate, et omnia, quae retulimus in 2a probatione nostrae conclusionis non possint esse principium individuationis, superest tamen aliud individuum quod possit assignari pro tali principio: Ergo non recte infertur ex eo quod omnia illic relata praeter materiam signatam quantitate, non sint individuationis principium, illud esse tale principium. Antecedens probatur. Quia in individuo substantiali praeter ibi assignata datur subsistentia, et existentia: sed ista possunt assignari pro principio individuationis: Ergo.

Respondeo negando antecedens, ad cuius probationem nego Maiorem, nego Minorem, et in 1is de subsistentia saltem, nam est de fide, illud non posse esse individuationis principium, nam Verbum divinum assumpsit naturam singularem, et in

dividuq subsistᵃ. De existᵃ etᵃ in 15ᵃ D. Thos supᵃ citata tenente humanitas Xpti D. singularem existere divina existᵗ arrit idq; in 15ᵃ 2ᵒ oppᵗᵃ rei q̃ adhuc n̄ posse eē existq prius individuationis substs corporeq. Cuius Ratio ē, qᵃ existᵃ venit substs media subsistᵃ, qᵃ eq existᵃ ē factus eē rei, et hoc ē, et fieri i suppositis, t, subsistentiq, qᵃ tq actiones, qm passiones sūt subsistentiq. sī subsistᵃ per quā formaliter constituit subsistens ē quo posteriori ad prius individuationis, potiori titulo existᵃ: q̃ n̄ potē eē individuationis prius.

Argues 2ᵒ. si Matᵃ signata quantitate esset prius individuationi, signatio quantitatis immᵗᵉ conveniret Matq: sq hoc ē falsq: q̃ Matᵃ signata quantitate n̄ potē eē prius individuationi. Mai ē certa. Minr, a, p. qᵃ vt Matᵃ signaretr a quantitate immᵗᵉ deberet quantitas recipi immᵗᵉ in Mat: sq hoc ē falsq, qᵃ recipitr st et reliqua accᵃ in toto compositto immᵗᵉ: q̃ signatio quantitatis n̄ potē immᵗᵉ convenire materiq. Mai vo certa, qᵃ nisi immᵗᵉ quantitas in Matᵃ recipiatr, impossibile videtr, qd immᵗᵉ signetr ab illa.

Respq dista Maiori, neqᵈᵒ Minq, ad cuius probaoq, dista Maiori disgno Minq: sq hoc est falsq, si intelligatr de receptione quantitatis per modum informantis, cdo Minq, per modq disponentis, neqᵒ Minq, et ratioq; quantitas neqq st medq instantem realti i eq forma substantiali, et Matᵗᵉ in composito et huic inhæreat immᵗᵉ, et formaliter, het tn diversa munera, seu officia ratioē quorq potē intelligi vt prior, et

UVA.BHSC

posterior ad forma substantialem, et ad ejusdem non posse exercere munus dispositionis ad formam, et hoc modo recipitur prius in Materia, quam forma substantialis in informando, seu per modum informantis, neque per modum dispositionis; potest etiam recipi quantitas in ut dispositioni, id ut afficiens substantiam, seu illi inhaerens, et hoc modo est pro posteriori tamen ad se ipsa ut disponentem, tamen ad formam substantialem, quia ut informans quantitas recipitur immediate in compositio, ut et reliqua accidentia; non est, a, inconveniens, quod aliquid sit prius, et posterius recipi alterius sub diversa consideratione, immo nec recipiens sui ipsius.

Dicas non potest signari Materia a quantitate immediate etiam per modum dispositionis: ergo. Probatur antecedens. Eo modo debet signari Materia a quantitate etiam per modum dispositionis, quo praecontinet ipsam per modum dispositionis: atqui non praecontinet immediate, sed mediante forma substantiali praecontinet quantitatem etiam per modum dispositionis: ergo non potest signari Materia a quantitate immediate nec per modum dispositionis. Major est certa, quia ea dependet ratione praecontinendi, et recipiendi. Minor, a, probatur. Materia praecontinet quantitatem etiam per modum dispositionis eo modo, quo praecontinet alia accidentia: sed alia non praecontinet immediate, sed media forma substantiali: ergo. Probatur Major quia quantitas etiam per modum dispositionis est accidens: ergo praecontinet Materia quantitatem etiam per modum dispositionis eo modo, quo praecontinet alia accidentia.

Respondeo nego antecedens, et ad ejus probationem concessa Majori, nego Minorem, et ad hujus probationem distinguo Majorem. Materia praecontinet quantitatem etiam per modum dispositionis, eo modo quo praecontinet alia accidentia,

UVA.BHSC

tagm disponens, sed Maior, alia acc^a tagm formas, nego Maior et dista ad eudem m^o minori mutatis extremis distin, nego conseq. Ita probans Maior, dispensans, quantitas est per modum disponis e acc^o disponens, sed anima informans, nego anima, et dispens conseq: quia Mat^a praecontinet quantitatem etiam per modum disponis eo m^o quo praecontinet alia acc^a, ut disponentia, sed conseq, ut informantia nego conseq, quia etsi quantitas etiam ut disponens acc^a, at ut disponens non informet potest praecontineri, et recipi immediate in Mat^a, ut informans, a, non potest praecontineri, nec recipi immediate in Mat^a, quia alias Mat^a esset subjectum immediatum formarum accidentalium, quod repugnat ut postea videbimus.

Denique arguitur. Si esset principium individuationis Mat^a dependenter a quantitate etiam ut disponente, variata quantitate variaretur individuationis principium, et consequenter individuatio, et individuum: sed hoc est falsum: ergo materia dependenter a quantitate etiam ut dispone nequit esse principium individuationis. Maior est certa, quia variata radice impossibile est radicatum non variari. Minor a, probatur quia etsi varietur quantitas per diminutionem, vel augmentationem manet idem individuum numero, ut constat: ergo vera est Minor.

Ad hoc argumentum D. Thomas opusc. 70 q. 4. ar. 2. respondet dicens quod dimensio, vel quantitas potest considerari, ut terminata, et ut interminata; quantitatem, a, interminatam affirmat esse quantitatem seu dimensionem prout abstrahunt ab hac, et illa figura, seu terminatione, et ab his et illis partibus et hoc modo illecta quantitate docet eam esse radicem principii individuationis, quatenus praecise dimensiones

Codex 15 ph[illegible]

108

P. M. Garcia

UVA.BHSC

Codex 15 pág. 108

exercent munus dividendi, et separandi; docet v° quantitȝ terminatȝ eē dimensioꝫ sm earȳ terminatioꝫ, et figurȝ, qua d'ase docet dimensioꝫ, seu quantitȝ n eē odiȝ eiū requisitȝ ad indiuatioꝫ, a liai deficiente hac terminatiōe seu figura ob deffectȝ alicuius partis, sive per augmtȝ, aut diminutioꝫ defficeret idȝ individuȝ numº, seu n semper eēt idȝ numº, qd ē idȝ, qd pro inconvenienti deducitr in argº, ad qd in frā pt solutio. Alia gta argta ommittimȝ quȝ ex data doctrina solvi poñ ea tn poteris aquiȝ b. A. videre, q hic apponere tempus n permittit.

§ 9us et Vlt.

Aliqua colliguntur, et a quo individuentr accª resolvitr, et probabiliter.

Collige 1º vnitȝ numcȝ individui provenire a Matª abstractioꝫ tn illius ab aliȝ, n abl. a Matª, sȝ ab illa vt signata quantitȝ, qua d'ase cȝ individuȝ vtrȝqȝ in se heat eiū, vt quantȝ individuȝ ē, inde evenit priȝ individuationis eē Matȝ signatȝ quantitȝ.

Collige 2º Matȝ 1ȝ eȝ de se n heat vnitȝ numcȝ positive, vt diximȝ discurrȝ de Matª 1ª, illȝ heȝ depentr a forā tqam a odione, q qua n poē eē aliqd positivȝ, et eȝ depentr a quantitȝ, vt dividentȝ, et separante vnȝ partȝ matȝ, ab alia, sȝ advertite, qd dȝ diximus, qd Maā exse n het vnitȝ numcȝ positive bȝ exce ē idȝ ac independr. =

UVA.BHSC

Quia, in hac quest.e agimus de indua-
tione totius substantiae, necnon form., et Math. illius, et
in ipso in re, reperiuntur etiam form. accidentales, seu accia
ideo mihi fuit visus pro coronide statuere, vel acc.a
tamquam aprio dessumant suam induationem, qua brebiter re-
solvo.

Dico acc.a induari a subiecto, seu per ordine ad
illud, quod dico est omnino intra Thomistas nihilque certius illa ex
mente D. Thomae quae docet expresse pluribus in locis
quorum ab illius authoritatibus abstinebimus cum nemini
sit fas dubitare de illius mente. Ratio autem est, quam
ex ipso D. Thoma insinuabimus § 2. huius questionis,
quia nulla forma in quantum forma est, est incomunicabilis: ergo
in quantum forma est ab alio debet habere incomunicabilitatis
et induationem: sed non ab alio, quam a subiecto: ergo formae induan-
tur a subiecto; cum ergo acc.a sint formae accidentales, sum-
ment suam induationem a subiecto. 1.a seq.a sequitur ex ant.;
probo, a, pro. quia albedo verbi gratia quantum est ex se, et in ratione
formae comunicabilis est huic, et illi subiecto; idem idem est de aliis
formis: ergo nulla forma in quantum forma est, est incomunicabilis.
Huius vero ratio est, quia forma solum potest fundare, in
quantum forma est, distinctionem formalem, non, a, numericam, et ma-
terialem. Minor. a, subsumpta pro. ab illo debet summere
forma suam distinctionem numericam, seu materialem, aut induca-
tionem tamquam a radice, quod illam materializat: sed hoc
est subiectum, quod est materia illius: ergo non ab alio, quam a subiecto
debet forma summere suam induationem, quod non fuerit
forma accidentalis, summet suam induationem a compositio
quod seq.ti questione dicemus esse subiectum illius, non autem
a materia 1.a ut ibi diximus.

Dices. si acc^a summerent sua individua-
tiones a subiecto, non essent individua separata a subiecto: sed
contrarium stat in accidentibus Eucharistiae. Ergo acc^a non
summunt sua individuationes a subiecto. Resp. dist. Maior.
non essent indua separata a subiecto, et sine ordine, ad
illud, conc. Maior, separata a subiecto, et cum ordine
ad illud nego Maior, et sua Minori nego Consequentiam.
acc^a neque summunt sua individuationes a subiecto, vel
in ordine ad illud; cum ergo acc^a Eucharistiae quamvis
non sint in subiecto dicant ordinem ad illud, in deest
esse individua.

Adverte quod formae, quae irreceptibiles sunt, seu
incommunicabiles. Materia ex hoc ipso individuantur, quia in-
communicabiles sunt. Aliqua argumenta quae contra hanc solutionem vi-
dentur militare facile solventur, tum ex dicendis quaestione
sequenti, tum ex dictis in praesenti quaestione de qua refficiat.

Quaestio 2^a et Ult.^a

Quid sit subiectum accidentium, et Utrum duo
acc^a solo numero dista possint esse
in eodem subiecto simul?

Duo continentur in titulo quaestionis, et de quolibet seorsum
fusse agunt AA, brebiter in ambobus discutientur in praesen-
ti, eo quod ut dixi non proprium sedem habent in physicis.

§ I^us.

Aliqua notantur, et SS ponuntur, et
probantur.

Notandum est 1° quaestionem esse de subiecto immediato, quod proxime et
subiectantur acc^a in materia 1^a, et est dubium de acciden-

bus corporeis, nq de incorporeis, et spiritualibq ut itlectq et volutas satis apertq e dimanare ab anima et in illa recipi.

2o e notandq dubiq ee eo pt subti quoadq totq phycq, et mag lq illiq, an acca slt recipiant immte in toto phyco substaali, an vo in illius parte, qa de toto integrali n dubitatr posse ee subtq accq, et solis illiq aliquq ps, qn acc recipiatr in toto, ut pt in albedine Aetiopis, que n subiectatr in toto Aetiope, sq in aliqua illius pte tm slt in dentibq

3o e notandq de accibq que n si omnia, sq proprie passq, n e dubium n subiectari in Mat a1a immte, qa proveniunt a fra, et illa mediante inhaerent.

Deniqq e notanda dria, que e intr subtq inhaesionis, et subtq denominaois, illud dicitr, qd recipit acca, istud, a, qd denominatr a fra inhaerente, pro quo e Memq danda D. Thq Doctrina 3. pte q. 16. ar. 8 docentis, qd qdo aliqua fra e indriens, ut recipiatr in toto, l, in pte; si in toto recipitr, totq denominat, si vo in pte n denominat totq, quare qa albedo e indriens, ut recipiatr in toto, l, in pte, si in toto recipiatr, totq denominat album, n, a, in pte, n denominat totq, quare lt in parte Aetiopis recipiatr n denominat atue Aetiopq albq; si vo fra nata e recipi in pte, et n in toto, si in pte recipiatr, totq denominat abse, ue visus, qm in oculo tm reperiatr denominat able subtq videns. Dliis pnotatis

Ceruaq lq psq questioi 1o aa docet

acc^a n̄ in toto spatio, sed in Mat^a 1^a subiectari. Pr antec 1°. Si, acc^a subiectarentur in toto spatio, hoc destructo, n̄ manerent acc^a: sed destructo spatio manent eadem acc^a; siquidem eadem cicatrix, quae erat in hom^e manet in Cadavere: Ergo q^a acc^a n̄ in toto spatio, sed ro in Maa 1^a subiectantur.

Ut pr. acc^a disponunt materiam ad recipiendum formam substantialem: sed si n̄ reciperentur in Maa 1^a, sed in toto spatio, hoc n̄ possent facere: Ergo imm^te subiectantur in Maa 1^a. Mai. e certa. Minor pr. q^a dispositiones ad formam debent praecedere formam: sed si reciperentur in toto spatio essent pro posteriori ad formam; sti et ipsum spatium: Ergo si n̄ reciperentur imm^te in Mat^a 1^a, n̄ possent disponere ad formam substantialem.

Denique pr. Spatium substantiale est, quod partes unit: Ergo si in spatio hominis subiectarentur acc^a, quantitas subiectaretur in anima: sed hoc e n̄ potest: Ergo subiectantur n̄ in toto spatio, sed in maa 1^a. ani constat. Seq^a sequitur. Minor subsumpta pr. q^a forma divisibilis in subiecto indivisibili subiectari nequit: sed quantitas e forma divisibilis, anima vero indivisibilis: Ergo in anima n̄ potest subiectari quantitas.

Circa 2um partem quaestionis nimirum U. duo acc^a solo numero distincta possint esse in eodem subiecto? tenent affirmativam partem Aureolus in 1° dis 7. q. 2. et Scotus ibidem. Quorum fundamentum e, q^a si duo acc^a ejusdem speciei n̄ possent esse in eodem subiecto, nec etiam duo diversae speciei: sed hoc e falsum, ut ex exper^a e manifestum:

qui in eodem subiecto possint esse duo, vel plura accidentia eiusdem speciei. Probatur Maior: si duo accidentia eiusdem speciei numero distinguuntur, ita etiam duo diversae speciei: et si duo accidentia eiusdem speciei non possent esse in eodem subiecto, nec etiam diversae speciei.

Quinto quia si duo luminosa applicentur eidem spatio, ambo illuminant spatium illud: ergo sunt in illo spatio duo lumina: quae sunt eiusdem speciei, sicut et luminosa a quibus procedunt: ergo duo lumina solo numero distincta, vel duo accidentia sunt in eodem spatio, sive in eodem subiecto.

Sexto quia duae species repraesentantes duo alba solo numero distincta sunt duae species solo numero diversae, quia diversitas specifica obiectorum sumitur diversitas specifica specierum repraesentantium: ergo duae species repraesentantes duo alba solo numero distincta possunt esse in eodem oculo, seu in eadem phantasia: ergo in eodem subiecto possunt esse duo accidentia solo numero distincta.

Septimo possunt duo ignes applicari eidem ligno: et tunc in ligno recipietur duplex calor, qui erit duplex numero tantum, non specifice, sicut et ipsi ignes: ergo possunt in eodem subiecto esse duo accidentia solo numero distincta.

§ 2us
Ponitur vera sententia, et probatur quoad utramque partem.

Quamvis sit quaestio quoad duo subiecta immediata accidentium esse impossibilitas physica, non vero magis sit. Haec sententia est expressa Aristotelis pluribus in locis, quae omnes Thomistae sequuntur, ideo contra illos non referimus.

Probatur prima, haec conclusio primo ex Aristotele in 1o de generatione cap. 3 dicente, quod generatio est mutatio to-

tius in vty nullo sensibili remanente, seu nullo remanente acc.: sq si sentiret Philosof acca subiectari in Maa 1a, et n in toto spositio n diceret in gene fieri resolutiog usq ad mag 1g; q optime posset destrui spositij manentibg accidentibg, et et ipsa Mac: P sentit acca subiectari immte in toto spositio.

2o P. Maa 1a dicit ordinem immy, ut ig. ordimg ad frog substaaly, et illy immte recipit: sq si acca subiectarentr in Maa 1a immte n posset recipere immte frog substaaly, ut pt: P acca n subiectantr immte in Maa 1a.

3o P. Esse smgel et accidentale supponit ee simplitr, et substaale: P prius e Mag 1g recipere ee simplitr, et substaale, qd illi e per frog substaaly, qm smgel et accidentale, qd het rave accidentiy: sq si hc subiectarentr immte in Maa 1a prius reciperet ee smgel, et accidentale, qm simplitr, et substaale: P n recipiuntr immte in Maa 1a. = Ples alias probaces adducunt Thomtae. Predictg, a. sufficiant nobis cy oppositary solutionibus.

Circa 2g ptes quæstionis dico implicare sdictiog duo acca solo numo dista recipi in eods subto, quapropter n poterunt ee in illo simul. Hc dclo e smior intr Thotas. expressa/ D. Thos. pluribus in locis, ut in 3. dis 23. q. 3. ar. 4. quæstiuncula 3. et in 4. dist 12 q. 1 ar. 1 docet dua, l, plura acca solo numo dista ee n posse in eods subto.

Dclo, a, P, qa ut pluries dixi frá esse n het priy divisionis numq,

id tm divisio formalis: & ab aliquo prio ab extra debet here divisio numerica, qd'q diximus ee subiectum: igitur hoc esto indivisum numerice, implicat qd forma, cuius unitati, et divisionis numericae prius e subiectum, numerice dividatur: & implicat, qd in eodem subiecto duplex forma accidentalis eiusdem speciei recipiatur. Minor subsumpta &c. q forma tm specie dividi numerice ab divisione materiae, seu subiecti, ab ex se talis divisio numerica oriri n potest: & si subiectum e indivisum numerice, implicat qd forma, manente indiviso subiecto numerice dividatur; consequenter est dicendum duo accidentia solo numero dista in eodem subiecto ee n posse.

Alias probationes potestis videre tum ab Authoritate, tum a ratione, et fastidiosas satis apud Complutenses in Metaphysica disp. 4. de prio individuationis in accidentibus q. 3. § 1.

§. 3. et ult.

Satisfit fundamentis pro opposita sententia.=

Ad 1um argumentum oppositae sententiae circa 1am quaestionis partem resp. dist. Maiorem, n manerent accidentia eadem numerice solo Maiorem, specie, nego Maiorem, et dista eodem modo Minori nego consequentiam; in sententia, n, supponimus tamquam verissimum in sententia Philosophi, et D. Thomae fieri in generatione substantiali resolutionem usque ad Materiam 1am, vel ad generationem unius substantiae compositi totum qd erat praecedentis corrumpitur, qua sententia supposita, respondemus, qd fallimur, dum existimamus eadem numero ee cicatricem in homine, et in Cadavere, quae solo e eadem in specie, et numero dista; et licet talis Cicatrix n exigatur in Cadavere, nec a generante, nec a forma genita, e ibi tm ratione dispositionis materiae

quoniã q^a in Mat^a in hom^e erat sigillata tali accidenti porca in Cadavere vase illius sigillasii est tali Cicatrix spee eadq qy anti, num^o tn diria.

Ad 2^y

Resp ista Maoi, dist^o Mins; sq si n recsperentr in Maã L^a, hoc n porent facere, si n recsperentr per Mody disponentiy, sdo Mins, inhessive, neg Mins, et dseq. Ad probaq Minoris, ista Maoi, disguo Mins cent pro posteriori ad forq inhessive, seu informative sdo, dispositive nego Mins, et distr vq m^o dseq^ti dicatr, qd acc^a si pro posteriori ad forq informative, seu inhessive, pro priori tn ad illq si in Mat^a illq disponendo ad forq q^a respu diversory aliquid pote ee prius, et posterius alio, immo etq se ipso, quare ex eo qd disponant ad forq io sequitr pcedere in Mat^a dispositive, sciui inhessive, q^a hoc m^o subsequuntr ad forq substãlq, et ideo subty inhessioni immy ne Mat^a L^a, sq toty pparty.

Ad 3^y resp ista anti, neg dseq^o, q^a qmvis toty n i aliud apartibus unitis, e aliud aqualibet partiy, et ita n sequitr, qd si acc^a subiectantr in toto v^g^a in hom^e, subiectentr in illius anima, sq in hente animq, quq et si indivisilis i informat tn subty maalé, et divisile, et dstituit toty divisile, quare et si acc^a recipiantr in hom^e dstituto ex froa indivisili n subiectantr in aliquo indivisili, sq in toto maali, et divisili.

Ad 4^y obbq^e ill pro 2^a p^te questiois resp,

UVA.BHSC

neg^do^ Maio, et ad illius probationem dico anti nego 3^a^

Sequela; Ratio, a, disparitas inter accidentia eiusdem speciei,

et diversae, est illa non possint numero multiplicari

in eodem subiecto, secus, a, quae sunt diversae speciei non mul=

tiplicato subiecto, a quo induantur, est, quia quae sunt diversae

speciei induantur ab eodem subiecto sub diversa ratione, vir=

tualiter, seu potentialiter qua participat for=

mas accidentales, nam dulcedo verbi gratia participatur

a subiecto sub ratione humidi, et albedo ex partici=

patione lucis; quae vero sunt eiusdem speciei participantur

sub eadem prorsus ratione, et ita ut ratione diversae

potentialitatis possit subiectum recipere accidentia speciei

diversa, et nequeat numero, non tamen posse recipere diversa

accidentia numerice tantum. quae solutio est D. Thomae 8. de

veritate ar. 14.

Ad 2^m^ respondeo sicut anti, nego^a^, et

Minori subsumpta neg^do^ sequelam, ut quod illa

duo lumina dicta sunt numerice sint in eodem subiecto,

quamvis sint in eodem spacio, quia cum idem spatium sit di=

visibile, in illius partibus diversis possunt esse duo lumi=

na diversa numero; contrarium in eadem parte est falsissi=

mum, quare neque possunt esse in eodem subiecto, et ita

si duo luminosa eidem spatio applicentur non il=

luminabunt ambo eandem partem spatii, sed quodlibet

proximiorem partem.

Ad 3^m^ respondeo neg^do^ Maiorem, quia illae

duae species essent dictae non sunt numerice verum et specifi=

cae, quia repraesentat obiectum non sunt sub illius ratione speci=

fica, sed etiam individuali, ratione cuius individuantur. Ut

illa obiecta inter se entitative tantum differant, tamen ratione

illius oriunt specifice in ee repñtativo; atq; speci specificentr ab obis in ee repñtativo nequeunt n ee divg speci.

Ad 3ium resp. neg. ant. et dicq neccri dna subsumpta neg. vltã q^m dicq, q igni poté applicari eide ligno, iz n eide parti ligni, et tq in ligno erit duplex calor, n in in eadq subto, q quilibet erit in diva illius parte; si v° eide parti ligni applicent illi duo igneš, tq vel si equales in activite, et ita neutr aget in illq parte q impedientr adq invicq; vel unq alq in fervore excedit, et tq igni extensior producet tm calore, seu alius, ideoq nuqm erit duplex calor in eode subto.

Colligite 1°. qd dcto e illigenda tq de accidentibq respectivis, qm de absolutis, ut docet Pl. Atdes. locis iq citatis.

Colligite 2°. qd de ptoa abs poni a Deo poni in eadq subto duo acc solo numo dista; cetery tq casus erunt per acc in eodq subto, et ab illo n individuabuntr, iq in ordine adq subtum eis naale; ex suppori vero qd acc induentr a subto, impoble e, qd duo acc numo tm dista sint in edq subto, aquo inclutentr. et sufficiant hec pro hac quest., et disp. de qq late satis agunt AA locis citatis, nobis v° suffiant dicta pro tempori brevite, cuius idve hic supersedemus 1° physicorq libro.

UVA.BHSC

Liber Secundus.

Phisicorum.

Postquam Philosophus de principiis entium egit, et in esse rei egit in libro praecedenti, protinus agit de illis sub ratione scibilis, hoc est de ipsis secundum illam rationem sub qua sunt huius scientiae propria; quapropter sermonem instituit de natura, quae est ratio sub qua huius scientiae, unde naturam res dicuntur naturales, et postea disputat etiam de causis tam in communi, quam in speciali, exitque sermonem de casu, fortuna, et fato, ut illa a naturalibus causis distinguat, de quibus omnibus per aliquas disputationes in praesenti libro tractabimus.

Disputatio 1.a

De Natura, arte, et Violento.

Cum in hoc libro Aristoteles prius de natura, et arte disputavit, ideo et nos illius sequentes vestigia de illius prius per praesentem disputationem agemus, brevibus tamen, quia in illa non magna est Authorum concertatio.

Quaestio 1.a

Quid sit natura?

Quamquam secundum Philosophum prius de quacumque re investigari debeat an sit, tamen, quia existentia naturae est omnibus nota, ideo hac praetermissa quaestione, quaerimus illius essentiam, pro cuius resolutione sit.

§ 1.us

Traditur Natæ deffinitio et expli-catur.

Antequam deffinitionem naturæ explicemus, advertere oportet, quod nomen Natura subiit varias acceptiones, nam aliquando summitur pro nativitate, sive ortu; summitur etiam naturâ pro eo quod est principium generationis ut pro materia, et forma; summitur deinde pro essentia, et quiditate, ut pro eo quod explicatur per deffinitionem; præterea summitur etiam pro rerum universitate, ut quando dicimus aliquid esse, vel non in rerum natura, denique summitur pro principio, seu Authore naturæ, qui potius est origo naturæ, quam natura, ideoque a pluribus vocatur natura naturans, sive ordinans naturæ. hoc animadverso

In præsenti summimus naturam in 2ª acceptione ut pro principio motus intrinseco, et in illa deffinitur ita a Philosopho in præsenti, natura est principium et Causa motus, et quietis eius in quo est primo, et per se, et non secundum accidens, quæ deffinitio sic venit intelligenda; in primis in ea ponuntur illæ particulæ principium, et causa ad excludendam a ratione naturæ privationem, quæ licet sit principium, non tamen Causa, quia non habet verum entitatis, ita etiam nec influxum; licet motus et quietis non debet intelligi copulative, ita quod ut aliquid sit Natura debeat esse utriusque principium, sed debet intelligi talis particula distributive distributione accomoda, ita ut natura sit in aliquibus principium motus, in alijs solius quietis, et in alijs utriusque; solius motus ut in Viventibus, in quibus si motus cessat, cessat et vita; solius quietis ut in Coelo Empireo, et in terræ globo, quæ perpetuo quiescunt; utriusque simul ut in gravibus, et levibus, in quibus reperitur aliquando quies, aliquando motus, eo quod in illis unum ordinatur ad aliud,

motus sit ad quietē. Huc, a, spectat notandu' pro solutione quarundam difficultatum nomine motus non intelligi solum localem, sed quemcumque motum physicum sive localem, sive alterationis; nomine etiam quietis non intelligi purum carentiam motus, sed illius carentiam cum possessione termini, huiusmodi enim quietis possessivae est principium reale naturae, carentiae vero quatenus est nihil principium reale non datur.

Ly illius in quo est, ponitur ad excludendum a ratione naturae principia extrinseca motus, haec enim naturam non constituunt, ut artificialia, quae non ab aliqua forma, seu principio intrinseco, sed ab arte habent motum, pariformiter etiam violentum, cuius motus est a vi aliqua extrinseca; similiter etiam efficientia alicuius in aliquid extrinsecum non constituit, nec determinat naturam, sed solum quatenus in se aliquo principio intrinseco movetur, et ideo ignis non dicitur natura, quia aliud extra se active calefacit, nec animal eo quod aliud generaret, sed quia habent principium motus in se, ignis verbi gratia quia potest ascendere sursum, et aqua quia potest descendere deorsum.

Ly primo, et per se ponitur in definitione naturae ad denotandum, quod natura non debet esse quodcumque principium motus, sed primum, et radicale substantiale, et ita excluditur a ratione naturae quodcumque principium accidentale, seu instrumentale, quod non est natura, sed aliquid inhaerens, et adiunctum naturae. Denique ly, et non per accidens ponitur ad excludendum a ratione naturae ea, quae ab aliquo interiori principio moventur, sed per accidens adiuncto, ut si verbi gratia Medicus curet se ipsum

UVA.BHSC

ty sanitas dicitr ab aliquo intrico ipsi Medico provenire, et talis motus n dicitr provenire a Natª, et ab arte, qª ē stins, qod ille qui sanatr ī medicus, qd, a, per se expectatr ē qd ī egrotus. Hac ergo deffinitiõe ita explicata, qª si nullæ obi. 9ª illã, ideo ?.

§ 2ᵘˢ.

Aliquæ obiectiones 9ª deffinitiõem Natæ Solvuntur.

Ob. 1º 9ª 9stata deffinitiõe. In illa ē aliqd superfluum: Ergo. Pr. ani; illa particula priy semel posita particula Causa superfluit, qª lt omne priy n ī caa, tn omnis Causa ē priy: Ergo in tali deffinitiõe ē aliqd superfluy, et consequenter deffinitio n erit bona.

Resp. negdo ani, et ad illius probaõem etz; ad anis probaõem dicatr, qd lt omnis Causa ī priy, tn qª per Causã n exprimitr idẽ, qd per priy, ideo vt exprimatr 9venientia Natæ cũ privaõe ponitr in deffinitiõe ly priy, qª per Causã potius disvenientia exprimitr, vt remanet explicaty.

Ob. 2º. Nil pote definiri per ēē oppository priy: et quies, et motus, quory Natª in suã appta deffinitiõe explicatr ēē priy ss oppta: Ergo deffinitio illius n ē bona.

Resp. in primis negdo Maiz, qª vny qdqz debet deffiniri in qd ē: et pta ss, quæ ss oppository priã, vt pt in Voluntē, quæ ē priy dilectionis, et odij: Ergo falsy ē nil

UVA.BHSC

Codex 16 phie

posse deffiniri per eē oppositum priō. 2º resp. admissa Maiori, et ñ ista, neg. Mins, quies, n, naalis pro cuius priō ponitr Natª ñ ē oppᵗᵃ motui, aq i illius terminus, quies, a, violenta opponitr motui, in pdicta ni deffinie ñ explicatr natª eē priu cuius cunq. quietis, iq naalis tm.

Denique ob. Calefatio ignis erga aliqd extriu ē naalis, qª nec violenta, nec libera est: & procedit a nāa, vt nāa ē: & falsu ē, qd Nāa debeat eē tm, vt nāa ē priu motus illius in quo ē.

Resp. ᵒ anti, negᵈᵒ ᵒseqᶻ; calefactio, n, necñ quiacuqs motus extrius pote eē ñ so a naa, iq etz ab arte, et ideo calefactio ignis lt sit naalis, ñ tn ostuitr nāa ignis per ordine ad illu, ᵒseqᵗʳ ss ñ procedit a natª, vt natª ē, dicitr, a, naalis, 1, quia ᵒsequitr ad Natª ignis, 1, qª ad illu propagandu ordinatr, 1, denique qª ex inclinaōe illiu ē, ñ vº qª natª ignis ᵒstituatr per illu, 1, per ordine ad illu. Alias obiectªs que ᵒª pdictu deffine videntr obstare relinquimus examinandas questᵉ 3ª seqᵗᵉ et ideo hec de Natª deffinide.

Questio 2ª

Quibus competat Vāo Natª?

Sta si de qq hoc dubiu procedit xª ordine AA; nos tn de illis tm, que magis naria videntr ad psens institutu, alijs ommissis, questu psente resolvemus.

§ 1us.

P. Mr Garcia

UVA.BHSC

Notantur aliqua, et quæstio resolvitur.

Notandum est 1º dubium procedere de his omnibus scilicet materia 1ª, et forma substantiali, anima rationali, et de spiritu, quia quamvis ab Aristotele quæstio etiam moveatur de Angelis, de Cœlo, necnon de gravibus, et levibus, tamen, quia quod specialius attinet ad præsens est hoc punctum examinare de quatuor principiis, ideo de illis specialiter, erit quæstio.

2º est notandum principium motus esse duplex, nimirum activum, et passivum, hoc est radicale principium receptivum motus ut quo, et tale est materia 1ª, activum vero est, quod active est radix motus, et hoc est forma substantialis, non tamen omnis, quia in non viventibus forma non est principium activum motus, quia non viventia non moventur a se, sed a generante in Thomistarum sententia. His sic prænotatis.

Dico 1º tam materiam, quam formam vere, et proprie sortiri rationem naturæ. Hæc conclusio quoad 1am partem ab aliquibus non admittitur, est tamen quoad utramque communior inter Philosophos, ut videre est apud S. Thomam in præsenti q. 9. ar. 2. et apud Complutenses dis. 7. q. 3. et 4.

Probatur, 1º ex Philosopho quoad 1am partem in hoc libro tex. 4. ubi dividit naturam in subiectum, et non subiectum, dicens quod natura vel est subiectum, vel in subiecto: sed materia 1ª est subiectum, et 1um subiectum: ergo est natura.

2º probatur ratione. Natura est principium et causa motus et quietis eius in quo est: sed talis est materia 1ª: ergo est Natura. Maior constat ex definitione

tenet. Minr. p. Nā sicut spositū ē vere subtū quoad motus, ita Mat.ᵃ 1.ᵃ subtū quo, qᵃ eo modo, quo maᵗᵃ het eē 1.ū subtū aliud ñ supponens, ita het eē 1.ū et per se rōnē recipiendi talē motū: sed hoc ipso Matᵃ 1ᵃ ñ potē ñ eē priū, et Causa maa= + motū liū + illius in quo ē: ergo Matᵃ 1ᵃ ē priū et caā motus et quietis illius in quo ē, ōseqʳ est Naā.

Quoad 2ū pᵗᵉ pʳ. dclo, et prius supponendū alias eē fro= as (loquor de substaalibʒ) quē pbent gradū sen= tiendi et vivendi, alias vivendi tm, alias de= nīq quē dicuntr inanimatē, qᵃˡᵗ pbeant spositū eē substaale, tm nullū gradū pdictorū pstant, vt froa ignis. Dclo, a, de omnibus illecta, quoad om= nes pʳ. Ex ipsius Natē deffinioē, qᵃ Natᵃ ē pri= ū, et Causa motus, et quietis illius in quo ē: sed omnes froē substaales ita se hent: ergo quēlibet for= ma substaalis ē Natᵃ. Minr. p. froa substa= alis vel ē vegetativa tm, et hēc pstat spositū motū accretionis, et nutriois; vel ē sensitiva, et hēc pstat spositū motū progressivū, et sensaoīs; vel ē froa inanimata, et hēc pbet spositū motum sursū, l, deorsū: ergo omnes froē substaales sūt priū, et Causa motus illius in quo sūt, sˡᵗ spositi, ōseqʳ est quēlibet illarū ē Natᵃ.

Dico 2º. Etsi froa ra= olis ē Natᵃ, et pstantior Natᵃ adhuc quoad vl= timū gradū. In hac dcle conveniunt pfati AA. cū pluribʒ alijs. et pʳ. rōne D. Thē 1. pᵗᵉ q. 75 ar. 2. ad 24: Anima, seu froa raolis etsi [illegible]

UVA.BHSC

ultimum gradum (qui secundum aliquos non est dubium) aut quatenus rationalis est, est vere et proprie principium et Causa motus naturalis illius in quo est: Ergo forma rationalis prout rationalis, sive secundum ultimum gradum est vere, et proprie Natura. Sequela est legitima. Maior autem, quae est a deffinitione ad deffinitum. ans vero probatur: anima rationalis secundum gradum rationalitatis est principium, et Causa admirationis, risus, fletus, necnon loquutionis, qui motus sunt naturales homini, ut homo est, et sunt in ipso homine: Ergo forma rationalis prout rationalis est est vere, et proprie principium, et Causa motus naturalis illius in quo est.

Dico 3o et ultimo compositum, si summatur pro supposito subsistente in concreto non est Natura nec etiam sumptum pro forma totali, qualis in homine est humanitas. Haec conclusio etiam est communior, et quoad 1am partem illam docet manifeste Philosophus in hoc lib. tex. 12 ubi ait, quod compositum natura quidem non est, sed est et constat Natura, ut homo; Quoad 2am, a, partem habet Philosophus idem in praesenti tex 11 dicens, quod, a, ex his natura quidem non est, sed a Natura, ubi D. Thomas reddit rationem ad excludendum a ratione Naturae non solum suppositum, verum etiam videri compositum, sive formam totalem, inquit enim, ideo compositum non esse Naturam, sed a natura, quia natura habet rationem principii, compositum vero non habet rationem principii, sed principiati: sed hoc argumentum tenet de composito sumpto pro subsistenti, et pro forma totali: Ergo est dicendum neutrum esse Naturam proprie, et rigorose.

Verum advertendum, quod conclusio haec quoad 2am partem venit intelligenda, ut nunc dixi proprie, et rigorose, nam quidem si latius

summatr natª, nimirũ pro essª et qdditate, tũ froa totalis ʒporitũ, sive humanitas vere ē dicenda Natª, et Natª ʒstantior; vᵉ observabitis, qd qᵈᵒ alicubi ʒtrariũ videatr docere ʒª ʒdictõ bẽꝭ Dᵣ. Thõᵉ ē ittigendus, et explicandũ de natª sumpta pro essª, et qdditate, ñ proprie, et rigore.

§ 2ᵘˢ

Aliqua argᵗᵃ ʒtra appositas ʒctes solvuntur.

Argumtr 1º ʒª 1ª ʒclꝭ. Si Matª 1ª esset proprie natª, ideo esset, qª ē priũ, et Causa naālis motus illius in quo ē: sꝫ hoc ñ hẽt Matª: ꝑ ñ ē Natª. Mai. ʒstat. et Minr. ꝑᵣ. qª ut lib. anti diximꝰ Matª ñ ē subtũ, nec ~ Caā naalis accidentiũ: sꝫ motus est qddã acc: ꝑ Maā 1ª ñ ē priũ et Caā naālis motus illius in quo ē.

ʒfr. Illud debet ēē in naalibꝰ Natª per qd diguuntr ab artificialibꝰ: sꝫ ab his diguuntr tm per frõꝫ: ꝑ sola hęc, et ñ Matª ē Natª. Mai. ʒr certa. qª ens artificiale tm ʒiet a naalī per artẽ: ꝑ ens naale tm debet digui ab artificiali per natꝫ. Minr. a, ꝑᵣ. Entia naalia et artificialia ʒveniunt in Matª: ꝑ diguuntr tm per frõꝫ. ant ꝑᵣ. qª eadꝫ Matª 1ª, quę ē in ligno manet in statua: ꝑ ēntia naalia, et ar-

UVA.BHSC

artificialia conveniunt in Mat.ª

Resp. ad arg.^m dsa Maiori, neg.^do Min.^m, et ad illius probat.^m, dico Mat.ª n. est causa naalis, seu subj. accidentium ut quo nego Mat.^m, ut quod cedo Mat.^m, et dsa Minori, dico eod.^m m.º dseq.^r quamvis, n. oppositum i subj. qd, et im.^m motus, hoc n. tollit, qd Mat.ª 1.ª i radicale subj., seu ut quo, q.ª n. so sistit in opposione entis naalis precise quoad ee, verum etiam tribuit illi in gen.^e causæ naalis, qd i aptum subiectum motus, ideoq. Mat.ª 1.ª het ee radicale prinp., et Causa motus illius in quo e, dseq.^r e nat.ª

Ad dfrmat.^m resp. dsa Maiori neg.^do Min.^m, et ad hui. probat.^m ais, q.ª n. e ead.^m Mat.ª verum naalium, et artificialium, sicd Mat.ª naalium in qua subiectatur Nat.ª, quæ e froa, e Mat.ª 1.ª, illa v.º in qua subiectatur ars, seu forma artificialis e Mat.ª 2.ª, et qmvis Mat.ª 1.ª maneat in artificialibus, n. manet ut subj. quod, sed ut subj. quo, ideoq. naalia, et artificialia n. hent convenientiam in Mat.ª

Arguitur 2.º dª 2ª dcl. Nat.ª e prinp., et Causa operationis naalis, sive motus: sed anima rationalis prout rationalis n. e prinp., et Causa motus naalis: E prout rationalis n. e Nat.ª Pr. Minr. anima rationalis prout ralis e Causa operationum intellectionis slt, et volitionis, quæ n. si motus naales, cum sint comunes Deo, et Angelis, qui n. si Nat.ª: Ergo anima rationalis prout ralis n. e prinp., et Causa motus naalis, dseq.^r prout rationalis n. erit Nat.ª

Resp. dsa maiori neg.^do Min.^m; ad illius probat.^m dico ais, anima rationalis e Causa intellectionis, et volitionis, quæ n. si motus

UVA.BHSC

naales pro hoc statu, subdistus ans, sm sug entits, et abe, sdo ans, quoad modu, nego ans, pro statu separaoñs, sdo ans, et nego Dseqs; anima, n, raolis pro hoc statu sxretionis ad matm Aicit illectione, et volitiones dependt ab illa, et a phantasmatibg, l, sensibilitate, et prout raolis e radix mutaoy sensibility in ordine ad Aicientis illectionis, et volitionis, qd e sufficiens vt tales operaoes saltim quoad mody, quo Aiciuntr slt dependt a Mata sint naales, neqts ipsa anima prout raalis Nata, lt aliai tales operaoes abe, et sm sug entits naales n sint, sed omnes Deo, et Angelis; et ideo dy dicimus animg raolg prout tales ee natg debet illigi pro hoc statu, ng pro statu separaoñs, in quo operatr independt a Mata st Deus, et Angeli, lt abe etiam s Nata, qa adhuc pro illo statu e vera pars entis naalis, slt hominis, qui sponitr ex partibus tgm ex naturis, tamen reduplicative pro illo statu n e Natura, nec operaoes illius naales.

Pta aliaartaga omnes sdles potestis videre apud AA, nec n si Deus, Angeli, Cœli, et elementa heant raes Natg, qa nobis n vacat amplius immorari. Propterea qd ex dictis pote facile colligi qd sit dicendy.

Colligite, qd etsi tg Mata, qm frōa sint verè, et proprie nata, vt manet probaty, tn in ratione natg n sveniunt vnivocè; cuig rao est, ng ad svenientig vnivocg duory extremory exigitr narō qdlibet illory ee spēg, vt sic ponit ab illis abstrahi

gradus gen^{alis} omnis, sive univocus: et d'riat^a n' ē speciis, uti quę ex se caret omni actu: et univoce n' posē ovenire cū froa in rase natę-et hęc pro hac questione.

Quæstio 3^a et Ult.^a
In quo driat Natura ab arte et Violento?

Supponimus in pienti ars, et violentus differri anat^a, et inquirimus in quo driant, qd facile inspecti naturis omnis illorū ocludetr.

§ 1us.
Tradito prius, qd sit ars, et Violentum, explicatr dria Natę ab illis.

Per ars, ut expsa illius deffinitio n' appareat aquis Ali poterit tn sic deffiniri ē priū extricū per cuius directioē froa artificiosa resultat in reb9. = Violentū, a, ita omnius deffinitr, ē aprio extrico passo non oferente vim, cuius deffinioi ultime particulę debent ita ittigi ut passo n' oferense vim, id ē resistente, seu positive hente inclinaoē otrariā; et observate, qd n' suffit, ut aliqd ī violentū, qd passū n' heat inclinaoē ad illud, sed insuper ē necesiū, qd positive resistat, seu heat inclinaoē otrariā, et huius rase froa artificiosa n' ē violenta rei nāali, q^a ut hęc n' incliniet in illā, tn n' ei resistit. et sile ē de grā rei

pectu homini

Sit etiam observandum posse aliquid esse violentum, l. ratione principij passivi tantum (quidquid aliqui dicant) vel solo ratione principij activi, et ita erit violentum ratione unius principij, et naturale respectu alterius, ut calefactio aquae est violenta aquae, ratione principij activi scilicet formae, et naturalis respectu passivi scilicet materiae

Quo supposito, si quaeratur quam denominationem debeat accipere motus qui ita se habet, ut sit respectu unius principij naturalis, et violentus respectu alterius, an scilicet debeat dici violentus absolute, vel absolute naturalis? respondebitur, quod denominatio debet summi a principaliori parte, et ita si motus sit violentus ratione principij activi, hoc est formae, debet dici violentus absolute; si vero sit violentus ratione materiae, et naturalis ratione formae, tunc dicetur absolute naturalis; deinde quia compositum constituitur absolute per formam, unde quando aliquid est violentum composito ratione formae, debet dici absolute violentum, et similiter, si ratione formae sit naturale, absolute debet dici naturale.

Observandum est denique, quod cum sit in rebus naturalibus duplex inclinatio, alia propria, et in bonum sui, et altera in bonum universi, si aliquid sit violentum respectu unius inclinationis, et naturale respectu alterius, ut sciatur an debeat dici violentum, an naturale, est attendendum, respectu cuius inclinationis sit violentum, nam si est violentum respectu principalioris inclinationis dicetur absolute violentum, et si respectu illius sit naturale, quamvis respectu alterius violentum debet dici absolute naturale. et ita elevatio aquae per fistulam ad replendum vacuum, quod abhorret

UVA.BHSC

natª, lt i 2ª propriȩ inclinaoȩ aquȩ, quȩ tendit de orsȩ n̄ ē violenta, sȝ naalis, qª ē 2ª priatorem inclinaoȩ, neqȩ per 2ª inclinaoȩ in bonȩ universi, quȩ ꝑtat propriȩ inclinaoī.

His ꝑiacti ccª arȩ, et violentȩ n̄ ē difficile assignare, in quo ab illis dr̄at natª, qª hęc ē priȩ intricȩ motus; motus, a, artificiosus, et violentus n̄ ii ab intrico, sȝ ab extrico priȩ, et respū natȩ aȝ arȩ ita het Arlȩs pluribus in locis psertim 12 metaph. cap. 3. tex. 13 dicens qd ars ē priȩ in alio, natª, a, priȩ in re ipso; ē, n, ars extra illuȝ in quo fit motus, neqȩ in mente artificis, et motus ꝑarit ē extricus illi in quo fit, qª provenit ab artifice, natª, a, ē intricā in illo in quo fit motus, necn̄ motus ipse ē intricus et naalis, motus vº artificialis ē in subto per potȩ obedientiaȝ.

Ars, a, et violentȩ lt utrȩqȝ sit aprīo extrico, drīunt int se, qª motus artificiosoȩ n̄ resistit passum per ꝯtrariȩ inclinaoȩ poitive, resistit in motui violento.

§ 2us.

Aliquȩ obiectiones intendentes ꝯfundere natȝ cum arte solvuntur.

Ob. 1. apriori. Natª ē priȩ et causa motus illius in quo ē: sȝ ars ē huiusmodi priȩ: ȝ n̄ distiguitr a natª. Minr ꝑ in artibus citarizandi, et saltandi, quȩ quidȝ ī priȩ

UVA.BHSC

et Causa motus illius in quo si.

Resp. ad maiori neg.do

Min. et ad illius probat. dis. ans. artes saltandi, et citarizandi sunt prin. et Causa motus illius in quo sunt, quoad subiectum motus, nego ans. quoad mody, conc. ans. et nego Cons.; artes namque politicæ non sunt Causa, et prium illorum motuum quoad subiectum, sed hoc m.o est illorum prium nat.a; est tn ars Causa motus quoad mody, vel quoad hanc vel illam dispositionem in elevatione manuum, vel pedum, nat.a autem est prin. et Causa motus quoad ipsius subiectum.

Ob. 2.o aposteriori. Ars efficit opera, quæ videmus facere Nat.: ergo non distinguitur a nat.a ans. pr. 1.o q.a ex exodi 7. constat Magos Ægiptiorum per artem magicam quosdam veros serpentes effecisse. 2.o per artem chimicam potest fieri verum aurum ex mistione aliorum metallorum facta ad calorem ignis. Denique Columba architæ tali arte fabricata erat, ut referat Gellius eam volasse, et alia huiusmodi: ergo ars efficit opera, quæ videmus facere Nat.

Resp. huic arg.to neg.do ans. et ad eius 1.m probat. dicatur serpentes illos non veros, sed apparentes fuisse, vel fuisse factos ex virgis beneficio Dæmonum applicando activa naturalia passivis, quare sunt opera nat. et non artis; ad ut melius intelligatis, advertite, quod licet ars applicando activa naturalia passivis faciat resultare opera nat. hæc tn non proveniunt ab arte, sed a Cā, et virtute naturali per artem disposita; quo modo est intelligendum serpentes illos fuisse factos a virtutibus naturalibus applicatis et dispositis arte, et beneficio Dæmonum.

UVA.BHSC

Ad 2ᵘᵐ probatur antecedens resp. cum dicimus sit, quod per artem chimicam potest fieri verum aurum applicando activa naturalia passivis, verum aurum tunc non est ab arte effective, sed a causis naturalibus applicatis, et dispositis per artem.

Ad aliud resp. motum illum Columbae factum fuisse a Causa naturali intus inclusa modo artificioso, ut videmus in horologio, quod mediante pondere artificiose disposito continuo movetur, cuius motus est naturalis, et a naturali Causa proveniens, ut artificiose disposita per artem. et haec pro hac quaestione, et disp.

Disputatio 2ª

De Causa in communi.

In methodo philosophi egimus de 1ª parte huius libri praecedenti disp., 2ª nunc accedimus ad 2ᵃᵐ, in qua disputatur de Causis, et ut eadem Philosophi methodum observemus, quae est ab universalioribus ad particularia, seu minus vrlia, prius de Causa in communi disputabimus in praesenti disput., et in seqq. de Causis ~~de~~ in particulari.

Quaestio 1ª

Quid sit Caussa, et Causalitas in communi?

Nemini est dubium Causas esse, quare hac praemissa quaestione, intendimus nunc examinare quid sit, et quomodo

cc hæc sint varia Ttm placita, illis in reliquis
deffinis id quod nobis exactior vr, apponemus, reli
quas apud Ttas videndas relinquentes, necnon illa
rum impugnationes.

§ 1us.

Assignatur, et explicatur deffinitio causæ, necnon quod sit causalitas dicitur.

Ex pluribus D. Thomæ locis quæ Mag. S. Tha refert in præsenti q. 10 ar. 1. sequentem colligit de=finitionem causæ dicens, Causa est principium alicuius per modum influxus, seu derivationis, ex qua natum est aliquid sequi cum dependentia in esse, quæ deffinitio inter omnes, quæ assignatur a RR exactior a nobis iudicatur, et ut talis innotescat, illam est opus explicare.

Per lly principium ponitur in deffinitione ad excludendum rationem causæ, ea aqua aliquid pendet, l, tamquam a termino, ut trus aqua pendet de Deo, vel tamquam a medio, ut indivisibile terminativum, aqua dependet quantitas, convenit vero causa per talem particulam a privatione, quæ etiam obtinet vere rationem principii, quia privatio non influit in principiatum dricitur Causa ab illa per lly per modum influxus, seu derivationis, et per hanc particulam dricitur etiam Causa ab omnibus principiis, quæ inicciant aliquid sine influxu; lly ex qua natum est aliquid sequi cum dependentia in esse ponitur ad denotandum non quamcumque derivationem influxum sufficere ad rationem Causæ, sed requiri quod esse communicatum seu derivatum per talem influxum sit dependens a Causa,

UVA.BHSC

vel qd ab influxu dependeat in ee id, qd Causatu è, quare generao, et spirao in divinis n is influxus Causæ, q alt comunicent ee divinu, hoc tn n è dependens, id ipsu qd è in producente comunicatum.

Ex hac explicaoe, et deffine triplex coditio causæ colligitr; 1a est, qd Causa heat raoe prij tqqm aliqd comunicus; 2a è, qd Causa ex pte ipsius exigit raoe influentiæ, et derivaois; 3a, qd ex pte Causati exigit consequutioe, et dependentiæ in ee. =

Causalitas, a, in comuni ita pote deffiniri, è ipsu influere causæ medio quo Causa in actu 2o causans cstituitr. Traditis p Causæ, et Causalitis deffinitiobg cra Causæ deffinioe si aliquæ instantiæ, quaru vnæ, l, alteræ apponemg, qa ex explicaoe deffinios, necn ex illaru solutione qqcuqs alijs facile solutioe pstabitis.

§. 2us.

Aliquæ instantiæ cra deffinitionem solvuntr.

Obs. Deffinitio anobis data n explicat ipsu Causare, p quo n pote illigi, qd s Causa: Eg n è bona. ani pr. 1o, qa si dicatr qd Causare è influxere patitr instantiæ eo qd è æque obscuru, ac ipsu causare, qa in divinis datr influxus, seu productio, et n datr Causa. 2o si explicatr ipsu Causare per hoc qd è sequi, instatr etz, qa ex die sequitr Nox, et ex vita Mors, et tn nec dies è Causa noctis, nec vita Mortis. Deniqs si Causare explicatr per hoc,

UVA.BHSC

qd Causatu dependeat ab alio, instatr, qa pta si,
que ab alijs dependent n habentbg rones Causæ, vt
relatio a termino, motus a privatione, linea apuncto,
humanitas a Verbo divino, et tn hæc omnia n
habent rones Causæ: Ergo deffinitio anobis data n explicat ipsu Causare & quo n pote ittigi qd i Caa,
Ideo dr qd deffinitio n e bona.

Huic obiectioni respr, qd
Causare explicatr per influxu n quomodocuq, sq
per influxu in ipsu ee, ita qd oriatr novu ee, l, novus modus essendi cu dependentia, et limatione,
et diversite vnius ab alio, qa vt docet D. Thoms 1 p.
q. 33 Causa, et causatu important diversite in substantia, influxus Ergo cu istis oditionibg explicat causare, vt cu 1a probatione antis respr, qd ita illectus
influxus n e equè obscurus, sq clarior, ac e ipsum
causare, et ad instantiq, quæ additr, dicimq qd
qmvis in divinis detr influxus, qa tn n e in novu ee, et diversum, qa Pater per divinq generationem omunicat ipsu ee, qd het filio, ideo talis influxus n suffit ad rones Causæ. Ad 2q instantiq
respr qd ex die sequitr Nox, et ex vita Mors, sq
tqqm a terminis aquo, qui relinquuntr, n autq
ab illis tqqm aprijs influentibg; q, a, do, dicitr in
deffine qd ad Causq sequitr aliud ittigitr de sequela tqqm ad priu influens.

Ad vltimq respr
qd influxus per quæ explicatr Causa dicit dependentiq Causati a Causante tqqm ab influente, vt
si aliqua dependeant ab alijs tqqm aprijs

UVA.BHSC

influentibus influxu ambobus explicato, ut haec habeant rationem Causae respectu illorum, secus si aliter dependeant. Relatio autem a termino non ita pendet, nec privatio a Motu, nec linea a puncto, nec humanitas a subsistentia Verbi, ergo omnia haec dependent tamquam a puris terminis, non tamquam a propriis influentibus, et haec pro hac quaestione.

Quaestio 2a

Quotuplex sit Causa, et illius divisio qualis?

Merito postquam definitionem Causae investigavimus, illius multiplicitatem, seu divisionem quaerimus, cum quod licet AA propter aliqua Antiquorum argumenta intendentium esse plures, vel pauciores quatuor, valde se extendant, nos tamen breviter decisionem praestabimus, et simul divisionem qualitatem assignabimus.

§ 1us.

Rationes probantes Causas esse plures, et pauciores quatuor, necnon divisionem esse analogam, ponuntur.

Ad probandum Causas esse pauciores quatuor, est 1a ratio sequens. Nihil potest esse Causa, et effectus eiusdem actionis: sed forma est effectus generationis, quae per illam educitur ex potentia subiecti: ergo non potest esse Causa illius: ergo nec compositi, quia quod non est Causa fieri rei, nec etiam est Causa facti esse ipsius, consequenter Causa formalis non erit in composito, et Causae insuper non erunt quatuor.

2.ª Mat.ª n. potē eē Causa: Codex 17 ..hig.

Ergo n. sunt pauciores quatuor. ant. prob. q.ª, ut postea videbimus, Causa vel debet eē perfectior, l. eque perfecta cum suo effectu: sed Mat.ª nec ē perfectior compo-sito, nec eque perfecta cum illo: ergo n. potē eē illius Causa. Hoc idem arg.tum potē fieri de forma, ut n. sit Causa compositi. 124

Ad probandum, a, Causas eē plures quatuor, 1.ª Ratio ē, q.ª objectum ē Causa specificativa potentiarum activarum: sed n. ē Causa formalis, nec Materialis, nec efficiens, nec finalis: ergo preter has quatuor datur alia Causa, consequenter sunt plures quatuor. Maj. ē certa. Minor. a, probatur. In primis objectum n. ē Causa formalis, q.ª nec informat potentiam, nec actum, cum sit extra illa; n. ē etiam materialis, q.ª illa n. recipit; nec efficiens, q.ª illa n. efficit; nec finalis, q.ª objectum n. specificat, ut finis, sed ut objectum: ergo nec ē Causa formalis, nec Materialis, nec efficiens, nec finalis. et idem arg.tum potē fieri de Idea, que etiam ē Causa, et nulla ex assignatis propter eandem rationem.

2.ª Ratio ē. Fundamentum ē Causa relationis, et essentiarum pas-sionum, et tamen n. sunt Cause efficientes, q.ª relationes non efficiuntur, cum ad illas n. detur per se motus; nec essentia nuda potē efficere ut postea videbimus: aliás nequeunt eē Cause in aliquo genere ex quatuor enumeratis: ergo dantur plures Cause quam quatuor.

Denique. Instrumentum ē vere Causa: sed nec ē efficiens, q.ª hoc ē vel 1.º incipit motus; nec P. M.r Garçia.

formalis, nec finalis, nec etiam materialis: ergo praeter has quatuor datur alia Causa.=

Circa qualitatem divisionis, Suarez dis. 17 Metaph. Sect. 2. n. 9 quem alij sequuntur, tenet divisionem Causae in efficientem, finalem, materialem, et formalem non univocam, sed analogam esse. quod probat 1o. Materia, et forma non sunt Causae simpliciter: ergo non conveniunt univoce in ratione causae, sed analogice tantum. ant. probatur. Materia, et forma non causant, nec constituunt aliquid omnino a se distinctum, quia compositum ut vidimus non distinguitur a partibus: ergo Materia, et forma non sunt causae simpliciter.

2o. Deus est omnium verum Causa: sed non convenit univoce cum alijs: ergo Causae non conveniunt univoce, sed analogice. Maior est certa. Minor constat ex dictis in antepraedicamentis, ubi nihil esse commune univocum Deo, et Creaturis statuimus: ergo Deus non convenit univoce, sed analogice tantum cum alijs Causis.

§ 2us.

Statuitur Causas esse quatuor, divisionemque illarum esse Univocam.

Dico 1o generum Causarum esse quatuor, nec plura, nec pauciora. Ita Philosophus in hoc lib. cap. 3. et D. Thomas ibidem, quos communiter sequitur consensus Philosophorum, quos propterea esset supervacaneum refferre.

Probatur, hac conclusio unica D. Thomas ratione opusc. 71 quae ita se habet.= Compositum naturale ex

nihilo fieri n. potest, atque per vim nat. ex nihilo nihil fiat: ergo fit ex praesupposito subiecto: sed hoc est mat.ª ergo datur Causa Materialis. = 2.º quia mat.ª est pura pot.ª nullum habens in se actum n. potest dare speciem, quam habet naturale compositum: ergo dandum est aliquid in composito naturali praeter mat.m, a quo habeat speciem; aliud quam forma esse nequit: ergo datur formalis Causa. = Rursus nulla res potest se ipsam efficere, alias esset antequam esset: ergo praeter assignatas Causas est necessaria Causa efficiens. = Denique Causa efficiens nisi casu agat, debet agere propter aliquem finem, qui illam alliciat ad operandum: ergo datur Causa finalis: sed ultra has Causas nihil aliud potest excogitari ut ens naturale fiat, et istae sufficiunt: ergo dantur quatuor Causae assignatae, nec plures, nec pauciores.

Dico 2.º Divisio Causae in Materialem, et formalem, efficientem, et finalem est univoca, et generis in species. Haec conclusio, quae procul dubio est mentis D. Thomae, et Aristotelis, sic probatur. = Illa divisio alicuius est univoca, quando membra dividentia aequaliter participant rationem divisi: sed omnes quatuor Causae assignatae participant vere rationem divisi, et aeque per differentias oppositas: ergo divisio Causae in omnes in praedictas Causas est univoca, et generis in species. Maior constat ex dictis in Logica. Minor autem constabit ex dicendis de qualibet Causa in particulari probemus obtinere vere rationem Causae.

UVA.BHSC

§ 3us.

Resp. rationibus in contrarium pro utraque parte quæstionis.

Ad 1am rationem ad probandum Causas esse pauciores quatuor, resp. dist. 2dam Majorem: nihil potest esse Causa, et effectus eiusdem actionis sub eadem ratione, concedo Majorem; sub diversa ratione, nego Majorem, et sic a Minori, nego consequentiam, ut enim D.r Thomas docet opusc. 31. idem potest esse sub diversa ratione Causa, et effectus eiusdem actionis, et ita forma ea ratione, qua actu, et in executione fit per generationem est effectus illius, sub ratione, a qua est formalis terminus per se intentus a Natura est Causa finalis generationis, ut autem forma est separabilis ad compositum, quod restuit non potest non esse Causa formalis illius.

Ad 2am rationem resp. negando anis, ad probationem distinguo Majorem, Causa debet esse perfectior suo Causato in esse 2do, et simpliciter, nego Majorem, sub quod, concedo Majorem, et distinguo Minorem, sed Materia non est perfectior composito in esse 2do et simpliciter, concedo Minorem, sub quod, nego Minorem, et consequentiam, quia ut sequenti quæstione videbimus, ut aliquid sit Causa alterius non est necessarium quod simpliciter, et in esse 2do sit nobilius, sed sufficit, quod sit sub quod perfectius, quod habet Materia respectu compositi, et formæ. Sic idem est respondendum, si de forma idem fermetur argumentum.

Ad 1am rationem ad probandum Causas esse plures quatuor, resp. sic a Maiori nego 2do Minorem, quoad 1am partem, licet illam dist. 2do, sed non est Causa formalis intrinseca, concedo anis, extrinseca, nego anis et consequentiam. obiectum, n, et Causa

froali extrica, que specificat, et determinat pot^s, et act^s ingrm rao specificaois illory, et vny acty ab alio distinguit; rati, a, instat qd specificare, et disguere e proprium froi: & obty het raos Causæ froalis. et si arg^ty fiat de Idea, resp^r, illa reduci et ad Causam froalē extricā, q^a Philosoph^s deffiniens Causā froalē, dixit, qd e spēes et exemplar, spēes propter formā intricā, exemplar propter extricā.

Ad 2^m ratiōē resp^r. dist^o Maj, fundam^tm e Causa relaois, et eis^a suary passioy, et tn n si Causa efficientes proprie, cdo Maj, reductive nego Majori, et ista Minori nego Conseq^m; eis^a, n, respu suary passioy, et fundam^tm respu relaois proprie n si Causa efficiens, sed reductive tn, proprium autē relaoīs et passioy efficiens e efficiens fundam^tm, et eius, qd, n, facit alby, efficit conseq^tr relaoē similitudinis, et producens eis^a conseq^tr producit passiōēs, q^a dans froā dat conseq^a ad froā, q^a tn relaoēs fiunt mediante fundamento, cu quo connectuntur, et a quo dependent, dicuntur resultare a fundam^to in virtute efficientis, et ideo fundam^tm reductive e Caa efficiens relaois, n, a, proprie, et idē e de eis^a respu suary passioum, quæ ad illā sequuntur, et ratione huius connexiois e raos emanationis, et reducitur ad Causā efficientē, q^a dicuntur passiōēs resultare ab eis^a in virtute generantis ipsam propter connexiōē quā habet cu illis.

Ad vlt^m

UVA.BHSC

resp̃ꝫ dist̃a Maiori negᵈᵒ Minꝫ, qᵃ Instrumentũ reducitr ad Caã efficientẽ eo qđ quoi ni; vᵗ 1º incipit motũ simplitr, et principalitr, incipit tn ab illo ministerialitr, seu participative.

Ad 2ᵘᵐ argᵗᵘᵐ 2ᵃ Univocatiõ Caãrũ resp̃ꝫ negᵈᵒ añi, ad cuius probatẽ nego cõꝫ añi, qᵃ licet sporitꝫ ñ distinguatr a Matᵃ, et fõa simul sumpti, et uniti, distinguitr tn simplitr aqualibet illarũ seorsim, quæ ratiõe hent vere ratiõem Causæ vt supᵃ vidimus anti libro.

Ad 3ᵘᵐ resp̃ꝫ dist̃a Maiori, et Minori, distᵈᵒ Cõsẽqᵗ: sp̃ Causæ ñ conveniunt univoce, sꝫ analogice, causæ create, negᵒ Cõsẽq, Create, et increata, cõdo Cõsẽq, quæ nil cõᵃ nos concludit ponentes univocatiõe in causis creatis tantũ. et hæc pro hac quæstᵉ.

Quæstio 3ᵃ.

An Causa debeat eẽ perfectior, et prior effẽu, et ab illo realitr dista?

Cũ intimũ dubitantr si cõdiões requisitæ ad Caã, et ideo post illius deffiñẽ, et divisiõẽ, recte proponuntr sub dubio, vt quod Causa debeat here, vt talis cõsciatr.

§ 1ᵘˢ.

UVA.BHSC

Notantur aliqua, et quaesitum solvitur breviter. =

Notandum est 1º dubium non esse de Causa increata respectu suorum effectuum, sed de Creatis tantum, et non de omnibus collective, quae ad eundem effectum concurrunt, quia satis est perspicuum effectum esse imperfectiorem collectione Causarum, sed de qualibet Causa seorsim respectu sui effectus dubitatur an, scilicet, debeat esse suo effectu perfectior etcetera.

2º est notandum Causae efficientes aliam esse Univocam, et aliam aequivocam; haec dicitur quae potest producere effectus diversae speciei, ut Sol, qui producit hominem, aurum etcetera. Univoca est, quae tantum potest producere effectus eiusdem speciei cum ipsa, ut homo, qui tantum valet producere hominem. His praenotatis.

Dico 1º.

Omnis Causa debet esse prior suo effectu saltem prioritate naturae, necnon ab illo realiter distincta. Haec conclusio est communiter admissa, et quoad utramque partem probatur breviter, quoad 1am partem, quia Causa, ut vidimus, est ex qua aliquid sequitur cum dependentia in esse: sed hoc ipso implicat non esse priorem illo, quod sequitur, scilicet effectu, ut de se patet: ergo Omnis Causa debet esse prior suo effectu. = Quoad 2am, quia esse in quod influit Causa debet esse diversum realiter ab esse ipsius Causae, eo quod esse effectus dependet ab esse Causae, nihil autem potest dependere a se ipso: ergo Causa, et effectus debent distingui realiter.

UVA.BHSC

Dico 2º. Omnis Causa in quantu talis debet eē perfectior saltē in qd suo effū, ñ tñ simplitr. Hęc 2clo quoad utramque partē ē Manifesta. quoad 1ª pt. qª Causa in quantu talis dat, seu 2municat aliqd, qd effus recipit ab ipsa: sed nobilius ē dare, qm accipere: ergo Omnis Causa in quantu talis saltē in qd debet eē perfectior suo effū. = Quoad 2ª pt. pt etē qª Matª ē Causa fmę, et 2positi, et tñ ē simplitr imperfectior, et omnes Causę dispositivę sī imperfectiores simplitr etē suis effectibus.

Dico 3º. Causa efficiens principalis et perse debet eē, l. perfectior suo effū, l. eque perfecta cū illo. Hęc 2clo etē ē certissima, et ostenditr, qª Causa efficiens pñalis, l. ē univoca, l. equivoca: sed quomodocūq sit debet eē perfectior suo effū, l. eque perfecta cū illo: ergo omnis Causa efficiens pñalis, et perse debet eē perfectior suo effū. Mai. 2stat. Minr. pb. et im primis sī ē equivoca ñ potē ñ eē suo effu perfectior, qª Causa equivoca hēt virtutē ad producendū effūs diversos in spēe, ac per 2seq. quelibet effūm superat in virtute; sī vº Causa ē univoca cū ñ possit producere effū nisi eiusdē speei cū ipsa, sequitr manifeste, qd debeat eē eque perfecta cū illo: ergo quomodocūq sit Causa efficiens equivoca sit, l. univoca debet esse perfectior suo effu, l. eque perfecta cū illo.

Dico Demum Causę finalę, sī ex natª sua hēat eē finē eē perfectiorē effū; sī, a. hēat 2nem finis ñ ex natura

UVA.BHSC

sua, sed pro libito operanti potest esse imperfectior effectu. Conclusio haec quoad utramque partem est manifesta; quoad 1am partem, quia finis, qui ex natura sua est talis habet rationem optimi, ut docet Aristoteles in pluribus, quare Deus, qui est optimus, et Maximus habet ex natura sua talem finem: sed si sic est, quod illud quod est optimum est perfectius. Ergo finis, qui ex natura sua est talis est perfectior, et perfectior suo finalicato. = Quoad 2am partem probatur, quia multoties aliquis mihi operatur bonum in re propter finem pravum: sed tunc finis ille, qui pro libito est talis est imperfectior effectu, seu finalicato, ut constat: Ergo finis, qui ex natura sua non est talis, sed ex libito potest esse imperfectior effectu.

§ 2us.

Aliquae objectiones contra praefatas conclusiones solvuntur.

Ob. 1. Contra 1am conclusionem. Causa, et effectus sunt relativa: sed relativa ut vidimus in logica, secundum Philosophum sunt simul natura, et cognitione: Ergo causa non potest esse prior natura suo effectu.

Respondeo dissa Maiori distinguo Minorem; sed relativa sunt simul natura praedicamentalia, concedo Minorem, transcendentalia, nego Minorem, et distinguo consequentiam: Ergo causa non potest esse prior natura suo effectu prout sunt relativa praedicamentalia, concedo consequentiam, prout relativa transcendentaliter, l. fundamentaliter nego consequentiam; duplici namque modo, ut in logica diximus potest aliquid dici relativum transcendentaliter, scilicet,

UVA.BHSC

et p̃dicamentalitr, hoc ultimo modo impossibile est esse prius natura illo cui refertr propter essentialem dependentiam, potest tn esse natura prius quatenus est relativum non formalitr, sed fundamentalitr, vel transcendentalitr, et ita quando dicimus Causam esse priorem suo effectu saltem natura, loquimur de Causa ut quatenus est relativa fundamentalitr, non vero formalitr.

Ob. 2o. 3a 39 Dcl. Dantr effectus a Causa efficienti equivoca principali provenientes ipsa perfectiores: Ergo non omnis Causa equivoca efficiens principalis est perfectior suo effectu. Probatur ans. Homo est effectus solius tamquam Causæ equivocæ, quia ut docet Philosophus Sol, et homo generant hominem. Similitr animalia imperfecta, quæ virtute Coeli generantr ex putrefactione terræ sunt effectus Coeli tamquam Causæ efficientis principalis equivocæ: sed sic est, quod homo est perfectior Sole, et animalia quantumvis imperfecta perfectiora Coelo: Ergo. Probatur Mir. quia Vivens perfectius est non vivente: Ergo homo perfectior Sole, et animalia quævis perfectiora Coelo.

Huic argumento respondetur ex D. Thoma 1. p. q. 70. ar. 3. ad 3um negando ans, et ad illius probationem dicatur hominem (et idem de animalibus imperfectis respectu Coeli) esse effectum solis tamquam Causæ equivocæ non tn principalis, quia non producit hominem in Virtute propria, sed in virtute intelligentiæ moventis, quæ perfectior est Sole, et homine et alijs animalibus, vel Sol respectu hominis, et

Coely respu jjdictory animaliy hent potius rōnē instrumenti; verba, a, D. Thō in seqtā: Corpus Coeleste cū sit movens motū het rōnem instrumenti, qd agit in virtute priali agentis et ideo ex virtute sui Motoris, qui ē substa vivem potē vitā Causare.

Dicēs. Dantr effus provenientes a Causa efficienti in propria virtute illa perfectiores: Ḡo falsū ē Causā efficientem priale, l, debere eē perfectiorē suo effū, l, eque perfectā ac illo. ans pr. 1o: qa multoties ex homē Caeco generatr videns, et ex claudo perfecte potens ambulare. 2o Speēs expressa, quē perfectior ē impressa, tū qa illa ē vitalis, secus, a, ista, tū qa ē froalis repsentaio obti, impssa vo. solū virtualis, ē effus in genē efficienti spēei impssē: Ḡ dantr effus provenientes a Causa efficienti priali in virtute propria illa perfectiores.

Resp. neg. ando ans, et ad illius 1ā probaē dicatr, qd etsi ex homē Caeco generetr videns, et ex Claudo perfecte ambulans, hi tn effus solū sūt perfectiores quoad individualia, nō tn quoad spēē, et natā, in quo sensu procedit Dclo. = Ad 2ā probaē antis Dcitō. Speē expssā nō Causari solū ab impssa, sed ab intellectu cū speē impssa, et ideo lt hac sit perfectior, nō tn sua Causa efficienti.

Dicēs. Datr Causa efficiens prialis imperfectior effu, nō solū quoad individualia, sed etiā →

quoad speč, et natq: & solutio data n̄ tenet. Ani n̄ 2a do mulus generatr ex equa et asino, tñ asinus ē Causa efficiens pricipalis muli; sed ē ignobilior n̄ so quoad individualia, sed etiã quoad natq, et speč. ergo datr Causa efficiens pricipalis imperfectior effectu n̄ so quoad individualia, sed etiã quoad speč, et natq.

Rr. neg. do ani, ad illius probačm dica Maiori, negabit mr. q̃ mulus so ē perfectior asino quoad individualia slt quoad vires et Magnitudinẽ, n̄ tn quoad natq, et speč; et etiã potẽ respondere, qđ virtus productiva, qua istituitr Causa perfectior multo plus viget in asino, qm in mulo. = Alias huius instantię solutiões poteris videre apud S. Thã in presenti q. 10 ar. 3. et hęc pro hac quęstione.

Quęstio 4a et Ulta.

An Causę sint ad invicem Causę?

Communẽ ē axioma Aristotelicũ, Causas slt ad invicẽ eẽ Causas, q̃ tn scire quomo hoc intelligendũ difficultate n̄ vacat, et insuper illud scire ē valde necessariũ ad plenã Causarũ cognitiõem, necn ad plures theologicas difficultates solvendas, ideo a nobis in presenti examinabitr, quavis n̄ omnes Ath de hoc in presenti curent.

UVA.BHSC

§ 14.

Notantur a Liqua, et Raoq; quæ videntur hoc axioma fal=sificare apponuntur.

Notandum est 1.º quod inquirere vel. Causæ ad invicem sint Causæ est idem ac inquirere vel effectus possit esse Causa illius cuius effectus, ut an possit Materia esse Causa formæ, et hæc Materiæ.

2.º est notandum esse certum Causas in omni combinatione non posse esse ad invicem Causas, quia Causa formalis respectu formalis causæ esse non potest, nec materialis respectu efficientis, ut in præsenti quæstione est stabiliendum tum Causas esse ad invicem Causas, tum etiam quæ Causæ sint, quæ mutuo causentur. Illis sic pronotatis.

1.ª Ratio dubitandi præsenti axioma scilicet causas esse ad invicem Causas desumitur ex alio axiomate, non minus a Philosophis recepto, scilicet quod est Causa causæ est Causa Causati; hoc ergo admisso, si Causæ essent ad invicem Causæ, sequeretur idem se ipsum Causare, quod implicat. Ergo Causæ ad invicem non sunt Causæ. Sequela probatur. Si Causæ ad invicem essent Causæ ut forma Materiæ, et Materia formæ, ad illud quod est Causa causæ est causa Causati, forma quæ esset Causa suæ Causæ, quæ est Materia non posset non esse Causa sui ipsius: Ergo si quod est Causa causæ est causa Causati, sequeretur si Causæ ad invicem essent Causæ

UVA.BHSC

idem se ipsum Causare.

2a Ratio est. Si Causae ad invicem essent Causae, sequeretur idem esse prius, et posterius se ipso: hoc est non potest: ergo Causae non possunt esse ad invicem Causae. Sequela probatur. Si Causae ad invicem essent Causae quaelibet in quantum Causa esset prior suo effectu, ut constat, aliàs quia effectus est Causa sui non posset non esse pro posteriori ad illum: ergo si Causae ad invicem essent Causae, sequeretur idem esse prius, et posterius se ipso.

3a. Si Causae ad invicem essent Causae committeretur circulus vitiosus in Causis; hoc non est admittendum: ergo nec quod Causae ad invicem sint Causae. Maior probatur quia si materia est Causa formae, et forma Materiae, idem diceretur formam existere quia est in Materia, et Materiam existere, quia habet formam: ergo si Causae ad invicem essent Causae, committeretur in Causis circulus vitiosus.

§ 2

Statuitur Causas ad invicem esse Causas, et quo modo.

Dico 1o hoc axioma sunt Causae ad invicem Causae esse verum, si intelligatur de Causis diversi generis, nam in eodem genere non possunt Causae mutuo se Causari. Haec conclusio est expressa mens Philosophi, quam ut talem amplectuntur omnes Peripatetici, et ab ipso Aristotele aliquibus ostenditur exemplis; nam videmus laborem esse Causam salutis, et salutem etiam Causam laboris, labor quidem Causat efficienter salutem

UVA.BHSC

salus, a, in gen. finis, seu Causæ finalis causat la-
bores; silitr albedo e Causa, ut paries s albus, causa
inqua formalis, et paries ipse e Causa, ut sustentr albe-
do in eé, Causa silt materialis: ergo Causæ ad invicem
ii Causæ.

Circa 2m; [illegible] Ideo ex D. Tho. in 5. me-
taph. lec. 2. ubi expsse dicit in idem genus Causæ ali-
quid. eé Causæ, et Causatum eé impossibile: ergo ex illius men-
te veritas axiomatis io tenet in Causis diversi generis
n, a, eiusdem.

2o. ergo. ratione, quia Causæ eiusdem generis re-
quirunt eadem conditionem ad causandum, v.g. efficiens exis-
tentiam: ergo si ad invicem essent Causæ duæ causæ efficientes v.g.
quælibet haberet eandem conditionem ad causandum, nimirum existen-
tiam, et alias non haberet, ut causaretur, quod implicat, quia
implicat habere simul existentiam, et illam non habere: ergo
in eodem gen. non possunt Causæ ad invicem se causare.

Dices. In gen.
Causæ efficientis experimur manus ad invicem per
mutuam confricationem calefieri, et etiam sthomacum cale-
facere vinum, et vinum sthomacum: ergo non io in diverso
gen., verum etiam in eodem possunt causæ ad invicem se
causare.

R. Disto anti, dis. conseq.; ergo in eode gen.
possunt Causæ ad invicem se causare, concurrendo simul
et circa idem causatum, nego conseq., circa diversa, et pro
diverso tempore, concedo conseq.; itaque eodem modo, quo secundum
Causas diversi generis eé ad invicem Causas silt concur-
rendo simul, et circa idem causatum, v.g. materiam, et formam,
circa idem compositum eodem modo negamus Causas eiusdem gen.

posse ad invicem se Causare, neque concurrendo simul, et eodem ordine Causati; fatemur, quod nihil prohibere causas ejusdem generis esse adinvicem Causas eodem diverso, et pro diverso tempore, ut patet in exemplis allatis, in quibus pater producit effectum aliquem diversum in suo agente.

Statuto quod Causae esse adinvicem Causas, et non in eodem genere, sed in diverso, quod Causae quaevis sint diversi generis in omni ordinatione non posse adinvicem se causare, et diximus 2° notabili, oportet statuere, quae Causae diversi generis mutuo se Causent, et quo modo, ad quod.

Dico 2°. Causae efficiens et finalis sunt adinvicem Causae; Causa nimirum efficiens est Causa finalis quoad esse, finalis vero Causa efficientis quoad causalitatem, non quoad esse. Haec dicto est expressa D. Thomae ubi supra, et reddit rationem pro illa in hanc formam redactam. Efficiens non agit nisi Causa finis: ergo finis in intentione Causat efficientiam, seu Causalitatem efficientis, et per talem Causalitatem finis ponitur ab efficienti in executione: ergo causae efficiens, et finalis mutuo se Causant, finalis scilicet efficientem quoad Causalitatem, et efficiens finalem quoad esse.

Quod, a, D.a esse non possit ex eo Manifeste liquet, quod si finis causat Causalitatem Causae efficientis, illam Causat mediante sua Causalitate; cum ergo Causa, et Causalitas debeant praecedere effectum, Causalitas finis debet praecedere causalitatem efficientis: ergo efficiens non potest Causare finem quoad Causalitatem. = Similiter etiam cum finis ad

Causandy debeat ēē in intentiōne agentis, n̄ potest efficiens n̄ ēē ex̄o, vt in̄ illius intentiōne causet finis suā causalitā: ergo causa finalis n̄ potē causare efficientē in esse. Codex 28 phiā
132

Dices. Causans suā causē causalitā e causa sui ipsius: sed finis causat causalitā suē causē, vt nuper diximus: ergo finis ē causa sui ipsius, qd repugnat. = Rr. ossia Maiori, et Minori distinguendo ārē: ergo finis ē causa sui ipsius in intentiōne sui ipsius prout in executiōne, ēdo ārē, prout in intentiōne, qua rat̄e het raē causē, nego ārē; finis, n̄, duplicem het ōsideraoē, nimirū prout in intentiōne agentis, quo m̄o het raē causē, et prout in executiōne, et ita n̄ het raē effūs, dū ergo ē in intentiōne causat causalitā suē causē efficientis, et ōsequr causat se ipsū prout in executiōne, vbi n̄ het raē cāē, qd n̄ repugnat, q^a tn̄ ē causa sui ipsius sub diūa ōsideraōe.

Advertite qd n̄ finis ī ex̄, tū n̄ causatr ab efficiente quoad ēē, vt pt, sed tn̄ quoad ēē possessum.

Dico 3o, et vltō Matā, et formā ad inviē se causare quoad ēē. Hoc ēdo ē ex expressa D. Thā, vbi supra, et illius raē reddit, q^a forma dat ēē actū Matē: ergo causat illā quoad ēē; similitr Mat^a sustentat formā, et saltim naālitr n̄ potē forma here ēē ī Mat^a: ergo Mat^a causat eā formā quoad ēē: ergo quoad esse causantr ad inviē, et q^s dodē hent intr se mutuā P. Mr Garçia

dependentia tamquam a prima quadam esse in quo reperitur vera Causalitas.

§ 3et Obl.

Resp. Maiori in oppositum.

Ad 1am Causa 1a propositum axioma resp. dist. antecedens, si Causae essent ad invicem causae, idem se ipsum causaret, si essent causae ad invicem in eodem genere causae, et cum continuatione eiusdem Causalitatis, concedo antecedens, in diverso genere, et cum discontinuatione eiusdem Causalitatis, nego antecedens, et consequentiam; Itaque huius difficultatis solutio stat in explicatione illius axiomatis, quod est Causa causae est Causa Causati, quod quidem verificatur quando Causa causat suum effectum formaliter seu in quantum, quod ipsa fuit ab alia Causa causata, secus autem, si causat non in quantum, quod ab alia Causa non est Causata, quod patet, quia licet Deus sit Causa hominis, et homo Causa peccati, non tamen Deus est Causa peccati, quia homo non causat peccatum cum continuatione eiusdem Causalitatis, nec non in quantum formaliter, seu quod fuit ipse a Deo causatus, ita ergo intellecto axiomate dicimus, quod si causae in eodem genere et cum continuatione eiusdem Causalitatis se invicem causarent, tunc aliquid esset Causa sui ipsius, non sic autem, si asserimus causas diversi generis, et cum discontinuatione eiusdem Causalitatis ad invicem se causare.

Ad 2am Maior resp. dist. Maiorem, idem esset prius, et posterius sub diversa consideratione, concedo Maiorem, sub eadem consideratione nego Maiorem, et dista

eadem ratione minori neque dicenda, quia non est inconveniens quod aliquid sit prius, et posterius se ipso sub diversa consideratione, sicut etiam propter eadem ratione aliquid potest esse maius, et minus, hoc, autem tantum est, quod sequitur ex eo quod causae sint ad invicem causae. et ideo inconveniens non sequitur.

Ad 3um respondetur negando maiorem. ad illius probationem ante, negabitur dicenda, circulus namque vitiosus est in formali, et scilicet quando sub eadem ratione proceditur a causa ad effectum, et ab effectu ad causam; non autem in praesenti sed procedetur ex eo quod causae ad invicem sint causae ab effectu ad causam et ab ista ad effectum sub diversa ratione, quare non est circulus vitiosus, aut formalis, sed materialis tantum, quod non inconvenit. et haec pro hac quaestione, et pro disputatione de causa in communi.

Disputatio 3a

De Causis Materiali, et formali necnon exemplari.

Post disputationem de causa in communi immediate venit agendum de causis in speciali, ideoque de materiali, et formali, necnon exemplari praesentem statuimus disputationem, in qua ut breviter quidquid ad illas attinet attingemus.

Quaestio 1a

Quid sint Causa Materialis, et formalis? Et an sint veré Causæ?

In hac quæstione utriusque deffinitiones scilicet Materialis, et formalis in quantum Causæ sunt, brebiter tradentur, et an sint veræ Causæ examinabimus, ut ex inde constet divisionem supra traditam Causarum in quatuor Causas esse ut divisionem univoci, et generis in species.

§ 1.

Traduntur deffinitiones utriusque Causæ Materialis scilicet et formalis?

Deffinit Philosophus in præsenti Cap. 2. Materialem Causam dicens, Causa Materialis est ex qua aliquid fit cum insit, per illud ex qua aliquid fit convenit cum privatione, et ab illa differt per illud cum insit, quia privatio non manet in composito, sed a Materia expellitur, et loco illius succedit forma; differt etiam per illud ex qua aliquid fit a cæteris Causis, siquidem efficiens est a qua, formalis qua aliquid fit, finalis denique propter quam.

Si inquiras quare Causa Materialis deffinitur per id, ex quo aliquid fit, non autem per id in quo aliquid recipitur? Respondeo, quod ita deffinitur, ut complectantur omnia ad quæ Causalitas Materiæ se extendit, quia ex Materia non solo fit forma, verum et compositum, hoc autem non recipitur in Materia, sed componitur ex illa, et hæc maneat in ipso.

Causa deinde formalis ita communiter deffinitur, est actus dans esse rei, sive formæ substantialis, sive accidentalis; si enim substa=

alis froa, dabit eē rei intrice per mody qdditatis, l, speei, sm autē minime; hęc autē deffinitio explicatione n eget.

Ad dices. Mata, seu Causa maalis dat eē rei intrice, n q eē cuiuscq rei phice coalescit ex Mata, et froa intrica: ẽo Mata 1a, seu Causa Maalis n distict a froa, sive Causa fraali.

Rdo disdo ans. Causa Maalis dat eē rei intrice per mody qdditatis, actus, sive speei, nego ans, per mody recipientis qdditate, acty, l, speem, qm tribuit froa, cdo ans, et nego cseqa; q mata qmvis in cposito s intrice et, vt dans eē cposito, tn esse so per modum recipientis qdditte, et speem a froa, q do vo dicimq qd froa tribuit esse rei, ettigitr per mody qdditatis, sive cstituentis speem, vde n sequitr Causā Maalē a froali n distingui.

§ 2us.

Resolvitr 2a pars questionis.

Dico tq Causā Maalē, qm froalē obtinere vere rōnē Causę. Hęc cclo ē Ld. Ar. mente vbi sua tenentis divisiōe Causę in quatuor assignatas eē vnivocę, qd n doceret, si n sentiret tq Causā Maalē, qm froalē vere obtinere rōem Causę.

Conclusio, a, § probitr. Causa ē priy aliquid per modum influxus ex quo nāty ē aliqd sequi sm dependentiā in esse:

UVA.BHSC

sed utrumque hoc verificatur de Mat.a respectu formae, et de forma respectu Matae: Ergo tam Mat.a quam forma vere obtinent rationem Causae. Maior est deffinitio Causae.
Minor, autem probatur supponendo primum explicationem ultimae particulae deffinitionis traditae quaest. 1.a de Causa in communi: Mat.a influit in formam, quod illius esse sustentat, et forma consequenter quod quoad hoc pendet a Mat.a; è converso etiam, forma influit in Materiam quod habeat esse actu, et quantum ad hoc pendet a forma: Ergo de qualibet illarum verificatur, quod est principium alicuius per modum influxus, vel nata est a aliquid consequi suam dependentiam in esse, consequenter sic tam Mat.a quam forma obtinent vere rationem Causae.

Sed obijcies 1.o contra hanc conclusionem. Quod est vere Causa debet esse perfectius, vel aeque perfectum ac suo effectu: sed Mata 1.a sive comparetur ad formam tamquam ad effectum, sive ad compositum semper est imperfectior: Ergo nullius respectu potest esse vere Causa.

Respondeo distinguendo Maiorem; quod est vere Causa debet esse perfectius suo effectu, vel aeque perfectum, quod est vere Causa efficiens, concedo Maiorem, in aliquo genere Causae sub distinguo Maiorem, debet esse perfectius simpliciter, nego Maiorem, secundum quid, concedo Maiorem, et distinguo Minorem; Mat.a 1.a sive comparetur ad formam, sive ad compositum semper est imperfectior simpliciter, concedo Minorem, secundum quid, et quatenus Causa est, nego Minorem, et consequentiam. Ut, ut supra diximus ad rationem Causae non exigitur excessus, vel aequalitas perfectionis simpliciter, sed sufficit secundum quid, et quatenus Causa est respectu alterius, quatenus

UVA.BHSC

effus è, et ita Mat^a. 1^a. e perfectior fra, et ɔ ponitur, q^a Mat^a 1^a in quanty causa è dat aliqd ɔponitur, et frõ, et cy nobilius i dare qm accipere, inde est, qd Mat^a lt simplia i imperfectior, sngd tn, et in quanty Causa i perfectior frã, et ɔponitur in quanty ei effus.

Ob. 2°. si Mat^a esset vere Causa, esset realis Causa: sed Mat^a prout Causans n̄ è aliqd reale: Ergo n̄ è vere Causa. P. Minr. Ma t^a prout Causans n̄ è esse: Ergo n̄ è aliqd reale. ant P. Mat^a quatg prevenit frõ, Causat: sed ɔ exsistg het Mat^a ɔsequenter ad frõ, et ratione illius: Ergo Mat^a prout Causans n̄ è esse.

R^o huic obiectioni, ɔcea Maiori, neg^do Minr, et ad illius probar, nego ant, ad Cuius probar distinguo Ma or, Mat^a quatg prevenit frõ causat, quatg prevenit realiter frõ, nego Maior, quatg prevenit frõ in signo Natr, ɔdo Maior, et Minr, et nego ɔseq. Ut, n, Mat^a i Causa realis, sufficit qd in aliqd instanti reali, in quo Causat recipiendo frõ, et exsistg, exsistat, lt pcedat frõ ad Causandy in signo Natr, itaq Mat^a Causans è esse, n̄, a, Causat, prout esse, sd prout recipiens exsistg, quare in quanty Causa è aliqd reale, quia Causat esse, lt n̄ prout esse. et hec de hac questione.

Questio 2^a.

UVA.BHSC

In quo Causalitas Materialis, et Formalis Causae consistant, et quinam sint illarum effectus, et conditiones.

Post definitionem utriusque Causae materialis, scilicet, et formalis, atque plenam illarum agnitionem, est necessarium examinare, in quo consistant illarum Causalitates, necnon qui sint illarum effectus, et quas exigant conditiones ad Causandum, quae omnia de qualibet Causa in speciali investigari debent, et ideo pro istius tituli resolutione diversis utemur §§. sit igitur.

§ 1us.

Explicatur in quo Causalitates Materialis, et formalis Causae consistant.

Varia circa Causalitates Materialis, et formalis Causae, sunt Authorum placita, alij namque docent tales causalitates consistere in unione unius partis ad aliam ab illis distinctas realiter. Alij vero tenent esse relationes resultantes ex unione; alij consistere in generatione prout in Materia recepta, et hanc Causalitatem esse ex parte Materiae, ex parte vero formae esse egressionem formae entitatem; alij denique docent utriusque Causalitatem consistere in entitatibus materiae, et formae cum connotatione actionis agentis. In tanta igitur varietate multum immorari necesse erat, ut punctus veritatis ex impugnationibus innotesceret, quod a nobis non vacat, communiorem tamen, aliis brevibus impugnatis sequemur, atque quod sit Conclusio.

UVA.BHSC

Dico Causalitas Mat, et form, nec e relatio, nec modus unionis realiter superadditus, nec ex parte Mat generatio in ipsa recepta, sed Causalitas utriusque non distingui ab illarum entitatibus, quare nihil aliud est causalitas Mat et form, quam intima utriusque communicatio mediante actione agentis. Haec conclusio est communior, conformiorque Supra traditis.

Contra 1° quae Scotus statuit 3 . 2° Causalitas est ipsum influere Causae, ut supra vidimus: sed relatio influxum esse non potest: ergo nec Causalitas.

2°. quia ad esse communicatum utriusque Mat scilicet, et form sequitur relatio: sed Causalitas antecedit esse communicatum utriusque ut media Causalitate communicentur: ergo relatio non potest esse causalitas Mat, et form

Contra 2m pars sufficienter ex dictis manet probata, cum non dari modum Unionis realiter superadditum inter Mat, et formam demonstravimus.

Contra 3m pars etiam ex dictis; si, si generatio recepta in Mata esset Causalitas ex parte ipsius, mata non immediate reciperet formam substantialem: sed hoc est falsum, ut lib. 1° vidimus, quia Mata, et forma immediate se communicant: ergo generatio non potest esse Causalitas ex parte Mat. Maior constat, quia generatio est actio realiter distincta ab ipsa Mata: ergo si reciperetur forma in Mata, vel illi se communicaret media actione generativa, non reciperetur in ipsa immediate, ut de se patet.

Contra Ultimam partem Conclusio. Mata, et forma

se Causant medijs suis Causalitatibus: ergo si sufficienter proporcionatae, ut suis entitatibus absque aliquo superaddito se Causent: ergo utriusque Causalitas a suis entitatibus non distinguitur. Maior per se est nota. Minor probatur: Materia, et forma sunt de se sufficienter proporcionatae, ut se immediate comunicent: ergo se Causant per suis comunicationes: ergo sunt de se sufficienter proporcionatae, ut absque aliquo superaddito se Causent. Maior constat ex dictis libro anteriori. Minor est certa. Ultima consequentia tenet. Quia autem Materia, et forma licet immediate se comunicent, egent actione illas applicante, ut immediate comunicentur, ideo illarum mutua comunicatio cum connotatione agentis, dicitur ambobus utriusque Causalitas.

Contra nostrae conclusiones poterant obijci aliqua argumenta, tum directe, tum etiam indirecte pro qualibet conclusione proposita, tamen quia praecipua sunt attacta in libro 1.º necnon ex illis dictis facile quaecumque alia dissolvi queunt, ideo ab illis in praesenti abstinemus.

Quaestio 5.ª

Assignantur effectus Causae materialis et formalis.

Aristoteles in praesenti quaest. 11. assignat partes effectus Materiae dicens, eam dare formae limitationem, individuationemque necnon et composito tribuere unitatem et distinctionem, quatenus recipit cum forma illum constituit. Ipse tamen omnia non vocat effectus rigorose, ergo nos Causatos in suis effectibus, quos asserit tres, scilicet generationem, formam, et compositum.

UVA.BHSC

Ex parte autem formæ etiam penit partes
effectus author citatus, primarioresque, ii materiæ, quæ
est effectus formæ, ut et forma ipsa materiæ; forma etiam communica-
ta subiecto est primarius formæ effectus, quod etiam est intelligendum
de omnibus formis; effectus insuper primarius
materiæ, quatenus transmutatur est receptio actionis gene-
rativæ, quatenus vero dicit compositionem entis naturalis est re-
ceptio passiva formæ, sive illius sustentatio, quæ hac ra-
tione ingreditur in constitutionem compositi.

Observate, quod ad
verum rationem effectus requiritur, quod sit realiter distinctus
a sua causa, quo observato, colligere potestis fa-
cile, quinam ex assignatis habeant vere rationem effectus.

§ 3. et ult.

Assignantur conditiones utriusque causæ

Ad conditiones ex parte causæ materialis deveniendo,
communiter est receptum esse tres: 1.a quod materia ad causan-
dum requirit existentiam; sed non prærequirit illam, et hæc
conditio debet intelligi de causa materiali, quæ est materia
1.a respectu formæ substantialis, quam causat passive reci-
piendo; de causa vero materiali 2.a est dicendum non solum
requirere existentiam ad recipiendum [redacted] accidentia, verum,
et illam prærequirere. = 2.a conditio est ordo, seu deter-
minatio ab aliis causis, a quarum concursu depen-
det in causando, quia materia ordinatur, et determinatur
ad causandum a causa efficienti mediis dispositi-
onibus. = 3.a conditio est, quod inter proportionem cum
forma, quam habet mediis dispositionibus exigit indiutan-

UVA.BHSC

tiq, l, approximaoq ad froq, ut uniantr, et resultet ḡpositu.

Ex q̄te ēz froq, rect assignantr Idōes qd requirit exitq ad Causandu per modu principijquo. 2a é, approximao froq ad Matq. 3a, a, Idēo é, qd froa exigit ex q̄te Mat proportionem, q̄a Mat improporcionatq suy effurri (?) ḡstare nequit. Et hec de hac quest.e de quâ latissime agit S. Tha ubi supa citatus, ibi ēy videte, q̄a luculentissime omnia hic insinuata explicat

Quæstio 3a et ulta.

Qd i exemplar, seu Idea? et ad qd genus Causq re=ducatr?

Brebitr hanc questioē resolvemq, eo qd ri magni momenti é, et ēz q̄ar iq aliqd, et prialiui in ḡcedentibus attigimq.

§. 1us.

Statuitr qd i Idea, seu exemplar.

Qa ad disputāq de froa attinet agere de Caa exemplari, eo qd Philosoq deffiniens cāq froalq, dixit illq ē spēq, et exemplar, id é, qd froa substaalis é intrinca, et informans, exemplaris, seu idea é froa frans, sive extrica, ideo in ḡsenti opus assignare Idēq, seu Causq exemplaris deffinq, quq ita traditr a D. Tha q. 3. de Veri. ar. 1. Idea é froa, qm aliqd imitatr ex intentione agentis determinantis sibi finem: in hac deffine ēy froa

UVA.BHSC

ponitr loco generis, qa per talē particulā explicatr ovenia Ideæ cū frōa intrinca, aqua dr̄ītr per lȝ quæ aliqd imitatr, qa frōa intrinca ē frōa participata a frōa ideali, quæ ē frōa extrica participabili; per lȝ ex intentiōe agentis detrantis sibi finem excluditr frōa naalitr operans, l. fortuitò, vt cū ignis generat igne, tȝ frōa ignis n ē Idea, qa lt imitetr talis frōa, tn n ex intentione agentis detrantis sibi finem.

Dubitatr ab aliqq, an Idea subiectivè in itteatu, an obiectivè tantū ad extra, ad qd respd B. Dr. Thō. 1 p. q. 15 ar. 2 ad 2m ideam eē oceptū froalē, n quatē ē precise id quo illectus redditr cognoscens, et sīmilitudinē ad illectū, sed sīmilitudinē rei representatæ ad rē quæ ad extra froat, qa oceptus froalis, vt ē id quo itteatus redditr cognoscens, et sīmilitudinē ad itteatū qm informat, ē tn frōa qua artifex illigit, n id qd imitandū proponit; vt ʋ summitr sīmilitudinem rei representatæ ad rē qm ad extra froat tȝ het eē id qd imitandū artifex proponit, et ita het rōnē Causæ exemplaris, seu Ideæ. = Circa hoc poteritis apud St. A. videre aliquas difficultates, quas ommitti, qa n multum interest.

§ 2us.

Statuitr ad qd genus Causæ reducatr Idea, seu exemplar.

Dico Ideam, sive exemplar posse reduci ad Causam efficientē, et finalē, et sic specialitr, et propriè ad froalē. Dels hæc ē omnis, et quoad 1a pts pb. qa Idea, et ars oncurrunt ad artificiatū, et idea se het vt froa practica. Sed vt operativa, et efficiens per artē, qa 2as practicū importat

efficientis: ergo potest reduci ad causam efficientem.

Ad 2um. 2° parte nego. quia forma exemplata respicit exemplar, ut suum perfectivum, et perficitur per ordinem ad ipsum: sed omnis perfectio habet rationem finis: ergo exemplar potest reduci ad genus causae finalis.

Quoad ultimum probatur ex dictis. quia forma intrinseca alicuius est, quam quidquam forma ab Idea participata ad cuius similitudinem fit, et in ordine ad quam regulatur eius veritas, et perfectio, ut in artefactis forma derivatur ab Idea artificis, et per hanc regulatur propria illius ratio, et in naturalibus formae participantur et derivantur ab Ideis divinis: ergo Idea habet rationem formae extrinsecae specificantis, et originantis formam participatam, quae informat subiectum intrinsece: sed specificativum importat causam formalem: ergo Idea proprie reducitur ad genus causae formalis.

Si inquiras, in quo consistat causalitas huius formae extrinsecae? Respondeo quod Idea identificat suam causalitatem cum actione efficientis, quia in tali actione datur processus efficientis, quatenus per illum res extrahitur de non esse ad esse opere artis, et datur imitatio passiva, et specificabilis a forma exemplari, per quod regulatur, et sub hac ratione dicitur causalitas formalis extrinseca. et haec pro hac quaestione, necnon et pro disputatione.

Disputa 4a

De Causa efficienti.

Una ex causis in quas fuit facta divisio causae in omni est efficiens, pro qua praesentem statuimus disputationem,

in qua qdqd de illa controverti ab AA, et brebiter insinuabimus.

Quæstio 1.a

Qd, et quotuplex sit efficiens Causa, et quæ illius causalitas?

Tria investigamus in pienti, ut ex titulo quæstionis pt, omnia, a, illa brebiter per duos §§ resolvemus quorum 1.us sit.

§ 1.us

Statuitur deffinitio Caæ efficientis.

Causa efficiens ita communiter deffinitur, e principium per se extrinsecum, unde 1.o profluit motus, quæ deffinitio traditur ab Arle in pienti Cap. 3 tex. 7.o = per ly principium convenit Caa efficiens cum Nat.a, necn cum privatione, et alijs Causis; per ly per se dicit a privatione, quæ et respectu mutationis ẽ principium per se, n tn respectu effectus, id huius respectu ẽ solum princ per accns; per ly extrinsecum dicit Caa efficiens a mat.a et fõa, quæ st principia intrinseca, nec n a nat.a, quæ etiã e intrinsecum princ; per ly unde 1.o profluit motus dicit a Causa finali, q a fini so agit in intentione, et Metaphorice, n, a, profluxu, et executione.

Contra hanc deffinitionem sic ob. Causa creans, n est unde primo profluit motus: id ẽ Causa efficiens: Ergo deffinitio n convenit omni Causæ efficienti, consequenter n ẽ bona. Mai. pb. q a Causante creante so profluit

creatio: atqui creatio non est motus: ergo Causa creans non est ex quo primo profluit motus.

Respondeo omissa Maiori, et Minori dicendo: Distinguo consequens: ergo deffinitio non convenit omni Causae efficienti, creatae nego consequens; increatae, concedo consequens; in praesenti enim agitur de Causis physicis, et creatis, et ita non deffinitur Causa efficiens creata. = Vel aliter respondeo quod licet Creatio non habeat rationem motus physici, habet tamen rationem motus Metaphysici; quare, Causa efficiens deffinitur, per esse id a quo primo profluit motus, hic motus summitur prout comprehendit tam Mutationes physicas, quam metaphysicas, et ita deffinitio convenit omni Causae efficienti.

§ 24.

Dividitur Causa efficiens, et explicatur quid sit illius Causalitas.

Prima divisio Causae efficientis est in universalem, et particularem; 2.a in univocam, et equivocam; 3.a, in subordinatam, et non subordinatam; Subordinata vero dividitur in Causam efficientem essentialiter subordinatam, et in Causam accidentaliter subordinatam; dividitur 4.o Causa efficiens in totalem, et partialem; 5.o, in liberam, et naturalem; 6.o denique in efficientem principalem, et non principalem, qualis est instrumentalis Causa. De omnibus aliquid inferius dicenda, dicetur, et specialiter de instrumentali causa, praeterquam quod omnes praedictae divisiones sint ex terminis per se notae, et ideo explicare non egent.

Circa Causalitatem dico Causae efficientis habere pro Causalitate suam actionem,

UVA.BHSC

quatq ex pte ipsius se tenet, vel in quanty actio ē,
ita omnibus Thomistis, et ex mente D. Thomae pr. ordinar.
qa in 5o. Metaph. lect. 2. docet, qd efficiens Causa est,
in quanty agit: id ē Causa per suā causalitā: Et hēt
agere, sive actioē pro causalitate.

Pr. 2o ratioe. Causali-
tas cuiuscq Causae ē influxus illius in effum, sive
illud medio quo influit: id influxus Causae efficientis,
aut illud medio quo influit ē ipsius actio in quanty
actio ē: Et hec ē ipsius Causalitas. Mai. ptat. Minr.
pb. Influxus Causae efficientis, sive illud mo quo influit, ē
id per qd ptuitr causa in actu 2o: id efficiens Caa
ptuitr in actu 2o per actioē fmalitr, seu quatq actio
ē: Ergo influxus Causae efficientis, sive id medio quo in-
fluit ē ipsius actio in quanty actio ē fmalitr.

Dices.

Causalitas Causae efficientis ē id medio quo respicit
effum: id hunc respicit mediā relatioe, n° v° mediā
actione; Ergo relatio &, et n° actio ē illius Causalitas.

Rx. disto
Maiorem; Causalitas Causae efficientis ē id medio quo
respicit effum fmalitr, nego Maiorem, quo respicit effy
causative, aut fundamentalitr, cdo Maiorem, et dis-
quo Minorem; id respicit effum mediā relatioe, fma-
litr, cdo Minorem, Causative, l, fundamentalitr, nego
Minorem, et conseqm; Causa, n, hoc ipso qd ē talis respicit
et tendit in effum in illy influendo, caeterum hec
tendentia Causativa, sive respicientia io ē funda-
menty, vt resultet relatio, mediā quā respiciat
Causa effum fmalitr, qa aut talis Causalitas, sive

Pr. Mr Garzia

UVA.BHSC

actioq tratq ad effum retro resultat.

Dices 2°. actio prout actio ē ē effus Causæ efficienti: Ɛo ñ potē ēē illius Causalitas. Dieqa liquet, qa Causalitas ñ ē effus, sq id medio quo producitr effus. ans vº pb. actio het ēē a Causa efficienti: Ɛoē effus Causæ efficientis.

Respo. nego ans, qa actio ñ effus ē causæ efficientis, sq effectio, sq ē illud medio quo efficit, dieqtr qs erit Causalitas, nec antis probatio urget, qa actio sō het ēē vt quo a Causa efficienti, effus vº debet here ēē vt quod. et hæc prohac quæstne.

Quæstio 2a.

Ȝ. Substa sī operativa medijs accidentibus, an immte operetr, l, posit operari?

Duo desiderantr in prenti quæstne. 1q ē, nq defacto Substa agat, l, operetr immte; 2q dato, qd defacto operetr medijs accidentibus, an posit saltim de pōā absa immte operari seu efficere? qd dubiq satis ē celebre, ideoqs illud aliqua cotenione ambus ē pertractandq.

§ 1q.

Notantr aliqua, et 1a asserans ñ sō de poli, verq defacto, ponitr, et probatr.

UVA.BHSC

Notandu[m] e[st] 1º operaoni[s] princ[ipiu]m e[ss]e duplex; aliud proximu[m], et imm[edia]tu[m], q[uo]d imm[ediate] attingit operaoem; aliud remotum, et radicale, q[uo]d mediante prox[im]o operaoem attingit, v[erbi] g[ratia], anima attingit illectionem mediante intellectu, hic v[er]o imm[ediat]e, ideoq[ue] intellectus dicitur imm[edia]tu[m], seu prox[imu]m princ[ipiu]m illectionis, anima v[er]o, quia mediante intellectu illectione attingit, dicitur illius princ[ipiu]m mediatu[m], seu remotu[m]; q[ui]a, a, e[st] radix intellectu dicitur radix illectionis, seu radicale princ[ipiu]m. In p[raes]enti ergo quærimus, an subst[anti]a n[on] so[lu]m s[it] radix operaoni[s], aut remotu[m] princ[ipiu]m, veru[m] et[iam] proximu[m]: et dato q[uo]d de facto n[on] s[it], an possit e[ss]e saltem per abs[olutam] Dei pot[entiam]. 2º e[st] notandum nemini e[ss]e dubiu[m], q[uo]d subst[anti]a vere operetur, et q[uo]d s[it] radix substantialis operaoni[s], q[ui]n potius se[m]per conuenit fro[rmæ] substantialis e[ss]e constitutiua[m] causæ efficientis in actu 1º; ita Thom[ista]s specialiter, et nunc a nobis supponitur. Scio t[ame]n, e[ss]e c[ontra] hæc aliquas objectiones, quas apud AA relinquo videndas. His p[rae]notatis.

1ª assertio n[on] so[lu]m de possi[bi]li, veru[m] de facto substantia imm[ediat]e operari e[st] Scoti in 1º dis. 37 q. Uni. quem omnis eius schola sequitur, et extra illa[m] p[lur]es. P[ro]b[atu]r 1ª, sic 1ª 1º. fro[rm]a substantialis e[st] primum imm[edia]tu[m] essendi respectu totius co[m]positi: e[rgo] et imm[edia]tu[m] princ[ipiu]m operandi; conseq[uenti]a v[idetu]r certa, q[ui]a operari requiritur ad e[ss]e: e[rgo] q[uo]d e[st] imm[edia]tu[m] princ[ipiu]m essendi, erit imm[edia]tu[m] primum operandi. = D[icitu]r, ideo mat[eri]a 1ª se sola e[st] princ[ipiu]m imm[edia]tu[m] recipiendi, q[ui]a se sola e[st] 1ª pot[entia]: ide[m] fro[rm]a substantialis h[ab]et et[iam] ratio[ne]m 1i actus: e[rgo] se sola

erit prius agendi, sive operandi, q^a. st recipere provenit a potentialite, ita agere ex actualite provenit; si g. Mat^a. a q^a. pot^a. ē recipit imm^te. forā Substaalis, q^a. ejus actus ē, aget etz imm^te.

2° Cr.

Acc^a. ss imperfectiora simplitr ipsa Subst^a: g. non poss subst^g. producere, sz so ad illg disponent. Iseq^a. quo ad 2^m p^s requitr, sic d^s. cy negari n̄ posit acc^a. ad Subst^g. productiōg sducere, si illg n̄ attingunt, salt^g ad illg disponent. Quo ad 1^m v^o p^s p. productivum alicuig rei debet ēē, l. perfectius, l. eque perfectum cy producto: g. hoc ipso qd acc^a. sint imperfectiora simplitr Subst^a ipsa, n̄ poss illg producere. ans p^r. q^a. productivy debet stinere, l. formalitr, l. eminentr productg, et si formalitr stineat debet ēē eiusd^e. speciē, et raoñ, si v^o eminentr, perfectius: g. productivy l. debet ēē perfectius, l. eque perfectum cy producto.

Deniq. p. hec ss^a. Si Subst^a ad operandy, indigeret accidenti operaretr per acc^s, et n̄ per se: hoc n̄ ē admittendy: g. substa operatr imm^te, et n̄ m^o accidenti. Mai. p. q^a si Subst^a ad operandy, indigeret accidenti, operaretr ex acc^e, qd ē opposity ad operari per se, Iseq^tr g^s operaretr per acc: g. si Subst^a ad operandy, indigeret acc^e, operaretr per acc^s, et n̄ per se. Alia arg^ta. pro hac ss^a. multo omittimg, q^a. ty q^a. ex dicendis solvi poss, ty q^a ss parvi momenti. Illa videte apud AA.

§ 2us.

Vera Sa ponitr, et probatur.

Dico nr ro de facto substa n ee operativa immte, verum etm hoc repugnare illi. Hec scla e expsa Sa D. Thoe pluribg in locis pserte 1. p. q. 54. ar. 3 et q. 59 ar. 2. quae omnes eius discipuli, quos longum esset recensere, sequuntr, et ptes alij etm extra thomisticg schlg.

Pbatr 1a pte pa 1o scla rratione.

Semel admisso substa de facto ee immte operativa, destruitr una ex specebg qualitis, nempe naalis pota: sd hoc anemre debet admitti, ag deriy admiserint omnes in logca cap. de qualite: Eo dicendy e substa n immte, sd mediante accidenti operari. Mai. pb. qa species illa qualitis videlt naalis pota, in nullo alio consistit, nisi in eo slt, qde immte proxy, seu prxy quo operatr: Eo semel admisso substa de facto immte operari, destruitr una ex specebg qualitis nempe naalis pota.

2o pr. ab experta.

Sicdg videmg in abia substa efficientis produci ptes effus: Eo qa ab illa relinquitr aliqua virtus, seu dispositio accidentalis aqua immte producuntr. Dseq a e legma anr, a, pb. 1o qa Sol producit aurum in terre visceribg, aui e absens, et plurimg ab illo distans; 2o, qa semen decisy ab animali etm illo mortuo, l, abiente producit effum; 3o Ferrum candens, et n ignitg suo calore oburit, stugam etm extincto igne: Eo in abia substa efficientr, videntr

ptes effus produci: Ep qᵃ tales effus attingit medio aliquo acc, et n immᵗᵉ.

Probationes itq sufficiant pro hac 1ᵃ sclis pᵗᵉ, qᵃ cy 2ᵃ asserat illud repugnare, semel hac probata sccluditr in favore 2ᵉ.

Quaes 2ᵃ autq pᵗ p. sdo Rac B. Ihs ubi supᵃ. Operao e actus 2ᵘˢ operantis, st exitᵃ e actus 2ᵘˢ essi: id operao, et exitᵃ distinguuntr intr se realitr: Ep repugnat priy operandi, et priy existendi n ce intr se dista realitr: id hoc ipso repugnat priy operandi ce subitq: Ep subitᵃ n pote ee immᵗʸ operaois priy. Mai. stat. et insuper p. qᵃ operao separatr ab operants, st actus 2ᵘˢ ab 1ᵘˢ: Ep e actus 2ᵘˢ operantis, st exitᵃ actus 2ᵘˢ essi. Minr. a, p. qᵃ In Creati operao n pote n distinc ab ce, eo qd debet procedere a subitᵃ existenti; deinde in Creati stringit operaoes variari invariata exitᵃ: Ep operao, et exitᵃ distinguuntr intr se realitr. Dicqᵃ etq p. qᵃ potᵃ distinguitr penes ordine ad suy acty propriy, et specificativy, qᵃ actus e qui distinguit: Ep cy proprius, et per se actus operantis operao, et actus essis exitᵃ, repugnat priy operandi n ce distum a prio essendi: id hoc e subitᵃ: Ep repugnat subitq ce immᵗʸ priy operandi.

Dices. Si Ratio aliqd probat, probat etq acc n posse ce priy operandi: Ep e nulla. Ani p. qᵃ acc etq het ce st et ipsa subitᵃ: id hoc ipso poterit dici eadq Rave, qd primario ordinatr ad exitq, et qd indigeat sup-

peradvis prio ad operandy: Ergo si Raō aliqd probat, probat etiā acc̄ n̄ posse eē operandi pri'y.

Rẽ. neg'do ani, et ad illius probaōz nego maōz, q'a acc̄ n̄ het eē sīt ipsa substaa, q'a n̄ het eē per se, sed in alio, et ita n̄ ē priy per se essendi, nec immty; priy, a, per se essendi ē subst'a tm̄, ideoq dicitr ens per se eā.

2º pb. Ddo quod eqde pts ex prio notissimo in phia, niquod mirj operativa in quanty talia ab operatiōe specificari, hoc Ergo supposito, sic ingug ārā sdo. Si subst'a esset imm'ty priy operaōis, specificaretr ab operaōe: sed hoc implicat: Ergo et qd subst'a sit imm'te operativa. Mai. cstat ex illo prīo, q'a operativa per se ordinantr, et detrantr per ordiny ad divrsas operaōes ad quas per se intendunt: Ergo si subst'a esset imm'ty priy operaōi, specificaretr ab illa. Minr. pb. 1º. q'a subst'a ē abs'e in se, et ad se: Ergo specificaō illius n̄ potē eē ad extra; ty etiā q'a implicat perfectius ab imperfectiori specificari: Ergo implicat subst'ā ab accidenti specificari, cū hoc ī simplitr imperfectius illa.

Dices. Eugvis subst'a n̄ sit imm'ty priy operaōi, ē tm̄ remoty, et radicale: sed hoc ipso n̄ potē n̄ specificari ab operaōe: Ergo si inconveniēns ē subst'ā specificari ab operaōe, n̄ vitatr removendo ab illa raōz priy proximi. = 2º q'a subst'a ē receptiva imm'te accidenty: Ergo n̄ potē

UVA.BHSC

ab illis n specificari, q^a Subiectum recipiens ab illo qd recipit specificatur. Ergo hoc inconveniens, si aliqd e, n vitatur ex eo qd substa n sit imm^te operativa.

Ad 2^{am} ma-iori neg^{do} Minorem, q^a specificativus n specificat princ. radicale, seu virtuale, q^a sic specificat formaliter, ita princ. specificatus debet ee formaliter princ., tum etiã q^a princ. remotus, et radicale stat bene, qd i indifferens ad potentias operationes, quare ab illis n specificatur nec determinatur, id supponit aliud, a quo determinetur sic ee, quare sic remote ordinetur ad potentias operationes n specificatur ab illis. Qd exemplifico in anima, quae e princ. remotus dilectionis, volitionis, et aliarum operationum, a qua q^a indifferenter ad illas se habet, n specificatur, id princ. proximum medio quo illas attingit specificatur ab illis, sic intellectus vg^a a dilectione, hoc, a, proximum princ. supponit princ. radicale specificatum, et constitutum in suo ee.

Ad 2^{am} instantiam respondeo. Dato ante neg^{do} Discursum, et ad probationem illius dicatur, qd Subiectum recipiens, tum specificatur ab illo qd recipit, q^{do} illud praebet subiecto ee simpliciter, seu ei tribuat tamen ee simpliciter, qd; acc^a tamen Subiecta tamen perficiunt, seu dant ee simpliciter qd, simpliciter vero potius acc^a habent ee a subiecto, cum acc. i ens entis, hoc e subiecti, a qua in suo ee dependent substentative. =
Plures alias instantias quas referre n vacat, adducunt 2^a praefatas rationes AA contrariis Ass, apud illos videte.

Arg^ta pro opp^ta sol^a solvuntur.

Ad 1um arg^{tum} pro sn^a [c]traria resp. ... anti neg ... ad illius probaonem dist^{do} ani, operari sequitur esse, id e ad heri esse simpliciter, subdistinguo ani, tanquam ad princ^{um} 1um, et radicale operationis, [concedo] ani, tanquam ad imm^{tum} illius princ^{um} nego ani, et [conseq.]; bene verum e forma substantialem esse princ^{um} imm^{tum} essendi totius compositi, non vero e proximum princ^{um} operandi, sed tantum 1um, et radicale, quia dum dicitur quod operari sequitur ad esse debet intelligi, non ita quod illud quod e princ^{um} proximum essendi sit etiam proximum operandi, sed quod illud quod e heri esse simpliciter e princ^{um} 1um et radicale operationis, non vero imm^{tum} propter traditas rationes.

Ad [c]firmaonem eiusdem arg^{ti}, resp. dist^{do} Maiorem, ideo Mat^a 1^a e imm^{te} receptiva, quia se sola e 1^a pot^a nego Maiorem, quia e 1^a pot^a substantialis, et per se 1° ordinata ad recipiendum actum substantialem, [concedo] Maiorem, et [contra] Minorem nego [conseq.], quia Mat^a 1^a cum sit pura pot^a substantialis ordinata per se 1° ad formam substantialem, non invenit, quod illum recipiat imm^{te}, quoniam forma quamvis sit 1us actus, et ex actualitate proveniat agere, non potest agere imm^{te}, sed tanquam 1um, et radicale princ^{um}; alias subst^a, ut diximus, ab aliquo accidenti specificaretur, quia operativum in quantum tale specificatur ab operatione.

Ad 2um resp. ... ani, dist^{de} [conseq.]: ... non potest subst^a producere, ut agens principale, et ut quod, [concedo] [conseq.], ut quo, sive ut instrum^{tum}.

UVA.BHSC

vel virtus priali agentis, nego dseq., et ad illius probaz dicatr, qd producens vt qd debet ee perfectius, l. eque perfecty cy produco, et illud stinere, l. eminenter, l. fromlitr; instrumty, a, n inveniit ee imperfectius.

Dices. Illud acc. qd ponimg pro immte prio operaoni, tqqm instrumty subsity, l. operatr propria virtute, l. virtute derivata ab ipsa substa; si 1m; ergo n poterit attingere subst, qa si e virtus acc. propria, e imperfectior substa; si vo derivetr in ipsy ab ipsa substa: ergo per quedq influxy, dseqtr q per actioe, qa influxus ille, seu derivao, actio aliqua debet ee: ergo a substa immte dimanat aliqua actio, seu operatio: ergo poterit etz quecyq operao a substa imte procedere.

Rr. huic obiectioni, illud instrumty n ee instrumty moty, nec rigorose instrumty, id instrumty iunctj ipsi agenti tqqm virtus ipsius dseq. froam substaaly vt radice, aqua het totg raoe agendi, ve in froa resp. ad aias, qd vtrq pote admitti, et qd operetr virtute propria in quanty illud acc. e propria virtus operativa agentis, et qd operetr virtute derivata a substa in quanty talis virtus dsequitr ad substy ipsiy, ideoq negabitr dseqa, et ad probaoe pro 1a pte antis dicimg, qd qmvis illud acc, qd e virtus, et mediy quo agens attingit substy i imperfectius substa pote vt mediy quo illy attingere, qa priale agens tm debet ee saltz eque perfecty, n, a, agens vt quo. = Ad 2y antis probaoe pt ex dictis, qa ay acc. i virtus ipsa derivata a substa eo qd ad illy

UVA.BHSC

consequitur, ipsa consequutione, seu decisione ipsius a substantia, dicitur sufficienter derivata, et mota, quin indigeat peculiari influxu, sive actione seorsim proveniente a substantia.

Ad ultimum resp. dist. Maiorem si substantia ad operandum, indigeret accidenti esset operativa per accidens, id est contingenter, nego Maiorem; per accidens hoc est, medio accidente, concedo Maiorem, et nego Minorem, et consequentiam; ad probationem Maioris dicatur, quod substantia ex suppositione quod ad operandum indigeat accidente, operatur ex accidente, non quatenus illud ex accidente dicit idem quod contingenter, sed quatenus dicit, accidens esse medium ad operandum, quod non est inconveniens, quia ex eo quod substantia medio aliquo accidente operetur tanquam proximo operationis principio, non sequitur quod non operetur per se, aut operetur contingenter, sed operabitur per se medio accidente.

§ 4us. et ultimus.

Aliqua pro Coronide Colliguntur.

Colliges 1o ex dictis substantiam nec partialiter posse esse proximum principium operationis, quia ex eo quod esset immediate operativa tamen partialiter, sequitur ipsam posse esse operativum totaliter, quia ex rationibus positis utrumque concluditur, et si illud non concluditur, nec 2um ut consideranti patebit.

Colliges 2o. potentias, seu proprietates non esse effective ab essentia, seu substantia, sed per sequelam tamen, vel simplicem emanationem et si dubites a quonam sint effective. Resp. esse effective a generante ipsam essentiam, seu substantiam, ad quam consequuntur, juxta illud proloquium qui dat formam, dat consequentia ad formam,

cujus forma est effective a generante, denique et passiones, seu potius ab tali forma, sive subiectum ~~erunt~~ consequentes, erunt a generante effective.

Dices. Passiones profluunt ab essentia physice: sed per veram actionem. Denique antecedens patet, quia quod per veram actionem non profluit, non physice, sed logice tantum profluit, ut passio ab actione: sed passiones profluunt physice ab essentia: sed per veram actionem, denique quod essentia erit Causa effectiva illarum.

Respondeo. dato antecedente, distinguo consequens: profluunt per veram actionem ipsius essentiae, nego consequens, efficientis essentiam, sub distinctione consequens immediate, nego consequens mediate, concedo consequens; essentia enim, immediate terminat actionem agentis, et est medium, ut ab illa profluant, ut a medio physico quo mediante terminant veram actionem agentis; pariter, a, de actione, et passione non currit, quia actio, et passio non distinguuntur realiter, ideoque unius ab alio non potest dari consequentia physica, nec passio ab actione per physicam actionem potest provenire; essentia vero et passiones, seu potius realiter distinguuntur, ideoque essentia ad quam consequuntur passiones potest esse medium, ut a generante per veram actionem producantur.

Dices 2º. Si passiones essent a generante eius effective, et non ab ipsa essentia, sequeretur, quod deficiente generante, non possent resultare in essentia passiones: hoc est falsum, et contra experientiam: sed si ab ipsa essentia effective. Sequela videtur certa, quia Causa productiva deficiente nequit effectus produci. Minor, a, patet quia aqua calida deperdit suam naturalem frigiditatem, et calore ammisso illam

recuperat: ita ut frigiditas non est effective a generante, quia ista non est: ergo falsum est, quod deficiente generante nequeant passiones resultare ab essentia.

Respondeo negando sequelam, et ad illius probationem dicatur, quod deficiente Causa productiva non solum formaliter, verum et virtualiter, non poterit produci effectus, in casu, a, posito ut generans aquam deficiat formaliter, est tamen virtualiter, quatenus in aqua relinquit virtutem ad recuperandum suam proprietatem naturalem, ut dicetur infra de gravibus, et levibus, vel ut resultet proprietas ab essentia, deficiente generante, non ideo est dicendum illam esse effective ab essentia, ista tamen consequutive, seu, dimanative.

Colliges denique proprietates, et potentias distingui realiter a substantia, et ratio est, quia actus, et potentia debent esse in eodem genere, cum ergo actus seu operationes proprietatum, et potentiarum sint in genere accidentis debent etiam esse in eodem genere proprietates, et potentiae: ista illud quod est in genere accidentis distinguitur realiter ab illo quod est in genere substantiae: ergo proprietates, et potentiae a substantia realiter distinguuntur. Ex hoc etiam potestis deducere rationem pro nostra conclusione, ut scilicet substantia non sit immediata potentia operationis attingens. et haec de hac quaestione.

Quaestio 3.ª

An a duplici Causa efficienti totali, et non subordinata possit produci idem effectus numero?

difficultas hæc de omnibus Causis in disp.^e de Causa in comuni controverti solet, vers de Mat.^li, et Form.^li eq lib. 1.º egimus investigantes an duplex for.^a posit informare eandem num.^o mat.^m, et duplex mat.^a recipere unam, et eandem for.^m. 2.^a tn de efficienti commodius duximus in præsenti illa discutere, et de finali reg.^ti disp.^e, ideo pro efficienti s.

§ 1.us

Notantur aliqua, et sss referuntur cum suis fundamentis.

Notandum est 1.º non esse dubium, quod a duplici Causa partiali efficienti posit idem num.^o effectus produci, sicut dum duo portant eundem lapidem, sed difficultas est de duplici Causa totali, et cum totis suis viribus operante, et non de duplici causa totali ut cumque, sed eiusdem ordinis, neque si sint subordinatæ, aut diversi ordinis non est dubium posse ab illis idem num.^o effectum produci, sicut modo producitur a Causa 1.^a, et 2.^a.

2.º est notandum a duplici, vel multiplici Causa diversi generis dubium non esse posse eundem effectum produci, neque enim omne ens naturale producitur a pluribus causis totalibus in suo genere nimirum ab efficienti, et finali, materiali, et formali.

3.º est notandum posse esse dubium de duplici Causa efficienti totali eiusdem ordinis simul influenti in eundem num.^o effectum, et etiam divisive; in præsenti, a, utrumque est resolvendum, an sit a duplici Causa efficienti totali, et non subordinata vel, eiusdem ordinis simul posit idem num.^o effectus produci,

UVA.BHSC

et an queat produci a duplici causa totali, et
non subordinata secundum.

Denique est notandum questionem
procedere naturaliter, et supernaturaliter, et quidem utramque
eam a nobis resolvetur. His ergo praenotatis

1a Sententia est No-
minalium asserentium posse naturaliter eundem numero
effectum produci a duplici causa efficiente totali, et
non subordinata, quorum 1um fundamentum est illud de duo-
bus luminosis eidem spacio applicatis.

Ex quo probatur 1o
haec sententia. Si duplex luminosum ut 4or applicetur ei-
dem medio, tum in medietate illius spacij producet lu-
men ut duo verbi gratia, quia cum utrumque potens sit illum effectum
[illegible] praestare, melius utrumque simul praestabit, nunc inquiro,
vel in medietate illius spacij datur duplex lumen
ut duo, quod esse non potest, quia alias duo accidentia solo numero
distincta essent in eodem subjecto: ergo tantum erit unum lumen ut
duo, cum ergo non sit maior ratio cur ab uno, et non ab altero
producatur, cum utrumque sit aequalis virtutis, dicendum
est utrumque illum effectum producere: ergo naturaliter idem effectus
numero produci potest a duplici causa efficienti tota-
li eiusdem ordinis

2o probatur. Idem actus potest habere dupli-
cem finem totalem: ergo et unus effectus duplex agens totale.
Antecedens constat, quia potest quis sanitatis gratia deambulare,
et gratia simul visitandi amicum, ita ut propter
quemlibet praedictorum finium deambulet. Consequentia probatur a pa-
ritate, nam si finis movens totaliter aliud movens
totaliter non excludit, cur ergo unum agens totale aliud

impediet: Ergo si idem actus potest habere duplicem sine totalem, unus effectus poterit etiam habere duplex totale agens.=

2.a S.a docet hoc non ~~posse~~ esse posse naturaliter, bene tamen supernaturaliter. Ita Suar. 1. tom. Metaphs. Disp. 26 Sect. 4. quem plures ex Societate sequuntur.

Probatur a, 1.o haec S.a, si Deus duplex luminosum penetraret, cuiuslibet virtus non minueretur, quia ex illa penetratione fit tantum, ut utrique unus locus correspondeat: Ergo quocumque virtus unius attingat, alterius etiam virtus pertinget: Ergo produceretur idem lumen ab utroque in eadem parte spacii.

Probatur 2.o Ang. Doct. Theol. 3. p. q. 67 ar. 6 plures Sacerdotes proferentes verba baptismi possunt eundem hominem baptizare, et unum baptisma conficere. Similiter etiam omnes illi qui Presbyteratus ordinem accipiunt simul cum Episcopo eandem consecrant hostiam, et idem numero efficiunt Sacramentum: sed quilibet Sacerdos est causa sufficiens efficiens et totalis utriusque effectus: Ergo per divinam potentiam potest fieri, quod duplex, seu multiplex causa totalis efficiens eundem numero effectum producat.

3.o potest probari haec S.a, quia ut similiter docent Theologi, non implicat eandem numero naturam creatam posse terminari a duplici Subsistentia increata, et a qualibet illarum adequate: Ergo non implicat eundem numero effectum posse produci a duplici efficienti totali eiusdem ordinis. antecedens est similiter adaequ-

UVA.BHSC

Codex 20 pte

miry intr Theologos. Ergª p. qª si tij n implicat, cũ quolibet subsistª terminet adeq, et totaliter, vt duplex efficiens i totale n implicabit illud producere eydẽ numº effum.

§ 2us.

Vera Stª ponitr, et p.

Dico 1º. Naaliter n pote duplicẽ causã efficientẽ totalẽ eiusdẽ ordinis eydẽ numº effum producere n so simul verũ nec divisim. Hec scla faci le suadetr ex illo comuni proloquio, qd Natª abhorret superflua, st et diminuta: sẽ sufficit ad eydẽ numº effum vny efficiens totale: Ergo superfluit aliy, ergtr qẽ naaliter fieri nequibit, qd duplex efficiens totale producat eydẽ numº effum simul. Qd, a, nec divisim ostabit ex dicendis.

Dico 2º nec supernaaliter fieri pote qd duplex efficiens totale eiusdẽ ordinis producat eydẽ numº effum. Hec sclo colligitr ex D. Thª 1. p. q. 52. ar. 3 quẽ fere omnes Thomistẽ sequuntr, illy tuentr Complutenses in hoc lib. dis 15 de collatione causary intr se q. 3. §. 2. S. Thª q. 10 de causa in comuni ar. 9. vbi ptes alios citant.

Pr hec sclo

1º. Si duẽ causẽ totales eiusdẽ ordinis efficientr eydẽ numº effum producerent, l, agerent in totã suẽ virtutẽ 1, nt. si hoc vlty: Ergo neutra eset causa totalis illius effũ, et hoc mº de illis quẽstº n e, qª tm partialiter se herent ad effum. Si 1y

Pr Mr Garçia

UVA.BHSC

inquiro, l, producerent effum correspondentem toti virtuti vtriusq;, l, n.? si 1m: ergo quelibet erit Causa partialis, quia totalitas illa virtutis cui effus correspondet conflatur ex virtute vtriusq;, et quelibet seorsim n potest habere tantam virtutem, quantam correspondet effus ex suppositione qd correspondeat toti virtuti vtriusq;. Si vero dicatur 2m, implicat, quia implicat produci ab agente cum virtute vt 4or vel quia effum aliquem virtuti vt 4or n correspondentem: ergo quomodocumq; implicat a duplici Causa efficienti totali eiusdem ordinis eundem numero effum produci.

2o. p. ratione ex D. Thoma desumpta. Implicat aliquem effum per se pendere a duplici causa totali, et n pendere per se: sed si duplex Causa totalis efficiens produceret eundem numero effum, hic per se penderet ab vtraq;, et n penderet per se: ergo implicat duplicem Causam totalem producere eundem numero effum. Maior constat. Minor, a, p. quia Imprimis, si duplex Causa efficiens totalis produceret eundem numero effum, hic penderet per se ab illis, eo qd quelibet esset Causa totalis illius illum producens, et effus per se pendet a Causa a qua habet totum esse; deinde a nulla illarum per se penderet: ergo penderet per se, et n penderet ab illa duplici Causa. Antecedens p. quia effus, qui sine aliqua Causa potest produci n pendet per se ab illa: sed sine qualibet illarum Causarum seorsim posset produci vt patet: ergo a nulla illarum per se penderet.

UVA.BHSC

Dico 3º et ultimo posse eundem effectum divisim produci a duplici Causa totali altera creata, increata altera, ceterum a duplici causa creata, etiam divisive repugnare. In hac 1ª quoad 1am illius partem debent convenire Omnes Catholici cum de fide sanctum Deum reproducturum esse in die Judicii ~~eos~~ eosdem numero homines, quos Causa 2ª produxit.

Probatur etiam Ratione. Ideo Causa increata non posset producere eundem numero effectum, quem causa 2ª produxit, quia non contineret actionem Causae 2ae: sed Causa increata non potest illam non continere cum sit infinite perfecta: ergo potest Causa increata producere eundem effectum, non solo simul cum Causa 2ª, sed etiam divisive.=

Quoad 2am partem Probatur. Idem numero effectus exigit eandem numero actionem: sed nulla Causa creata potest continere eandem numero actionem alterius Causae: ergo non potest idem numero effectum produci a duplici causa creata etiam divisive. Maior est certa. Minor a, constat, quia continere eandem numero actionem alterius Causae est proprii perfectionis infinitae, et illimitatae: sed Omnis Causa creata est finitae, et limitatae perfectionis: ergo non potest continere eandem numero actionem alterius Causae;

§ 3.us

Respondetur fundamentis pro oppositis sententiis.

Ad 1um resp. esse impossibile saltem naturaliter idem corpus simul eodem tempore eque distare a duobus aliis corporibus, quia hic pars illa sit in alias divisibiles simul aliquas erit proximius uni corpori, et simul alias alteri, v.g. si duplex luminarium ut 4or applicetur eidem medio, cum qualibet

UVA.BHSC

luminosum habeat virtutem ut duo producet in medietate illius medii lumen ut duo, non tamen ex hoc debet inferri duo accurate numero, sed dicta est tunc in eodem subiecto, quia medietas illius spacii est pars illius, et consequenter dissimilis, quare in partibus propinquioribus alteri luminoso erit lumen ut duo ab illo productum, et in partibus propinquioribus alteri erit similiter lumen ut duo ab illo productum; vide argumentum in forma patet, quod corruit negando illius 1um consequentiam secunda dicta.

Ad 2um constabit ex dicendis disputatione sequenti; pro nunc concesso negando antecedens; ad probationem illius disiunctionem antecedentis, quamvis 29 partes; ita ut propter quemlibet praedictorum finium deambulet, propter quemlibet adaequate nego antecedens; inadaequate concedo antecedens, et nego consequentiam; dicimus etenim quod si aliquis propter illos duos fines deambularet, tunc essent fines illius inadaequati, quia ex vi illius volitionis, qua utrumque appetit, non deambularet, si alter finis deesset, quod si non obstante, quod non esset alter illorum finium, adhuc sequeretur actus ille deambulationis, non esset ex vi prioris volitionis, sed alterius de novo, qua appetat deambulationem propter unum illorum finium. =

Ad 3um pro 2a parte consequentis: concesso antecedens, negando consequentiam; quia in casu quo illa duo luminosa penetrarentur, licet ex vi penetrationis, non minueretur illorum virtus, nec impediretur illorum illuminatio, tamen ex alio capite, ut pluries diximus, impedirentur adinvicem, quia cum non esset maior ratio unius, quam alterius, ex hypothesi, quod essent aequalis virtutis, unum alterum impediret, et econverso. Quod si Deus adhuc supposita penetratione, vellet illuminationem procedere, dicimus quod teneretur Deus, ut concurreret cum uno tantum ad illu-

UVA.BHSC

minaq, l, si concurret cum ambobus illuminarent tamen partialiter, et Deus tamen applicaret illa ad illuminandum partialiter propter rationes traditas.

Ad 2um resp. contra Maiori dist.do Min., sed quilibet Sacerdos est causa efficiens totalis sufficienter tamen instrumentaliter cum eadem virtute qua omnes simul efficiunt, cdo Min., tamen efficiens principale, et cum divina virtute, nego Min., et conseq.; ut, n, docet D. Th. 3. p. q. 82 ar. 2. ad 2um posse concurrere sacerdotes plures ad effectum praedictos simul, quia instrumentaliter concurrunt, et uniuntur in unica virtute agentis principalis, cui subordinantur.

Ad ult. resp. contra ant., nego dist.do conseq., et ad illius probationem dicatur, eandem naturam numero ideo posse a duplici subsistentia increata terminari, quia utraque terminat sub divina ratione, quia si in terminando veluti specificè distinguntur, eo quod terminant quatenus relativè oppositae; caeterum si a duplici causa totali eiusdem ordinis idem effectus produceretur, utraque illum produceret sub eadem ratione, quod est manifeste implicatorium. et haec pro hac quaestione.

Quaestio 4.a
Quid sit Instrumentalis Causa, et in quo a principali differat.

Cum instrumentum sit illud medio quo causa efficiens principali operatur, postquam de hac disputavimus venit agendum de illo, de quo licet plura ab AA latissime ges-

UVA.BHSC

tractentr, brebitr in nos qdqd de illo scire oporet resolverm in pñenti dubio, pro quo sit

§ 1us

Notantr aliqua, et pria Sio pa ponitur, et probatr.

Notandum ē 1o qd cum sit idem constitutivum rei, et distinctivum illius, hoc ipso qd assignetr ordo constitutiva instrumentalis Causæ, constabit per qd a Causa priali distinguatr, quare ut titulus videatr duas difficultates continere, vno tn ictu resolvetr.

Notandum ē 2o. Instrumtm posse dupliciter sumi, largè slt, et strictè; instrumtm largè potē dici omne illud medio quo Causa priali operatr, qmvis i virtu illius et ordo agendi, et hoc mo potest pois dici instrumta Subiectum, idem si impropriè tn instrumta. Instrumtm vo stricte ē illud qd ad operandum recipit aliquam virtutem a Causa priali, de quo infra in discursu dubij.

Notandum ē 3o instrumtm stricte ēē triplex naale slt, supernaale, et artificiale; naale ē, qd subordinatr naali causæ ad operandum naaliter, vt pes respectu homini se moventi ad ambulandum; artificiale ē, qd assumitr ad artificiales operones, vt serra, l, dolabra ad faciendum cathedram; Supernaale denique ē illud qd assummitr a Causa supernaali ad operandum supernaaliter, qualia si omnia sacramta, quæ assumuntr a Deo in ordine ad salutem supernaalem hominum.

UVA.BHSC

Notandum est 4º tria proprie dicta instrumenta causare physice, ultra quae est aliud morale, et est illud quod assumitur ad operandum moraliter, ut quando quis utitur oratione ad suadendum, et movendum animos, tunc oratio dicitur instrumentum morale, cuius moralitas consistit in persuasione, et motione.

Notandum est 5º instrumentum tam naturale, quam artificiale dividi in coniunctum causae principali, et in separatum ab illa; coniunctum dicitur, quod coniungitur principali causae ad operandum sive naturaliter, ut manus ad scribendum, sive accidentaliter, ut calamus coniungitur manui ad eiusdem effectum; separatum dicitur illud, quod vel non est coniunctum cum principali agente, vel si in principio coniungitur, postea operatur separatum, ut semen animalium, quod separatum ab agente principali operatur generationem, licet in principio sit coniunctum; ubi est advertendum, quod instrumenta ex accidente coniuncta principali agenti simpliciter sunt separata, et non secundum quid coniuncta.

Notandum est denique, quod in praesenti solum est dubium de instrumento stricte, et non de omni, sed de physico, de quo inquirimus quid sit, sive per quid constituatur? et exinde constabit illius differentia a causa principali. Circa quod.

Prima sententia est P. Suarez 1. tom. metaphysicae disp. 17 sect. 2. docentis: instrumentum constitui per hoc solum, quod non producat effectum nobiliorem se, et quod non habeat virtutem proportionatam ad illum, sed indigeat elevatione superioris virtutis; insuper addit non esse de ratione instrumenti agere ut motum a causa principali; illum sequuntur

UVA.BHSC

tr ptes RR. et qa sa hec quiaq 1a ps ambobus est secunda, et quiaq 2a, ut quod non habeat proporcionatus virtutis ad illus, in quantus supponit quod de se nullus virtutis habeat ad effectum, si vera, ut est sequenti probabimus, ideo quiaq 3a pts indiget probatione.

Pr igr 1o quiaq 3a pts ut non esse de ratione instrumenti agere ut motus a principali causa; agere ut motus ab alia Causa convenit aliquibus, que non habent rationes instrumentalis Cause, sed principalis: Ergo non est de ratione instrumenti agere ut motus a principali Causa. Sequela est liquida, quia cum illud debeat esse ratio constitutiva instrumenti, per quod a Causa principali distinguitur, si hoc quod est esse motus a Causa principali, reperitur etiam in principali Causa, non potest esse id per quod ab illa distinguatur instrumentus. ant. pr. 1o quia Piper habet rationes cause principalis ad producendum calorem in sthomaco, et tamen non producet, nisi prius sit motus ab ipso sthomaco per suum calorem; 2o Causa 2a est Causa principalis, et tamen non attingit effectum, nisi ut mota a 1a Causa: Ergo agere ut motus ab alia Causa convenit aliquibus, que non habent rationes instrumenti, sed Cause principalis.

2o pr. quia vel instrumentus ut motus a Causa principali, sive cum virtute a Causa principali in ipsum derivata est sufficienter proporcionatus ad effectum, vel non; si hoc ultimus; adhuc cum tali virtute, et motione non poterit attingere effectum, quia quod est improporcionatus respectu effectus, illus attingere nequit, et sic, ut illus attingat, indigebit ulteriori elevatione usque dum sit proporcionatus; quod si perveniat ad esse proporcionatus, quod est 1a pars dilematis, iam non erit instrumentus, sed Causa principalis, quia quod est proporcionatus effectui, et equale cum illo in virtute est causa principalis illius etiam si talis virtu-

UVA.BHSC

tutis heat ab alio, et itlectus cum lumine gloriæ, quamvis ut
est proporcionatum cum visione beatifica heat virtutis ab
alio, scilicet lumen gloriæ a Deo, est tamen Causa principalis vi-
sionis beatificæ: Ergo dicendum est, non esse de ratione instru-
menti agere, ut ab alio motum.

3º Probatur. Si Deus, ut potest,
faceret hominem, ut eliceret actum contritionis per auxilium extrin-
secum, tum homo, ut motus ab auxilio extrinseco, quod esset tota
ratio agendi eliceret actum contritionis: Et hoc non obstante ho-
mo esset Causa principalis actus contritionis: Ergo non potest esse de
ratione Causæ instrumentalis tamquam ratio constitutiva, et
distinctiva illius a Causa principali, quod agat ut mota.
Consequentia est certa, quia constitutivum unius rei, et distintivum
ipsius ab alia in alia reperiri non potest.

Denique probatur.
Datur aliquod instrumentum agens, et non ut motum a Causa
principali: Ergo ratio constitutiva ipsius non potest esse, quod agat,
ut motum ab alio. Consequentia patet. Antecedens probatur. Semen est ins-
trumentum generantis, et tamen cum prolem attingit, sæpe
non est generans, vel ab illo moveri non poterit: Ergo datur
aliquod instrumentum agens, et non ut a Causa principali
motum. Plura alia argumenta pro hac parte potestis videre
apud Arriagam; quomodo, a 3ª pars huius §§, pro
qua tot Author iste gerit argumenta, sibi cohæreat cum
2ª parte ipsius aliorum iudicio relinquo, quia mihi non
vacat illud discutere. =

2ª §§ª docet instrumentum
in ratione talis constitui per hoc, quod nulla proporti-
tas effectus illi correspondeat. Pro hac citatur Vazquez
1. p. dis. 176 cap. 3 quem aliqui sequuntur, cæte=

UVA.BHSC

ry pterqm qd nullq vidi fundam^ty e omnino falsa, q^a destruit instrum^ti potitq, q imposile i dari instrum^ty, cui effus saltq in aliquo gradu Corporis vel Substq slt ni correspondeat.

§ 2us.

Vera Mr^a Concls, et p.

Dico Causq instrumentalq nario debere respicere effum sa perfectiorq; ni tn hoc sufficere ad rationq ipsius; id ultra hoc requiri tqqm propriq, et froale ostitutivq, et distintivq ipsius a Causa priali, qd operetr ut mota a priali agente, ita ut sq mota dicat utq virtutq, et raoq operandi, ni vero ni dicat scausq cooperantq, l, sdioq requisitq. Hec ssla quoad omnes suas ptes e omnis intr Thom^tes illq tenent Mag. N. Th^a. lib. 8. physic. quest. 26 de instrumentis ar. 1. ubi pro ea ptes citat, et pluribq in locis D. Th., pro 1^a. slt p^te illius 3. p^te. q. 62 ar. 1. pro alijs etq ibidq eodq articulo, et ar. 4. et 2°. Gentes Cap. 21. et pluribus alijs in locis.

Quoad 1^a, ap^s p. sclo. q^a si instrum^ty ni attingit effum perfectiorq se, l, ultra suq virtutq, so attinget id, in qd potest sua virtus: jo erit Causa priali, et ni instrum^ty, sic^o operabitr per virtutq adequantq effum, et ita ni indigebit deservire, seu ministrare alteri ad illq producendq, qd e instrumentalitr procedere, v^e se heat insufficientq virtutq

Qd v^o hoc ni suffiat p. q^a dantr

UVA.BHSC

Causę priales, quas excedunt in perfectione effus ipsi: Ergo de rone instrumti, nō potē ēē piūre, qd respiciat effum nobilioręs se. Proseq. pt. ani vo Ergo a. q. illectus ē Causa priālis visiōnis beatificę, et hęc as i supernaalis excedit illectū in perfectiōe: idē siliter pt, in actu charitii respū voluntati, quę ē illius Causa efficiens: Ergo dantr Causę priales, quas in perfectiōne excedunt effus ipsarum.

Quaeq. 3a pts sit, qd propria rao stitutiva instrumti, et distintiva illius a Causa priali, s, qd operetr, vt motus a priali agente, ita vt lus motus dicat atq virtutę, et raoę operandi, ante qm probetr, oporet advertere, virtutę agendi, seu operandi ēē duplię proximā sit, et remotā, seu radicalę; hęc ē, quę ittipitr in Causa pcisive a suo prio immte operativo, qualis ē quę in anima respū illectiōnis ittipimus antr ad illectus; fr̄oalis v. virtus agendi ē ipsius prius proxs, quo perandi, st illectus respū animę, in ordine ad illectiōēs. hoc animadverso, dus dicimus raoę stitutivam instrumti ēē qd operetr, vt motum, ita vt lus motum dicat atq virtutę, seu raoę operandi debet ittipi, qd de se nullus heat virtutę nec proxima, nec remotā, sq illud debet ad operandum participare a priali Causa, in quo ab illa driet, q hęc de se debet here saltim virtutę agendi remotā, l, radicalę. Pdo igr sic illecta quaeq hanc 3am ptm.

Ergo. Ex D. Thoa 1a 2ę q. 23 ar 2 per

UVA.BHSC

hec verba: distinguitur instrumentum a Causa principali, quia in ipso non est agere, vel non agere, sed tota ratio agendi est motio Causae principalis, et semel illa posita non potest non agere: in quibus verbis manifeste docet noster Doctor, sicut instrumentum, ut motum a Causa principali, seu ab illa recipiens totam rationem agendi constitui in ratione instrumenti, ut a Causa principali distincti. Doctrinam hanc quam praedictus Doctor illustris pater latissime expendit o Magister S. Thomae ubi supra citatus; nobis vero praeter authoritatem D. Thomae, ad illius probationem deserviant argumentorum solutiones, quae contra illam sunt adducta.

§ 3 et ultimus.

Solvuntur argumenta prioris sententiae, et aliqua colliguntur.

Ad primum respondeo distinguendo antecedens, agere ut motum convenit aliquibus quae habent rationem Causae principalis, ly ut motum dicens concursum cooperantem, vel conditionem requisitam ad operandum, concedo antecedens; ly motum dicens totam rationem agendi modo ambobus explicato, nego antecedens, et consequentiam. Et ad primum antecedentis probationem, dicatur piper esse causam principalem caloris ab ipso in sthomaco producti sua virtute innata, sive congenita, indiget tamen, ut talem effectum producat motione caloris ipsius sthomaci, non quasi virtus piperis ad calefaciendum, quod erat necessarium, ut haberet rationem Causae instrumentalis, sed quia talis calor sthomaci est conditio requisita, ut piper sua propria virtute attingat effectum. = Ad 2am antecedentis probationem respondeo, quod motio causae primae, quam exigit Causa 2a ad operandum non tribuit vires, sed illas supponit in Causa 2a, et tamen detrahit eas, et cum illa concurrit

UVA.BHSC

eo modo quo quqit[e] seq[a] dicemq Causq 1q cq secun-
dis in ordine adq suas operaoes et effus scurrere
propter essalq suberdinaoeq causarq secundarum adq
primam.

Adq 2q resp. ex D. Th[a] de Veritate
q. 17 ar. 4 adq 6q, qd de raoe causq prialis tm
e qd heat virtutq proporcionatq sive eiusdq per-
fectionis cq effu, secus, a, de raoe illius, qd instrumen-
taliter illq attingit, quare semel recepta virtu-
te, seu motione causq prialis in instrumq, ut non
proporcionetr effui, poterit illq attingere, q[a]st motus
e productio termini, et illq attingit per modq viq,
et tn e imperfectior tro, pariformitr instrumq in
raoe virtutis activq attingentis effum causq prialis
pote ee imperfectius, et illq attingere, q[a] attingit eq
per modq viq, eo qd virtus per quq vltimate ostitu-
itr in raoe instrumti e vialis, et fluens, in effu vo
e permanentr, propter qd et e perfectior in raoe
virtutis.

Adq 3q resp. admisso homq posse cum
aux[o] extrio elicere actq otrioi, neg[de] qd auxq eo-
tricq eet tunc tota rao agendi, quatq hq tota di-
cit virtutq tq remotq, qm proximq, et ista Minori
neg[do] seqq; itaqs in illo casu homo eliciens ac-
tum otrioi medio illo aux[o], heret de se adq
talq actum virtutq saltim remotq, ideoqs esset
Causa prialis illius; adq raoeq a, instrumti re-
quiritr qd ita s motq ab alio, qd de se nec
proximq, nec remotq virtutq heat adq effum.

Adq vltq resp. neg[do] ansq,

UVA.BHSC

ad cuiq probare num Maiori, et Minori negabitur deq.a, q.a ut semen dicatur agere ut motus generante non est necesse, quod dum proles attingit generans, q.a motio agentis durat in instrumento, et est impressa in illo quousque praeviis dispositionibus attingat effectum, ut sagitta usque tandiu dicitur moveri a proiiciente, quandiu durat proiicientis impulsus.

Colliges in 1°, quod licet Virtus duret aliquantum in instrumento, non ideo non est fluens, q.a illa permanentia est tantum per accidens in casu posito, eo quod instrumentum non potest agere nisi praeviis dispositionibus, et non in instanti, posset tamen esse fluida.

Colliges 2°. Causam instrumentalem differre non solo a principali, verum etiam ab illius potentiis, quae istae sunt virtus proxima causae principalis, instrumentum vero non est virtus, sed recipiens virtutem ad operandum.

Colliges denique Causam instrumentalem non operari in proprium, sed in alienum usum, et ad intentum Causae principalis, quae utitur instrumento in ordine ad suos proprios effectus. Et haec pro hac quaestione de qua videte AA, qui latissime tractant tum de instrumento physico Naturali, quam de instrumento physico in genere.

Quaestio 5.a et Ult.a

Quomodo Deus concurrat cum Causis secundis necessariis?

UVA.BHSC

Antequm in dubiu vocaremus quomodo Deus ad causis 2is concurrat, erat inquirendum, an concurreret, verum quia semel manet deffensatum aliquomodo cum illis Deum concurrere, convincitur consequenter illum concurrere, ideo illa questione permissa, de modo tamen quo concurrit, tractabimus.

§ 1us

Aliqua notantur, et 1ae apponuntur cum suis fundamentis.

Notandum est 1o questionem non esse de concursu Dei cum causis 2is naturalibus, quia de concursu ipsius cum causis liberis non ad philosophum, sed ad theologicum instituitum spectat agere.

2o est notandum, quod concurrere ad operandum cum causis secundis idem est, quod cum illis simul operari, vel cooperari; dividitur, a, concursus in simultaneum, et previum; simultaneus est, quo aliquid simul cum alio dicitur concurrere, previus vero quo aliquid concurrit non simul, sed previe, et antea, hic, n, concursus ponitur ad movendum, et applicandum causam 2am ad operandum, vel est ante actionem causae 2ae, ideoque solet appellari premotio, et etiam predeterminatio physica, quia ex ea parte, qua est influxus realis, et physicus, dicitur physica, ex parte vero qua ponitur in ad agendum, vel in agendum, sed ad agendum determinate vocatur determinatio causae ad operandum; ex parte denique qua precedit actionem causae dicitur predeterminatio, vel simulitur talis previus concursus vocatur predeterminatio physica.

UVA.BHSC

Denique notandum concursum divinum posse etiam esse moralem, quatenus Deus movet moraliter causas 2as ad operandum, vel persuasione, vel propositione obiecti. In praesenti tamen solum inquirimus de physico concursu divino; et etiam de simultaneo, quomodo scilicet Deus concurrat an simul, an praevie, et an simul, et praevie. His sic praenotatis.

Prima sententia est Durandi in 2o dist. 1 quaest. 5 et dist. 37 quaest. 1 docentis Deum non operari concursu simultaneo cum causis 2is illarum effectus. quod probat 1o. Nequit Deus concurrere ad effectum causae 2ae neque eadem creaturae actione, neque diversa: ergo nullo modo. antecedens scilicet quod non eadem actione probatur quia una, et eadem actio pendere non potest a duobus agentibus perfectis, et totalibus, ita ut tota ab utroque dimanet; deinde quia si eadem actione: ergo causa 2a creata se sola poterit producere effectum, quia ad illum actionem habet de se sufficientem virtutem. Quod autem 2um probatur scilicet, quod neque diversa, probatur antecedens, quia si diversa actione Deus concurreret cum causa 2a ad illius effectum, cum actio Dei sit prior ad actionem causae 2ae, ut potest ab illa independens, prius ad illam, produceret totum effectum, nihilque restaret producendum ab actione causae 2ae; tum etiam, quia est impossibile quod sit diversa actio respectu eiusdem termini, quia actiones diversificantur per terminos: idque tamen esset ideo: ergo actione diversa non potest Deus concurrere ad illum cum causa 2a.

Secundo.

Si Deus communicabit causis 2is virtutem, ut non solum essent instrumenta, sed etiam causae principales, non implicat, quod Deus communicaverit illis tantam virtutem, ut non egerent concursu ipsius: ergo si non implicat, videtur stat non

feciss? R. dicendum est Deum praestitisse illis sufficientem virtutem ad suos effectus, alias non essent causae principales adaequatae, et perfectae, ergo concursus Dei simultaneus cum causis 2is ad illarum effectus superfluere.

3º. Deus non concurrit ad aliquas actiones causae 2ae liberae: ergo ad nullas causae 2ae etiam naturalis. Conseqª tenet, quia eadem est utriusque ratio. Anteds probatur 1º. quia ad actiones peccaminosas non concurrit, alias esset causa peccati. 2º. quia actiones vitales sub formalitate vitae, non sunt a Deo, quia non dicuntur vitales, nisi prout sunt a principio intrinseco, Deus autem esset principium extrinsecum: ergo Deus non concurrit ad aliquas actiones causae 2ae: ergo ad nullas, quia non est maior ratio, cur ad aliquas concurrat, et non ad omnes.

3º. Causalitates malae, et formales non sunt a Deo, alias diceretur Deus maliter, aut formaliter causare, quod illi repugnat: ergo omnis causalitas non est a Deo: ergo nec omnis actio, consequenter est dicendum Deum ad actiones causae 2ae non concurrere.

2ª sententia admittens concursum simultaneum Dei cum causis 2is in ordine ad earum effectus, negat concursum praevium. Ita Suarez dis. 22 metaph. Sect. 2. Fonseca 5. Metaph. Cap. 2. quest. 9 sect. 2 cum pluribus aliis ex NN.

Probatur 1º haec sententia ad nihilum est necessarius talis concursus praevius: ergo non est admittendus. Antecedens probatur: quia si ad aliquid esset necessarius, maxime ut salvaretur subordinatio causarum secundarum ad primam: sed ad hoc non: ergo ad nihil. Minor probatur: posito concursu simultaneo Dei cum causis 2is, salvatur sufficienter talis subordinatio: ergo ad hoc non est necessarius praevius concursus. P. Mr Garcia.

ani p. admisso concursu simultaneo causae sufficit illo
ni posi operari causam secundam: sed illo admisso salvatur suf-
ficienter subordinatio, et dependentia Causarum secunda-
rum a prima.

2° p. Solis instrumentis est proprium, quod
indigeant praevia motione, et applicatione a principali agente,
quia de se non habent virtutem in ordine ad productionem effectus:
sed Causa 2a naria vero ignis de se habet sufficientem virtu-
tem, et aequalem cum effectu producto, quia est Causa principalis illius:
ergo non indiget tali praevia motione, seu concursu, consequenter ergo est
dicendum non dari.

3° p. Semel posita illa physica prae=
motione, sive concursu praevio tollitur libertas in Causis li-
beris: sed hoc ipso non est admittendus etiam in Narijs,
quia de utrisque eadem est ratio: ergo talis concursus praevius cum
Causis 2is narijs admittendus non est. Major in qua
est difficultas p. quia Causa libera est, quae positis omni=
bus requisitis ad operandum posse aeque bene operari,
et non operari: sed posito illo physico concursu praevio non po-
test Causa se retrahere ab operatione; quia talis concur-
sus dicit infallibilem connexionem cum actu, alias ex vi illius
non infallibiliter moveret Deus causam, ut certificaretur de
actu eius, sed deberet expectare determinationem ipsius Causae:
ergo semel posita illa physica praemotione, tollitur liber-
tas in Causis liberis.

4° p. Si Deus concursu praevio
praemoveret Causas ad operandum, non posset non praemo-
vere illas ad actiones peccaminosas: sed ex hoc se=
quitur Deum fore Causam peccati, quod repugnat: ergo di-
cendum est Deum non praemovere illas; sed hoc ipso nullum

UVA.BHSC

Causæ nec naræ promovebit: ergo negandus est concursus prævius Dei cum Causis secundis Naturæ. Minor sillogismi constat, quia si movens moraliter Causæ ad peccandum non potest non esse Causa peccati, multo melius movens physice erit illius Causa. Maior vero certa, quia talis promotio physica datur ad omnes actiones Causæ 2æ: ergo si Deus concursu prævio promoveret Causas ad operandum non posset non promovere illas ad actiones peccaminosas.

5° Denique probatur quia non apparet ad quod prædicamentum prævius concursus, sive promotio possit pertinere: ergo non est admittendus. ant. probatur Et enim primum quod non pertineat ad prædicamenta substantiæ, quantitatis, relationis, nec ad quatuor ultima est manifestum: ideo nec pertinet ad prædicamentum qualitatis, nec actionis, nec passionis: ergo non apparet ad quod prædicamentum possit pertinere. Minor probatur quoad 1am partem scilicet quod non sit qualitas, quia qualitas illa vel potest virtus operativa vel minus esset potentia operativa 2a, quam calor in igne, et quævis alia potentia permanens: ergo indigeret alia physica promotione ad operandum, et sic in infinitum: hoc non est admittendum: ergo non esset qualitas. Consequentia vero certa, tum quia non posset non pendere a Deo, sicut et aliæ potentiæ in esse, fieri, et operari, tum etiam, quia hoc ipso quod esset naturalis potentia tantum daret posse operari, et esset indiriens ad potentias operationes: ergo indigeret etiam physica promotione illam detrahente ad operandum. Quoad alias duas partes probatur. Minor quia ubi est actio ibi est etiam terminus, sicut et ubi est passio, quia actio, et passio identificantur realiter.

UVA.BHSC

sed hec p̄motio n̄ potē here pro t̃o actio Causę 2ę, q̃a actionis n̄ datr actio, a̋lias daretr processus in infinitū. B.e n̄ apparet, qd posit here pro t̃o: ergo dicendū ē n̄ pertinere etiā ad p̄dicamtū actionis, nec passionis, vel q̃tr 5 ad nullū p̄dicamtū. =

§ Qus.

Verior s.a ponitr, et p̄r.

Dico 1.º Deus ōcurrere cū omnibus Causis 2is narijs ad illarū effus ōcursu simultaneo. Hęc ōclo ē omnis s.a tā Theologorū, qm Philosophorū c.a Durandū.

P.r autē primo authorite Sacrę scripturę nā Isaie 26 dicitr omnia opera n̄ra operatus ē in nobis Dne, et act. in ipso, n. vivimus, et movemur et sumus. et ad ephes. 2. Deus ē, n. qui operatr in nobis velle, et perficere. et Joan. 15 Sine me nil potestis facere. Ex qq testimonijs, et alijs pluribq aperte deducitr ōcursus Dei simultaneus cū causis secundis, propter qd s.a Durandi n̄ salvatr anota, et censura erroris.

P.r 2.º Ratē. Omne enī creatū ē participatū a Deo: sed actio et effus causę 2ę s̄t quędā entia creata: ergo s̄t participata a Deo: sed si Deus ad illa immte n̄ ōcurreret ōcursu saltim simultaneo, n̄ essent participata a Deo, sed tm̄ haberent ēē a Causa 2a: ergo Deus ad illa ōcurrit simultaneo ōcursu.

UVA.BHSC

3.º p. Si Deus suspenderet suum concursum simultaneum, non esset effectus, qui nil posset habere esse, quod non participatum a Deo, alioquin aliquis esset effectus causae secundae, quem Deus non posset annihilare, quia annihilatio fit per meram suspensionem concursus: ergo ut causa 2.a producat suum effectum, et ut effectus ipse annihilabilis indiget concursu Dei simultaneo. =

Dico 2.º Deum concurrere praevie physice cum causis secundis ad illarum effectus. Conclusio haec est communis omnium Thomistarum, quare illos non referimus. = Probatur 1.º ex Aristotele dicente 7.º Metaphysicorum tex. 33 quod primum movens movet ultimum, ut baculus non movebitur nisi moveatur a manu, ubi comparans motus causarum secundarum ad primum motorem, ut motus baculi ad manum moventis, docet aperte nostram conclusionem, si quidem causa 2.a illum eodem modo se habent causae secundae in suis motibus, vel operationibus respectu primae causae ut baculus respectu manus illum moventis: sed nisi prius physica motione moveatur baculus a manu ipse non movebitur: ergo nisi physice praemoveantur causae secundae a Deo ad operandum non operabuntur: ergo dependent etiam a physica praemotione, seu concursu praevio Dei ad operandum.

2.º probatur ex D. Thoma qui 1. p. q. 19 ar. 4 ad 3.m ait. Causa quae ex se est contingens oportet, quod determinetur ab aliquo exteriori ad effectum: sed omnes causae secundae sunt ex se indifferentes ad suos effectus saltim quoad individuationem: ergo indigent determinari seu praemoveri ab

UVA.BHSC

aliquo exteriori: Ergo tamen D. Thomas datur praevius concursus physicus cum causis 2is ad operandum.

Ob: D. Thomas non loquitur de concursu praevio physico, aut de physica determinatione, sed tantum de concursu, vel determinatione morali: Ergo ex mente illius non convincitur concursus praevius physicus cum causis secundis. = Sed Dico 1a nego antecedens, quia D. Thomas loquitur de concursu quo tollitur indifferentia physica causae 2ae: sed talis indifferentia non tollitur per promotionem moralem, cum stante hac perseverare possit physica indifferentia: Ergo loquitur de praevio concursu physico, quo posito physice tollitur indifferentia. = Dico 2o quia D. Thomas loquitur vel tantum de causis liberis, quam de naturis, quia omnes sunt indifferentes ad suos effectus et operationes: sed quamvis de causis liberis posset intelligi sed Doctor a sensu huius evasionis, quia illae tantum sunt capaces moralis motionis, non tantum de causis naturis: Ergo signum est quod loquitur non de morali, sed de physica promotione.

Prob. 3o Ideo ratione ex verbis D. Thomae desumpta. = Nulla causa quae de se est physice indifferens ad suos actus, et effectus potest in illos prorumpere, nisi determinetur physice ab aliquo per quod auferatur illius indifferentia, et determinetur ad operandum: sed omnes causae 2ae sunt de se physice indifferentes ad suos actus, et effectus saltem quoad inclinationem: Ergo ut in effectus, et operationes prorumpant, indigent physica promotione, aut determinatione: Ergo naturae est ponere physicum concursum prae-

UVA.BHSC

um Dei ad Causis 2ᵃˢ. Mai. probam qua è expressa D. Thom. è nota. Minor. a, è certa, q omnes operationes Causarum secundarum illis contingentes in individuo saltem, alias creatura haeret eē actus purus, de cuius tn. rōe è, qd operatio illi contingenter n. conveniat: Ergo omnes Causae 2ᵃᵉ si de se physice indifferentes ad suos actus, et effectus saltem quoad individuationē.

Dices. Stat tolli indiffᵗᵉᵐ ad operandum ex parte Causae, qn indigeat aliqua exteriori detraone: Ergo ex hoc capite n. recte infertur praemotio, seu praedeterminatio physica. Proba Consequentia. Stat. ante pᵒ. indifferentia, quae affuit in Deo respectu volitionis, qua mundum produxit fuit ablata qn indigeret aliqua exteriori detraone: Ergo stat tolli indiffᵗᵉᵐ ad operandum ex parte Causae, qn indigeat aliqua exteriori detraone. Suppositum ante constat, nam nisi in Deo n. affuisset indifferentia respectu volitionis qua mundum produxit, n. produxisset illum libere, cum libertas consistat in potentia ad utrumque cum indifferentia: sed Deus libere mundum produxit: Ergo affuit indifferentia in Deo respectu volitionis, qua mundum produxit. Quod, a, ab aliquo exteriori talis indifferentia n. fuerit detrata per se è manifestum, alias Deus n. eēt primum movens: Ergo.

Respondeo distinguendo ante: stat tolli indifferentiam ad operandum ex parte Causae; indiffᵗᵉᵐ eminentiae, et purae actualitati coniuncta; concedo ante; indiffᵗᵉᵐ absque exterio-

UVA.BHSC

ri detrahe phyce potentialitis cy Car^a actualitis, nego ant, et dieq. Ad probaçe antis, illo dy
mo dist, e dieq eode modo. Itaq indria illa, que fuit ri Deo respu liberę volitionis erat eminentialis, et simul ex se in actu, quare ad suos actus liberos ri indiget Deus aliqua exteriori detrahe, sd a se ipso pote detrari; indria
v^e ex p^te causary e phyce potentialitis, vt vt auferatr indiget phyca pdeterminaoe proveniente a primo motore.

Demiq p. dolo ex subordinatio, qua omnes causę 2^e debent dicere ad Deum, vt pote ad supremy Dominy, et Gubernatore, ad que pertinet illas pmovere, et applicare ad operandy vti voluerit, x^a illud Proverb. 21. Cor regis in manu Dni e, et quocq voluerit, inclinabit illud; qd n soly innuit pmotione phyca causę 2^e quoad causas necessarias propter supremy dominiy, vero, et expsse quoad causas liberas: q negari ri pote phyca pmotio, aut pdeterminatio Dei cum causis secundis ad operandy.

Notate qd omni prius cursus, phyca pmotio, et pdeterminao phyca pro eode summantr, et debeant sumi; melius in vtemine nom phycę pdeterminaois pro concursu cy causis liberis, et alijs nominibq pro cursu cy causis necessarijs. =

§ 3 et Ult.

Resp. argutis pro opp. Sent.

Ad 1.m pro 1.a Sententia Durandi responde-
tr, neg.do ans. et ad illius probaonem quoad 1.m partem dicendo
ans, eadem actio pendere n. pote a duobus agentibus per-
fectis, et totalibus eiusdem ordinis, scdo ans; a duobus agen-
tibus, quorum unus est inferius, aliud v.o Deus, nego ans;
q.a ut docet D. Thomas 3. 2.a gentes Cap. 70 n. e inconve-
niens, qd idem effus sit ab agente inferiori, et a Deo im-
m.te lt diuo modo. et 1 p. q. 105 ar. 5. ad 2.m docet,
qd eadem actio, lt n. possit ee a duobus agentibus eius-
dem ordinis, pote tn ee ab agente superiori, et infe-
riori; nec ex eo qd sit eadem actio Dei, et Creaturae, in-
ferri debet, qd eadem actio quatus e a Creatura solus
possit producere effum, q.a actio prout creaturae poise,
het virtutem ad producendum sub rane specifica talis
entis, et hoc modo respicit effum; at vero talis actio
prout a Deo producit sub rane omnis entis, quare
effus producitr per eadem actionem a Deo, et a Creatura
imm.te diuo tn modo. Et quavis Deus concurreret
ad eundem effum Creaturae diua actione, n. ex hoc debet
inferri, qd totus produceretr a Causa 1.a, q.a actio Dei
esset simul tempore terminata ad effum cum actione
Causae 2.ae; et ita utraque sub diua rane in eodem ins-
tanti reali attingeret effum, q.a prioritas illa, qm
tribuit auctoritas actioni Causae 1.ae so e independentiae,
quae n. tollit simultatem realem. Ad illud v.o qd
additr, slt qd e impossibile ut sit diua actio respu
eiusdem termini, e verum respu eiusdem tn. formaliter,

et materialiter, falsum, a, respectu eiusdem ut materialiter, formaliter vero dictum

Ad 2um respondeo, nego antecedens, quia implicat, quod Creatura aliqua operetur sine concursu Dei, quia sicut est de ratione entis creati rationem, quod non est in eo participatum, et dependens a Deo, ita etiam repugnat, quod Causa creata in causando dependens non sit a Deo, ideoque non potest communicari Causae creatae, quod operetur independenter propter limitationem illius, quare repugnat, quod operetur sine concursu Dei, sicut quod habeat esse independenter a Deo.

Ad 3um respondeo nego antecedens, et ad 1am probationem distinguo antecedens, non concurrit Deus ad actiones peccaminosas formaliter, id est, quantum ad id quod habent defficientiae, concedo antecedens; materialiter, id est secundum quod sunt aliquid positivum, nego antecedens; actio enim peccaminosa potest considerari, ut defectuosa est, et hoc modo solum est a Creatura; potest etiam considerari ut quod positivum, et hoc modo est bona, et a Deo, sicut quaelibet alia entitas; ut, a, Deus esset Causa peccati, deberet concurrere ad tales actiones, non solum quatenus quod positivum est, verum etiam, ut quod defectuosum est.

Ad 2am probationem antecedentis respondeo quod actiones vitales etiam sub formalitate vitae sunt a Deo, non tamen eo modo, quo sunt a Creatura, sed superiori, et universalissimo modo, quo Causa 1a concurrit ad omnes effectus; actiones, a, vitales non dicuntur formaliter vitales prout sunt a Deo supradicto modo, sed denominationem vitalitatis accipiunt, quatenus inferiori, et particulari modo sunt a Creatura.

Ad confirmationem respondeo nego antecedens,

UVA.BHSC

a Causalites Math, et proq si a Deo, st qdlibet q aliud ens creaty, n q a ipse exerceat causalitz maalz, l, proatem, q hoc illi repugnat, id q a cy Causalites ipsz sint entites quedq, si a Deo scursu suo effectivo, st aliz res Creatz ss etz a Deo. =

Ad 1y ar=

gy pro 2a sa a a scursy prvy resp neg do ans, et ad illig probaoz ssa Maiori negabitr Minor, ad huius probaoz nego ans, et ad probaoz illius dica= tr, qd qmvis Causa 2a operari n posit d scur= su Dei simultaneo, adhuc n salvatr perfecta subordinatio Causz 2z ad 1a absq scursu prvio, q a hoc n admisso Causa 2a se ipsig detrabit, et simul scursy simultaney Dei, perfecta, a, subordinaoe stat in eo qd n so n operetr d scursu Dei simul= taneo Causa 2a, sd etz ultra taly scursy detretr a Causa 1a, q do et quomodo illa voluerit, ad qd est narius prvius scursus.

Ad 2y resp dis do Maoz; solis instrumentis e propriy qd indigeant prvia motione, et virtute ad operandy sdo Maoz, st detraoe, et applicaoe prvie, nego Maoz, et ssa Minori nego sseq; Causa, n, priales 2a et instrumenty indigent motione prvia ad attingen= dy effum cy hac tn dria, qd motio que ab istrui= tr ex pte instrumti a Causa priali n e mera ap= plicao, aut detrao instrumenti, sd e virtus ipsi smunicata; motio vo ex pte Causz 2z a Causa 1a n se tenet tqqm virtus ipsius ad agendy, sd sup= ponens virtutz, applicat illg, et detrat sug indrig

et potentialiter ut manet explicatum.

Ad 3um resp. nego Maiorem, et ad illius probationem ista Maiori distincta concedo Minorem, id posito concursu physico non potest Causa 2a se retrahere ab operatione potestate consequenti sive in sensu composito, concedo Minorem; in sensu disiso, vel potestate antecedenti, nego Minorem, et consequentiam; quamvis enim posita physica praedeterminatione Causa 2a libera non possit non operari in sensu composito illius praedeterminationi, potest tamen in sensu disiso illius, et antecedenter ad illum, quare non tollitur libertas, quia ad illam sufficit potestas antecedens, sive in sensu disiso, ut quod ego dum sedeo non possim non sedere, sive in sensu composito sessionis non sedere non possim, non tollit quominus sessio libera sit, quia possum non sedere in sensu disiso, sive potestate antecedenti. Ecce quomodo physica praedeterminatio libertatem non tollit, et proinde cum Deus non imponat necessitatem in rebus, sed illas praedeterminet iuxta ipsarum naturam, et inclinationem.

Ad 4um resp. distinguo Maiorem non posset non praemovere illas ad actiones peccaminosas, quantum ad id quod habent defficientiam, nego Maiorem, quoad positivum illarum, concedo Maiorem, et negata sequela Minoris ad illius probationem dicatur, quod movens moraliter, ut non efficaciter moveat est Causa peccati, quia movet consiliando voluntatem non solo ad actionem secundum positivum illius, sed etiam secundum id, quod habet defficientiam; Deus vero ut efficaciter praemoveat ad actionem in quantum quod positivum est, quia ut sic est bona, non praemovet ad illum secundum quod habet defficientiam,

UVA.BHSC

ideoq̃ n̄ ē Causa peccati.

Ad vltimu̅ respondetr physicā p̄motionē ēē applicationē efficacē Causæ 2æ, seu faciente facere Causā 2ā, hereq̃ ēē fluens viale, et incompletum, quare ad nullū p̄dicamentu̅ pertinere debet, sed ad post p̄dicamentu̅ motus, ideoq̃ ab D. Thª plurieſ motus appellatr. et qmvis taliū p̄motionē aliqd creatū faciens Causā 2ā facere, vt hoc faciat n̄ indiget aliā p̄motionē, quā cū ipsa ī ratione subordinationis Causæ 2æ, vt ipsa subordinetr hoc sufficit; Causa vero 2ª cū se ipsa n̄ ī p̄motio, aut ratione subordinationis, indiget physica p̄motione. et hæc de hac q. necn̄ de Disputatione Causæ efficientis de qua plura apud AA videbitis.

Disputatio 5ª
De Causa finali.=

Cum dixerimū disputatione de Causa in omni finalem Causā ēē vnū ex extremis illū adæquatè dividentibus, ideo postqm de alijs Causis disputavimus ad earum complementum, necesse ē de Causa finali aliqd dicere, ad qd ī.

Quæstio 1ª
Qd, et quotuplex ī finis, et an ī vera, et realis Causa?

Circa 1ā, et 2ā ptē quæstionis, facile, et brebiter resolutionē p̄stabimus, quia in illis n̄ ē AA controversia;

UVA.BHSC

39, a, q̄ examinare erit necesse, qa cū diximus Causā in omni, diximus Causas dividentes vere sortiri rãõe Causæ, cuius examen remisimus ad propriū uniuscuiusq; locū, id breviter est resolvetur.

§ Unicus.

Traditis deffinitiõe, et divisiõne finis, statuitur illam ẽẽ veram, et realem Causam.

Circa finis deffinitiõe omnes conveniunt cū Arle hic Cap. 31. finem ẽẽ id cuius gratia aliqd fit, quæ deffinitio de re ẽ satis nota, et ideo explicare ñ eget; solū unū ẽ advertendū, qd in præsenti deffinitur finis ñ in esse, id in quantū Causa ẽ, qa Deus est finis ñ solū Creaturarū, id etiã sui ipsius, et quãtũ ẽ finis sui ipsius tñ ẽ in esse, ñ, a, in causando, qa ẽ propter se ipsū, ñ tñ ẽ cuius grãa ipsemet fit, qa Deus nec fit, nec fuit factus.

Ad divisiõe autẽ finis deveniendo omnibus dividitur in finem cui, et in finem cuius, hic ẽ cuius grãa aliqd fit, ut sanitas in egroto ẽ finis cuius gratia medicamina summit; finis, a, cui ẽ illud cui desideratur finis cuius, et ita egrotus dicitur finis cui, qa finis cuius sanitas est sibi desideratur.

Est tñ advertendū, qd divisio hæc ñ ẽ in diversos fines, id in duas rãões eiusdẽ finis totalis, ut divisio obti in mãalẽ, et formalẽ, ñ ẽ divisio in duo obta, id in diversas rãões

UVA.BHSC

unius obti adeqti; quare intentio agentis n̄ sistit in finem cui spāise, sed quatenus actuatr fine cuius, a curatio v.g. a n̄ sit propter hominem nisi ut perfectibilis ē sanitate.

Dividitr deinde finis in finem qui, et finem quo, seu in obtivum, et formalem, finis quo seu formalis ē operatio, qua aliquid assequimur; finis, a, qui seu obtivus ē res ipsa quam assequimur; v.g. actio illa qua Deum assequimur, illectio est in via D. Thomae, dicitr finis quo, seu formalis, ipse vº Deus per talem actionem assequibilis dicitr finis qui seu obtivus.

Dividitr insuper finis in ultimum, et proximum, hic ē, qui n̄ solum prater sui, sed etiã cum subordinatione ad aliud appetitur, ut dum sanitas appetitura studendum vel propter studium; ultimus, qui alteri n̄ subordinatr, nec propter aliud appetitr, et huiusmodi ē Deus. = Ulterius ab aliquibus dividitr finis in finem operis, et finem operantis, necnon in alia extrema; nos tn ab his divisionibus abstinemus, quia quae aliquid intus manent explicata.

Circa 2.am partem questionis dico finem eē verum, et realem Causam. Haec dicto ē omnium Philosophorum sña cum Arle 2º. physic. Cap. 3. tex. 29. et aliis in locis. Pr. autem 1º. illa ē vera et realis Causa, a qua per se et realitr pendet effus: sed effus per se et realitr pendet a Causa finali: ergo ē vera, et realis Causa illius. Mai. ē certa. Minr.

UVA.BHSC

vº p̃. effus per se et realitr pendet ab agente per se: sed agens per se, et reale ē tale quia agit propter finē: ergo effus per se et realitr pendet a Causa finali.

2º p̃. Motio ē Causalitas finis: sed ē Causalitas vera et realis: ergo et Causa finalis ē vera et realis Causa. Mai. constabit ex dicendis. Minr. vº p̃. quia quando movemur a fine, n̄ fictitiè, aut imaginariè movemur, sed vere, et realitr: ergo motio ē Causalitas vera et realis.

Ob. qd n̄ influit realitr in effum n̄ ē realis Causa illius: sed Causa finalis n̄ influit realitr in effum: ergo n̄ potē ēē Causa realis illius. Mai. constat. Minr. a, p̃. quando Causa finalis n̄ ē, n̄ potē realitr influere in effum, quae ēē saltē concomitanter requiritr ad Causandū realitr, denique, a, ē quia cessavit influxus agentis, qua obtento fine statim cessat: ergo tunc n̄ erit naria Causalitas finis, consequenter quas Causa finalis n̄ influet realitr in effum.

Ob. Arist. lib. 1. de gener. tex. 55. Causalitas finis ē tm movere metaphoricè: ergo n̄ ē vera et realis Motio: sed hoc ipso finis n̄ ē vera, et realis Causa: ergo.

R. ad obiectiones dist. Maiori, neg. Minr., et ad illius probationes dicatur, qd aliquando finis causat prout in re, ut Deus ē Causa finalis nrarum actionum;

UVA.BHSC

aliq^do^, a, causat io ut ex^o^ in aphensione, et etiã prout hoc modo Causans het influxum verum, et realẽ, q^a^ ex^o^ in aphensione, ñ e nil, cũ i vere aliqd aphensũ, verũ et realẽ hens essẽ, ut infra dicemus; finis, a, ex proprio modo Causandi realitr aliq exutẽ, qm in aphensione ñ exigit.

Ad 2^m^ Ifraq^e^ resp.

Ad^u^ vocare motioẽ finis metaphoricã, ñ q^a^ ñ i vera et realis motio, sed respective ad motioẽ effectivã, qd e idẽ ac dicere qd ẽ effectiva metaphorice, ex hoc, a, ñ tollitr, qd ñ i vera, et realis motio; st qmvis Corpus D. propter fortitudinẽ dicatr metaphorice leo, ñ ex hoc tollitr qd fortitudo ñ i in corpore vera, et realis, sed erit metaphorica fortitudo Leonis, quare nẽ est da^a^ 2leq^a^. et hęc de hac quęstione.

Quęstio 2^a^.

qd i 2stitutivũ Causę finalis tam in actu 1°, quã in actu 2°.

Postqm ostendimus finẽ ẽ verũ, et realẽ Causã, restat examinare formale 2stitutivũ illius in actu 1°, necñ qd sit Causalitas ipsius, aut 2stitutivũ in actu 2°, per Causalitẽ, n, 2stuitr Causa in actu 2° Causans.

Codex 22 g^to^ 164

Pr Mr Garcia

UVA.BHSC

§ 14.

Notantur aliqua, et SS.Æ ponuntur, et probantur.

Notandum est 1º, quæstionem procedere de fine cujus gratia tantum, quia solum hic habet rationem finalis causæ.

2º est notandum, finem ad movendum debere habere rationem boni, ut alliciat voluntatem ad operandum, quia finis debet esse appetibilis, unumquodque autem, appetitur sub quod habet boni, quare D. Thomas docet, quod eadem est ratio boni, et ratio finis.

3º est notandum, quod non obest, quod bonitas finis non sit transcendentalis, seu positiva, quia bonum privativum potest etiam esse finis, id est illud bonum quod importat secum non positivam rationem boni, sed carentiam mali disconvenientis; bonum, autem, relate ad appetitum dividitur in honestum, utile, et delectabile, et quodcumque hujusmodi potest habere rationem finis, et nullus est finis positivus, qui secum non afferat aliquam bonitatem ex dictis.

4º est notandum in eo differre rationem objecti, et finis quæ conveniunt in bono, quod bonum in quantum objectum non movet, sed specificat potentiam, et actus illius, et in quantum finis habet movere ad executionem, quare poterit aliquid habere rationem objecti, et non rationem finis.

Denique est notandum, quod quando in præsenti quærimus per quod finis constituatur in actu 1º, non dubitamus, quod ratio bonitatis se tenet ex parte ipsius (quidquid dixerint Scotus, et alii) sed difficultas est an ultra bonitatem apprehensio etiam sit ratio formalis finalizandi, insuperque inquirimus de ipsius causalitate circa quæ.

Prima Sᵃ docet, apprehensionem eē ratioē formalē finis, seu finalicandi. Ita Medina 1ª 2ᵉ tribuitq; Soncinati, Capreolo, et alijs. et pᵇ. 1º. finis quatq; ē prior ē Causa: sed sō in intentione seu apprehensione ē prior: ergo tm causat, seu finalicat prout apprehensus. Mai. ē certa. Minr. pᵇ. finis quatq; in executione, et sm suy eē reale ē qd posterius: ergo sō in intentione, aut in apprehensione ē prior, conseqᵗᵉʳ ergo apprehensio erit in ipso, l. ipsius ratio formalis finalicandi.

2º. Sæpe res, quæ nullā bonitatē hent, nos movent ad agendū, et ad sui desideriū, ut ās quis existimans aliqd eē delectabile, illud inquirit: sed tā bonitas rei n̄ potē nos movere, quia nulla ē: ergo sō existimatio aut apprehensio falsa illius bonitatis ē quæ nos movet, conseqᵗᵉʳ ergo apprehensio erit in fine ratio formalis ad movendum.

2ª Sᵃ circa 2ᵃᵐ partē quæstionis negat actū volūs, seu appetitus quocūq; modo consideratū eē causalitē finis, sive id per qd causa finalis constituitur in actu 2º. quæ Sᵃ ē quorumdam inter se etē dissidentium in assignanda finis causalitate.

Pr 1ᵃ hæc negᵛᵃ Sᵃ. Si actus volūs, aut appetitus erga finē esset causalitas illius, causa finalis n̄ esset realis causa: sed hoc n̄ ē admittendū: ergo actus voluntatis, aut appūs erga finem nequit eē illius causalitas. Mai. pᵇ. Si actus appūs erga finem esset illius causalitas, ipsum appeti finis esset causalitas ipsius: sed appeti finis esset denomi-

UVA.BHSC

nao extrica, ñ v.º aliqd reale: ergo si actus voltis erga fine esset Causalitas illius, Causa finalis ñ esset realis Causa, qª qualis ē Causalitas, debet ēē Causa: et si Causalitas ñ ē aliqd reale, nec Causa ipsa realis erit.

2.º P. Actus voltis ē effus Causę finalis: ergo nequit ēē illiq Causalitas. Deq.ª pt. Añs v.º p.r actus voltis ē Causalitas Causę efficientis, scilt volis: sed Causalitas Causę efficientis ē effus Causę finalis, qª hęc Causat efficientę causę qªoadq Causalitę: ergo actus voltis ē effus Causę finalis

§ 2.us

Ponitr, et P. Vera Sent.ª

Dico 1.º formalis, et ostitutiva rao finis in actus 1.º non ē aphensio, sed bonitas aphensa, ē tn aphensio condio requisita ad finalicandū. Ita ptes ex Thom.as in psenti. P.r a, brevitr. Ostitutivū unius rei, alteri ñ potē ovenire: sed aphensio ovenit alteri, raoem finis ñ habenti: ergo ñ ē rao ostitutiva finis. Mai. ē certa. Minr.a, P. aphensio ovenit omni obo voltis, qª nil potē ēē volitū, qn ī aphensū, l, precognitū. sed ñ omne obū voltis habet raoę finis, quia media ad finę ñ st finis, et tn st voltis obū: ergo aphensio ovenit alteri raoę finis ñ henti.

Cd, a, aphensio, si servet ñ ī formalis rao finis, debeat ēē odio ad Causandū, ovincunt aptª in otrariū; et oportet ad verte ēē odioę ñ otaūqs, sed indispensabilę, et intricę, st exritª in Causa efficienti ad Causandū, sia, foret

extrîca, et applicas ad passy, posset suppleri a Deo, qd notate, ut sciatis driq intr cdiog intricq, et extricq.

Dico 2°. Causalitas finis, sive id per qd constituitr in actu 2° causans ēē actus appetitus, l. voltis, n̄ prout egreditr ab ipsa volte, sd quatq pendet a fine. Ohc Cclo ē etz intr Thom^tas comunis, illam tenerit S. Tha in p̄senti, necn̄ DD Complutenses cu alijs pluribq. sd anteqm illq probemq oportet advertere actq voltis, sive appetitus posse dupliter considerari; uno modo quatq egreditr a volte, et ita n̄ ē Causalitas finis, sd potius voltis in gen̄e efficientis; alio modo potē considerari talis actus prout ē in volte propter finem, sive dependentr a fine, et ita dicimus ēē Causalitas Causq finalis.

Cclo, a, sic comprobata est 1°. Ex D. Tha q. 22 de Verite ar. 2 ubi ait, qd sicut influere Causq efficientis ē agere, ita influere Causq finalis ē appeti, et desiderari. In qq verbis manifeste docet actq voltis, prout se tenet ex p̄te finis, ēē illius Causalitas. Hoc idq het pluribq alijs in locis, in qq eq citat Magr. S. Tha in p̄senti. Idq etz expressit Scotus q. 1 prologi, ubi inquit, qd finis n̄ ē Causa, nisi in quantq amatus, et desideratus movet efficiens ad efficiendq; Ubi manifeste docet finq ēē Causq in actu 2° per actq amoris, seu voltis, quatq ex p̄te finis se tenet. Ex eo, n, qd finis ē amatus, ipso amari (ut ita dicq) movet Causq efficientq ad exequendq illq.

Pr. 2° Ratioe: finis fina=

UVA.BHSC

licat in quantu ē bonu; bonu, a, deffinitr ita ēid qd Omnia appetunt: ꝙ finalicat in quantu appetibilis, qª eadē ē rāo boni, et rāo finis, et rāo boni qd rāo appetibilis, vt ɔstat ex boni deffinitioe: ꝙ finis ē Causa rāoē appetibilitatis: sed eius Causalitas debet ēē id per qd reducitr in actu 2ʰ, vt pt in causalitate causę efficientis: ꝙ debet ēē actus appetitus, seu volūs. Pr. quiaª appetibile reducitr in actu 2ʰ per ēē appetitu: ꝙ si illud per qd reducitr causa in actu 2ʰ debet ēē illius Causalitas, actus appetitus, seu volūs prout se tenet ex pᵗᵉ finis debet ēē illius Causalitas.

§ 3us.

Resp. rōibus tā t; qm ad obj. oppᵗᵉ.

Ad 1ʰ rōnē, sive argᵗᵘ pro 1ᵃ ꝑteᵃ resp. ɔceo totu syllogismo, ex illo sō ɔvinci apphensioē ēē ɔdioē, vt finis ɔstituatr Causa, n̄ v̄ rāo formalis, qª hęc ē bonitas, quę in ipso apphenditr, et qª hęc bonitas ē prior suo effū, dū ē in apphensioe, seu in intentioe, et n̄ aliter, et aliās ī necessu, causę in quantu tale ēē priorē suo effū, inde provenit, qd finis prout in apphensioē, sive quatꝰ apphensus ī causa, apphensioē se tenente tāqm ɔdioē.

Ad 2ʰ resp. dicᵗᵒ Maiꝰ; seipse res, quę nullā hent bonitē nos movent; quę nullā hent bonitē in re, l, in apphensioe, nego Maiꝰ; in re, ɔdo maiꝰ, et distinguo Minꝰ, sed tunc bonitas rei, quę nulla ē, n̄ potē nos movere, bonitas rei prout in re, quomᵒ ē nulla, ɔdo Minꝰ, bonitas rei prout in apphensᵉ,

UVA.BHSC

nego Minq, et conseq. pluries, n, intellectq apprehendit aliqua, et proponit volti ut bona, quq reva nullq bonitq in se hent, illa tn prosequitr voltas eo modo quo si proposita ab intellectu, slt sub rone veri boni, et tq voltas ea desiderat, et desiderata conseqr, sive amatn propter bonitq apprehensq, movent ad sui consequutioem, quare qd movet, ẽ illa bonitas apprehensa ut vera, et apprehensio illius ut talis ẽ tm condio ut moveat, n rao formalis movendi, et ideo ñ ẽ rao formalis finis, sed bonitas erit rao formalis, et apprehensio condio, ut manet explicatq. =

Ad 1q pro 2a pa resp. negdo Maiorem, et ad illiq probatq conca Maiori, disquo Minq; sed appeti finis ẽ denominatio extrica, appeti finis quatq obtq ẽ, condo Minq, quatq finis ẽ, et medio appeti trahit, et inclinat ad se voltq, nego Minq, et conseqq; finis ngq potẽ considerari dupliter; 1o ut obtq ad extra, et hoc mo terminat actq voltis, et extrice denominatr ab eo, et hec denominatio ñ ẽ aliqd reale; 2o modo consideratr, ñ ut obtq, sed ut finis, et hoc modo ipso actu appetitus, quo passive appetitr, sivẽ quatq se tenet ex pte ipsius finis, inclinat, et atrahit voltem realitr ad sui consequutioq, quare ipso actu voltis illq atrahit realitr, et movet efficiens realitr ad suiexequutioq; appeti, a, hoc modo ẽ actus realis voltis, quatq ex pte finis se tenet, conseqtr ẽ realis Causalitas.

Ad 2q resp. disqdo ans, actus voltis ẽ effus Causq finalis, quatq ẽ egressive a volte, condo ans, quatq se tenet ex pte finis, nego ans, et disto eodq

UVA.BHSC

modo dreqti, straporitis extremis distinctionibus, dicatur non obstare qd actus volitionis sit Causalitas ipsius, et effectus causae finalis, ut possit etiam esse Causalitas finis duplex modo hoc sub diversa consideratione, sicut ipsa Causa finalis etiam est Causa, et effectus sui ipsius, quia in intentione, ut diximus, est Causa sui prout in executione, et hoc modo seq. effectus etiam sui prout in intentione, actus siliter volitionis potest considerari, ut est egrediens a voluntate, et hoc modo habet rationem Causalitatis respectu ipsius, et effectus respectu finis, quatenus a, se tenet ex parte ipsius finis est Causalitas illius. et haec pro hac quaestione de qua videte S. Thom. in praesenti q. 13 ar. 2. ad 3.

Quaestio 3a et Ulta.

V. Idem effectus pendere possit a duplici Causa finali, ultima, et adequata?

Ad complementum huius disputationis oportet breviter resolvere difficultatem istam, quam pluries attingimus in praecedentibus, et ut qd in hoc puncto erga omnes Causas est dicendum complete sciatur.

§ Unicus

Resolvitur breviter quaestio.

Non est dubium, eundem effectum pendere posse a duobus finibus ultimis, si inadequate se habeant, sicut potest etiam hoc modo idem effectus pendere a duplici Causa efficienti, id qd dubitatur est, an hoc possit respectu duplicis finis adequati, et ultimi, ad qd.

UVA.BHSC

Dico implicare contradict., quod idem effectus pendeat a duplici Causa finali ultima et adequata. Ita communiter Thomistae et alii. Probatur a, contrebitur. De ratione finis ultimi est ita subiicere sibi operationem, et operantem, ut nulli alteri fini subiiciatur, et alios fines sibi subiiciat: sed si idem effectus penderet a duplici Causa finali, ultima, et adequata, quilibet subiiceret sibi, et aliam non subiiceret operationem, et operantem, ita ut nulli alteri subiiceretur, et alios fines sibi subiiceret, et non subiiceret: ergo implicat contradictionem, quod idem effectus pendeat a duplici Causa finali ultima, et adequata, consequenter hoc esse non posse. Minor constat, quia Causa finalis alicuius entis aliud pro causa finali ultima, non posse non subiici illi; aliam etiam non subiiceretur, quia ultima esset: ergo.

Dices. lethaliter peccans se ipsum constituit ultimum finem sui ipsius: sed non subiicit sibi alios fines: ergo de ratione ultimi finis non est subiicere sibi alios fines, consequenter quod in hoc casu non obstabit dari eundem effectum a duplici fine ultimo, et adequato pendere. Minor probatur, quia Deus est vere finis ultimus: sed non subiicit sibi Deum, quia Deus nulli est subiicibilis: ergo non subiicit sibi alios fines.

Respondeo concessa Maiori, negando Minorem, et ad probationem etiam, ad cuius probationem dicendum est illa propositio Deus nulli est subiicibilis, physice, seu positive, concedo; moraliter, et negative nego illam: homo, non, peccans mortaliter, ita se constituit ultimum finem, ut abiiciat a se Deum, et illum habere nolit pro ultimo fine, quamvis licet positive illum sibi non subiiciat, quia Deus est incapaxo

physice, et potius subiicibilitatis, moraliter tn, seu negve, seu affective subiicibilis e. et hec pro hac disp.

- - - - - - - - - - - - - - -

Disputatio 6a et Ulta

De Causis per accidens.

Pro Coronide tractatus Causarum nonnulla, lt pauca attingunt AA de Causis per acc, nempe de Casu, fortuna, et fatu, pauciora tn a nobis attingentur, q a paru, aut nil interest. et ideo unica questione, qd sint, et quomodo inter se dist. explicabimus

Questio Unica.

Qd sint Casus, fortuna, et Fatum?

Hec questio facile et brebiter resolvetur, assignatis harum Causarum deffinitionibus, q a nulla e circa illas AA discordia, illas tn explicabimus ut quomo distant innotescat.

§ Unicus.

Assignantur deffinitiones, et expli-cantur, necn qd i Mons-truum dicitur.

Varie circa deffin. fortune, et Casus sentierunt Philosophi, sed ig omnes conveniunt in eo slt, qd fortuna e Causa efficiens per acc ex electione, cuius deffinitionis sensus e, qd; ut aliqd Causans dicatur fortuna, debet ee efficiens, et n ut cumque q sed propter finem, qd denotat illa

UVA.BHSC

particula ex electione, quæ nõ debet refferri ad effum, ita ut effus fortunæ sit electus, aut intentus, sed ad Causam, quare illa Causa erit fortuna, quæ eligens seu intendens agere aliqd, agit aliud præter intentionem, fortuito, l, ex accidenti; ut dum eligens fodere puteum, invenit thesaurum, tunc, n, respectu thesauri inventi dicitur Causa per accidens cum electione, l, fortuna, nõ quia elegerit invenire thesaurum, sed quia intendens aliud, fuit ex accidenti Causa illius inventionis. = Casus, a, gaudet eadem deffinitione, ac fortuna, dempta particula ex electione, quia quæ casu agunt, lt agant per accidens, nõ tn ex electione.

Advertite, qod respectu Dei nõ dantur fortuna, et Casus, quia nihil fortuito, nec contingenter a Deo provenire potest; et similiter nõ dantur respectu agentis creati, et necessarij inimpedibilis in sua operatione, quia respectu huius nulla contingentia esse potest.

Advertite 2° esse errorem vulgi appellare fortunam inventionem thesauri v.g., cum reverâ nõ sit fortuna, sed fortunatum. Causa, a, illius quæ est talis per accidens, appellatur Artes fortunæ, et ita nuncupari debet.

Fatum, a, (si catholice loquamur) nõ est, et ita erraverunt aperte antiqui Philosophi dicentes, fatum esse Causam inimpedibilem respectu Dei, et hominis; potest tn dici, l, vocari fatum dispositio divinæ providentiæ, qua cuncta ordinat, et disponit, ut dentur infallibiliter, suaviter tn, et iuxta uniuscuiusque naturam, ita ut nec rebus liberis imponat necessitatem, nec illam auferat a necessarijs.

Nonnulli Authores agunt etiam ad fi-

UVA.BHSC

ne p̄sentis libri de eff̄is degenerant. a natª hoc de Monstris, et illius causis, et modis qq accidit, verū q.ª in hoc immorari n̄ multū interē, tn dicimus Monstrū ēē effectum degenerantē a recta, et contra natē dispositionē, quę deffinitio facili gaudet intelligentia, ideoq. hic supersedeamus ꝙ in his quę ad hunc secundū librū spectant.

UVA.BHSC

Liber Tertius Phisicorum.

Post tract. de Nat.a et Causis entis naalis disputat statim Philosoph. de motu, et merito, q.a cum motus sit prima, et praecipua proprietas entis naalis de hac prius, qm de alijs debet pertractari. Agit etiam de actione, et pass.e q.a cum motu identificantur, necnon de infinito, quae omnia nos etiam per tres disput.es discutiemus.

Disputatio 1.a

De ess.a et qdditate motus in communi.

In praesenti disp.e agemus de motu quoad suam essentia, necnon de illius divis.e, ac tandem de dist.e ipsius a terminis a quo, et ad quem. Sit ergo.

Quaestio 1.a

Qd sit motus? et utrum illius deffinitio sit recte tradita?

Quaestio haec supponit dari motum, quod nil clarius, ideoque cuidam Zenoni Philosopho Arist. antiquiori illud negant, alius respondit hoc potius ambulando, qm rationibus esse probandum, quare relicta quaest.e an sit, solo inquirimus qd sit, et an deffinitio illius sit exacta.

UVA.BHSC

§ 1.us

Traditur deffinitio Motus, et assta quae illam apponuntur.

Antes in praesenti lt potes videatur tradere deffines motus, omnes tn vel oriuntur tqqm explicaes per modu alicuis convenientis ex unica illius deffinitione, vel cu illa coincidunt; est tota deffinitio motus, e actus entis in pota prout in pota.

Ut, a, percipiatis hanc deffins, e advertendu, qd mobile, antequam moveatur, e in pota, n so ad actu perfectu, qui e terminus motus, sd etiam ad imperfectu, qui e motus ipse, ut aqua antequam calefiat e in pota ad calefieri, et ad calidu esse. et cu calefit reducitur in actu imperfectu qui e motus, sd remanet respectu sui in pota ad ulteriorem tru, ut ad calidum esse. Hoc ita animadverso

Oportet deffins per suas particulas explicare; lu actus ponitur in deffine motus tqqm qd omnium loco generis, summendo lu actus prout distinguitur a pota, et abstrahit a perfecto, et imperfecto; et quoniam motus includat aliqd potis, tn ponitur in gene actus, et n potis, quia praecipuu munus illius e reducere mobile in actu, quamquam, quia hoc facit tqqm actus imperfectus, includat aliqd potentialitatis. Reperitur, a, in motu duplex habitudo potentialitatis, alia respectu mobilis, seu subjecti recipientis motu, et in hoc convenit motus cu aliis formis, quae subjectu reducunt de pota ad actu illud informando, et ideo dicitur in illius deffine entis in po-

UVA.BHSC

1a. Alia hinedo potentia tibi in motu e ad ulteriorem trm, in quo ab alijs formis disquenti, quia illa solo actuant subiectum, in quantum est pota ad se, motus vero non solo actuat in quantum e pot ad se, sed ut e in pota ad ulteriorem trm, et propterea additur illa particula prout in pota, quia actuat mobile, ita ut relinquat illud in pota ad trm ulteriorem.

Igitur contra hanc deffinitionem non desunt aliqua argta, quae videntur probare illam non esse recte traditam. Arguitur ergo 1o. Talis deffinitio convenit alijs a deffinito: ergo. Prob. ant. Convenit formae embrionis, et calori ut duo ergo: sed nec forma embrionis, nec calor ut duo est motus: ergo convenit alijs a deffinito. Mai. prob. quia forma embrionis ita actuat subiectum, ut illud relinquat in pota ad formam perfectam equi; similiter calor ut duo actuat ita subiectum, ut illud relinquat in pota ad ulteriorem trm perfectum, nempe ad calorem ut octo: ergo praedicta deffinitio convenit formae embrionis, et calori ut duo.

2o arguitur. Talis deffinitio videtur diminuta: ergo. Prob. ant. non explicatur in illa quidquid e de conceptu motus: ergo e diminuta. Prob. ant. De conceptu motus e, quod sit ab agente, et in passo, et sit etiam ad aliquem trm ad quem: sed hoc non explicatur in praedicta deffinitione: ergo non explicatur in illa quidquid e de conceptu motus.

3o arguitur. Motus non e actus: ergo non recte apponitur talis particula in illius deffinitione; ant. prob. Ens per se actus adaequate dividitur in 1m, et 2m: sed motus nec e actus 1s. nec 2s: ergo non e actus. Minr. prob. In primis non e actus 1s,

q^a hic ē permanens, motus v^o transiens; & inde nec 2us, q^a actus 2us n̄ relinquit, st motus, subiectum amplius in pot^a: & nec ē actus 1us nec 2us.

Denique arguitur. Motus requiritur n̄ ad gradum entis, sed ad gradum Corporis, q^a n̄ omne ens hēt motum: & male dicitur in deffin^e q^d ē actus entis.

§ 2us

Prędicta deffinitio amplectitur ut bona et arg^ta solvuntur.

Prędicta motus deffin^e 2^a anobis data explicatione amplectuntur Philosophi omnes: et quoniam illius rectitudo, semel explicata alia n̄ indiget probatione, quam solutione argumentorum in contrarium, ideo.

Ad 1um respondeo neg^do ant., et ad probationem Mai., et ad illius probationem dicatur, q^d forma imperfecta, posse summi dupliciter, scilicet comparative ad aliam perfectiorem, et ita est imperfecta in ratione formae comparative ad aliam: alio modo, q^a n̄ solo ē imperfecta comparative ad aliam, sed etiam hēt statum potentiae, et imperfectionis, qui est tendere ad formam totam ad terminum, et hoc requiritur ad rationem motus, q^d ita ē imperfectus, ut n̄ ē terminus motus, sed tendentia in illum, forma, a, embrionis, et etiam calor ut duo licet comparative ad alias formas actuent imperfecte, si tn̄ n̄ hent illum statum imperfectionis, qui ē tendere n̄ erunt motus, sed termini motus, secus, a, si actuent per modum tendentiae, et viae, et n̄ per modum termini.

UVA.BHSC

Ad 2um resp. neg. ado ant., et ad illi-
us probat. disting. ant., quod est de conceptu motus in
illa non explicatur formaliter, vel virtualiter nego ant., for-
maliter subdistinguo ant., quod est de conceptu cognominum
genus, et dria, nego ant., alias, cdo ant., et nego
conseq.; itaque sicut quamvis homo includat in suo concep-
tu non solo animal, et rationale, sed etiam alios gradus, tamen
illius deffinitio per animal rationale non est diminu-
ta, ita dicimus in praesenti, quod ut deffinitio motus
diminuta non sit, sufficit quod explicet formaliter genus
et dria, et alia virtualiter, ut patet in deffinitione hominis.
Ad 3um resp. nego
ant., et ad probat. cessa Maiori nego Minorem quoad
2am partem, et ad illius probat. disting. ant. quoad 2am
etiam partem; nec 2us perfectus, cdo ant., imperfectus,
nego ant., et conseq., ut, non, de ratione actus 2i per-
fecte actuantis sit non relinquere subjectum in potentia, non
tamen de ratione actuantis imperfecte, et ita motus
ut subjectum relinquat in potentia erit actus 2us, imper-
fectus tamen.
Ad ultimum resp. disting. ado ant.; motus non
sequitur ad gradum entis generice cdo ant., ad gra-
dum entis mobilis, nego ant. et conseq.; itaque quamvis
omne quod movetur debeat esse corpus, et ita ad
corpus sequatur motus physicus, sequitur etiam ut non ad
gradum entis generice, ad gradum entis mobilis, in
deffinitione ergo, ponitur entis in potentia, quod est idem ac entis
mobilis; non ergo posuit Philosophus actus corporis, ne
supponeret probandum, scilicet omne mobile esse corpus,
quod ergo, esset ens, ut non e converso erat per se notum. = P. Mr. Garj.
et haec pro hac quaest.

UVA.BHSC

Questio 2.a

An deffinitio motus conveniat motui successivo, sive etiam instantaneo?

Tradita motus deffinitione assignare oportet quibus talis deffinitio conveniat, quod est idem ac investigare motus divisionem, quapropter quaerimus in praesenti, an deffinitio motus conveniat tam instantaneo, quam successivo motui.

§ 1.us

Aliquibus prius notatis ponitur, et probatur 1.a negans deffinitionem motus convenire motui instantaneo sive intentionali sive physico. =

Notandum est 1.o omnem mutationem sive instantaneam, sive successivam vocari motum, quia per quamlibet, sicut per motum transmutatur subjectum, sed quamvis hoc ita sit, nomen tamen motus accomodatur motui successivo, et mutatio instantaneo, sive verum motum physicum, sive intentionalem; quare motus dividitur in successivum, et instantaneum.

2.o est notandum nomen motus vocari plurries quamcumque actionem etiam spiritualem, et amaterialem independentem, et ita solent appellari intellectio, et volitio Angeli, et etiam Dei, sed in hac acceptione summitur latissime motus. = Summitur etiam minus late pro quacumque actione, quae fit dependenter a materia, et ita intellectio nostra, et volitio pro hoc statu appellantur motus. = Summitur denique strictius pro motu successivo, qui hoc ipso, quod est talis gaudet partibus prioris, et posterioris.

UVA.BHSC

Denique est notandum non esse dubium deffinitionem traditam non convenire motibus instantaneis spiritualibus, qui omnino fiunt independenter a materia, nec hoc examinare ad Philosophum attinet, cum iste solum agat de rebus materiam concernentibus, praeterquam quod ex dicendis apparebit ratio, cur illis non possit convenire. Restat ergo difficultas an talis deffinitio conveniat non solum motui successivo, verum etiam instantaneo, sive physico, sive intentionali. Circa quod.

Prima conclusio docet talem deffinitionem non convenire motui, sive mutationi instantaneae, sive physicae, sive intentionali. Conclusio haec est Magistri Soto in praesenti quaestione 1. quem plures alij sequuntur. Et quoniam quoad 2dam partem ab omnibus est probanda, et reg[u]da, ideo quoad 1am. Probatur 1o.

Motus qui hic deffinitus est actus imperfectus partim actuans mobile, et partim relinquens illud in potentia ad ulteriorem terminum: ergo debet talis motus habere diversas partes, ut secundum aliquas actuet mobile, et secundum alias relinquat illum in potentia: sed in mutatione instantanea hoc ipso quod instantanea est, tales partes assignari nequeunt: ergo deffinitio Motus ab omnibus tradita mutationi instantaneae nequit convenire.

Confirmatur. Mutatio instantanea in eodem instanti, quo est, inducit totam formam in subjecto: ergo in eodem instanti illud constituit in actu perfecto: sed ut ei conveniret tradita deffinitio motus deberet subjectum exponi illius constitui in actu imperfecto: ergo ei non convenit talis deffinitio.

Confirmatur 2o. Motus cui convenit tradita deffinitio

UVA.BHSC

ita actuat mobile ut relinquat illud in potentia, et privatum termino: sed mutatio instantanea non potest relinquere mobile privatum termino: ergo ei non convenit praedicta deffinitio. Minor probatur. Mutatio instantanea, idest est talis, quae in eodem instanti in quo est, introducit formam: ergo non potest relinquere subiectum privatum termino. Deinde probatur, quia aliàs in eodem instanti essent simul privatio et forma, quod implicat.

2º probatur. Si deffinitio motus conveniret mutationi instantaneae, conveniret etiam Creationi, cuius contrarium docet D. Thomas 1. p. q. 45 ar. 2. ad 2um: ergo. Antecedens probatur per Creationem transit res creata de non esse ad esse: ergo si mutationi instantaneae conveniret deffinitio motus, conveniret etiam Creationi.

§ 2us.

Verior sententia ponitur, et probatur.

Dico 1º. deffinitionem traditam Motus non convenire mutationi instantaneae, intentionali. Haec docet Philosophus 3 de anima tex. 22. et D. Thomas quos omnes communiter sequuntur. et probatur breviter ratione D. Thomae, motus est actus imperfecti, hoc est existentis in potentia: sed mutatio intentionalis non est huiusmodi: ergo illi non convenit deffinitio motus. Minor probatur. Mutatio intentionalis est actus entis perfecti, quod non transit per mutationem de potentia in actum, sed de uno actu in alium: ergo. Probatur antecedens. Mutatio intentionalis est actus immanens tendens in obiectum, quando actu per speciem habet obiectum, et tunc perfectius operatur circa obiectum, quando magis actuatur ab illo, et possidet illud: ergo est actus entis perfecti non transeuntis per talem mutationem de potentia in actum, sed de uno in

UVA.BHSC

alijs actus, Conseq^tr q^d ei n. convenit motus deffinitio. =

Dico 2°. deffinitionem motus convenire motui, l. mutationi instantaneæ phicæ. Hæc concl^o e^t expressa D. Thom. et Arlis, quos plures, et graves AA sequuntr.

Prob^r. a, 1° ex Arle qui postquam tradidit prædictam motus deffinitionem, illam exemplificavit in gen. substantiali, nec non in alteratione, et alijs mutationibus instantaneis: Ergo sensit Motum imperfecti, quatenus si prædictas mutationes esse vere motum, et illis convenire tradditam deffinitionem.

2°. Prob. Ratione. Motus e^t actus entis in pot^a prout in pot^a: sed mutatio quælibet instantanea phica e^t hujusmodi: Ergo illi convenit deffinitio motus. Maj. e^t deffinitio. Minor. Prob. q^{do} generatio v.g. ignis, quæ e^t mutatio instantanea, attingitur in fieri, tunc attingitur subjectum in actu per generationem, et in pot^a respectu formæ ignis: Ergo attingitur actus entis in pot^a prout in pot^a. ant. prob. si tunc n. attingeretur subjectum in pot^a respectu termini ad quem, sive formæ ignis, n. attingeretur generatio in fieri, sed in facto esse, q^a attingeretur subjectum cum ipsa forma: sed attingitur. Ergo subjectum tunc attingitur in actu per fieri, sive per ipsam generationem, et in pot^a respectu formæ ignis, seu termini ad quem.

§ 3. et Ultimus

Diss. argumentis contrarijs Acl.

Arg. 1. arg^{ty} pro sententia contraria deffinitio convenit dupliciter concl^{do} Conseq. n. e^t successivus, concedo Conseq. si instantaneus, nego Conseq., et distincta Minori subsumpta nego etiam Conseq., q^a et si deratione motus successi=

UVA.BHSC

vi i qd gaudeat partibq, vt in aliquas actuet mobile, et in alias illud relinquat in pot^a, tn de rase mutaoiu, sive motus instantanei, hoc ni e; sufficit v^o vt illi zveniat deffinitio motus, qd illigatr in subco prior Nat^a qm trus, qm prioritq ei ni possumus negare, et ita illisimq subcy actuaty per mutaoq, et in pot^a adq froq, et illa privaty, informandyqq pro a^lio posteriori ab illa, qua propter illigatr actus entis in pot^a prout in pot^a.

Adq 1q zrauq resq ex solutione pcedenti qd quovis mutao instantanea in eodq instanti reali, in quo e inducat froq in subco, tn intra idq instans reale e prior in subco, qm froa prioritate Natq, pro qua prioritate subcy zstitui in actu imperfecto, et illisitr cy pot^a, et privase adq perfecty.

Adq 2q zrauq resq disq^{do} Maq, vt relinquat illy in pot^a, et privaty tn, pro aliquo instanti reali, l, natq, zdo Maq, pro instanti reali pcise, nego Maq, et disquo Miq; idq mutao instantanea ni pote relinquere mobile privaty tn, pro instanti reali, zdo Miq, pro signo Natq, nego Miq, et zsequq. Adq probaoq Minoris disq^{da} si ani, et zsaq eodq m^o, et adq probaoq seqq dicatr, qd privao, st et froa pote zsiderari in duplici statu, privao slt in corrumpi, et in corrupto ee, st et ipsa froa in fieri, et in facto ee; dyqq illisitr ipsa froa in fieri, ty ni dy illisitr privao in corrupto ee, idq in corrumpi, et ty eqq privao illisitr in corrupto ee, q^{do} froa in facto ee, vt ipr in eodq instanti in quo e mutatio ins-

UVA.BHSC

tantanea introducat fog in subto, pro priori tn illigitr mutatio, seu fieri fog, qm ipsa foa in facto ee: Et pro illo priori pro quo illigitr foa in fieri n illigitr privao in corrupto ee, id in corrumpi, sed tr gs illigitr subty pro aliquo priori ad fog cy sufficienti privaoe, vt mutaoi sveniat rao motus; qd, a, e implicatoriy e qd foa et privao spatiangr in eod subto, n, a, corrumpi privaoi, et fieri fog.

Ad 2m resp. neg.do ans, et ad probaoz dicatr, qd per creatioz n transit res creata de n ee ad ee, ita vt supponat subty omne vtriqz tns, qd requiritr vt aliqd i mutatio, l, motus, ideoqz illi n spetit motus deffinitio.

Colligitr motz succesivy dividi in discrety et stinuy, hic e motus factus s interruptione, ille ipse motus stinuus in ptes divisus partes, et cy interruptione factus. Id est adwertendy, qd n stituunt divsas motus spes, qa cy discretus nil aliud i, qm ptes stinui motz, reducitr ad spez motus stinui.

Qd si obiiciaz, quantitz stinuz, et discretz stituere divsas spes quantitis: Ergo et motus stinuus et discretus? Rn. neg.do sequelam, et rao disparitis e, qd cy rao foalis quantitis i extensio, n pote n ee nova illius spes, vbi adest nova extensio, motus, a, discretus n addit novam foalem motus supra stinuy, cy vterqz sit actus entis in pota prout in pota, quare n stituunt divsas spes motus.

Colligitr insuper motz successi-

UVA.BHSC

vy, et instantaney svenire vnivocè. et hęc de hac quęst.e

Quęstiô 3a et Ult.a

An motus distinguatur realiter a termino ad quem.

Quamvis quęlibet mutaō, seu motus exigat eū versari intr try a quo, et try ad quem, in pręsenti so vertimg in dubiŷ, an realitr motus distinguatr a trô ad quem, qa eum realitr distingui atrô a quo n̄ dubitamus, eo qd̄ cum ad inceptioꝫ motus desinatr trus a quo, 1, simplitr, 1, qa ab eo recedit mobile, perspicuy ē, ab eo distingui realitr, ideoq; pro distē illius atro ad quem, sit

§ 1us.

Sn̄ę apponuntr, et pr.

Prima sa docet motŷ solŷ formalitr, rare raciocinata distingui a trô ad quē. Hanc sq het Masius in pręsenti Sect. 1. cap. 3 qe 4. referens pro ea pleꝫ alios.

Pr.a, 1o. forma in fieri n̄ distinguitr a seipsa realitr in facto ēē: sꝫ forma in fieri ē formalr motus ipse: ergo hic n̄ distinguitr realr, sꝫ trū formalitr a trô ad quem. Mai. pr. qa Illud qd̄ modo fit, ē qd̄ postea ē in facto ēē: ergo forma in fieri n̄ distinguitr realr a seipsa in facto ēē.

2o. pr. Si motus realr distingueretr atrô ad quem, qdo aqua va calefit adēēt ibi duplex mutaō: hoc ē falsŷ: ergo et qd̄ motus

UVA.BHSC

realr distinguatr ab actio ad quem. Minr. e certa q
st in calefactione aquæ n interuenit nisi una actio, et
passio, ita ibi adee n pose, nisi unicum tm motum,
aut mutatio. Mai. in qua e diff. ptr. si motus
realr distingueretr a tio ad quem, in aqua dum calefit
adeet duplex realitas: ergo et duplex mutatio. ans per
se pt, si q. ty in aqua adeet realitas motus, et rea=
litas caloris, s, tri ad quem. Ïseq. a ptr. q per quamlibet
illarum realitatum alitr se haberet aqua nunc ac prius:
ergo adeet ibi duplex mutatio. =

2a Sa per extremum
docet Motum distingui realr a tio ad quem tanquam res
a re. Hæc est a e Dnibriccensium in prsenti, qui etiam
pro ea ptes citant. et ptr. Motus pose ee s tio ad
quem, et esa: ergo distinguuntr tanquam res a re. Ïseq videtr
tenere. ans a, ptr q. In primis tms pose ee sine
motu, eo qd transacto motu permanet tms. Quoad
2m pts ptr etiam q antequam adquiratr tms, neppe calor
vt octo adest motus: ergo hic pose ee s tio ad quem,
et esa.

§ 2us.

Statuitr Vera Sa. et ptr.

Dico Motum, seu mutationem distingui realr a tio ad quem
n distie rem a re, sed distie realiter modali. Hæc solo
quoad 1m pts est expressa D. Thom. 3. physic. lect. 1.
tex 4 vbi ait, motum comparari ad tm ad quem
tanquam potm ad suum actum: sed sic e qd pota distinguitr
realr a suo actu: ergo ex mente D. Thom motus,
et tms ad quem realr distinguuntr.

UVA.BHSC

2° p̃r. Idee satis efficaci, siq̃d motus
ẽ transiens, trũs, a, q̃d permanens; deinde motus,
sive mutaco ẽ acc semper, trũs, a, multoties ẽ subsᵗᵃ, ut pt in omnibg generaoibg substaalibg: sq
illud q̃d ẽ transiens, et successivy ñ potẽ ñ disgui realr ab illo q̃d ẽ permanens, et silitr q̃d ẽ
acc ñ potẽ & ñ disgui realr a subsᵗᵃ: q motus, seu
mutao disguitr realr a trõ ad quem.

Cfr. Motus
ẽ via ad trũ, et adveniente trõ cessat motus: sq
si ñ disguerentr realitr ñ posset cessare motus
adveniente trõ, alias eadẽ realitas maneret, et ñ
maneret: q motus, et trũs ad quem disguuntur
realitr.

Circa 2q p̃s Idb ẽ ex D. Thõ lib. 3
physic. ad textũ 9. que sequuntr ptes AA. et p̃r
actus qui ẽ motus ẽ intr omnes imperfectissimg,
qᵃ ẽ vialis, et ideo ñ pervenit ad hoc ut ẽ ens per
modũ rei, sd via ad rẽ: q iõ ẽ modus: q iõ disguetr realr a trõ ad quem distᵉ reali modali.

Si inquiras aũt
ĩ modus an subsi, l, Mobilis, an v° tri adquẽ?
PP. Complutenses ibi responderunt in hoc libro
dis. 16 de motu q. 3 §. 2. num. 31. eẽ modũ
ipsius trĩ ad quem; verũ mihi hoc ñ placet, qᵃ
qmvis ĩ via eiũ ad trũ, ẽ tn ante ipsũ, siq̃d adveniente trõ, cessat motus; modus, a, nec ante illud,
nec ĩ illo aius ẽ modus eẽ potẽ: q motus ñ ẽ
modus trĩ ad quẽ; quapropter mea sñia ẽ dicendũ eẽ modũ mobilis, et Idõ ẽ, qᵃ illiũ ẽ modus,

UVA.BHSC

qd actuat: sed actuat mobile: ergo e modus mobilis.

§ 3 et Ult.

Respondetur argumentis pro oppositis Nostri et aliqua colliguntur.

Ad 1um argum, seu probaonem quod Nostri respondeo ista Maiori, negando Minorem, aliud negandum e forma in fieri, aliud ipsum fieri, et via ad ipsum, et forma, que e in fieri realiter non distinguatur a se ipsa in facto ee, distinguitur tamen realiter ab ipso fieri, seu motu, consequenter fieri seu motus distinguetur realiter a forma in facto ee, seu atro ad quem.

Ad 2um respondeo negando Maiorem, et ad probaonem concedo anti negando consequentiam, et ad illius probaonem distinguendo e anti. per quod libet realitatis aliter se heret nunc ac prius vt qd et perfecte, nego anti, aliter se heret per quodlibet perfecte et vt qd per vnum, et imperfecte, et virtualiter, seu vt quo per aliud, concedo anti, et nego consequentiam. quamvis enim dum aqua calefit agit ibi duplex realitas non tamen adest, nisi vna tamen mutatio perfecta, que fit per terminum, non transitus qui e motus e via ad mutaoem perfectam, que fit per formam, l, terminum, quare tamen immutat vt quo, et terminus vt qd; quilibet, n, motus requirit duplicem actum, aliud perfectum, et imperfectum alium, non quilibet motus e transitus ecce actum imperfectum de vno ee ad aliud in actum perfectum, ideoque deffinitur qd e actus entis in potentia prout in potentia.

Ad argum 3um Nostri respondeo concedo anti, negando

dreq³, qᵃ ut si motus posset eē ɫ tu aq quo, ut et ẽ verso, ñ ex hoc convincitr distio rei a re, cũ motus ñ sit res, sꝫ modus, ut ex eo qd unũ ɫ alio ñ possit eē ñ convincitr etꝫ illa ñ distingui realr, aut distingui modalitr, ut pt de Matª seipsa sepaj; posset tn motus, et tñ eē aq invicē unũ ɫ alio, qª motus ñ ē modus tñ ut manet dictũ.

Collige 1º. Motũ ñ sō distingui realitr a tris aquo, et aq quem, sꝫ etꝫ a subto, qª motus ē actus, et modus subti, seu mobilis; actus, a, et modus realr distinguitr ab illo cuiꝫ ē actus, qª nil potē eē actus sui ipsius.

Collige 2º. Omnẽ motũ subiectari in mobili, et de motu generaois, et alteraoñ nemᵉ dubitatr; de motu, a, locali dubitatr ab aliqq; cõtrarũ ē comunũ Philosophi. et D. Thõ. et pbr brebitr, qª motus ē actus, qui propter suã imperfectioñ ē modus mobilis: sꝫ modus debet subiectari in illo cuius ē modus, et actus silitr in illo cuiꝫ ē actus: ḡ modus subiectatr in mobili et hęc pro hac disp.

Disputao 2ª

De actione, et passiᵉ tũ intr se, quam cũ motu collatis.

Plura ab AA in hac dispᵉ pertractantr, aliis tñ sō ea quę necessaria videantr, ad theologicũ institutũ aliis relictis, attingentr, et ideo sit.

UVA.BHSC

Quæstio 1.a

Quomodo actio, et passio tam inter se quam a motu distinguantur?

Ut propriè, et formaliter ratio actionis, et passionis eluscescant, non alia est exactior via, quam explicare distinctionem utriusque a motu, hac, enim, semel explicata constabit quæ sit ratio formalis, et diversitas utriusque, et a motu apparebit.

§ 1.us

Aliqua notantur, et ass.s apponuntur et probantur.

Notandum est 1.o non intendi nos solum agere de actione transeunti, de hac, enim, inquirimus quomodo a passione, et a motu distinguatur, quia agere de actione immanenti ad præsens non attinet, sed ad libros de anima.

Notandum est 2.o actionem transeuntem de qua nunc est sermo, distingui realiter tam ab agente, quam a passo, et utriusque ratio est, quia si agens realiter identificaret sibi suam actionem, semper esset agens in actu 2.o ut patet; similiter, si passum identificaret secum actionem, non esset passum, sed agens: ergo actio distinguitur realiter ab agente, et a passo.

Notandum est 3.o eandem realiter distinctionem ab agente, et passo gaudere passionem, quia cum sit eadem realitas actionis, et passionis, ut diximus in prædicamentis, si actio ab utroque realiter distinguitur,

UVA.BHSC

necesse ē qđ passio gaudeat eadē divisiōe.

Deniq; est notandū motū (qdqđ aliqui dicant) n̄ ēē rāoem superiorē, seu genericā ad actioē, et passioē. Cujus rāo ē nota, qᵃ actio, et passio sī 1ᵒ diversæ, cū quælibet costituat speciale pdicamᵗᵘ, pdicamᵗᵃ, a, sī 1ᵒ diversa: sq tales n̄ essent, si motus esset ad illas rāo superior, seu generica, vt pt: ḡ motus n̄ ē rāo superior ad actioē et passioē. Illiū ḡ pnotatiˢ

Prima sᵃ docet actioē, passioē, et motū realr disgui intr se, et nullo mᵒ identificari. Pro hac sᵃ citantr a Cplutensibus in pnti ptē DD. suppro nomᵉ.

Et pḃ 1ᵒ. actio subiectatr in agente; passio in passo: ḡ nullo mᵒ posst ēē idē realr. Iseqᵃvr certa, qᵃ eadē realitas in multiplici subᵗᵒ ēē n̄ potē.

2ᵒ. generāo substaalis ē vera mutāo, et tn̄ non ē actio, sq pura mutāo: ḡ actio, et motus disguuntr realitr. Mai. ē certa, qᵃ per generāoē substaalē vere transit subtū de n̄ ēē ad ēē. Minr. a pḃ. Si generāo substaalis esset actio, cū ipsa recipiatr immᵗᵉ in Matᵃ, abs dubio Matᵃ 1ᵃ prius reciperet ēē smqđ, qm ēē simplitr: ḡ generāo substaalis n̄ ē actio.

3ᵒ. pḃ. passio nil aliud ē, qm receptio fᵐæ, seu hujꝰ vnio ad subtū, qᵃ per hoc, qđ adsit talis vnio, et receptio subtū patitr: sq ab hac receptione, seu vnione disguuntr realr actio, et motus, cū maneat talis vnio, seu receptio pereuntibus motu, et actione: ḡ passio disguitr realr tā ab actioē, qm a motu.=

2ᵃ sᵃ docet
fortiteˢ has treˢ actionis, passionis, et motus, lt in vna enti=

UVA.BHSC

tate saltim modali identificentr, diuisi froalr ante ittectu.
Pro hac s.ª stant Mag.ᶦ S. Th.ᵃˡ in pienti q.ᵉ 14. ar. 2
Iplutt. disp. 17. q. 2. §. 2. qui pro ea plurimos citant
Thom.ᵃˢ et Arauso dicente 5. Metaph. q.ᵉ ar. 4. sic sen-
tire omnes veros discipulos D. Th.ᵉ

Probant 1.º hanc s.ᵃ

ex Arle verbis infra pro nra s.ª adducendis. = 2.º ex. D.
Th.ª qui q.ᵉ 8 de pot.ª ar. 2 ad 14 sic ait, nulla subst.ª, quæ
ē in gen.ᵉ, potē ēē relatio, q.ª ē definita ad vnū genus, et per hoc
q. excluditr ab alio genere. Ex q.q. verbis sic arguunt. quæ
si deffinita ad vnū genus, disiguuntr ab illis, quæ ad aliud
genus deffiniuntr: sd actio, et passio stituunt diua gen.ª, aut
pdicam.ᵗᵃ: E ex nat.ª rei ad invicē disiguuntr.

2.º pb hæc s.ª

Maoc. quæcūq. ag.ᵗᵉ rei, secluso ittectu, si diua, q.ᵈᵒ vnūq.dq.
secluso ittectu, het in se ēē vnū, ng eo ipso secluso ittectu vnū-
q.dq. erit indiuisū in se, et diuisū aquolibet alio: sd ag.ᵗᵉ rei
vnūq.dq. ē vnū per suū realitē, seu ess.ᵈ realē, q.ª vnitas ē pas-
sio entis: E ag.ᵗᵉ rei erit distū ab alio, q.d ag.ᵗᵉ rei fuerit
in se distq ess.ᵉ sd ea quæ stituunt diua pdicam.ᵗᵃ,
ita intr se separantr, vt vnūq.dq. secluso ittectu heat suū
ess.ᵉ: E si diua ex nat.ª rei secluso illectu. Huiusmo-
di si actio, et passio: E. Et hoc arg.ᵗᵘ dicunt AA huius
s.ᵉ, seruata proportione, posse seruari ad conuincendam
eq.ᵉ distioē intr motū, actioē, et passioē.

Jfr. laque pe-
tunt diuas deffin.ᵉˢ adeq.ᵗᵃˢ diuunt ess.ᵉ, et ex se absq
vllo beneficio ittectus, q.ª trariū vix illigi potē: sd actio, et
passio exigunt diuas deffin.ᵉˢ adeq.ᵗᵃˢ: E diuunt ess.ᵉ et ex se
absq vllo beneficio illectus, seq.ᵗʳ q. ex nat.ª rei.

UVA.BHSC

§ 2us.

Statuitr Vera Sa. et 3.

Dico actiões, passiones, et motus eē omnino eqdes realem entits, et io distingui fōaltr per illectus rōne raciocinata. Pro hac sa. stant Masius cap. 3. huius libri Sectē 2. qē 1. Rubius in pñti trac: 1. qē 7a. eqs pona menti Arlis et D. Thē. et rēs ad dicta, nullusq qui verus discipulus D. Thē censeatr poterit hoc rōalitr negare; quare miror Magrs 1. Tha, Complutenses, et alios pltes Thomds ab hoc discedere, et introducere velle distiões ex natura rei fōalem, as illus in Vniversalibs expulerint, et abs ptim pōls indicaverint, qd sit et mentē D. Thē hoc facere, aut hic nonns discipulos D. Thē censent, qui illud n sensserint.

Pr. a, 1o nra

Dclo ex Philosopho in hoc lib. cape 3. vbi loquens de actiōe, et passiōe ait; hec, n, vnu quidē si; rao tn n ona est in qq verbis manifeste docet nra dclē quoad actiōs, et passēs, siqds docet eē vnu, et eqdē realits, et io rōne differre: id ids ē dicendus de motu respu actionis, et passionis, qd dicitr actione respu passiois: ps ex mente Arlis actio, et passio, et motus sī eadē realitas, et dista io beneficio illectus, seu ratiōe raciocinata tn.

Pr. 2o ex D. Tha qui 1. pe qe 45 ar. 2. ad 1m et aliji pluribus in locis ita ait, actio, et passio conveniunt in Subst. Motus, et dñunt io sm dstas hitudines: ps sm Dm Thm realr n distinguntr, seu ante illectus operaōes, q illa dñunt per illectus rōe raciocinata tn, que dñunt sm distos respus, seu dstas hitudines: id hoc mo dñunt sm Dm Thm motus, actio, et passio: ps ante illectus operaoem

Codex 24 phi
180

su realr ii omnino idq, et io driunt rone raciocinata per ittectu. Dtat Mai. ex dictis in loga, vbi eas probavimus, et probavere AA. pfati sq oppe dirgui loga docentem et vtentz frealr tm per ittectu, q sm vj Phs driunt tm sm diria numera, seu hitudines.

3o P.r Ratione.

Actio, passio, et motus, etz xa plicitos AA, ss eadz realitas, saltim modalis: p n pois dirgui nisi per ittectus opera-tionz rone raciocinata. Dieq ar a distio adqte divitr in realz, et rai, et alia distio media, etz xa illos, vt ma-net probatz in loga e impoilis: sq que si eadz realr n pois realr dirgui, alias essent, et dista; et vieqr eadz, et n eadz, et dista, et n dista realr, qd impli-cat: p io pois dirgui per ittectus operagz rone raciocinata.

Deniqz P. Motus e actus activi vt ab hoc, et passivi vt in hoc: sq e idz actus realis qui egreditr aprio efficienti, et recipitr in subto: p idz realr erit motus egressus aprio, et receptus in passo: sq vt egreditr aprio e actio, et vt recipitr in subto e passio: p actio, et passio si idz realr cu motu: p et intr se.

Hec Dieq. dtat, qa que si eadz uni 3o, si eadz intr se, vieqtr ss ante operagz ittectus erunt indista, dista tn per ittectu sm divrs respus, qa entitas eadz motus, quatz egreditr ab agente erit actio, et quatz recipitr in subto erit passio, quatz, a, e transitus subti de n ee ad ee erit motus.

§ 3us.

Reso argtis pro opptis Sententijs.

Pr Mr Garcia

Ad 1um argtum pro 1a pte resp. neg. ant. quoad 1m ptem, q. ut q. ea fixa manebit, actio transiens lt egrediatr ab agente n. subiectatr in ipso, sed in passo, quare poterunt realr identificari.

Ad 2um resp. ista Maiori neg. Min. et ad illius probaonem resp. neg. qd. actio, quae e generao immte recipiatr in Mat. 1a, siequr qs Mat. n. prius hebit ee sm qd, qm ee simplitr. Rao, a, huius summitr ex dictis, q. generao, seu mutao Substaatis est fieri Substaatis fra, q. sa, attingimus in Mat. fieri fra, n. dum attingimus fram in facto ee, sieqtr qs nec pcedente in ee corrupto, sed in corrumpi: sed in Mata attingitr suffiens fra, ut generao n. recipiatr immte in mata.

Ad 3um resp. neg. ant., q. st unio fra seu fra unita subito e trus actionis, et motus, ita et passionis, nec obe, qd eo ipso qd adsit talis unio, seu receptio, subtum patiatr, q. passio ista n. e fraalis, sed denominativa, eo qd passio fraalis iam transiijt, et per tum passionis patitr subtum denominative, st agens eti transacta actione dicitr tale denominative, n. fraalitr.

Ad verba D. Thomae pro 2a pte resp. illa exponendo; cum, n., docet S. Dor qd subsita quae collocatr in pdicamto n. pote ee relao, et reddit raonem, q. talis subsita e deffinita ad unum genus, et ita excluditr ab alio, debet attingi, si illud genus ad qd e deffinitum atigd i absum, tum illud qd e deffinitum excluditr ab alio respectivo antr ad intellectum, n., a, si illud ad qd e deffinitum e respectivum; actio autem et passio si dirri raspus eiusdem entitis, et quaelibet illarum e deffinita hoc ipso ad pdicamta respectiva, vt ad

UVA.BHSC

argty resp. distdo Maior; quae si deffinita ad unum ge-
nus distinguntur ab illis, quae ad aliud genus deffiniv-
untur, ante ad intellectum, subdistinguo Maior, quae si deffinita
ad unum genus abstum, cedo Maior respective; nego Maior,
et distinguo Minor, idest actio, et passio constituunt diversa praedi-
camta respectiva, cedo Minor, et nego conseqm; sex, n, ultima
praedicamta sunt tm quidam respectus, quare mirum
non est, quod eadem entitas indivisa ante ad intellectum constitu-
at diversa praedicamta sub diversis respectibus ad agens sit,
et ad passum. = Vel forte melius resp. cum aliquibus ta-
lia verba esse supposita, et in D. Thoa non reperiri.

Ad 2m probaem resp.r contra
tuo syllogismo, nego Minor subsumptum, quia ut D.r Thos
adductus pro nostris dictis probare docet, actio, et passio
conveniunt in eadem substa motus, et different solo sub diversas
habitudines: Ergo sm D.m Thom ante ad intellectum substa, seu
realitas motus est realitas actionis, et passionis, et dif-
ferunt solo sub diversis respectibus, hoc est sm diversas formalitates
formaliter, sive per intellectum, et ratione diversorum respectuum
eadem entitas diversa praedicamta constituit.

Ad confraem resp.
distdo Maior, ea quae petunt diversas deffinitiones adaequatas
different ex natura rei absque ullo beneficio intellectus; quae exigunt
ante ad intellectum diversas deffinitiones adaequatas, cedo Maiorem;
quae beneficio intellectus exigunt diversas deffinitiones adaeqtas,
different ex natura rei absque ullo beneficio intellectus, nego Maior,
et distinguo Minor, idest actio, et passio exigunt diversas
deffinitiones adaeqtas beneficio intellectus, cedo Minor, ante ad
intellectum, nego Minor, et conseqm; ex eo, n, quod eadem enti-
tas motus consideratur ab intellectu ut procedens ab agente,

UVA.BHSC

et respective ad illud exigit adeqtas dessins ditbus ab ea, qm exigit prout siderata respective ad passum, v.c eadem entitas quatenus sm qd diversimode ab intellectu sideratur exigit divias, et adeqtas dessins, quare ante ad intellectum n est necesse actionem, et passionem distingui esse, sed solum posse distingui esse per intellectum, sed etiam per ipsum, seu beneficio ipsius exigunt ditas, et adeqtas dessins. et hec pro hac questione.

Questio 2a et Ult.a

An actio transiens subiectetur in agente, an in passo.

Non inquirimus de actione immanenti, sed solum de transeunti, quia immanens, ideo talis dicitur, quia manet, et subiectatur in principio elicienti, transiens vero egreditur ab agente, et tendit in passum, quia est sm quod in id quod subiicitur agere dicimur, et ideo est dubium an subiectetur in principio eliciente, an vero in passo. Querum quia ex dictis stat quod in dicendum, ut sequenter procedamus, ideo quamvis varia sint placita AA propter que erat necessarium immorari, breviter questionem resolvemus.

§ Unicus.

Resolvitur questio, et aliquae difficultates solvuntur.

Dico actionem transeuntem subiectari in passo. Ideo hec abs dubio est D. Thome et Philosophi, quos plures ex Thomisticis sequuntur, ita complutenses in phis q. 6. §. 2. ubi plures pro ea citant.

Pr. 1ª ex D. Thª qui 1.ª p.ᵉ q. 18 ar. 1 ait illa ē dria intr actioꝫ transeuntꝫ, et immanentꝫ, qª hæc ē perfectio ipsius agentis, illa vº perfectio passi. Et qᵉ 7 de potª ar. 10 adꝫ 8. docet qd aliquando stingit aliqd denominari ab eo, qd ñ ē froa illius, vt stingit in agente, qd denominatr ab actio que ab ipso procedit. sꝫ si actio transiens subiectaretr in agente, et ñ in passo ñ diceret actioꝫ transeuntꝫ ñ ēē perfectioꝫ agentis, sꝫ passi; nec agens denominari ab eo qd ñ ē froa illius, neqꝫ ab actᵉ, que ab ipso procedit, vt per se pꝫ: Ꝓ ex mente D. Thꝫ dicendꝫ ē actioꝫ transeuntꝫ subiectari in passo.

2º P. Ratē oneqᵗⁱ adꝫ dicta. Eadꝫ realitas in duplici subto subiectari nequit: sꝫ actio, et motus sⁱ eadꝫ realitas: Ꝓ nequeunt subiectari in duplici subto: sꝫ motus subiectatr in mobili, seu in passo, qª in eo subiectatr cuiꝫ ē actus, motus, a, ē actus mobilis: Ꝓ actio etꝫ subiectatr in passo.

Ofr. Actio ñ potē subiectari in prio agens egreditr, sꝫ in eo in quo sistit: sꝫ egreditr ab agente, et sistit in passo: Ꝓ in hoc subiectatr. =

Dices 1º. Agens agendo immutatr: sꝫ si actio transiens ñ subiectaretr in ipso, sꝫ in passo ñ mutaretr: Ꝓ. Ofr. Agens agendo ñ immutaretr si in se ñ reciperet actioꝫ: Ꝓ. ani P. Ideo Deus agendo ñ immutatr, qª in se ñ recipit actioꝫ: Ꝓ agens physꝫ ñ mutaretr si in se non reciperet actioꝫ.

UVA.BHSC

Resp. dist. Maiori neg. Min. ut, n. agens mutetur sufficit quod aliter se habeat nunc ac prius: sed hoc ipso quod actio non est de novo ab intrinseco ipsius non potest non aliter se habere, nunc ac prius, etsi non recipiat actionem: Ergo mutabitur, etsi actio non in ipso sed in passo recipiatur; quod si huic solutioni non acquiescas, sed velles nihil posse mutari, nisi aliquid de novo adquirat vel deperdat, quod mutatur, resp. quod licet agens agendo non recipiat in se actionem, et ideo per ipsam non mutetur, mutabitur, quia recipit in se relationem ad effectum.

Ad confirmationem resp. neg. ant., et ad probationem dicatur Deum agendo non immutari, non tamen quia in se non recipiat aliquam actionem de novo, sed quia actio Dei non procedit ab intrinseco ipsius tamen quod dictum, quia est ipsius substantia, nec in se aliquam relationem realem ad effectum recipit. =

Dices 2.º Agens transit per actionem de potentia ad actum, seu de actu primo in 2um Ergo est actus 2us ipsius, consequenter subiectatur in illo.

Resp. dist. anteced., disting. conseq.: Ergo actio est actus 2us ipsius, ut a quo, concedo conseq., et in quo, nego conseq., et quae ex illa sequitur; duplex namque conceptus reperitur in actione alius ab, et alius in, sed prior conceptus est actus agentis, et ita in illo non potest subiectari, quia sed talis conceptus non sistit in ipso, sed potius dicit egressum ab illo, at vero sed conceptus in dicit quod sistat in ipso passo, quare in illo subiectatur, quia actus ibi subiectatur, ubi sistit.

Dices denique Actio debet subiectari in eo quod denominat intrinsece:

UVA.BHSC

est actio n denominat intrice passũ, est agens: & non subiectatr in passo, est in agente. Minr. e certa, et illa suppsta Mai. qa denominao intrica provenit afroa existente in re denominata: & cũ agens denominetr intrice ab actioe, debet subiectari in illo

Rr. neg. do Maiorem et ad probaẽ dicatr, qd denominao intrica provenit afroa in re denominata existenti sive per modũ egressionis ab intrio illius, sive per modũ existentiæ in ipso, & agens denominatr intrice ab actione etiã si in ipso n subiectetr, qa egreditr ab intrio illius. et hæc pro hac disponẽ de qua pta late ab AA pertractata, apud ipsos videre poteris.

Disputao 3a et Ulta.

De Infinito =

Postqm Philosops egit de motu quoad illius quiditẽ et quoad alia ad ipsũ spectantia, protinus tractat de infinito, qa cũ motus de genẽ continuorũ, et aliqd cadat sub deffine continui, qa necesse e qd gaudeat partibus, quæ vlrũ usqs in infinitũ extendi possint pote difficultari, ideoqs agit in pñti de infinito explicans qd illud i, et quotuplex, et vr. i dabile naalr; nos etiã vr. supernaalitr i possit examinabimus. Omnis vo ab AA qdqd de infinito est dicendũ pluribus questionibus resolvatr, nos tn ad unicã im conabimur reducere qdqd de ipso scire oportet.

Questio Unica.

An implicet dari infinitum in actu sive quantitatis, vel qualitatis?

Antequam quaestionem resolvamus praeconstituta oportet praemittere notabilia ad quaestionis claritatem, et intelligentiam, in quo praeconstituta quae diversis quaestionibus ab AA pertractantur, breviter insinuabimus.

§ 1us.

Notantur et sententia negans ponitur et probatur.

Notandum est 1o infinitum communissime acceptum esse illud quod caret termino, et fine; dividitur, a, in privativum, positivum, et negativum; infinitum privative dicitur illud, quod est capax termini, et illis caret, videlicet quantitas, si daretur infinita, esset talis privative, quia careret termini quo est capax, et hoc respectu ipsius quantitatis potest dici infinitum positive, et hoc modo deffinit Philosophus cap. 7 infinitum dicens est id cuius partem accipientibus semper aliquid manet extra. Infinitum negative dicitur illud cuius subiectum non est capax termini, et hoc potest contingere dupliciter 1o propter perfectionem positivam subiecti, quod est talis, quod nullo termino affici potest, et hoc modo Deus est infinitus positive actualiter scilicet, et perfectione non vero quantitative: 2o, subiectum potest non esse capax termino propter suam imperfectionem, quia tale est, quod nihil habeat in se, quod terminari possit, ut punctum, et unitas, quae propter indivisibilitatem non habent terminum, sed potius ipsa sunt termini.

2o est notandum in praesenti non agere de infinito positive quale est

Deus, nec de infinito negve. sed tm de infinito privative qd infienti deffinito Philosopi. et ut hoc infinity manifestius in quantite reperiatr, inveniri tm pote in alijs pdicamtis, et in subst.a relatne, et qualite. Infinity in subst.a e, qd caret tris qq substa stuitr, et detratr, nimiry tris essendi, et existendi, et hoc infinity e tale in gen.e entis. Infinitum qualitii e, qd caret tro intensionis sm gradus qualitii. Infinity in relatne, e illud, qd dicit respy in aliqd infinity, vel summit denominatne aliqua extrinca infinitatis, ut actioes Xpi. qua dicuntr infiniti valoris per respy ad persona dignificante.

3o e notandy infinity in quantite pa duplica specm quantitis stinua sct et discreta, ee duplex, aliud magnitudinis, et aliud multitudinis; illud e qd caret tro partium in stinuo, istud qd caret tro multitudinis, et disnis. Infinity & de quo in pnti e disputandy e triplex sct sm magnitudine, sm multitudine, et sm intensione.

4o e notandy infinity dividi ulterius in infinity actu, seu chategorematicy, et in pota, seu sinchategorematicy, istud e, qd simplitr actu e finity, sm qd, a, et in pota dicitr infinity, qa n e designare try illius, sed semper e in pota ad divisne, l, additione, quare dixit Arles quanty esse divisile in semper divisilia. Infinity actu, seu chategorematicy e illud cui n so n pote designari trus, sed omnes tros transit, et ideo ad hoc infinity requiritr, qd heat ptes pquales infinitos n smu=

UVA.BHSC

nicantes inter se, et simul existentes, qd idem e ac dicere, qd infinitum actu requirit infinitas partes detratas; seu aliquotas, quarum una superaddat alteri novas partes, que n coincidant, sive reassumatur cum altera, ut Philosophus dicit de circulis qd dicuntur infiniti reassumendo easdem partes.

5º est notandum, qd infinitum fieri n potest per additionem partium, quare qd e capax augmenti finitum e; Cuius e ratio, quia additio vel fit per aliqd finitum, l, infinitum, si per infinitum supponitur ipsa infinitas in eo qd additur, et ita n fit infinitas in ipso per additionem ipsius per aliqd finitum; vel tale finitum additur alteri finito, l, infinito, si 1um utrumque terminis clauditur, et ita utrumque remanet finitum; si infinito, iam supponitur infinitas, et ita n fit per additionem: Et qdqd per additionem fit maius, vel per substractionem minus n e actu infinitum.

6º e notandum infinitum relative actu n repugnare, quia hec infinitas consistit in quadam relatione ad Deum, qui e infinitus, et e infinitum tm quadam extrinseca denominatione.

7º e notandum n posse dari Creaturam infinitam in omni genere entis, quia creatura e eo ens limitatum, et finitum; repugnat etiam dari aliquam Creaturam actu infinitam in genere Substantie, n a, in potentia, seu sm qd, hoc ultimum patet, quia Materia prima het infinitam in potentia respectu formarum, quarum e Capax, que ss etiam in potentia infinite; 1um v° probatur ex D. Thoma 1. p. q. 7. ar. 1. ita; infinitas in genere Substantie e talis per Carentiam terminorum Substantie; tm, a, Substantie

vel si phyci, l, metaphyci; isti si genus, et dria. qq 9trahitr, et limitatr essa rei, phyci si Mata, et froa in 9positis. vel actualitas. et potentialitas, etq in simplicibq, subsita q creata n pote carere gene, et dria, cq i in pdicamto, qd e coordinatio generq, et specierq; silitr n pote carere tro aliquo phyco, qa n pote ee purus actus, sq debet here admixtq potentialitq; sq sic posset ee infinita per carq tri limitantis actualitq, qui e potentialitas: ergo aq repugnet aliquq substq creatq carere huiusmodi tro, repugnat subsita creata infinita in actu.

Denique e notandq infinitq in actu, sive extensionis, sive multitudinis, et intensionis naalitr ee impoile. In hoc 9veniunt 9muitr philosophi cq Arle hic cap. 5. et Theologi cq D. Thoa 1. p. q. 7. et hoc 9stat ex illo sapq 12 Omnia facta si in numero, pondere, et mensura, si, a, daretr infinitq in actu, l, careret numo, si esset infinitq in multitudine, l, mensura, si esset magnitudine infinitq, l, pondere, si esset qualitate: ergo cq de facto, et sda pscriptq legem omnia sint facta numo, pondere, et mensura, naalitr infinitq in actu repugnat.

Rao vo cur n posit dari infinitq tale naalitr, intra universq qd 9stat, ex ipsa universi limitatione, in quo infinita quantitas si daretr, omnia repleret et occuparet; extra universq, a, seu impertr ab illo cur repugnet 9stabit ex dicendis. Hisq pnotatis et prsuppositis adq punctq quaestionis devoniendo.

Prima Sᵃ docet n implicare infinitum in actu non qualitatis, aut quantitatis, aut quod idem est non magnitudinis, multitudinis, aut intensionis. = Hanc sententiam tenent ex antiquis Nominales, quos sequitur Vazq. 1 p. dis. 26 cap. 1. Inibricenses etiam hic quest 2. ar. 1. probabilem illam reputant quoad infinitum magnitudinis, et multitudinis, et quoad ita infinita docetur communiter in schola Scoti, licet sentiant repugnare infinitum intensionis.

Pr. a, quoad 1m probatur 1º. frustanea est potentia, quae non reducitur ad actum: sed quantitas continua est infinita sinchategorematice, seu in potentia, quia eo ipso quod est quantitas est divisibilis in semper divisibilia: ergo poterit reduci talis infinitas in potentia ad actum, alias potentia esset frustanea, ergo possibile erit infinitum magnitudinis in actu. Hoc argumentum fieri etiam potest pro aliis infinitis multitudinis et intensionis.

Probatur 2º. infinitum magnitudinis in actu n repugnat neque ex parte Omnipotentis, neque ex parte ipsius: ergo est possibile. Consequentia tenet. Antecedens quoad 1am partem est notum, quia Omnipotentia est actu infinita: ergo non repugnat Magnitudinis infinitum in actu. Quoad 2am partem in qua est difficultas probatur. Tum, quia Magnitudo non petit esse determinatae figurae, tum etiam, quia si daretur linea infinita esset in praedicamento quantitatis, sicut et finita, quia utraque esset eiusdem prorsus rationis, et solo differrent penes maius, vel minus extensionis, quae est illis quodammodo acc: ergo salva manente essentia magnitudinis poterit crescere infinite actu, ergo possibile infinitum magnitudinis

UVA.BHSC

in actu in repugnat ex parte terminis.

Arguitur 29 parte

Probatur 1º haec sequela: Qua Deus servat media causa 2ª, quae non est de essentia rei, potest se solo servare: sed Deus media unione, quae non est de essentia terminis, cujus indivisibile in semper divisibilia servat in ipso infinitas partes proportionales unitas: ergo ad unione poterit illas servare: sed tunc tales partes erunt actu existentes una extra aliquam: ergo potest Deus facere infinitam multitudinem in actu.

Secundo probatur. Potest Deus in quolibet instanti unius horae creare unum Angelum: ergo et facere infinitam multitudinem in actu. Antecedens est certum, quia in quolibet instanti est virtus infinita in Deo. Consequentia probatur. In qualibet hora sunt infinita instantia: ergo si in quolibet potest Deus creare unum Angelum in fine horae erunt infiniti Angeli creati, consequenter erit infinita multitudinis in actu.

Denique probatur. Infinitae cogitationes quas habituri sunt beati per totam aeternitatem coexistunt in aeternitate: ergo datur infinita multitudinis actu in aeternitate: ergo erit possibile saltem per divinam potentiam in tempore. Antecedens est certum, quia in aeternitate omnia sunt simul. 1ª, a, secunda videtur certa, quia si tales cogitationes sunt infinitae et simul coexistunt in aeternitate: ergo in illa dabitur infinita multitudinis. 2ª, a, deinde patet a paritate rationis, et insuper probatur quia si obstaret aliqua ratio esset, quia illa multitudo esset in aliqua specie, sed quaevis specie multitudinis, ut infra videbimus,

UVA.BHSC

proindeq. est finita; sed eq. in eternitate e in aliqua spee, et nihilominus infinita: ergo poterit ee in tempore sub aliqua spee, et infinita.

Quaeq. Ulteriq. probatur quia hec non Lo. Gradus intensionis qualitatis non opponuntur inter se: ergo posita quavis finita intensione potest infinite actu intendi. Deq.ª quia quavis intensione data potest amplior, et amplior dari usq. in infinitum: ergo ay isti gradus non opponantur, non solo erunt infiniti in potentia sed poterunt simul ee in actu.

Utq. quia gratia non het terminum sue perfectionis, l. intensionis, nec ex parte agentis, nec ex parte formae, nec ex parte subiecti: ergo potest ee infinita quoad intensioq.: sed idem e de aliis qualitatibus: ergo non repugnat qualitas infinite intensa. Ani quia et quoad Lq. probatur stat, quia agens e Deus, qui e infinite perfectionis. Quoad 2q. eq. stat, quia gratia e participatio naturae infinite Dei, ideoq. infinite participabilis. Quoad Ultq. probatur stat quod ex parte subiecti, seu potentiae obedientialis non possit detrahi quia. quia detraio potentiae passive non potest summi vel ex parte potentiae active cui correspondet, l. ex parte formae ad quam suscipiendam ordinatur: sed ex neutro horum potest detrahi: ergo nec gratia poterit detrahi quoad intensionem ex parte subiecti: ergo non het terminum sue perfectionis, vel intensionis ex parte agentis, neq. ex parte formae, nec ex parte subiecti.

Cfr. Gratia Christi D. fuit infinite perfectionis: ergo poterit idem accidere in intensione alia-

UVA.BHSC

ry qualitaty per diving potg. Decᵃ pt agarit. ani, a, p. 1º. ex illo Joann. 3. n, n, ad mensurg dat Deus spiritu Filio: sq omne immensy e infinity: p. 2º. qᵃ graa Xpti se extendit ad iustificandos infinitos homs, si essent: sq qd se extendit ad effum infinity n pote n ce infinity: Eg graa Xpti D. fuit infinity intensiois, seu perfectionis.

§ 2us.

Verior Sña ponitr, et p.

Dico implicare infinity in actu tq in quantitz, qm in qualitz, seu infinity Magnitudinis, Multitudinis, et intensiois. Hec sctio e omnis tq Thomistary qm pluriy extrascholg D. Thg tq. Illg het expire D. Thg. 1. p. q. 7. ar. 3 ad 4. et alijs in locis.

Cuiad 1q, a, pᵇ. Et implicare infinity Magnitudinis p. 1º. Si daretr Corpus infinity ex quocq puncto tqqm ex centro produci possent dug lineg versus circumferentig, que quanto magis protrahuntr, magis intr se distant: sq longitudo eary e infinita: Eg distᵃ intr vtrqq erit infinita, aliai erit finita, qᵃ e clausa intr duos tros, seu intr duas lineas: Eg talis distᵃ erit finita et infinita, qd implicat: Eg qd cy hec implicaco sequatr ex eo qd detr Corpus infinity, dicendy e implicare Corpus infinity, seu infinity Magnitudinis, qᵃ ex possli nully sequitr imposlle. Eg si pdicty imposle sequitr ex eo qd detr magnitudo infinita, imposlis erit

etiã talis magnitudo.

Pr. quoad 1ã, et 2ã ptes eadẽ rõe. Implicat aliqd ẽẽ sub aliquo genere, et n ẽẽ in aliqua illius speciẽ: sed si daretr infinity in actu sm quantitẽ l, magnitudinis, l, multitudinis esset sub genere quantitis, et n esset in aliqua speciẽ: ergo implicat dari tale infinity sive magnitudinis, sive multitudinis. Maior pt. Implicabtriy, etc., n, dicere ẽẽ aliqd animal qd n sit l, rãle, l, irrãle, alias esset animal, et n esset. Minor a, pr. et quoad 1ã ptes pt qa illud infinity esset quantitas: ergo esset sub genere quantitis. Qd, a, n essent in aliqua speciẽ pr. qa speces quantitis continue sive sm magnitudinẽ, sit bicubitẽ tricubitẽ etca: sed in nulla esset infinity magnitudinis, alias esset infinity vt supponitur, et n esset, qa heret tẽ suẽ magnitudinis et pt: ergo n esset in aliqua speciẽ. Silr infinity multitudinis n esset etiã in aliqua speciẽ, qa speces quantitis discretẽ st ternarius, binarius etc. infinity, a, multitudinis si daretr neqẽ esset binarius, necternarius ergo alias heret tẽ taliũ multitudo, et sic ertr esset infinita, et n infinita: ergo si daretr infinity sm quantitẽ l, magnitudinis, l, multitudinis esset in aliquo genere, et in nulla eius speciẽ.

Pr. hec rãe. Implicat dari individuy, et qd n sit alicuius speces: sed si daretr infinity sm quantitẽ qualecuqẽ illud esset, esset individuy qa omne qd ẽ in rery natura ẽ tale, et alias n esset alicuius speciẽ propter rãoes traditẽs: ergo implicat infinity sm quantitẽ.

UVA.BHSC

Quod 3º probatur, quod implicat dari infinitum simpliciter intensivum. Probatur: nam iuxta doctrinam D. Thomae 3. p. q. 7 ar. 11. intensio convenit qualitati in ordine ad subiectum, sive intendatur per maiorem radicationem in ipso, sive per additionem gradus ad gradum, quapropter etiam dicitur qualitas intensior quanto plures gradus habet in eadem parte subiecti: sed repugnat subiectum infinitum: ergo et qualitas infinite intensa. Minor probatur quia subiectum qualitatis aliud esse non potest quam substantia: sed substantia creata infinita repugnat, ut supra probavimus ex D. Thoma: ergo repugnat subiectum qualitatis infinitum. Consequentia autem probatur quia forma limitatur per subiectum: ergo si hoc est limitatum repugnat forma, seu qualitas illimitata, vel infinite intensa. Tum etiam quia subiectum in ratione potentiae receptivae, et forma in ratione actuantis eam debent proportionari: sed si subiectum est finitum, et qualitas infinita deficit proportio essentialis inter utrumque, quod esse non potest: ergo si repugnat subiectum infinitum, repugnat etiam qualitas infinite intensa. Sunt plures implicationes adducunt Thomistae ex opposito, ut si illud defenderemus, uterer multitudine illarum ad probandum infinitum multitudinis in actu. Illas apud ipsa videte.

§ 3us et Ultimus.

Respondetur argumentis contrariis

Ad 1um argumentum prioris sententiae respondetur distinguendo Maiorem, et Minori negata distinguo consequens, vere verum est quod est frustanea potentia, quae non reducitur ad actum, cuius est potentia, sed licet quantum est infinitum in potentia, et non possit reduci ad esse infinitum in actu, non frustratur potentia

q[a] n e respu infiniti in actu, sed dicitur infinitus in pot[a] propter potentiam quam habet ad recipiendum partes, et partes partes successive, v[de] cum talis pot[a] perveniat ad recipiendum tales partes non frustratur, quamvis non perveniat ad esse actu infinitus.

Ad 2um resp. neg. ant. quoad 2am partem, et ad 1am probationem dicatur, quod licet magnitudo, l, quantitas non exigat esse hanc, l, illam determinatam figuram, exigit tamen esse determinatam figuram vage, q[a] esse exigit esse in determinata specie sub genere quantitatis, ut manet probatum; determinata, a, species summitur ex diversa terminatione: ergo exigit esse terminationem, et consequenter figuram determinatam, q[a] hoc est modus quantitatis consequens ex terminatione ipsius. =

Ad 2um probationem antis resp. quod si daretur linea infinita esset in praedicamento quantitatis, sicut et finita, sed sequeretur etiam, quod non esset, q[a] quod est in specie aliqua, non potest non esse determinatum, cum omne quod est in aliqua specie esse exigat determinationem per quam specifice distinguatur ab alia specie; sed, a, linea esset infinita non haberet terminum, ideoque non esset in aliqua specie; aliás esset, q[a] esset sub genere quantitatis: ergo si daretur linea infinita esset in specie quantitatis, sicut et finita, et non esset, quod est implicatorium, ideoque repugnat talis linea infinita.

Ad 1um arg. pro 2a parte huius sententiae resp. dist. Maiori neg. Minorem quoad illam partem, scilicet, quod unio partium continui non sit de esse continui; quamvis, non, sit de esse unius partis continui, separatim acceptae, esse unitam alteri parti, est tamen de esse partium continui, q[a] de esse partium continui est quod quantumcumque dividatur, adhuc remaneant

partes unitæ, sine quæ non divisibile, v.e si omnes partes continui ponerentur sine unione, sequeretur duplex contradictio: 1.a partes illas esse indivisibiles, quia omnis divisio sive partitio supponitur exhausta, et ex alia parte esset divisibiles, quia partes continui non possunt non esse divisibiles, quam continuum ipsum, quia ut constat ex ipsius definitione continuum est cuius partes uniuntur medio aliquo termino communi.

2.o et forte melius resp. qod dato, et non concesso, qod Deus posset conservare partes continui divisas, adhuc non sequeretur dari infinitum multitudinis in actu, quia partes sunt non duplici ordine; aliæ indeterminatæ, incompletæ, et communicantes, quæ communiter vocantur proporcionales; aliæ dicuntur aliquotæ, ita sunt quarum una est extra aliam, et unita alteri, finitæ tamen; quare etsi manerent sine unione adhuc non daretur infinitum multitudinis; huiusmodi partes dicuntur completæ, non communicantes, et determinatæ, et hoc modo ulna divisa in 4.or palmos usque divisa in 4.or partes aliquotas; illæ, a, sunt proporcionales dicuntur quæ inter se communicant, et vocantur infinitæ in potentia, seu sine quibus propter reassumptionem illarum, et repetitionem, propter quam nunquam est pervenire ad ultimam, ut constat in annulo, in quo alia, et alia parte designata restat propter repetitionem alia, et alia usque in infinitum; et inde constabit has partes esse easdem, ac aliquotas, et consequenter finitas actu; propter designationem, a, tamen dicuntur infinitæ in potentia sine alia consideratione.

Ad 2.um resp. dist. 2.do ani, potest Deus creare unum Angelum in quolibet unius horæ instanti determinato, 2.do ani. indeterminato,

nego ant, et conseq; et ad huius probat. distinguo ant, in qualibet hora sunt infinita instantia, indeterminata concedo ant, determinata, nego ant, et conseq; Creatio, n, unius Ang. petit instans determinatum; instantia, autem unius horae, quae sunt determinata, non sunt infinita, quare non sequitur quod si Deus crearet unum Ang. in quolibet instanti, in fine horae, esset infinitae multitudinis; instantia, a, indeterminata sunt infinita, caeterum in illis non posse creari Ang. = Advertite quod instantia indeterminata se habent in tempore, sicut partes proportionales in continuo; et determinata, sicut aliquotae.

Ad Ult. respondeo concedo ant, nego conseq, et quae ex illa infertur, et ad probat. conseq, distinguo ant. tales cogitationes sunt infinitae simpliciter, et actu, nego ant, in potentia et simul coexistunt in aeternitate, concedo ant. Ergo dabitur multitudinis infinitae in aeternitate, in potentia concedo conseq, in actu nego conseq. Ad probat., a, ergo conseq apparise deberi dicatur, quod ea quae coexistunt nostro tempori sunt simpliciter simul, et in actu, et cum infinitum multitudinis in actu repugnet, fieri nequit, quod infinitae cogitationes nostro tempori coexistant, caeterum, quae coexistunt in aeternitate non oportet esse simpliciter simul, sed cum addito, sicut in nunc aeternitatis, quia aeternitas est mensura superior indivisibilis, et tota simul, ideoque ambit ratione suae infinitae perfectionis tam praeterita, quam praesentia, et futura, ideoque potest aliqua manere simpliciter infinita infinitate in potentia, et simul esse praesentia in aeternitate, in quo nulla est repugnantia. Ad 2um probat. respondeo concedo maiorem,

UVA.BHSC

diu^do^ minus, ideo etiam in aeternitate habet esse in aliqua
specie, et nihilominus est infinita in potentia 2do minus; in
actu nego minus, et consequentiam. Ut enim nuper diximus
multitudo illa ex eo quod sit praesens in aeternitate non com-
mittit simpliciter vagae infinitati in potentia, sed neque fu-
tura dependent sine se vagae futurorum, ex quo solum
sequitur quod in potentia sit in aliqua specie numerorum,
caeterum si in nunc veri temporis esset actu, et simul,
tunc, et simul essent simpliciter in actu, ita essent in ac-
tu infinitae in aliqua specie, quod implicat ut ma-
net probatum.

Ad 1um pro 3a parte solvitur respondendo dis-
tinguendo ans; gradus intensionis qualitatis non opponuntur inter
se ex ordine ad subiectum proporcionatum, 2do ans, ad
improporcionatum nego ans, et consequentiam; enim, ut supra
diximus etiam si intensio fiat per additionem gradus
ad gradum, debet tamen fieri cum dependentia a subiecto,
inde fit, quod quamvis inter se compatiantur tot gradus,
quot fuerit capax subiectum, nihilominus gradus infi-
niti opponuntur, et compati nequeunt, eo quod repugnat
subiectum proporcionatum gradibus infinitis, ergo etiam re-
pugnat qualitas infinite intensa.

Ad 2um respondendo
nego ans, repugnat enim ex parte ipsius gratiae inhaere-
re sine intensionis, et ad probationem in contrarium res-
pondetur quod ex eo quod sit participatio infinitae naturae Dei non
sequitur esse infinitum in potentia, quia a Deo non potest inten-
di ita ut non maneat intensibilis, sed quamvis collec-
tio creaturarum sit participatio esse infiniti Dei non
sequitur dari creaturam infinite perfectam, ideo potius

UVA.BHSC

quavis data, quæ semper erit finita potest alia, et alia perfectior dari.

Ad Ipsarum ratio nes dico ad ans.
et ad 1.am illius probationem dicatur illum loqui illius de dono quod Deus ab æterno dedit Filio respectu Divinæ naturæ, non de gratia quam dedit Christo D. Ad 2.am autem probationem ipsa maiori distinguo Minorem, id quod se extendit ad effectus infinitus non potest non esse infinitus in ea ratione qua se extendit, Concedo Minorem, aliter nego Minorem, et consequentiam. gratia, n., Christi D. in ratione entis qualitatis finita est, atque adeo secundum intensionem, in esse, a, gratiæ, quia gratia capitis et humanitas est unita verbo potest influere in Iustificationem infinitorum hominum, si darentur, Unio, n., humanitatis ad Verbum valorat infinite gratiam in esse gratiæ, id secundum intensionem remanet finita. de quo videatur D. Thomas 3. p. q. 7 ar. 11. et hæc sufficiant pro hoc libro tertio.

UVA.BHSC

Liber Quartus Phisicorum

Postqm libro praecedenti egit Philosophus de infinito, quae quodammodo infinitas, praecipue entis naturalis proprieti, scilicet motui, secundum quod est, de genere continuorum, convenit; statim agit de alijs comitantibus ipsum, nimirum de loco, et tempore, necnon de vacuo, quae vacuum est locus ut non repletus corpore, de quibus omnibus Philosophi ipsum sequentes, per disputationes tres, varias in unaquaque excitant difficultates; ideo nos eas breviter percurremus examinantes tamen, quae varia visa fuerint, nimium varia videnda relinquentes apud AA.

Disputatio 1a.

De loco. et eius essentia.

Examinabimus in praesenti disputatione tria circa locum, nimirum quid ille est, et an sit immobilis formaliter, necnon utrum idem corpus possit duplicem locum circumscriptive occupare: ideoque sit.

Quaestio 1a.

Quid sit locus, et an sit immobilis formaliter?

Citra hanc antequam quaestionem aliquid dilucidare erat necesse scilicet an sit locus: tamen quia experientia ipsa constat illius existentia, ideo hac praetermissa quaestione, solo quaerimus illius essentialem deffinitionem, et formalem

immobilis; prerquam quod valde breviter pote probari, ex transmutatione ipsa corporis, quae sm locum movents, quia sicut ex transmutatione, quae est sm formas substantiales, infertur esse aliquod commune subiectum, quod omnibus illis subsit, et in quo ibi succedant, ut vidimus 1.º libro, ita ex ipsa transmutatione corporum, quae sm locum movents, qua experimur, quod ubi erat unum corpus, ibi aliud succedit, et rursus aliud, infertur optime dari aliquod commune receptaculum corporum, quod vocamus locum, et est receptaculum non qualecumque, sed extrinsecum, et separatum ab ipsis corporibus, hoc est non unitum intrinsece, quia corpus nequit esse unitum intrinsece alteri corpori. haec sunt supponenda ad resolutionem dubii i.

§ 1.us
Statuta loci definitione ssa negativa circa alteram partem quaestionis ponitur et probatur.

Varia circa locum fuere antiquorum placita, quae ad tria capita, quae aliquid probabilitatis habere videntur, reducuntur ab Arist.; alii enim sentiebant locum esse idem, quod ubi; alii esse quoddam spatium imaginarium; alii denique spatium quoddam verum, et reale corporibus penetratum. Nihilominus omnium ig. Philosophorum consensu cum D. Tho. et Arist. in praesenti tenet locum esse ultimam superficiem corporis continentis immobilem primo, cuius bonitas definitionis non alia probatione eget, quam sui explicatione, pro qua est advertendum dupliciter sumi posse superficiem, mathematice scilicet, et physice, 1.º modo accipitur sm quod dicit formaliter latitudinem, et ita materialiter se habet ad rationem loci; 2.º modo accipitur sm quod terminat partes corporis,

UVA.BHSC

ut dicit ɔtinentiç alterius corporis, et ɔtiguitç ab eo, quo mº sumitr superficies in ꝓdicta deffinᵉ. Et advertendũ 2º superficiẽ ẽe adhuc dupliç, aliam concavã, et aliã convexã, hęc dicitr sm quã unum corpus poté ɔtineri ab alio, illa, a, sm quã unum corpus ɔtinet aliud. His ita animadversis, facile explicare ostenditr bonitas deffinitõis, qª ab locus debeat ɔtinere locatũ, ita ut ei ɔ stinguius, nam lõcus debet ẽe ultima superficies corporis ɔtinentis, qª sm intermedias nequit corpus locans ẽe ɔtiguũ locato, nec illud tangere, et debet ẽe ultima superficies concava, qª hoc mº sumitr superficies quatẽ ẽ id sm qd unũ corpus aliud ɔtinet. Lũ Corporis ponitr ad denotandũ qd superficies ultima quę ñ ẽ corporis ɔtinentis ñ ẽ locus; lũ immobilẽ ponitr ad denotandũ qd locus ẽ fᵒᵃˡᵗʳ immobilis, ut ꝗ seqᵗⁱ ostendemũ, lt alias mᵃ aliter possit mutari; lũ 1ª ponitr ad denotandũ qd superficies illa quę ẽ locus, lt ɔ ultª et terminans partes corporis locantis, ẽ tn 1ª, quę attingit locatũ, ul respu dictorũ erit 1ª et ultª, ultima qd respu corporis ɔtinentis, l, locantis, 1ª respu corporis ɔtenti, l, locati.

Ɔª hanc deffinẽ ob. Illud debet esse locus, cui ɔveniunt loci proprietẽs: sd istẽ ñ ɔveniunt superficiei, sd ubi: ꝗ istud, et ñ superficies ẽ locus. Mai. ɔstat, qª ab proprietẽs sunt nam ɔnexẽ ab eisª, illi debet ɔpetere eisª, qq ɔpetunt proprietẽs. Minr. a, quoad 1ª pᵗᵉ sufficientr ꝓ 2ª probata; ꝓ 2ª, qª In primis ubi ɔpetit ẽe terũ motus

locatis, q^a e id qd acquiritr m^o locali motu; d^e ab ipso tanqm a fundam^to oritr relao distiq, l, propinquitatis, ty etiam ab ipso oriuntr drie positioy, nq ex eo slt qd Petrus i hic vbicatus provenit vt distet a Joanne, l, ei i propinquus; et silitr qd i sursy vel deorsy; deinde vbi e omnino immobile, et equale locato, illud q intra se ctineni, ac per toty illud i diffusy: Ergo proprietes omnes loci conveniunt vbi.

Ipr. locus e fma aqua locaty denominatr ee in loco: id denominatr ab Vbi: Ergo hoc e locus. Mai. vr certa, q^a locus debet tribuere aliquam denominaoe locato: id n aliq qm ee in loco: Ergo. Minr. v^o ps. q^a ee in loco e esse alicubi: id hoc provenit ab vbi, q^a impossibile e aliqd ee vbicaty, et n ee alicubi: Ergo ab vbi het locaty denominaoe essendi in loco.

Rdr ad obiectioe ista Maiori, neg^do Minre, et ad probaoe illius dicatr vbi esse tmy motus localis intricy, n extricy, ideoq n posse ee locus, q^a locus debet ee aliqd in quo i locaty, et extricy ipsi, qd, a, e intricy e potius in illo, cui e intricy, qm ipsy in illo qd e intricy, et ita vbi e acc intricy in locato ex^o et illi afficiens resultans ex adiacentia ad locy, n, a, locus. Silitr etiam n e id aquo L^o summitr rlao distantie, q^a ex eo qd Petrus Ergo^a e in hoc loco distat a Paulo, et ex eo qd e in hoc loco resultat in Pro vbi: Ergo anterius admody qui e vbi ex eo qsise qd Prus i in hoc loco oritr rlao distantie a Paulo: Ergo ac locus

debeat ee id aquo prius das dicit oritr, et Ubi i pro posteriori ad id vl summitr das dicit nequit ee locus; ex quo pt ad reliqua, que adducuntr in obiectione.

Ad confirmat resp dist{do} Maior, locus e froa, aqua locatum denominatr ee in loco, aqua denominatr extrice, cdo Maior, intrice nego Maior, et distinguo Minor: id denominatr ab Ubi intrice, cdo Minor, extrice nego Minor, et conseq; locus n, separatr ad locatus, tanquam froa illi extrica, et tn denominat extrice, et intrice n froalr, id causalitr, qa e id ex cuius adiacentia resultat ubicatio, ubi, a, e acc intrinsecus ubicatus, ideoqe n pote ee locus.

Alias obiectioes contra nra dessins pro alijs dicendi modis videte apud AA porque apud Complutenses in presenti dis. 19 q. 1a. §. 2o.

Ad 2m ipr questiois pr devenieundo lt sra affirmativa i, et fuerit comuis intr omnes Philosophos, nihilominus negva etiã slt, locum n ee froalitr immobile pote probabilitr defendi.

Pr q 1o. locus e ultama superficies corporis continentis: id corpus continens movetr: q et locus, conseq q n e immobilis froalr. Mai e dessinio. Minor constat. Conseqa tenet, qa vt docet Philosoph motis nobis necesse e moveri omnia, que sunt in nobis: q si locus e superficies corporis continentis, et hoc movetr, movetr etiã superficies, et conseqtr locus.

2o q. Si locus eet immobilis froalr, sequeretr posse idem numo acc

semel destructum reparari, quod est contra commune axioma philosophicum scilicet quod a privatione ad habitum non datur regressus: Ergo locus non est immobilis formaliter. Probatur sequela destruat Deus totum aerem ambientem hanc domum, ita ut nulla circumscribatur superficie, tunc absque dubio corrumperetur locus ita ut nihil illius maneat, nec superficies scilicet ambiens, nec relatio distantiae in ipsa subiectata; extendat postea Deus aërem, tunc erit idem numero locus, quia habebit eandem distantiam, quod sufficit ad identitatem loci, sed eadem propter illam, locus erit immobilis formaliter: Ergo si locus esset formaliter immobilis sequeretur idem numero acc semel destructum reparari.

§ 24.

Ponitur, et explicatur vera sententia.

Dico locum esse formaliter immobilem, et mobilem materialiter. Haec dicto ut supra dixi est omnium Omnium sententia cum Aristotele in praesenti tex 41 ubi ait, _est autem sicut vas locus transmutabilis, sic locus vas immobile_. et D. Thomas in praedicto textu lect. 6 ait quod differentia inter vas continens aliquid, et locum est, quod vas est locus transmutabilis, locus autem est immobilis, licet non, ultima superficies vasis verbi gratia ambiatur aqua, seu circumscribatur, ita ut ratione ultimae superficiei in vas aquae contiguum, tamen talis superficies non est locus, quia vas una cum aqua potest moveri locatum, locus autem debet esse ultima superficies continentis sive quae est contiguum contento, immobilis tamen.

Dicto praefata alia probare non indiget, nisi explicare ipsius,

et argutory solut. et quvis ab Arist. immobilitas loci diversimode explicetr, ambi tn explicanda erit sm mente D. Thomæ ubi supra citati. Itaque superficies ult.a, quæ adæquate locato continet, et ambit illud, quatenus est subordinata 1o locanti, et ambienti, quod est cœly, verè quamvis diversæ superficies ambientes locaty succedant, manet tn idem numero locus, quia succedunt cum eadem subordinatione ad 1y locans, et mutantr solo materialiter in ratione superficiei, non formaliter in ratione superficiei locantis, quia formalitas locantis consistit in eadem subordinatione, seu in eodem ordine, aut relatione distantiæ ad 1y locans, et etiam si ipse ordo, aut relatio distantiæ varietr entitative, ad variationem superficiei, in qua fundatr, formaliter tn est invariabilis, quia soly variatr ex parte subti, non ex parte termini, quod non tollit unitatem loci, quia semper manet sub eadem forma, seu tno, sicut sub 1o locante, et propter eandem rationem non variatr identitas fluvij, nec animalis, quamvis partes partibus succedant. Ex qua explicatione constat qua ratione locus ex natura sua est immobilis formaliter.

§. 3us et ult.

Resp. argtis in opp. et aliqua colliguntr. =

Ad 1y argum. prioris resp. conc. mai, et minori neg. 2do conseq., ad cuius probatione ex philosop. dicimus quod ex eo quod corpus continens moveatr sequitr moveri etiam ult. illius superficiem, non tn locum

q^a quovis illa superficies i locus e tn locus materialr, quatq movetr, formalr tn locus semper manet immobilis, q^a loco illius superficiei succedit alia cu eadg distantia formalr ad ly locum, et ignis, cuig vna mat^a sumitr, et alia succedit, formalr semper manet idem ignis num^o, q^a utraq succedit sub eadg ordine ad prog

Ad 2m resp^o nego Sequelam, et ad illius probatione dicatr, qd in illo casu, quo Deus destrueret superficiem ambientem hanc domum, ita vt imm^te alia n succederet loco illius, in qua esset eadg distantia relatio saltem formalr, tn materialr diversa, periret locus, v^l si post aliqd tempori extenderetr superficies aeris n esset idem num^o locus, q^a ad vnitatem numericam illius requiritr vnitas ordinis, id e, qd si vna superficies transit, alia succedat, qd si successio interrumpatr, deficiet n io materiale loci, sed etiam formale, quare si postea succedat superficies, succedit etiam locus diversus num^o, et hoc exemplificatr in relatione paternitatis, quae semper e vna, et eadem ad plures filios etiam si omnes moriantr, si alij in eodem instanti generentr, caeterum si omnes moriuntr, et alius in eodem instanti n generatr, perijt ab relatio, et si postea temporis alius generetr, refertr Pater ad illum dista relatione. Paritr in psenti si loco vnius superficiei succedat alia sine interruptione, manebit idem num^o locus, si, a, n succedat statim etiam si post aliquo tempore succedat, tunc perit locus, n io materialr, sed formalr, et succedente postea

alia superficie, succedit diversus numero specie locus.

Colligitur 1° duplicem esse locum, alium communem, et alium particularem, communis dicitur, qui non ambit immediate locatum, sed mediis aliis corporibus et ita Coelum respectu horum inferiorum dicitur locus communis; Locus, a, particularis est qui immediate ambit locatum.

Colligitur 2°. adhuc locum esse duplicem circumscriptivum scilicet, et deffinitivum; ille est, qui non solum circumdat locatum ad praesentiam, sed insuper habet omnino illud ad continens adequando, et circumscribendo; deffinitivus, a, dicitur ex eo quod in illo aliquid habeat praesentialiter, non tamen illud circumscribit.

Colligitur 3°. aliud esse locum intrinsecum, alium extrinsecum, hic est ambiens deffinitus; intrinsecus, a, est ipsa circumscriptio passiva corporis, quae communiter dicitur Ubi, quod est accidens resultans in locato ex adiacentia ad locum extrinsecum. Ex quo etiam observate discrimen inter Ubi deffinitivum, et circumscriptivum, cum, n, aliquid est praesens alicubi, quin circumscribatur ab aliqua superficie, tunc dicitur habere Ubi deffinitivum; cum, a, circumscribitur immediate, et adequate dicitur habere Ubi circumscriptivum.

Colligitur denique proprietates loci esse sequentes. 1a quod contineant locatum actualiter; 2a quod sit equalis locato, equaliter continens; 3a quod in omni loco inveniatur sursum, et deorsum; 4a quod sit terminus extrinsecus motus localis; 5a quod locus, et locatum possint separari; quibus additur alia, scilicet quod locus sit conservativus locati

UVA.BHSC

quer^y hic tūi svenit loco naali, ni omni loco. et hęc de hac quęstᵉ.

Quęstio 2ª.

An implicet i'dẽ corpus numᵉ esse in pluribꝰ locis circumscriptivè?

Ante ad prentẽ difficultẽ investigare solet ab AA. an duo corpora penetrari possint in eodẽ loco? cęter^y qª ē verissima, et communisª Ssª omniũ, tũ Theologorũ, qm Philosophorũ ac D. Thª. pª Durandũ, hoc ñ implicare supernaalr, tũ qª extensio partium in loco, ᵛᵈ oritr impenetrabilitas ñ ē de essª quantitis, tũ etiã, qª stat accidisse Divina Virtute, aliás ñ posset Xptus D. exire ex utero virginali ḋ integritatis lęsione; tũ deniqȝ, qª plta alia testimonia sacrę scripturę hoc ipsũ affirmant, ideo hac quęstᵉ pᵗermissa, qª oppositũ ñ vacat temeritate, accedimꝰ ad prentẽ difficultẽ. Et priuſ advertẽ naalr implicare duo corpora penetrari, qª impenetrabilitas orit ex ~~m~~ extensione in ordine ad locũ, quę ē naalis effus quantitis.

§ 1ᵘˢ.

Notantr aliqua et Ssª negans ponitr, et pᵇ.

Notandũ ē 1º. qd ē aliqd corpus in loco circumscriptive, ē ei illi commensuratũ, ut ex dictis stat, ita ut totũ locatũ

Codex 26 [illegible]
196

correspondeat, et commensuratur cum toto loco, et pars locati cum parte loci; quare diff.^{as} penitus e, an idem corpus possit e. hoc m^o commensuratum cum duplici loco.

2° e notandum, non ee dubium, unum, et idem corpus aliter quam circumscriptive, et modo indivisib., aut deffinitive posse ee in pluribus locis; immo neque in uno loco modo quantitativo, seu circumscriptivo, et aliis deffinitive, seu indivisibiliter, utrumque, non, accidere posse per miraculum fateri nos cogit fides, siquidem idem corpus Xpti e tot in locis, in quot fuerint species consecratae, immo in Coelo circumscriptive, et in Eucharistia pluribus in locis sacramentaliter; quare diff.^{as} is remanet de exist.^a eiusdem corporis in duplici loco circumscriptivo modo. Aliis his [illegible].

S.^a negans implicare idem num.^o corpus posse ee in duplici loco circumscriptive, consequenter fieri posse per divinam pot.^{em} e Scoti in 4. dist. 10. q.^e 2. quem illius discipuli sequuntur, et plurimi ex NN.

P.a, 1° q.^a ex una p.^{te} sitat corpus Xpti, cum apparuit Paulo, ee visum ab illo in proprio corpore, q.^a ut recte probat B. Thomas aliter Paulus non potuisset ee verus testis resurreccionis ipsius; ex alia p.^{te} Xpus non decessit e Coelo q.^a postquam illuc ascendit usque in diem Iudicij non est descensurus ad illum act. quem oportet Coelum suscipere usque ad tempus restitutionis omnium. Ergo quando descenderet e Coelo, ubi e circumscriptive visus e in aere a Paulo: Ergo fuit corpus Xpti in duplici loco simul circumscriptive. Igitur non

P. Mr Garcia

implicaret eo quod supernaturaliter fieri non posset: non
ergo implicat idem numero corpus posse esse in duplici lo-
co simul circumscriptive.

2º probatur. Potest Deus, et de facto
convertit substantiam panis in substantiam Corporis Christi, manen-
te quantitate panis; convertere quantitatem panis in quan-
titatem Corporis Christi: sed tunc casu esset Corpus Christi cir-
cumscriptive, ubi erat panis ipse, quin desineret esse
circumscriptive in Coelo: ergo idem numero Corpus per
potentiam Dei absolutam potest esse in duplici loco circumscripti-
ve. Major videtur certa; in minori autem nulla apparet re-
pugnantia.

3º probatur. Si aliqua sequeretur implicatio,
esset eo quod idem numero Corpus poneretur circumscriptive
ve in duplici loco, esset, quia tunc casu adaequaretur cui-
libet loco, et non adaequaretur; et quod esset idem, et distinctum
Corpus, seu idem, et non idem: sed istae implicationes non sequu-
ntur: ergo nulla. Minor probatur in primis neque ex sup-
positione, quod poneretur in duplici loco, ideo sequeretur quod
cuilibet illorum adaequaretur: ergo non sequeretur, quod adaequa-
retur, et non adaequaretur. 2ª etiam non sequitur, quia non propter
aliquam rationem, tunc esset idem Corpus, et non esset, maxime
quia ex hypothesi quod poneretur in duplici loco, inter
ipsum in uno, et in alio loco intercederent alia cor-
pora: sed haec ratio non est sufficiens: ergo propter illam non se-
queretur esse, et non esse idem Corpus. Minor probatur quia ex eo
quod inter Corpus Christi in Coelo, et in Eucharistia
interponantur alia corpora, non tollitur identitas ipsius:
ergo quod inter idem Corpus in uno, et in alio loco inter
ponantur plura corpora, insufficienter infertur fore et non fore

UVA.BHSC

idē Corpus.

4º Sr. Difficilius ē idē Corpus eē in duplici loco modo sibi n̄ cnaali, qm cnaali modo: sed idē Corpus aqli poté a Deo poni, et defacto ponitr in vno loco modo cnaali, ut in Coelo, et in alijs qm plurimis ut in Eucharistia modo n̄ cnaali: Ḡo poterit poni in duplici loco cnaali, seu circumscriptivo modo.

Deniqȝ Sr. Non repugnat idē Corpus affici duplici quantite, et duplici calore ett.ª neqȝ repugnat etȝ eidē natȝ vari duplici subsistª divina: Ḡo neqȝ repugnabit idē Corpus duplici vbi circumscribi, ut vtrqȝ ī suffiem, et adeqt. Alia argta pro hac sa videte apud AA. hīc citari priori loco.

§ 2us.

Verior sa ponitr, et Sr.

Dico implicare cªdictiōe idē nuim corpus eē in duplici loco circumscriptive, ncqt fieri n̄ posse etȝ per diving potq. Hēc scls deffendit perpetuo a D. Thª pluribq in locis, et precipue qdlibeto 3. ar. 2 vbi ait gol corpus esse in duplici loco circumscriptive, ē ponere duo cªdictª simul. sequunr illud fere omnes eius discipuli S. Bonaventura. Durandus. Vazqz. Abulensis aȝ pluribq alijs. Ut aute ptes raōes afferant pro ea huius sae fautores, ad vnicq lin, tqqm ad principq reducuntr omnes ut rede notavit in prenti Mag. S. Thª.

Pr. Ḡo 1º hīc sa.

a priori; si idem corpus numº poneretur in duplici loco circumscriptive, esset idem numº corpus, et non esset. Atqui è manifesta implicatio 2ª dictionis: Ergo non potest etiam per divinam potentiam idem numº corpus poni in duplici loco circumscriptive. Minor cum dicta tenet. Mai. pr. Casu quo idem corpus poneretur in duplici loco, divideretur illius quantitas: Ergo et corpus, dicetur quod esset idem, et non esset. ant. pr. Casu in quo idem corpus poneretur in duplici loco, haberet duplicem superficiem terminantem, ita ut simul accederent, et tangerentur vero contactu, sicut tangerent illa loca, in quibus collocarentur, alias non essent in duplici loco, si in utroque non haberent contactum ad dicta loca; Illa, a, se tangunt, quorum extrema sunt simul, et illa sunt continua, quae unum cum copulantur: sed casu in quo poneretur idem corpus in duplici loco, posset poni in duplici loco sibi immº, et in loco distanti; et se tangere vero contactu: Ergo haberent duplicem superficiem terminantem: sed hoc ipso haberent duplicem quantitatem: Ergo casu in quo idem corpus poneretur in duplici loco, divideretur illius quantitas: Ergo et corpus, dicetur quod esset idem, et non esset.

Pr. Illa quantitas tali casu discontinuaretur: Ergo esset divisa, et dicta. Dicta pt. ant. pr. Sic discontinuatur quantitas, quando inter hanc, et hanc quantitatem interponitur aliquod corpus non continuatum cum hac, et hac quantitate: sed casu in quo idem corpus poneretur hic, et Salmanticae inter illud hic, et Salmanticae essent plura corpora interposita, quorum nullum cum ipso continuaretur: Ergo casu in quo

idem Corpus poneretur in duplici loco circums=criptive, quantitas illius discontinuaretur, consequenter esset eadem, et non esset, et Corpus similiter.

Dicendum. Posse a Deo tribui eidem Corpori duplicem quantitatem: ideo posset esse ratione unius in uno loco circumscriptive, et ratione alterius in alio, quin divideretur Corpus. Ergo non repugnat saltem cum duplici quantitate esse idem numero Corpus in duplici loco circumscriptive. = Respondeo admissa Maiori, quod pronunc non disputamus, dendo Minorem, et consequentiam. quia non est contra nostrum argumentum, eo quod per idem numero Corpus ratione duplicis quantitatis esset in duplici loco; nos autem dicimus, quod implicat sub duplici eiusdem quantitatis esse Corpus in duplici loco. et hoc probat ratione facta. quod si hoc daretur, et corpus consequenter divideretur, et erit idem, et non erit, quod est manifesta contradictio.

Probatur. ab inconvenientibus; quia si idem numero Corpus poneretur in duplici loco, posset moveri motibus contrarijs, quod est impossibile; similiter habere hic summum frigus si inter nives, et gelu poneretur, et alibi summum calorem, si inter ignes; posset etiam occidere, vel occidi, et alibi non; hic fame perire, et alibi saturari, et plura alia inconvenientia, quae admitti non possunt, ut intuenti patebit: Ergo dicendum est repugnare idem numero corpus esse in duplici loco circumscriptive.

§ 3 et Ultimus.

Resolvuntur argumenta opposita

Ad 2m resp. verum est, ut probat D. Thom. Paulum vidisse Christum in proprio corpore, id utrum eum viderit in Coelo, an vero in aere, non constat, et ita dicimus quod potuit eum videre in Coelo, quod si in aere vidit, dicimus pro tunc reliquisse illum locum, et ad testimonium act. desuper in illo dici Christum D. usque ad diem Iudicium futurum esse in Coelo tanquam in loco sibi debito; non tanquam alligatus illi loco, ita ut illum derelinquere non possit pro aliquo tempore si vellit, et tamen dicitur deberi recipi, non tamen quia semper Christus debeat esse in illo. et est advertendum quod illud testimonium non dicit, quem oportet Coelum retinere, id quem oportet suscipere.

Ad 2m resp. ad-missa Maiori (non non est certum non repugnare unam quantitatem converti in aliam) nego Minorem quia ut docet D. Thom. loco supra citato, si una quantitas in aliam converteretur, jam non essent duae, ad una tamen, vero solum potest esse in uno loco circumscriptive, et si hoc modo esset Corpus Christi in Eucharistia, non esset in Coelo circumscriptivo modo, alias alias esset idem Corpus, et divisum, quia ad diversas quantitates unitas numerica Corporis non potest stare, cum ad illam est debita indispensabilis unitas quantitatis, ut probabimus 1o libro prope finem.

Ad 3m resp. concessa Maiori nego Minorem. ad probationem prioris illius partis nego ant., non non, eo sequeretur, si idem Corpus in duplici loco collocaretur, quod adequaretur utrique, imo quod non adequaretur; adequaretur quidem, quia modus essendi circumscriptive consistit in hoc quod totum locatum adequetur, et mensuretur loco, et pars locati parti loci, ita ut nihil remaneat locati extra illum, vero si esset circumscriptive in duplici loco

UVA.BHSC

adequaretur utrique; ex alio parte non adequaretur, quia idem Corpus in alio loco est extra alterum, et huic non adequatur, consequenter nec commensuratur, vel si non id sequeretur adequari, idem etiam non adequari, quod pugnat contradictorie.

Ad probationem

Minoris pro 2a parte, quae casu mihi in mentem venit, et ita apud nullum Authorem responsionem inveni, respondeo 1o a Maiori negando Minorem, et ad illius probationem 1o ante, nego suppositum consequentis, scilicet quod Corpus Christi sit in Coelo, et in Eucharistia in loco, seu circumscriptive; etenim Corpus Christi in Eucharistia est indivisibiliter ad modum substantiae, non, a, quantitativo modo, ceterum hoc debet intelligi per se, per acc, a, ut dare quantitatis panis est in loco circumscriptive, et quia hoc modo est in duplici loco in uno per se, et in alio per acc, exigit dare modum essendi hunc duplicem quantitatis, eo quod inter quantitatem panis, dare cuius est in loco per acc circumscriptive, et aliquam quam habet per se in Coelo praedicta Corpora interponuntur, ideoque ex hac sola dare, dum ex alio capite distinctio illius duplicis quantitatis non probaretur, posset sufficienter probari, vel si ex eo quod sit circumscriptive in duplici loco, infertur optime esse duplicem quantitatem, e converso si non est circumscriptive nisi in uno loco non auferetur unitas quantitatis, consequenter nec Corporis

Ad 4um respondeo negando Maiorem, difficilius a, n, facere duo contradictoria simul, quia haec est absolute impossibile, quam facere aliquid miraculum, scilicet quod idem corpus sit in pluribus locis modo non connaturali, ex eo, a, quod sit in duplici loco modo connaturali sequuntur contradictoria

andbus assignata; ex eo vero qd in modo indivisibili, aut non naturali sit requisitum Miraculum etc, quod impediat effectum naturalis quantitatis neque quantum commensurari cum loco, et esse eius signum, quare propter posse poni a Deo idem Corpus in uno loco circumscriptive, et in aliquo pluribus modo indivisibili, seu sacramentaliter.

Ad ultimum respondeo negando antecedens quoad primam, et secundam partem; duae enim quantitates, seu duplex calor non possunt recipi in eodem subiecto, quia numerica multiplicatio accidentium solum in eodem subiecto repugnat, si autem unum individuatur per ordinem ad proprium subiectum, reperiatur in alieno, non repugnabit esse in illo. et in hoc sensu concedo antecedens quoad omnes partes, quia nulla apparet repugnantia negando consequentiam, quae ex antecedenti non infertur, eo quod quae continentur in antecedenti non repugnant, secus vero quod idem numero Corpus sit circumscriptive in duplici loco, quare non poterit fieri a Deo.

Similiter non infertur recte consequentia ex 3a parte antecedentis, quia subsistentiae divinae non opponuntur cum natura quas terminant, sive assumunt, imo tantum inter se, ceterum diversitas in circumscriptione loci opponitur et tollit identitatem quantitatis, et consequenter Corporis. et haec pro hac disputatione.

Disputatio 2a.
De Vacuo.

Vacuum ergo dicimus esse locum non repletum Corpore, quare supra locum addit carentiam actualis continentis locati, ideoque ergo ingimus, de vacuo sermonem instituimus, pauca in de isto

✠ postea de motu

dicemq, qᵃ quę ex suppᵉ vacui si daretr, diceduntr ab AA, parū, aut nil referunt.

Quęstio Unica.

An Vacuū sit dabile naaliter?

Parū in hac quęstᵉ immorabimur eo qd omnes vno vel alio demptᵒ veniunt in eo stᵗ, qd vacuū naaliter n̄ i poste.

§ 1ᵘˢ.

Aliqua notantr, et Sᵗᵃ affirmativa ponitr et p.

Notandū ē 1ᵒ supernaaliter optime posse dari vacuū, qᵃ n̄ repugnat Deū anihilare vnū, l, ōᵗᵃ corpᵃ, et simul suspendere suū scursū, vt alia corpᵃ n̄ moveantr ad replendū loca in qq erant corpora, quę anihilantr, sed tū Casui daretr vacuū: ē superaaliter negari n̄ posē illud eē poste

2ᵒ ē notandū questiōē n̄ procedere de vacuo negᵛᵉ, qd ē qd dq imaginariū spatiū, sed de vacuo privative, idē de vacuo, cui debetr aliqd locabile, eo qd stat ex superficie apta illū stinerē, n̄ tn stinet actualtr.

3ᵒ ē notandū de facto tale vacuū n̄ darī intra Universū, qd probat Ariſt. deq dacibq ōᵃ aliquos antiquos Philosophos. pro nunc, a, suffiat seqᵗ. Videmus, n, natq maxᵉ abhorrere vacuū, et propterea ōᵗᵃ corpᵃ ōᵃ suos proprias inclinaoēs. descendere, l, ascendere ad illud

UVA.BHSC

replendū, ut ex aqua, quæ à inclinatione propria vendit deorsū, ascendit per fistulā ad impediendum vacuū: id n. potest admitti, quod natura operetur defacto, quod tantopere abhorreat: ergo dicendū est defacto nullū dari naturaliter vacuū. Præterea etiā impediret vacuū, si daretur, ordinem Universi, qui consistit, vel dependet a conjunctione Corporū: ergo de facto n. datur naturaliter, quare iā restat examinandū de possibili naturaliter.

Deniq. est notandū, quod quærere V. vacuū sit possibile naturaliter, est idem quod investigare an aliqua virtus naturalis, vel corporea, vel Angelica valeat illud causare. Circa quod

Sententia affirmativa est aliquorū Philosophorū, quorum suppresso nomine citant in primis AA. et probant aliquibus experientijs. —

1º duo Corpora magna perfecte plana absq. ullo medio tangunt se totis: ergo si totaliter simul separentur, n. poterit in illo 1º instanti aër occupare illud spatium intermediū, quia intraret aër tunc per motū: ergo saltim pro aliqua brebi morula dabitur vacuū: sed hoc potest facere virtus naturalis, sive Angelica, sive Corporalis: ergo absolute vacuū est naturaliter possibile.

2º Probant. Si vas occlusum, et plenū aqua apponatur frigori, tunc aqua spalabitur, et condensabitur: sed eo ipso manebit aliquod spatiū vacuū: ergo possibile est vacuū naturaliter.

3º probatur pro parte virtutis angelicæ, quia sententia D. Thomæ ex communi scholasticis 1. p. q. 110 ar. 2. omnia corpora obediunt Angelis in ordine ad motū localē: ergo ex aqua per

fluvius ascendit ad replendum vacuum, poterit Angelus impedire ne elevetur: ergo tunc dabitur vacuum: ergo virtus Angelica illud poterit causare.

Resp. Virtus quam habent gravia ut tendant sursum ad replendum vacuum est inferior ad virtutem causativam Angeli: ergo cum haec sit superioris efficaciae poterit illam impedire, et consequenter causare vacuum.

§ 2us.

Vera sententia ponitur, et probatur.

Dico nullam esse virtutem naturalem potentem vacuum causare, nec corpoream, nec Angelicam. Ideo haec est omnium nostri D. Thomae, quam fere omnes sequuntur. et quidem 1a probatur ex ipsa Philosophi in praesenti cap. 8. et 9. quem omnes Peripatetici sequuntur. Probatur a, quidem 1o probatur. Deus et Natura nihil agunt frustra: sed vacuum si daretur ad nihil deserviret, siquidem neque ad bonum Universi, neque alicuius rei particularis esset utile: ergo naturaliter non est possibile.

Resp. Vacuum si daretur esset maxime noxium naturae corporeae: hoc ipso a natura nequit induci, alias natura sibi esset adversa: ergo non est possibile naturaliter. Maior probatur. Naturae corporeae proveniret maximum nocumentum ex eo quod corpora non sint sibi contigua, quia ut docet Philosophus si mundus hic inferior coelis non esset contiguus non posset recipere coelestes influentias, et regatur, et gubernetur: sed si daretur vacuum non om-

UVA.BHSC

nià corpᵃ essent ibi contigua: ergo si daretur esset maxime noxium statui Corporum. Mai. a, ptergm qd e Philosophiᵃ ergᵃ q agens naale ut dicitur 7. phisicorum non potest agere in distans, quin prius agat in proximum: ergo ad hoc e naria corporum contiguitas: ergo si mundus hic inferior Coelis non esset contiguus non reciperet Celestes influentias.

Quoad Cq, a, pᵗᵃ. probata semel idem manet etiam ulterius probata quoad Cq, qᵃ si virtus Angᶜᵃ ac i perfectior, et excedat virtutes naalis corporum non posset inducere vacuum, multo minus virtus Corporea.

Pr. ergo L. Solius Dei est posse immutare ordinem universi: ergo si daretur vacuum immutaretur talis ordo, qᵃ non minus pendet universum a colligatione suarum partium ut corporum, quam animal a colligatione etiam partium ipsius, ut manet probatum: ergo Angelus sua virtute nequit causare vacuum. Mai. p. ex illo Iob. 34. quem constituit alium super terram, aut quem posuit super orbem, quem fabricatus est? et etiam ex illo ad Hebreos. 2. Angelis non subiecit Deus orbem terrae, in quo testimonio declaratur soli Deo subiici universum: ergo si Angelus posset sua virtute illud immutare, illi etiam subiiceretur, ut pt. ergo cum non subiiciatur, solius Dei erit immutare ordinem universi.

Qᵒ p. seu Dr. et explicatur pcedens Rno. Angelus sua virtute nullum potest miraculum efficere, hoc, n, e solius Dei: ergo dari vacuum esset quid miraculosum: ergo Angelus sua virtu=

UVA.BHSC

re nequit Causare vacuy.

§ 3 et Ult.

Respõ argutis oppḡ ass et aliq= qua colliguntr

Ad 1.ᵘᵐ resp̃ admisso casu antis, neg.do supp.ᵗᵘᵐ oreq.ᵗᵘᵐ ilt, qd illa duo corp.ᵃ possent seiungi instantaneè, debent, n, separari, ita vt dent loco corpori, l, aëri ingredienti per motum ad replendũ spaciũ. Ad 2.ᵘᵐ resp. admissa maiori neg.do minor, q.ᵃ casu quo aqua illius vasis congelatr, et n̄ emmittat vapore sufficiente ex se ad replendũ spaciũ, qd dereliquit, tũ frangetur vas, vt aëre repleatr, qd si n̄ frangatr, aut aqua n̄ emmittat vapore sufficiente n̄ congelabitr resistente nat.ᵃ Si, a, ex suppoᵉ qd frangi debeat, et vas ĩ vndequaq; equale, et frigus circumstans etiã equale, resp̃, qd tũ frangetr pro illa pᵗᵉ, qua erat dandũ vacuũ, l, qd pertinebit ad 2.ᵃᵐ causã detrare, qua pᵗᵉ ĩ frangendus. Ad 3.ᵘᵐ resp̃ disᵗ.do ans; et distĩo erit explicatio mentis D. Thõ. Omnia corp.ᵃ obediunt Angeli in ordine ad motũ localẽ factũ xᵃ inclinaoẽ particularẽ cuiusvi corpᵗˢ, cõdo ans; xᵃ inclinaoẽ vrlẽ, nego ans, et oreq.ᵗ Vt, n, diximus disᵉ quaeq= mus de violento in quolibet corpᵗᵉ ĩ duplex inclinao, alia in bonũ privatũ, alia in bo-

UVA.BHSC

ny vrle; potest Ang movere localr corpa
da inclinaz in particulare bony, rais vo da
inclinaz vrle, quare illo et ni isto mo est attigendus
D. Thom. q. cy docet omnia corpa obedire Angelis in motu locali; rao, a, huius est
probao dcti.

Ad dfraz reisp uno anti nega deq; Lt, n, virtus Angeli i maioris efficatie, qm
virtus gravin, vt moveantr sursy in ordine ad
replendy vacuy, tn talis motus ab illius virte
nequit impedire, eoqd et per se le tendit in bony vrle, ita active procedit ab Vrli Authe
ctius Natz. slt Deo; quare nulla virtus creata illy vincere pote.

Colligite 1o qd ex suppe qd daretr Vacuy, posset corpus moveri per illud qa
ty casu corpus esset ab intrico mobile; posset et
Deus supplere per suy cursy: dependentiz qm
het a cœlestibg influentijs: E posset moveri per
Vacuy. Preqa f. qa dignitas corpory ideo requirit vt corpora possint recipere coelestes influentiz, aqq dependent tq in ce, qm in operari: Ergo casu quo suppleat Deus deffum eary
per suy cursy, qdlibet corpus poterit moveri per vacuy.

Colligite 2o. qd pdictus motus per
Vacuy ni fieret in instanti, sd in tempe, qd ex
hoc pt et f. ponamg lga columng fixg a
coelo lune vsqz ad terrq, et reliquy spatiy i
vacuy; ty si aliqd corpus heni quantitem

UVA.BHSC

vnius vlnę proiiceretur atoelo inter eg prope columnę descenderet per vacuu: idq in hoc descensu it medietas vna vlnę esset prior, et alia posterior, quę esset prior ni posset ni accedere prius ad medietę columnę, vt per se pt: Ergo motus ille ni fieret in insti, sed in tempe. Ergo liquet, qa Vbi e prius, et posterius ni pote ni ee sumptio, seu successio temporis. Qa pdicta collo raria, et ea pro illis si aliqua argta. quę, qa vt dixi supa pary referent ni appono: videantur Att. et hęc de hac disp.e

---

Disputao 3a vlta
de tempore.

Est tempus affine maxe loco, qa ca quę in loco physco per se et in rigore si, mensurantur tempe. Lues, qa corpora omnia naalia, quę mensurantur tempe in loco physco stinentur. ideoq recte post qm de loco egimus, de tempe cepimus disputare. Circa qd per pta discutiuntur ab Att, quorum aliqua apud ipsos videnda relinquemus, attingentes tm duplici quęstione, quę magis vtiā videantur.

Quęstio 1a.

Qd i tempus an ens reale, an vo ens rōis.

In hac quęste ni solus examinabimus stentus in titulo, id insuper, obitr lt, explicabimus quo duplex

UVA.BHSC

i tempus, et quom.° ab Aevo, et æternite dis-
guatr.

§. 114

Aliqq Notatis prior 11ª ponitr, et ß.

Notandy é 1.° tempus ita deffiniri ab Arle cui ß-
iente i num.̃ motus sm prius, et posterius, hoc
é sm pterity, et futury. Atque per ly num.̃ non
numy numerante, sq numy numeraty, vt in Lga
dixims. Ponitr ly num.̃ in hac deffin.e loo geny,
motus, a, ponitr ad denotandy ñ quacq numy esse
numeraty eē tempus, sq numy ton numeratum
motu, et ita qd addit tempus supª moty id é qd
motus i numerabilis sm partes prioris, et pos-
teriores, vᵉ vlteriores, partiales deffines pter 19
hent raq driq.

Notandy é 2.° tempus divid.ᵉ
in tempus large, et tempus stricte; tempus large
é ipsa intrica durao rei, que durat, stricte v.° tem-
pus sumit in durace motu 1.ⁱ mobilis, sub quo motu
cæteri omnes stinentr, et regulantr, et tempus hoc
modo é intricy motus 1.ⁱ mobilis, alijs, a, ab eo
mensurati, et regulatis extricy. De hoc ß quæri-
mq ani reale, l, raois.

Notandy é denique tempus
stricte eē stinuy, et successivy ñ minus ac é ipse mo-
tus cuies é num.̃ His ß pnotatis prior 11ª do-
cet qd tempus lt sm maale illius sit moty sit
aliqd reale, fvoalr tñ et sm intricy oplemen-
ty suis eē ens in anima, seu ens raois. Ptane 119

UVA.BHSC

Codex 27 phg
204

uentr Averroes, et Galeno, et D. Thos refert opusc. de tempe cap. 1.

Pr. a, 1. ex Arle in presenti cap. ulte dicente qd tempus ita pendet ab anima, qd si hæc n. esset, nec tempus esset. et D. Thos in 1o. dist. 19 quest. 1. ar. 1. ait quantum ad id qd e formale in tempe, scilt numeraeo completr per operaoem intellectus numerantis; que verba sunt et precedentia ratio aperte indicat ex mente Philosophi. et D. Thoe tempus formalr eē ens raois.

Pr. 2. Si tempus esset ens reale, partes illius deberent eē actle res: sed n. sunt: Ergo. Mai. est certa. Minr. pr. partes temporis sunt preteritum, et futurum: sed preteritum iam n. e, futurum, a, nondum est: E. partes temporis n. sunt actle res.

Denique pr. tempus e numerus applicatus rei continuæ, motui scilt 1. Coeli: sed in continuis n. datr numerus, nisi per designaoem intellectus, ut patet in ulna, in qua quatuor palmi n. dantr, nisi per designaoem intellectus illos distinguentis. Ergo talis numerus n. datr actle rei, ergo et nec tempus, cum sit per intellectum distinguentem in motu continuo partem priorem mediam, et posteriorem.

§ 2us.

Ponitr et pr. Vera Sa.

Dico tempus eē verum ens reale. Hæc 2da e omnino sa a mente Philosophi. et D. Thoe quos sequuntur partes Thomistæ, et n. Thomistæ.

Pr. a, 1o. ex Arle

P. M. Garzia

cap^o. de quantitate ubi docet tempus esse verè quantitatis speciem: sed species entis realis non potest non esse quid reale: Ergo ex mente Philosophi tempus est quid reale.

Probatur 2° ex D. Thoma opusc. 44. ubi postquam retulit argumentum huic oppositum immediate subiunxit: utrumque non potest habere veritatem, quia si tempus sit numerus motus et sit numerus numeratus, sic non est necesse esse tempus, sicut et motus, constat, autem, quod motus est in re extra: Ergo et tempus est in re extra. In quibus verbis non solum dicit, sed etiam probat tempus esse aliquid reale.

3° Probatur. Tempus est numerus motus secundum prius, et posterius, seu multitudo motus secundum partes prioris et posterioris: sed talis multitudo vere datur a parte rei: Ergo et tempus.

Confirmatur. Ante operationem intellectus est diuturnior motus coeli, quam motus lapidis deorsum descendentis: Ergo secluso intellectu habet maiorem durationem: Ergo illius duratio vere datur a parte rei, consequenter tempus, quia idem sunt duratio motus, et tempus.

Advertite quod actualis designatio temporis pendet ab intellectu, quamvis tempus verè detur a parte rei, quia tempus est numerus numeratus motus, et quamvis numerus numeratus detur a parte rei, et ante actum intellectus habeat quod sit numerabilis, non tamen quod actu numeratur: Ergo designatio actualis temporis pendet ab intellectu.

§ 3 et Ultimus.

Resolvuntur argumenta pro opposita sententia. et differentia inter tempus, aevum, et aeternitatem explicatur.

UVA.BHSC

Ad 1um ex Arte resp. qd in loco ibi citato proposuit dubiu Arts sc. v. n. existente anima eet tempus, et ita pro rone dubitandi arguit, qd tempus e ens in anima, et conseqr si n eet anima, n eet tempus; sd postea subiungit, qd tempus e utcumque ens p anima, et idm docet alijs in locis, ubi citatr pro nra Sente.

Ad 1am, a D. Thom resp. ibi loqui de complemento extrinco, qa sit ens reale per se, et ab intrinco e attingibile in actu 1o, et ee illectu in actu 2o e complementu illius extrincu proveniens ab anima, ita tempus realr, et ab intrinco het ee mensurg motus in actu 1o, sd mensurao actualis e illius complementu extrincu proveniens ab actu anime numerantis; quare cu D. Thom ibidm docet mensurao ee formale temporis, e intelligendus de mensurane in actu 1o, que completur extrince per actu anime numerantis.

Ad 2um resp. dista Maiori neg. do. Minm, et ad illius probam conc. Maiori, et Minori negabitr conseq, qa ut tempus dicatr ee ens reale, seu here realitm utcumque sit necessarg n e necesse, qd ptes illius existant rone sui, sufficit, qd existant rone instantis continuativi, ut qe seqti explicabimg; et etm motus etm xa Dis oppi Aa het verg realitm, qn existat, nisi sm aliqd indivisibile sui.

Ad Ultm resp. dist. do Maior. Tempus e num rei contine numerates, cdo Maior; numerans nego Maior; et distinguo Minm, sd in continuis n datr num nisi per designatione intellectus, num numeratus, sive num, aut mensura in actu 1o nego Minm,

UVA.BHSC

numũ numerans, ddo minl, et nego Diseq.; dy, n, dicitr qd tempus ẽ nurũ illegi debet nurũ numeratus, ut neqa dixi, talis, a, nurũ datr ante designaõe intellectus in actu 1o, quare ẽ ens reale, cõpletr vo extrĩce per num. numerantẽ, seu per designaõẽ intellectus, et hic numũ qui ẽ cõplementũ extrĩcũ ẽ ens raõis pendens Diseqtr ab intellectu.=

Restat examinare ut notitiã temporis clarior fiat, quomo intr se distiguant istẽ tres duraões tempus sct, Ævum, et Æternitas, quas ovennes Philosophorũ, et Theologorũ unanimitr admittũt. Igr Æternitas deffinitr ita comuitr ẽ interminabilis vitẽ tota simul, et perfecta possessio. Dicitr in hac deffinĩe tota simul, et perfecta possessio, qa in æternite nil deffiit, cũ omnia sĩ præsentia, et in possessiõe; dicitr interminabilis vitẽ, ad designandam omnimodã Dei æternẽ immutabilitẽ, hoc ẽ immutabilitẽ tã in ẽe, qm in operari; vel ab alijs deffinitr clarius Æternitas hoc mo ẽ durao mensurans rẽ omnino immutabilẽ tã in ẽe, qm in operari. Ævum, a, deffinitr ita, ẽ durao mensurans rẽ immutabilẽ sm ẽe, et mutabilẽ sm operaõẽ, et Diseqtr tempus erit durao rei mutabilis tã in ẽe, qm in operari, cũ ẽ durao mensurans res corruptibiles. Est igr Æternitas durao propria Dei, qa solus ipse ẽ omnino immutabilis; ævũ vo rerũ spiritualiũ; tempus deniq rerũ corruptibiliũ. Ex qq deducitr disgui intr se eẽ. ita Theologi comuitr cũ Dno Tha D. Raõ, a, ẽ, qa mensura debet ẽe proporcionata rei mensuratẽ: iq

UVA.BHSC

res, quæ mensurantur prædictis durationibus, distinguuntur inter se essentialiter, et in diverso ordine, quia æternitas est mensura propria Dei, ævum rerum incorruptibilium, et tempus rerum corruptibilium: ergo et prædictæ durationes distinguntur inter se essentialiter. Maior in qua est difficultas, probatur. Non alia ratione ævum, quo mensurantur res corporeæ incorruptibiles, et ævum Angelorum distinguuntur genere, nisi quia ævum Angelorum non potest proportionari rei corporeæ incorruptibili: ergo mensura debet esse proportionata rei mensuratæ.

Ex quo colligetis prædictas durationes differre inter se essentialiter per ordinem ad res, quas mensurant; æternitas enim distinguitur essentialiter ab aliis duabus, quia est duratio, et mensura rei immutabilis tam in esse, quam in accidentibus; ævum autem distinguitur essentialiter ab aliis, quia est duratio rei, quæ licet sit mutabilis in accidentibus est immutabilis in esse; tempus denique distinguitur essentialiter ab aliis durationibus quia est duratio rei omnino mutabilis tam in esse, quam in accidentibus.

Disputant aliqui in præsenti an duratio distinguatur, et quomodo a re durante; hoc tamen relinquo videndum apud Philosophos tam Philosophos, quam Theologos. Pro hac autem quæstione hæc sufficiant.

Quæstio 2ª

Quomodo tempus existat?

Inquirit præsens quæstio an tempus existat ratione alicuius partis, ita ut verificetur aliquod illius prædicatum esse præsen-

UVA.BHSC

tempus, an vero partes temporis non existant ratione sui, sed ratione instantis continuativi. Circa quod i

§ 1us.

Notantur aliqua, et 1a Sa ponitur, et probatur.

Notandum est 1o quod sicut quaelibet res, quae per motum producitur prius est in fieri, et postea pervenit ad factum esse quod est ultimus terminus, ita pars successiva temporis respectu instantis terminativi est in fieri, et cum pervenit ad instans terminativum, tum est in facto esse; quare instans terminativum est aliquid successivae partis, terminus sicut ultimus.

2o est notandum, quod sicut res, quae est in fieri tendit ad existentiam et ita simpliciter non existit, pariter pars successiva temporis simpliciter non existit, hoc est ratione sui, sed ratione termini, nimirum instantis terminativi, quia tale instans est factum esse successivae partis.

Denique est notandum, quod sicut res quae est in fieri, licet non existat simpliciter, est tamen aliquid reale, ita pars successiva temporis, licet ratione sui non existat, est tamen aliquid reale. His notatis

Prima Sa docet tempus habere existentiam ratione alicuius partis, et non ratione instantis continuativi praecise. Et advertite, quod AA huius Sae tenent idem pro quocumque successivo. Hanc Sam tuentur Durandus in 2o dist. 2. q. 4 num. 14. Suarez in Metaphysica disp. 50 sect. 9 num. 22 cum aliis.

Probatur 1o. Nihil potest esse vere praeteritum ratione sui, quin fuerit praesens ratione sui: sed partes

aliquo temporis ii vere præteritæ ratione sui: ergo fuerunt vere præsentes ratione sui: sed hoc ipso se ipsis habere existentiam, quia nihil vere potest esse præsens ratione sui, quin ratione sui habeat existentiam: ergo partes præteritæ temporis non habuerunt existentiam ratione indivisibilis, sed ratione ipsarum.

2° probatur. Si ratione instantis existerent partes temporis, pars futura existeret ratione instantis, quod nunc est: sed hoc esse non potest: ergo non existunt ratione instantis. Minor probatur. Instans quod est nunc existit ante partes futuras, et supponit quod ipsa nondum est: sed quod non est nunc est implicatorium quod nunc existat: ergo pars futura non potest existere ratione instantis, quod nunc est.

3° probatur. Si pars præterita, et futura existunt ratione instantis: ergo hoc posito existunt pars præterita et futura, et consequenter si instans datur de præsenti, dabitur pars præterita de præsenti, et etiam futura, quod repugnat.

Denique probatur esse temporis est divisibile et successiva, et consequenter illius partes: ergo et illius existentia: sed instans, et illius existentia sunt indivisibilia: ergo ratione instantis nequeunt existere partes temporis. Alias pro hac sententia rationes videte apud A.A.

§ 2us.

Verior sententia ponitur et probatur.

Dico tempus non existere per indivisibilia ut per sua instantia. Hæc solo est communior D.D. sententia cum Aristotele et D. Thoma.

UVA.BHSC

Pr. a, 1o ex Arle in hoc libro cap. 10 tex. 105 vbi ait existentia temporis è existentia instantis, et ita hoc existente existet etiam tempus ratione illius; vbi manifeste docet tempus non ratione alicuius partis, sed ratione instantis existere.

Ostenditur 2o quia ratione D. Th. opusc. 44. de ratione successivorum est, quod nulla pars sit simul cum alia, sed debet vni succedere alia, aliàs non successivum, sed permanens esset: sed pars successivi est divisibilis in diversas partes: Ergo quaelibet pars successivi habet successivi rationem; Ergo nulla potest esse ratione sui esse. Haec vltima consequentia probatur, quia si quaelibet pars successivi haberet successivi rationem ratione sui existeret, haberet rationem successivi ex vna parte, et ex alia non haberet, quia partes illius coexisterent et non vna post aliam succederet, ideoque esset permanens: Ergo nulla pars successivi potest esse ratione sui esse, consequenter quod tempus existere debet per instans continuativum.

Pr. 3o ex ipsa deffinitione temporis; quia tempus est numerus motus secundum prius, et posterius, hoc est secundum praeteritum praesens et futurum: sed si in tempore daretur aliqua pars ratione sui praesens, non solum esset numerus motus secundum prius, et posterius: Ergo in tempore non datur pars aliqua ratione sui praesens, consequenter quod existet per instans, quia aliud non remanet excogitabile in tempore, cuius ratione posit existere. Maior est deffinitio. Minor autem constat, quia si daretur in tempore aliquam pars ratione sui praesens, non esset solo numerus motus secundum praeteritum praesens, et futurum, sed etiam et prius alius secundum praesens: at hoc est falsum, aliàs deffinitio vt bona admissa esset diminuta: Ergo hoc ipso quod tempus sit numerus motus secundum prius, et posterius, non datur in ipso aliqua pars ratione sui praesens.

UVA.BHSC

§ 3.us et ult.

Rei[???] argutis opp[???] Sol.

Ad 1.m resp. neg.do Maj., ut, n., pars præterita vere dicatur præterita ratione sui suffit quod ratione fluxus, seu fieri, quod per se evenit illi ut præterita, quare ratione sui solum in fieri est plenum, quod fieri ponitur ratione instantis terminativi in facto esse, ut ratione sui in fieri erit plenum, seu ex[???]; ratione, a, instantis erit in facto esse, seu ex[???] simpliciter.

Ad 2.m resp. dist. do Maj., si ratione instantis existerent partes temporis pars futura existeret ratione instantis, quod nunc est initiative, cdo Maj., terminative nego Maj., et Min.

Ad cuius probat. dicatur, quod quoduis instans quod nunc est supponat non solum esse partes futuræ, terminat tamen præteritæ ita ut inciet futuram, unam, et alteram aliquo modo attingens, ideoque instans quod terminative reddit partes præteritas, simpliciter existentes, inciat partes futuras, qua ratione dicimus quod ratione illius existit pars futura iniciative, licet tamen prædicta pars existet etiam terminative ratione instantis, quod erit factum esse ipsius, tamen tunc futura non erit, sed præterita, ut patet.

Ad 3.m resp. dist. do cons.: ex posito instanti existit pars præterita, et futura, una terminative, et altera iniciative, cdo cons., aliter nego cons., et quæ ex illa infertur, ex eo namque quod ratione instantis una pars exsistat simpliciter et terminative, et alia iniciative non recte infertur illas coexistere sive existere de præsenti, immo requiritur oppositum, quia quæ existit terminative, iam transijt, et quæ iniciative tunc incipit, neque ex eo etiam

UVA.BHSC

qd instans desienti existat sequitr pte desienti existere, qa existunt pte vere instanti preterita, ut tqm vere sui termini, et futura tqqm vere sui prij.

Ad Ultymas pssio anti dicdo neg: Qo et illius existia erit divisibilis, formalr nego neqd, virtualitr cdo neqd; et digesto Mirs subsumptij; id existia instanti e indivisibili formalitr cdo Mirs, virtualr nego Mirs, et neqd; et, n, qmvis instans i indivisibile terminat in partes divisibiles poterit illius existia ee vere existendi partiy, qa et si i formalr indivisibilis, e virtualr successiva, et divisibilis, immo quælibet existia e indivisibilis formalr, et vt qd, virtualr, a, et vt quo e divisibilis, ideoqe reddit existentes res divisibiles, et clarius hoc pt in existia animæ rationalis, et existia humanitatis Xpti, quæ e propria Verbi in sa probabili, quæ qdo cy indivisiles sint formalr, faciunt tn existere res divisibiles, qa si virtualr divisibiles. Ad fines huius disputationis agunt AA de subito intrinseco, et extrinseco temporis, in difficultates n magni e momenti, ideoqe illas apud ipsos relinquo videndas. et sufficiant hæc de hoc libro.

UVA.BHSC

Liber Quintus Phisicorum.

Agit Arles in hoc libro quinto de unite, et contrariete motus, et quamvis in tres dispes dividatur ab Art, in unica tamen quidquid ad illum pertinent, sufficienter examinabimus.

Disputatio Unica

Amplectens omnia, que in hoc libro investigavit Philosophus.

Tribus questionibus que Artes docuit de unite, et contrarietate motus in hac unica dispe computabimus, et quia ut nunc supponimus ex dicendis unitas specifica motus summitur a termino ad quem, necesse est examinare prius ad que predicamenta detur per se motus, ut ex multiplicitate terminorum, colligi facile posit diversitas motus specifica.

Questio 1.a

Ad que predicamenta detur per se motus?

Brebitur difficultas hec que per plures questiones ab Art pertractatur anobis una tamen attingetur, relinquemus enim, puncta, que ad nihilum deserviunt, et insuper, quia illa ex dicendis, mediocri studio colligi poterunt.

UVA.BHSC

§ 1us.

Notantr quędam et ssa apponuntr et probantur.

Notandum ē 1°. mutaom ēe ominiorem motu, mutao, n, sō dicit transitum de quodam in quidam, qa vt ex ipso nome ē manifestum importat vnum ēe post aliud, et vnum ēe prius, aliud posterius. Dividit, a, Arles mutaom in hac omni acceptioe 4er modis, qo aliqd accidit mutari penes trōs ad quos, qa mutao, aut ē de vno trō positivo in alium positivum, vt ex albo in nigrum; vel de trō negato in alium negatum vt de vno n̄ ēe ad aliud n̄ ēe, vt de n̄ albo in n̄ nigrum, et hoc proprie n̄ ē mutao, cum totum ś negatio; aut ē de trō negvo in positivum, aut de n̄ ēe ad ēe, vt ex n̄ albo in album, aut exa atro positivo in negativum, vt de ēe ad n̄ ēe; et n̄ posi ēe ptes mutaois spēes, l. modi mutaois, qa n̄ posi ptes obinaoes fieri intr trōs.

Notandum ē 2° qd intr pdictos modos mutaois sō mutao, quę ē de positivo in positivum het raom motus stricte, reliquę vo duę se hent vt transitus de n̄ ēe ad ēe, vt generao, et corruptio; excludit, a, Philosops generaom, et corruptiom araoe motus proprie dicti, qa per generaom transit subtum an̄ ēe simplitr ad ēe simplitr: Ergo supponit subtum, qd n̄ ś ens simplitr, qualis est Mat ̄aa sm se; sed n̄ ens simplitr impoīle ē qd moveatr, aut quiescat: Ergo generao n̄ ē motus, eo qd n̄ het pro subto ens in actu. Ex inde etm excludit privaom, qa ē oppta generaoi, oppositorum, a, eadm ē rao.

Notandum ē 3° motum stricte dictum includere duas mutaoes, et n̄ iala-

UVA.BHSC

vari nisi intr 4or tros, qa cy i de positivo in positivy, et positivy qd se het ut triu aquo includat n ee tri adq que, et everso n so transiyt subty de positivo in positivy, sq an ee positivi ad qd transit adq ee illius, et ab ee positivi aquo transit adq n ee illius; mutao, a, cy i transitus de n ee adq ee, l, esa, optime salvatr intr dios tros; de motu sq proprie dicto, et qui e transitus de positivo in positivy procedit dubiy.

Notandy e 4o. pdicty moty, et mutaoes ex eo pciuse, qd motu i successivus, et mutaoes instantanes, et motu i intr positivum et positivy, seu intr tros ptrarios, mutaoes vo intr pa dictos n differre intr se specifice, qa distio specifica motuy, et mutaoy sumitr atriu adq quos, reliqua vo accidentalia si motui, et mutaoibq, ideoq so driunt acc.

Notandy e 5o qd ee per se moty adq aliqd pdicamty, nil aliud e, qm pdicamty trare moty immte, hoc e n rase alterius, sq rase sui. Ita docent Artes et sd Thos. et Rao e clara, qa ut aliqd per se moveatr n aliud requiritr nisi qd rase sui, et n rase alterius moveatr: sq qd aliqd terminet moty per se nil aliud erit, nisi qd rase sui, n, a, alterius rase tret moty. Isoq apparite sitat. anu sq. n alia rase alby per se n calefit, sq per acc, qa calefit rase illius, cui per acc iungitr; esa, a, ignis calefacit per se, qa rase sui calefacit: sq qd aliqd per se moveatr non aliud exigit, nisi qd n rase alterius, sq rase sui moveatr.

UVA.BHSC

Notandu e 6o qd ut motus per se tret ad aliqd pdicamtu tres requiruntr cdices; 1a e qd detur trs pitivos, unde sequitr 2a, slt qd pdicti tri sint intr se ctrarij; 3a e, qd tales tri hant latitudine percurrendā successive. His pmissis, et sup pbo quaestiōe procedere n de motu sumpto late, et prout cphendit mutatiōes instantaneas, quo mo importat io ee actu entis in pota prout in pota, sed de motu successivo, qui veriatr intr trs pitivos, ad maiori cu clarite procedendu.

Notandu deniq et psupponendu e ad subitu, actioe, et passiōe, necn relatioe, quando, situs, et here n dari per se motu. Ita Arits. et Dr Ths in pienti. et quoad 1a pta pr probatr. Subita e indivisibilis sm se, et io divisibilis rōne quantitis, ut in loga diximus: Ergo n het latitudine successive per motu percurrendā, quae e una ex cdiōibus assignatis, cseqr qd ad illā n pote dari motus per se.

Quoad 2a, et 3a pta.

Pr etiā facile, qa actio, et passio si idē cu motu realitr. sed ad motu n datr per se motus: Ergo nec ad actioe, et passioe.

Quoad alias omnes ptes pr. qa relatio, et alia pdicamta ibi assignata n fiunt per se: Ergo nec ad illa dabitr per se motus. cseqa e legitima, qa cdiōes supa appositae psupponunt quādā cdiōe generalē, slt qd i talis natē illud ad qd datr per se motus, ut fiat per se, seu per se naalitr fieri posse. Ant, a, pr. Et in primis, qd relatio n fiat per se ex eo ctat, qa ad illā nulla datr actio per se

UVA.BHSC

terminata, sed per actionem trahens ad fundamentum cum innotatione tui resultat relatio. Quando etiam est modus per naturalem dimanationem resultans ex eo quod res duret durarse temporanea, et sub aliqua parte temporis contineatur. Situs similiter resultat ex Ubi, quod est terminus motus localis, et sic et Situs, seu here ex motu locali quo applicantur vestes: ergo nulla ex his praedicamentis fiunt per se, consequenter quod ad illa non datur per se motus. Remanet igitur dubium de quantitate, qualitate, et Ubi.

1a sententia tenet ad quantitatem, qualitatem, et Ubi non dari per se motum. quam adscribit plures; est Ma Galeni; pro aliis est aliorum, nullum tamen vidi citatum, sed quorumcumque sit.

Quoad 1am partem probatur.

1a Una ex conditionibus assignatis est quod motus per se debet esse inter terminos contrarios: sed quantitati, ut diximus in praedicamentis cum Arle, nihil est contrarium: ergo ad illam non potest dari per se motus. Maior constat. Minor est ambobus admissa ut pote Philosophi. et insuper probatur, quia magnum, et parvum, quae videntur in quantitate contraria non opponuntur nisi relative, quia eadem quantitas ad aliam maiorem relata est parva, et ad minorem magna; praeterea contraria invicem se interimunt, ideoque non manet unum adveniente alio: sed quantitas minor manet adveniente maiori: ergo non contrariantur, consequenter quantitati nihil est contrarium.

2a probatur. Quae fiunt in instanti non habent contrarium, quia contrarium retardat actionem, qua aliud fit: sed quantitas fit in instanti: ergo non habet contrarium. Minor.

UVA.BHSC

p. Nutritio fit in instanti: ergo et quantitas contrariatur, quia cum subito non sit in contrario, nutritio ad ipsius contracta erit in instanti, cum non sit quod illam retardet. Consequentia, a, probatur. Quia si nutritio fieret in instanti, et non quantitas in aliquo instanti daretur nova pars subito, nova pars quantitati: ergo si nutritio fit in instanti etiam quantitas

Ciuradus 29 [illegible]

p. Verus per se motus debet habere in ratione termini, seu sub eadem ratione omnes conditiones ad motum per se requisitas: sed qualitas non illas habet sub eadem ratione: ergo non potest esse verus motus per se. Maior est certa. Minor probatur qualitas calor non in genere esse contrariatur frigori; at vero latitudine successive percurrendo per motum non habet nisi ratione intensionis, quae est extra esse illius: ergo qualitas sub eadem ratione non habet omnes conditiones ad motum per se requisitas.

Ciuradus 39 [illegible] hoc sa

Inter ubicationes non datur vera contrarietas: ergo ad ubi non datur per se motus. Consequentia videtur certa, quia ut ad aliquid detur per se motus, debet habere contrarium positivum. Antecedens probatur, quia ut docet Aristoteles, habere contrarium est proprium qualitatis: ergo inter ubicationes non datur vera contrarietas.

§ Quaestio.

Vera sententia ponitur, et probatur.

Dico ad quantitatem, qualitatem, et Ubi dari per se motum. Haec conclusio est expressa sententia Philosophi in praesenti capite 2. et D. Thomae ibidem quem sequuntur Philosophi communiter.

Ciuradus 19, a, [illegible] p. Quantitati conveniunt omnes conditiones ad motum per se requisitae: ergo ad illam datur

per se motus. Iseqa tenet. ans, a, q̃ discurrendo per singulas; in iis nggs in quantite, dy augetr, l, per augmenty producitr datr quantitas positive parva, et quantitas maxa etiã positive, intr quas versatr augmentao, que e motus a minori ad maiõ quantitẽ: de augmentao reperitr intr tros positivos. = 2o praedicti tri contrariantr, ita vt sui eodẽ gen.e maxe distent, et ab eodẽ subto mutuo se expellant formalr = Deniq het quantitas latitudinis successive per motum percurrendo, qa posterior pars potẽ adquiri post priorẽ, et prior ante posteriorẽ, et ita progreditr motus successive a minori percurrendo per medio ad maiõ gd: de quantiti conveniunt omnes condiões ad moty per se requisitẽ.

Notantr dixi in quantite dy augetr, l, per augmenty producitr salvari omnes condiões ad moty requisitas, qa quantitas dupliciter produci potẽ, l, totaliter, l, parcialiter, 1o mo ni datr ad illud per se motus, qa dy producitr totaliter, consideratr, vt e proprietas conseq subiti, et tum producitr ad productiõ subitẽ; 2o, a, mo consideratr quantitas, vt id ratione cuius subita per nutriõ acquirit novas gdes, et ty quantitas transit per augmenty de minori in maiõ, et hoc e produci quantitẽ parcialr, ad illud hoc mo datr per se motus, vt manet probaty.

Quoad alias duas gdes eadẽ ratione probabitr conto, dari illt per se moty in eadẽ qualite, et vbi. Dico in eadẽ qualite, qa intr divrias ni e dubiy.

Codex 28 pag. 212

Pr Mr Garcia

Ex hac ratione colligitur esse tres species motus proprie dicti secundum diversitatem terminorum ad quos, nimirum augmentatio, quae est motus terminatus ad quantitatem; alteratio ad qualitatem; et motus localis ad ubi.

§ 3 et Ult.

Solvuntur argumenta Ssti opposita.

Ad 1m argumentum pro 1a parte oppositae Ssti respondeo: ista Maiori, distinguo Minorem, id est quantitati nihil est contrarium, secundum contrarietatem strictissima, concedo Minorem, contrarietate minus stricta, qualis est a nobis explicata in probatione nostrae conclusionis, nego Minorem, et consequentiam; quamvis enim eadem quantitas sub diversis formalitatibus, aut respectibus possit esse magna et parva, formaliter tamen non opponuntur in eodem subiecto, quia quantitas parva non potest esse sub eadem formalitate magna.

Ad confirmationem respondeo: ista Maiori, distinguo Minorem, id est quantitas fit in instanti dum producitur totaliter ad productionem substantiae, concedo Minorem; dum partialiter producitur per motum augmentationis, nego Minorem, et consequentiam, et ad probationem Minoris nego antecedens, quia sicut in productione substantiae per generationem ex eo quod quantitas sequitur generationem illius, sequitur etiam illius modum productionis scilicet in instanti, ita nutritio, quae sequitur ad modum augmentationis quantitatis (siquidem est additio novae partis substantiae, quae sine additione novae partis quantitatis fieri non potest) non fit in instanti, id est ad modum augmenti, successive scilicet.

Ad 2m argumentum pro 2a parte respondeo: ista Maiori, nego Minorem; ad pro-

bars. nego Maj., Calor, n, et frigus rare sunt eius n̄ hent ɔ̄trietatem requisitam ad motum, aliàs dum successive calor frigus expelleret, frigus aliquid ammitteret suae specificae drie, et actualis ens, qd ē omnino falsum, siquidem illud n̄ ammittit, usquequo dum omnino expellatur; hent tamen ɔ̄trarietatem requisitam ad motum rare quantitis virtutis, in qua etiam sortiuntur latitudinem requisitam ad motum, et ideo sub eadem rare het qualitas ɔdioes requisitas ad illum; qualitas namque tum ē sub maiori quantitate virtutis, magis stt intensa, aut remissa, quando magis, vel minus inhaeret, l., radicatur in subo, et sub hac ɔ̄sideraōe het latitudinem successive per motum percurrendam, unde fit qd sub eadem rare ɔ̄veniunt illi ɔdioes ad motum per se requisitae.

Ad Oltum

Neg̃ Ditio do ans, inter Ubicaoes n̄ datur vera ɔ̄trarietas strictissima, ɔdo ans, vera, et minus stricta, nego ans, et ɔ̄seqm; Artes, n, dixit ɔ̄trarietatem strictissimam ēe propriam qualitatum, et so inter ipsas reperiri, qd ē verum, cum hoc tn ɔ̄patitur ēe veram ɔ̄trarietatem inter ubicaoes modo a nobis explicatam in probaoe ɔ̄clis, et solutione ad 1um; ideoque ad ubi dabitur vere per se motus, hent, n, se ubicatioes sursum, et deorsum ad ubi st magnitudo, l., parvitas in quantite. et haec pro hac quaestione.

Quaestio 2a.

Unde desummatur Unitas motus?

UVA.BHSC

Statuto igitur ad quae praedicamenta detur motus proprius per se, venit inquirendum de unitate illius, quae est triplex, generica, scilicet, specifica, et numerica; et quoad genericam apertè constat, quod sicut in tria in genere praedicamenta ad quae tendit, ita motus tres habebunt unitatem quasi genericam, quando tendunt ad idem praedicamentum, sicut tres etiam erunt diversi generis, quando per se tendunt ad diversa genera. Erit ergo dubium de unitate specifica; de numerica vero quod sequitur ad dicta in resolvendum, facile ex dicendis in Notabilibus percipietis.

§ 1us.

Notantur aliqua, et prior Sententia ponitur, et probatur.

Notandum est 1º quaestionem non procedere de unitate specifica rigorosa, sed tamen reductive, et aliquali, quia cum motus sit ens incompletum, non potest esse rigorose species.

2º est notandum, unitatem numericam motus desummi a subiecto cum connotatione termini, et temporis; Primum satis constat, quia cum motus sit qualitas accidens, et accidentia ut vidimus individuentur a subiecto, nequit motus non summere ab illo suam unitatem numericam; quod autem requiratur unitas termini ad quem ex eo liquet, quia cum, ut infra videbimus, motus summat suam specificam unitatem a termino ad quem, hic debet esse unus specifice, ut motus sit unus numero, quia quae sunt diversae speciei, continuari non possunt; quod vero requiratur unitas temporis patet, quia si interrumpatur duratio, nequit res durans non interrumpi: Ergo ut motus non interrumpatur, vel distinguatur, aut ut sit unus numero requiritur uni-

tas duraoñ, l, tem poris.

Deniq̃ ē notandũ posse esse dubiũ quoad unitẽ specificã motus de his quinq̃ motũ concomitantibus, nimirũ de agente, mobili, seu passo, trō ad quẽ, et trō a quo; necñ de medio, aut distª per qd mobile transit. Certũ in via D. Thõẽ, et Arlis, certũ debet ẽẽ motũ ñ summere suã specificaonẽ unitẽ a mobili, seu passo, nec ab agente, q̃ st actio, et passio ñ ingrediuntr raoẽ formalẽ motus, ita nec agens, nec passum; quare sõ remanet dubiũ an motus summat unitẽ specificã ab alijs tribus. Circa quod.

Prima Srª docet motũ specificari tam atro a quo, et a medio supposito, qm atro ad quem. ita Albertus de saxonia in presenti cũ alijs. et quoad distã, l, mediũ, necñ quoad trũ ad quẽ cõstabit ex infra a nobis dicendis; qd, a, summat etiã unitẽ specificã atro a quo.

Pr. 1º qª Arlẽs in hoc lib. docet ẽẽ intricũ motus versari intr trõs cõtrariõs; et Dr Thõs docet motũ sm raoẽ suẽ speeĩ requirere trũ a quo, et ad quem: ẽo ñ sõ specificatr motus atro ad quem, sed etiã atro a quo. Cõseqª vr certa, qª ñ aliã raoe trus ad quẽ specificat motũ, nisi qª eũ respicitr ab illo: ẽo cũ hoc etiã inveniatr in tro a quo, erit ĩste motus specificativus.

Cfr. Mutaoẽs instantanea, et successiva distinguuntr speẽ: sed hanc distioẽ sõ poss summere a tris a quibus: ẽo ĩsti specificant motus, et mutaoẽs. Minr. p.

UVA.BHSC

q^a motus successivus tm̄ dñet ab instantanea muta-
tiōe, q^a respicit pro tro aquo privaoē, l, ñ ē tri adq
quē, motus, a, respicit aliqd positivū, et in tendit
in eydē trū adq quem: &c.

2° Sr. p. augmentao, et di-
minutio s̄ motus spēe diversi, cū sint eis opposit:
sd possi here eosdē trōs ad quos: &c tals specificam
diversitē so hent atris aquibus. Minr. pr. Sigdē
si quantitas bipedalis augeatr usqē adq quantitē tri-
pedalē, et e^a, quantitas quadrupedalis diminuatr
atē usqē adq tripedalē, tū ut pt, tā augmentao, qm di-
minutio hent eydē trū ad quē: &c.

§ 2us.

Vera Sa^a ponitr, et p.

Dico motū ñ specificari atro aquo, sd atro adq quē
requiri tn̄ ut motus atali tro heat unitē specifi-
cā unitē etē mediū, seu viē froalr sumptē. Hec
dcla ē Mens Arlis in pnti cap^e 4. et 5. Phs
ibidē quos sequuntr Thomistē cū alijs pluribus.

Et quoad 1^a ps
p. brebitr. Specificativū alicuius rei requit se ma-
alr, aut per acc̄ here adq specificatū: sd trus aquo
maalr, et per acc̄ se het adq motū: &c illū ñ speci-
ficat. Mai. ostat, q^a nil froalius se potest here adq ali-
qd, qm suū specificativū. Minr. a, pr. q^a adq motū
rei transeuntis adq colorē albū, per acc̄ se het,
qd talis res fuerit nigra, l, fusca, cū tn̄ per se se
heat detratus trus adq quem, nimirū albedō: &c trus
aquo maalr et per acc̄ se het adq motū.

UVA.BHSC

Contra 2º probatur sit, quod specificetur motus a termino ad quem probatur ratione D. Thomae in praesenti text. 4. lec. 1. = Motus ab illo specificatur a quo mutuatur suam denominationem: sed motus denominatur a termino ad quem, non a termino a quo: ergo ab illo specificatur. Maior constat, quia ab illo denominatur res a quo habet esse. Minor vero probatur quia dealbatio v.g. denominatur ab albedine; augmentatio, et localis motus a suis terminis ad quos sunt a loco praesenti, et a quantitate maiori: ergo motus denominatur non a termino a quo, sed a termino ad quem.

Contra 3º

probatur ergo denique. Diversitas medii, per quod scientia acquiritur, illam in specie diversificat, ut supponimus nunc ex libris posterior. quia scientia non est assensus utcumque, sed assensus per tale medium: ergo cum motus sit acquisitio termini non utcumque, sed tali via, aut per tale medium diversitas medii diversificabit in specie motum: ergo ad unitatem specificam motus requiritur etiam unitas viae, seu medii per quod terminus a motu acquiritur. Consequentia a paritate tenet, antecedens, a, requiritur.

Dices. ad unitatem specificam motus requiritur identitas medii simul cum identitate termini ad quem: ergo stante eodem termino ad quem, si diversificetur medium, erit diversus specie motus, quod est falsum: ergo.

Respondetur. distincto antecedente negando consequentiam; immo supponit, quia si medium diversificetur formaliter, non potest terminus non esse diversus formaliter; incompatibilis, non, est, diversitas formalis medii cum identitate formali termini; ut, a, hoc intelligatis animadvertite, quod terminus potest dupliciter considerari, materia=

litr, slt, et in ēē entiū, et froālr, seu in ēē trī; qmvīs
q posit ēē idq trīu māalr cū diversite medij, n̄ trī
froālr, et in ēē trī, qa in ēē trī dicit se ipsum vt est
hoc, l, illo vnī attingibilis; vt, a, ē adquisibilis per hoc
mediū rectē per lineā circularē n̄ ē adquisibilis
per aliud slt per lineā rectā, qmvis tota hęc di-
versitas naicatr ex diversite medij per qd adqui-
ritr; st vqa hęc proporio Deus ē quatq ē scibilis per
mediū metaphicū ē a se ipsa dirsa, vt scibilis ē per
mediū theologicū, diversitas, a, hęc provenit ex me-
diorū diversite vt pt; ideoq n̄ potē remanere trīu
froālr idq cū diversite medij.

§ 3 et Vlt.

Resp. argutis Ns oppositē.

Ad 1ū resp. explicandomentē Philosophi, et D. Thō, qui
qdo docent ēē intricū motui respicere trū aquo, n̄ ē sensus
illorū, qd motus respiciat trū aquo tqqm trū froālē, et rōne
suī, sd sō ēē intricū motui respicere trū aquo propter trum
ad quem; cū q trū specificativū debeat respicere motus
tqqm froālē trū, et rōne suī, admisso in sensu pdicto anti,
negabitr dseqa, st, n, Theologia qmvis alia ptr Deū res-
piciat, qa tn Deū sō respicit froālr, et rōne suī, alia
vō propter Deū, sive rōne Deitatis, specificatr a solo Deo,
ita, qa motus respicit tm intrice rōne suī trū ad quē
tqqm trū froālē, et trū aquo māalr, et rōne trī ad
quem, n̄, a, rōne suī, solus trīu ad quem specificat motū.
Ad 2m rōnē

resp. in 1ā neg. Maiorē, qa vt qa anti psupponimus, mu-
tao instantanea, et motus n̄ distinguuntr specifice, qa

mutatio ĩ instantanea, et motui successivus nec obali-
q rōns, si heant eydẽ trῡ ad quem. Cẽtery admissa ma-
iori negabitr Minor, et ad illius probāoẽ ani, semel
, n, admissio moty, et mutatiõẽ diversi specifice, dicendy ẽ
adhuc talẽ specificẽ distiõẽ n̄ summi a trῑ aquibus,
sed a trῑ ad quem, qui quãqm ĩ uniu maãlr, et en-
titative, ẽ tn froãlr diversi, et rãoẽ unius froãlitis
specificat mutatiõẽ, et moty rãoẽ alterius, quatẽ nẽpe
mutatio respicit trῡ vt ẽ adquiribilis ex sui privatiõẽ
specificatr ab illo, et quatẽ talis trῡ ẽ adquiribilis
ex suo otrario attenditr amotu, et illy specificat.

Ad 2ῡ resp̄. ??a ma-
iori, dis̄do Minẽ; sed poi here eosdẽ trῡs ad quos,
maãlr, ??do Minẽ, froãlr nego Minẽ, et ??eqẽ;
et ad probatiõẽ diẽo eodẽ mõ anti, negabitr ??eq, qᵃ a,
qmvis eadẽ quantitas tripedalis poi ẽẽ trῡs adque
augmentaois, et diminutionis, tñ n̄ ẽ froãlr, sed maã-
lr, qᵃ eadẽ quantitas tripedalis quatẽ oparata cy
bipedali hẽt rãoẽ Maiõis quantitis, ẽ trῡs ad quem
augmenti, quatẽ, a, oparata cy quadupedali hẽt
rãoẽ minoris, ẽ trῡs ad quem diminutionis, ideoqẽ
qmvis maãlr ĩ idẽ trῡs ad quem, ẽ tn froãlitr
diversi, qᵃ trãt sub diversa froãlite, rãoẽ cuiẽ diver-
sificare poterit spẽẽ augmentatiõẽ, et diminutionẽ.
Et hẽc pro hac questẽ.

Questio 3ᵃ et 4ᵃ

Vnde desummatr motuũ otrarietas?

UVA.BHSC

Hæc difficultas restat nobis examinanda ad huius libri complementum, quamvis ab aliquibus alia etiam superaddatur, nimirum V. aliquid moveri possit motibus contrariis. Hanc tamen relinquimus apud Authores, quorum non plurimum interest.

§ Unicus

Aliquibus notatis resolvitur brevitur quæstio.

Notandum est 1º dari aliquos motus inter se contrarios, ut docet Aristoteles in præsenti, necnon D. Thomas, et omnes communiter, et patet in calefactione, et frigidatione, quæ suo modo contrariantur; quo supposito inquirimus, unde illis hæc contrarietas proveniat.

Notandum est 2º quod, quamvis contrarietas motuum, ut statim probabimus, desumitur unde provenit eorum unitas, et distinctio, Auctores in præsenti nobis oppositi consequenter ad antiquam quæstionem, in qua sicut nobis etiam oppositum tuentur, fateri tenentur motum desummere suam contrarietatem non solo a termino ad quem, sed etiam a termino a quo, quare quamvis fundamenta illorum consistunt in eo, quod specifica unitas, et distinctio motuum, sumitur etiam a termino a quo, quibus solutionem dedimus præcedenti quæstione, ideo illa hic non apponimus. His præ notatis.

Dico contrarietatem motuum successivorum, de quibus in præsenti est sermo desummi ex contrarietate terminorum ad quos, formaliter, et per se loquendo, non, a, a contrarietate terminorum a quibus, quamvis quando est contrarietas perfecta motuum inveniatur etiam contrarietas in terminis a quibus. Hanc conclusionem tenent Philosophi et D. Thomas in præsenti.

Pr. a, quoad 1am ptem, qa ut quanti diximus, et probavimus, unitas, et distio specifica motuum sumitur a trio ad quos, non vero a trio a quo: Ergo a trio ad quos solo formaliter, et per se desumitur illorum contrarietas. Ans constat. Conseqa pbr, qa unitas, distio, diversitas, et oppositio consequuntur proprias specificationes in rebus: Sed cum illae habeant motus a trio ad quos, ab illis etiam desumunt oppones, seu contrariet.

Confr. qa ex eo quod tri a quibus sint contrarij solo sequitur quod motus recedant a contrarijs, qa tri a quibus relinquuntur a motibus; ex eo, autem, quod tri ad quos sint contrarij sequitur motus esse contrarios, qa ex accessu ad illos accipiunt contrariet. Ergo non a trio a quibus, sed a trio ad quos habent motus contrariet.

Quoad 2am ptem pbr breviter, qa motus habentes contrariet perfectam, illam praexigunt inter tros ad quos, et a quibus: Ergo si contrarietas motuum est perfecta, quamvis illam non desumunt a trio a quibus, supponunt tri illorum perfectam contrariet cum trio ad quos, ut ab utris perfectam contrariet mutuentur. et haec sufficiant de hoc quinto physicorum libro.

UVA.BHSC

UVA.BHSC

Liber Sextus.
Phisicorum.

Agit Philosophus in hoc libro, postquam praecedenti sermone instituit de partibus subiectivis motus, de illius compositione ex partibus integrantibus, sive ut generalius loquamur de compositione omnis continui, an sit componatur ex partibus et indivisibilibus, an vero ex solis indivisibilibus, et supposito tanquam verissimum, et certa illius mente continuum componi ex partibus et indivisibilibus, disputatur ab Aristotele in praesenti, an constet ex partibus, quae si dividantur, possit perveniri ad aliquas, quae ulterius divisibilis non sit, quia si hoc accidere potest, videtur continuum ex solis indivisibilibus componi. Verum difficultas haec est ferme imperceptibilis, ideoque illam relinquo, ne in re minus necessaria laborantes, in utilioribus deficiatis. quare ad alia, quae in hoc libro docuit Philosophus mihi pertransire fuit visum, nempe ad modum, quo incipit, et desinit motus, et etiam res quaelibet, sive permanens, sive successiva, nec non ad terminos magnitudinis, et parvitatis rerum naturalium, quae omnia breviter duabus disputationibus absolvemus.

Disputatio 1.a

De Inceptione, et desitione rerum.

UVA.BHSC

Per unica quæst. examinabimus modos, quos incipiunt et desinunt tam res successivæ quam permanentes, necnon explicabimus prius quid sit desinere, et incipere intrincè, et extrincè, sive in quo sistat idem [illegible].

Quæstio Unica

Quibus rebus conveniat incipere, et desinere intrincè, et quibus extrincè.

Ista amplectitur quæstio hæc 2a pluralitas rerum successivarum, et permanentium propter quod diversa dubia ab AA instituuntur, quæ tamen potuerim breviter, et clarius omnia ista in hac unica quæst. claudere conabor. Ad quod sit.

§ 1us

Notantur aliqua, et quæstio resolvitur.

Notandum est 1o duos esse modos incipiendi, et duos desinendi; potest enim res incipere per primum sui esse, hoc est in instanti sibi intrinco, ita ut in instanti suæ inceptionis verificetur, quod res est nunc, et immediate antea non erat, et hoc est res intrincè incipere; potest etiam res incipere per ultimum sui non esse, hoc est instanti sibi extrinco, ita ut nunc verificetur quod res non est, immediate, a, post hoc instans erit, et hoc est res extrincè incipere; similiter potest res desinere per ultimum esse sui, hoc est in instanti sibi intrinco, ita ut in instanti suæ desitionis verificetur, quod nunc est res, immediate, a, post hoc instans non erit, et hoc est desinere intrincè; potest etiam res desinere per

UVA.BHSC

1y n ee sui, idē in insti sibi extrico, ita vt in illo verificetr, qd nunc res n̄ ē, immte qo antea erat, et modus hic dessinendi ē extricus.

Notandũ ē 2o aliquas res permanentes posse per motũ produci, vt quantitas va per augmentaoẽ, et etiã rẽ permanetẽ, vt subitũ posse dessinere per annihilatioẽ, ita vt n̄ so annihiletr froa, sed etiã mata, potē etiã dessinere per corruptioẽ manente Mata, in qua per generaoẽ introducatr alia froa. = Alitr e notandũ res aliquas permanentes incipere per generaoẽ, et dessinere per corruptioẽ, qualitr incipiunt, et dessinunt res omnes sublunares, aliquas, a, io per se incipere per Creatiõẽ, et dessinere per annihilatioẽ, vt Ang. anima ett.a His notatis

Dico 1o res successivas, vt is motus, et tempus incipere per vltũ sui n̄ ee, et dessinere per 1ũ n̄ ee sui, qdē incipere, et dessinere extrice, l, in insti sibi extrico. Dcto hec ē omnis intr Philosophos, et Theoqs dicta.

Pr. a, brebitr, qa vt 4o libro vidimus, successiva is, quorũ nulla pars ē simul cũ alia, quare nũquã ē dessignare ptẽ psentẽ: Sed in motu, et tempe, et in quovis alio successivo n̄ ē dessignare de psenti aliquã ptẽ, sed io instans, seu indivisile, in quo verificetr motũ, l, tempus incipere, l, dessinere: sed indivisile in motu, et instans in tempe is illis qd extricũ: Sed Motus et tempus, et et qdvis aliud successivũ incipiunt et dessinunt extrice. Minr.

UVA.BHSC

p. q^a indivisile, et instans n. si successiva: igl qd
n. e successivy e extriy successivo: Ep indivisile in
motu, et instans in temp^e s. illis qd extricy.

Dico 2°.

Res permanentes q^do per moty producuntr, vt quantitas per augmentaoe in fieri incipiunt, vt res successivç, extrice slt, et dessinunt eodem modo, igl in facto ee incipiunt intrice, slt per 1^y sui ee.

Hc dclo quoad
1^y p^s satis liquet ex pcedenti, q^a res permanentes dy per moty fiunt, semper fiunt successive, ita vt successive incipiant, et successive dessinant: Ep incipiunt, et dessinant, st motus ipse: igl iste dessinit, et incipit extricè: Ep res permanentes dy per motum producuntr in fieri incipiunt, et dessinunt extricè.
1^a seq^a p^t, q^a que sic incipiunt slt successive per moty ita se hent, vt cuilibet parti motus correspondeat pars frog, q^a tris motus, vt talis e debet correspondere suy productioni: Ep n. incipiunt ante moty, igl io q^do fuerit very incepisse, l, incipere talem moty, erit very rg, que successive fit per moty, incepisse, l, incipere, et eodem m^o dessinere.

Quoad 2^y p^s
p. Dclo, q^a quantitas q^a in facto ee e in ee determinatv, et dessignatv: Ep poterit de illa infacto ee verificari, qd nunc e, et imm^te antea n. erat: igl hoc e incipere intrice: Ep res permanentes in facto ee incipiunt intrice, seu per 1^y sui ee.

Pfr. Facty ee quantitis e ipsy indivisibile, seu mutaty ee: igl hoc incipit intri-

UVA.BHSC

Codex 29 phie

trice, qa e verg dicere, qd talis mutatus e nunc, et immte antea n fuerit: Eg quantitas in facto esse incipit intrice, et per ly esse sui.

Dico 3o. Res substantiales dum incipiunt per generaoes, incipere intrice, et per ly sui esse, et dum desinunt per corruptios desinere per ly n esse sui, seu extrice.

Pr. hoc 1do quoad ly po. Subsa dum producitr per generaoes e tota simul: Eg tota in instis in insti illo verificatr qd e nunc, et immte antea n erat: sd hoc e incipere per ly sui esse, aut intrice. Eg subsa dum per generaoes producitr incipit per ly sui esse.

Quoad 2m

pr. 2do. Froa substantialis, que desinit per corruptios, ita desinit, vt in eodem insti in quo desinit sit forma genita in Maa: sd froa genita incipit per ly sui esse: Eg corrupta desinit per ly sui n esse. Mai. pstat, qa si insti in quo desinit froa corrupta, n eet froa genita in Maa, cy in illo insti verificetr n esse fros corrupte, ig verificaretr Matg esse s froa in aliquo insti, qd repugnat. Minr. a, pstat ex pcedenti probaoe. Deqa pr. qa si desineret per vltg sui esse, et froa genita inciperet per ly, ig verificaretr, qd inco dg nunc e froa, immte, a, post, n erit, et qd e froa genita, cy immte antea n esset, qd e idg, ac verificari simul in aliquo insti esse duplicg frog in Mata, qd implicat: Eg si froa genita incipit intrice, et per ly sui esse, froa corrupta debet desinere extrice, et per ly n esse sui.

Dico vlto. Res, que incipiunt per Crea=

Pr Mr Garcia

UVA.BHSC

tiõe, incipiunt intrice, sive per ly sui ẽẽ, quæ a, desi-
nunt per anihilatiõe desinunt extrice, sive per ly
sui ñ ẽẽ. Hæc dcto quæsito 2° pars gaudet eade pro-
bare, qua 1a pars antis dctis

Quæst 29 pr. Dy verifica-
tr desinere res per anihilatiõe, qdo eã ñ ẽẽ: Qd cy veri
ficatr ñ ẽẽ rs, quæ anihilatr, ẽ ly instans, in quo 1o
ñ ẽ: Ergo tales res desinentes per anihilatiõe desinunt
extrice, et per ly ñ ẽẽ illary. = Ex hic dictis qd ẽẽa
cuiuslibet rei inceptiõe, et desitiõe ẽ dicendy facilẽ
colligere poteritis. Videte AA, qui latissime de incep-
tione, et desitione rery disputant.

§ 24.

Aliquæ obiectiones dta dicta solvuntr.

Ob. 1o dy 29 dcly. Si Prægnans mulier moveatr, et in medio
motus animetr fetus, ty fetus incipiet ẽẽ per ly sui ẽẽ: Ergo
et ipsius motus. Ans ẽstat. Dseqa pr. qa dy 1o incipit ẽẽ fe-
tus, incipit etiã moveri ad moty Matris: Ergo si incipit ẽẽ
per ly sui ẽẽ, etiã motus.

Rr diss ants neg deqm, et ad illi-
us probatiõe, dicatr, qd qmvis dy primo incipit ẽẽ fetus,
incipiat etiã motus illius, ñ tn verificatr, qd ty movetr, id
ẽ in ipso insti animationis, immo verificatr oppty, qa
ty ñ ẽ motus, ẽ tn futurus pro instanti subsequenti,
in instanti, a, animationis fetus, extrice incipit moty,
quare in eod instanti incipit ẽẽ fetus, et etiã motus, sed
fetus in instanti intrico, et motus in extrico.

Ob. 2o

Motus gaudet partibus prioris, et posterioris: sed pars prior, et posterior simul esse non possunt in eodem instanti: ergo nec desinere in eodem instanti. Neque recte diximus desinere motum in instanti per ly non esse sui. Maior constat. Minor probatur. Quia ut aliqua desinant simul in aliquo instanti necesse est quod fuerint simul in instanti aliquo: sed si partes motus simul esse non possunt in aliquo instanti, nec etiam possunt in instanti dessinere.

Respondeo. Dissis Maiori, et Minori negando consequentiam. et ad illius probationem dicatur, non esse necessarium, ut in instanti verificetur, aliqua non esse, quod fuerint simul in instanti, quia non esse est negatio quaedam in indivisibili ex propria conditione consistens, quare in eodem instanti verificari potest non esse quorumcumque etiam si simul non fuerint, sed successive.

Obiicies. Denique [illegible] secundo.

Determinata forma ad sui introductionem exigit determinatam dispositionem: sed dispositio ultima ad formam substantialem equivoca debet esse certa, et determinata: ergo incipiet per ly esse sui. Ergo forma ad quam disponit non potest incipere per ly sui esse, vel intrinsece. Hic ultima [illegible] quia dum est ultima dispositio ad formam debet esse subiectum talis ultimae dispositionis, quod in via D. Thomae est subiectum corrumpendum; aliás dum est ultima dispositio ad formam debet forma incipere vel intrinsece, vel extrinsece: sed cum ultima dispositio ad formam incipiat intrinsece, forma ad quam disponit non potest incipere per ly sui esse. Hic [illegible] quia cum debeat incipere forma ad inceptionem dispositionis ultimae, et aliás dispositio sit in subiecto corrumpendo, si forma inciperet intrinsece, et per ly sui, forma genita, et

UVA.BHSC

froa corrupta essent in eadẽ mat.ª simul saltim pro aliquo instanti: Et cũ ultª dispositio ad frõ incipiat intrice, froa ad quã disponit nõ pote incipere intrice, l, per Lẽ nisi ee.

Obiectio hec tota corruit, si explicamus mentẽ D. Thõ cc subtũ dispois ultẽ, dũ enĩ ait subtũ illius ee subtũ corrumpendũ, loquitr de subto ultẽ dispoissis previe ad frõ, nõ vº respũ ultẽ dispois illũ concomitantis, q̃ hec semper remanet cũ froa ad illius servagẽ; sic, in corrumpendo subiectaretr, cũ nõ possint accª migrare de subto in subiectũ, ultª dispositio nõ maneret cũ froa ingenito, qd ẽ falsũ. Ecce quomº argutũ vim aliquã nõ het, q̃ª dispositio ultima stat optime, qd incipiat intrice, et qd nõ ẽ froa, et qd hec incipiat intrice, qn sequatr ex hoc in eadẽ matª fore pro aliquo instanti duplic frõ. et hec pro hac qº. et verũ desitione, et inceptione.

Disputo 2ª.

De terminis Magnitudinis, et parvitatis rerũ naalũ.

Cũ ad rerũ inceptiõẽ illarũ accretio, et diminutio sequatr, recte post p̃cedentẽ disputaoẽ in qua de inceptione, et decisᵉ egimus p̃sens instituitr pro triis Magnitudinis et parvitati, sive pro maximo, et minimo rerũ naalũ, in qua per unicã questẽ qd ẽ dicendũ trademus.

UVA.BHSC

Questio Unica.

V. et viventia, ita n. viventia termi= nentr ex naa sua versus magni= tudine, et parvite?

Idq e inquirere V. n. viventia et viventia termi- nentr versus magnitudine, et parvite, qd inqui- rere, V. ex naa sua heant, l. exigant trs magni- tudini, et parvitati. Dicimus ex naa sua ad denotandu questa io procedere de tris, qui ab intrico a viventibus postulantr, qa V. per divina potq porint viven amplius, et amplius cres= cere, l. n., n. quenti n. convertitr.

§ 1us.

Notantr aliqua, et prior ssa ponitr, et p.

Notandu e 1o duplice ee trn magnitudini, et du- plice parvitati, alium etq intricu, et aliu extricu. Trus magnitudini intricus, e ille sub quo res con- servari poté, et sub maiori n. poté, utr homo v.g.a poté conservari sub quantite duarum ulnarum, et sub maiori n. poté, tq quantitas pdicta dicitr trus magnitudinis intricus; trus, a, magnitudinis extricus e ille sub quo res conservari n. poté, bene tn sub mino- ri, ut si homo conservari n. poté sub quantite exce= dente duas ulnas, bene tn sub quantite duarum ulnarum, tq quantitas duas ulnas excedens e trus

UVA.BHSC

magnitudinis illius extrinsecus. Terminus vero intrinsecus parvitatis est sub quo res conservari potest, non tamen sub minori, extrinsecus, a, parvitatis terminus est ille sub quo ob maximam parvitatem res conservari nequit. Ex terminis ergo magnitudinis intrinsecus vocatur communiter Maximum quod sic, extrinsecus vero minimum quod non; pariter ex terminis parvitatis intrinsecus dicitur minimum quod sic, extrinsecus denique maximum quod non.

Secundo est notandum quaestionem procedere de terminis magnitudinis, et parvitatis, seu de quantitatibus sub quibus res conservari queunt, vel non, de quantitate utique physice, quatenus illa est proprietas afficiens corpus naturale, non vero de quantitate Mathematice, quia hoc modo certum est nihil habere determinatum terminum, seu quantitatem, quia omnis quantitas est in infinitum divisibilis, mathematice non est illam determinare.

Denique est notandum quaestionem supponere viventia habere determinatum terminum intrinsecum suae magnitudinis, et parvitatis. ita Aristoteles lib. 2º huius operis cap. 4 et Divus Thomas ibidem, et utrobique pluribus aliis in locis, quos sequuntur communiter AA. Ratio, a, est, quia omnia viventia augeantur per conversionem alimenti in propriam substantiam, et hoc fiat virtute caloris naturalis, qui quotidie fit remissior, donec deficiat, fit inde, ut non possit vivens, illius virtute, ita crescere, ut magis ac magis augeatur, ergo debet intrinsece terminari per maximum quod sic, et non solum extrinsece per minimum quod non; tum etiam quia omnis potentia habeant, ut docet Philosophus, intrinsecum terminum versus magnitudinem, et vivens augeatur virtute, vel virtute potentiae nutritivae, vel augmentativae non potest extendi augmentum

ultra virtute cuiq dare fit, et ita ut possunt habent intri- cum terminum versus Magnitudinem, ultra quem extendi non possint; ita vivens debet gaudere termino intrinseco ultra quem naturaliter exire nequeat. Hic est probatio.

Prior pars docet non viventia, non solum non habere intrinsecum terminum suae magnitudinis, sed neque extrinsecum; sed posse ex natura sua amplius, et amplius crescere, pariterque non habere etiam terminos parvitatis, nec extrinsecos, neque intrinsecos, sed posse sub minori, et minori quantitate servari. Quoad utramque partem est Scoti, quoad primam quidem in 2º q. 9 quem sequuntur plures alii ut Albertus Magnus 2º de anima tract. 2. cap. 4. Imbricensis libro 1. physicorum. quoad 2am, a, partem illum habet in 2º dist. 2a q. 2 quem alii etiam sequuntur.

Quoad primam partem probatur 1º ex Philosopho 2. de anima cap. 4 ubi ait, nam cum ignis augeri in infinitum possit, quandiu aliquid subest quod comburatur. Ubi satis ostendit ignem non habere terminum suae Magnitudinis. Idem etiam dicendum de aliis non viventibus. Confirmaturque hoc D. Thomas ibidem lect. 8.

Probatur 2º augmentatio viventium ideo certis clauditur terminis versus magnitudinem, quia provenit a virtute interna, quae finita est, et usu minuitur: sed haec ratio non currit in non viventibus: ergo ista non habent terminum suae magnitudinis. Maior constat ex dictis in notabilibus. Minor autem, quia augmentatio non viventium non fit per intus sumptionem, seu per conversionem alieni subiecti in proprium; sed per iuxta appositionem, in quo nulla naturalis virtus minuitur, sed potius accrescit: ergo ratio pro termino Magnitudinis in

viventibus n. currit in non viventibus.

8o. p. Ignis quanto maior sit, tanto etiam sit activior, et commodius exercet suam operationem illam extendendo in maiorem spheram: ergo ad exercendam talem operationem n. requirit detractionem quantitatis suae magnitudinis: ergo neque absolute eam postulat. Resp. conseq. quia detracta quantitas requiritur propter magis accomodatum exercitium operandi: ergo si quantitas ignis sit maior, commodius operatur, ad exercendam operationem n. postulat detractionem quantitatis vel termini suae magnitudinis.

Circa 2a p. 3o. p. haec sic. Si n. viventia haberent terminum suae parvitatis, et daretur minimum ignis v.g., tunc illud minimum in minus esset divisibile, quia est quantum, et quantum est divisibile in semper divisibilia: sed tunc casus forma ignis maneret sub qualibet illius minimi parte: ergo n. esset minimum ignis. Haec conseq. probatur, nam aliias daretur minus minimo. Minor a p. quia inanimata cum sint homogenea, quaelibet pars illorum ab aliis separata potest subsistere n. minus quam totum: ergo casu quo divideretur minimum ignis, forma maneret sub qualibet illius parte.

Resp. 2o. Si minimum combustibile igni applicetur, tunc ignis prius aget in proximiorem partem, quam in remotam, et prius ignis forma in parte proximiori introducetur, et postea in alia, et alia usque in infinitum, quia cum illud minimum sit quantum, nunquam est pervenire ad ultimam illius partem: ergo n. erit minimum combustibile, nec hoc est detrahere, consequenter quod ignis n. habebit terminum suae parvitatis. ani constabit ex dicendis lib. seq. quia agens prius agit in propinquum, quam in distans.

UVA.BHSC

§ 2us.

Ponitr, et p^r Vera S.^a

Dico n̄ dariventia n̄ minim, qm dariventia here intricos trōs usq magnitudini et parvitati. Dclo hæc ē procul dubio mem Arlis, et D. Thō quos ptes sequuntr, vt Caietanus 1. p.^e q.^e 7. ar 3 ferrara q.^e 7 in solut.^e ad 4. Conpluteneses in prenti disp.^e 27 q.^e 3. et 4. S. Thō^a lib. 1° physic. q.^e 8 ar. 2. et 3. et alijs.

Pr. a, 1º ex

Philosoph 2. de anima tex. 48 vbi ait eorq omniq quæ nat^a sstant ē finis tq Magnitudinis, qm accretionis; vbi etq D. Thō lect. 8 inquit; Manifestq ē, a, qd in omnibus, quæ sm. natq ē certus trus, et detrata rao Magnitudinis, et augmenti. et etq in 2º dist. 14 q.^e 2 ar. 1º ad 4q eadq verba protulisset subdit statim; et ideo est invenire minimq Carnq, et minimq aquæ. Quibq verbis manifeste docetr vlitr omnia quæ hent detratas natq exigere detratos trōs intricos Magnitudini, et parvitatis.

2º p. Mor. quæcq) froā cuiuslibet entis naalis ē designata ad certq, et detratq perfectionq: q etq exigit certq, et detratq quantitq, dicq^r q n̄ dariventia, et dariventia naalitr postulabunt trōs intricos tq Magnitudini qm parvitatis. 1^a dicq p.^r q^a ad detratq froq debent sequi detrata acc^a: q cq quælibet froā dicat tantq perfectioq, et n̄ Maiorq, nec Minorq, postulabit tantq quantitq, et n̄ Maiorq nec Minq.

Dr. ex eo dispoioes ad froq exigunt detratq

UVA.BHSC

try, q forma ad quam disponunt e deffinita ad determinatum perfectionem nec Maximum, nec Minimum: sed quantitas etiam e dispositio valde requisita ad servandum entis naturalis: ergo exiget determinatum terminum sue magnitudinis, et parvitatis.

Dices. Ex hac rasone (?) non sequitur determinatum formam exigere determinatum quantitatem intensive, non vero extensive: ergo quamvis forma sit deffinita ad determinatum perfectionem non ex hoc postulabit determinatum terminum sue magnitudinis

Respondeo negando antecedens, sit, non, ex eo quod forma sit deffinita ad determinatum perfectionem, oritur dispositio ad illam in suo ordine exigere determinatum terminum, ita quantitas, que non minus e dispositio postulabit determinatum terminum in suo ordine, in extensione scilicet, et non intensione solo, immo ex hac evasione sequitur in forma ignis virtutem esse virtutem informativam intensive infinitam, quod e absurdum, quia non aliter demonstratur infinitas divine virtutis, nisi quia non producit tantum effectum, quin maiorem, et maiorem possit producere, licet omnia que producit, sint actu finita: ergo ad ista facilitas evasionis quantitas, quam potest informare forma ignis possit esse maior, et maior, licet de facto sit determinata arguit in forma ignis virtutem intensive infinitam

Denique probatur secundo specialiter quoad 2am partem. Potest esse tam exigua quantitas, ut forma sub illa nequeat operari: sed forma non e in materia naturaliter nisi sub quantitate sub qua exercere potest suas operationes: ergo forma naturaliter postulat determinatam quantitatem versus parvitatem. Maior constat. et insuper patet a paritate in instrumentis artis pingendi, que

ordeo exigua eē pori, ut nulla artificia operaōes effi-
cere valeant. Minr. vº pᵗ; qª unaqq. ē propter suę
operaōes: ergo nulla frōa naalitr introducetr, nisi sub
quantite, sub qua suas operaōes exercere poterit.

§ 3. et Ult!

Resp.r argutis oppᵗ sis.

Ad 1.ᵐ ex Philosopho resp.r, qd ignis potē augeri in in-
finitū per acc, per aggregaōs alt pluriū igniū ex
diversa frōa, et Matª distantiū, n, a, ita, ut remanens
frōa eadē, et eā Matª possit hēre Maēs, et Maēs
quantitē usq in infinitū, quom.º intelligenda sūt verba
Philosophi.

Ad 2.ᵐ resp.r visis Maōi, et Minori, neg.do
Cseq.ᵃ. Raō, n, quę in maiori ponitr convincit viventiā
hēre trū intrica suę magnitudinis, ex alijs tn ca-
pitibus provenit ņ viventiā illa eā hēre, qª videli-
cet frōa quęlibet clauditr certis limitibg, Cseq.ᵗʳ cū di-
posiōs servativę eā debent claudi, et cū quanti-
tas.r dispositio conservativa ē debet claudi intr de-
tratos trōs, Cseq.ᵗʳ cū ņ viventia, st, et viventia he-
bunt trū detratū intrica suę magnitudinis.

Ad 3.ᵐ res-
p.r dig.do ans, quanto ignis fit Maior, tanto eā fit
activior, quanto fit maior usq dū perveniat ad
Maximū qd sic, Cdo ans, alitr nego ans, et Cseq.ᵃ,
et quę ex illa infertr. Ad probaōs vº Cseq.ᵉ Cdo ante,
et dist.o Cseq.ᵗ eodē ac supra modo, dicatr, qd ignis
crescens tanto fit activior, quanto accedit magis
ad Maximū qd sic, l, ad trū intrica suę magni-

UVA.BHSC

nitudini, semper tn̄ naāliter exigit illum tm̄, nec illum naāliter pertransire potē; qd̄ si dabilis esset naāliter ignis Maior Maximo, nō esset in statu debitę dispositiōis, et zservaōis, sḡ via corruptiōnis; tn̄, a, Magnitudini, et parvitati assignantr̄ pro statu debitę dispositiōis, et zservaōis.

Ad 2um pro 2a pte oppi̇ ad reipr. zra Maiori, dist. do Minus, sḡ tm̄ Caseus froā ignis maneret sub qualibet pte mini mi via corruptiōnis, cdo Minus, in statu debitę dispositiōis, et zservaōis, nego Minus, et disguo zseq: & nō esset minimum ignis in statu zservaōis ipsius, nego zseqs, in statu, seu via corruptiōnis cdo zseqs. In psenti, n, agimus de tmī Magnitudinis et parvitatis nō via corruptionis, sḡ in statu zservaōis entis naāli, qd̄ abs dubio ad sui zservaonē naāliter exigit tm̄ suę parvitatis, st et Magnitudinis, et talis tmīs ē minimum qd̄ sic. At vō cm̄ hic tmīs i quantus et zseqtr divisibilis, si dividatr, froā nō viventis erit sub qualibet pte, et zseqtr sub minori minima nō tn̄ in statu debitę dispōis, l. zservatiōnis, sḡ via corruptiōnis, dari, a, Minus minimo in statu zservatiōnis ē, qd̄ eē nō potē.

Ad vltm reipr nego supppositum antis, nimirum qd̄ in Minimo zbutibili detr pars remota, et proxima, qa qmvis gaudeat partibus vsqꝫ in infinitum, et vna quasi naāliter i proximior, alia vō remota, froaltr tn̄, et in ratione agendi omnes sī ęque distantes, l, proximę, et in omnes instantanee introducetr froā

igni, quatenus dispositio qualitativa, calor vero extendatur per totum minimum, si introduceretur forma ignis, eo quod tota quantitas minimi qualificata per calorem est ultima dispositio servativa ipsius ignis, semel, a, qualificata in omnes partes simul introduceretur forma, quia in ratione agendi sunt eque proximae, et haec de hac quaestione et sexto physicorum libro de quaestionibus praesentia apud Aristotelem reperiendis.

UVA.BHSC

UVA.BHSC

Liber Septimus Phisicorum.

Ut plenius quidquid ad motum attinet, aperiret Philosophus, postquam in praecedentibus ad illum spectantibus dixerit, in praesenti agit de illius causa efficienti, et quamquam ad hoc plures requirantur conditiones, illas hic non apponimus, eo quod in hoc libro fere nihil docuit Philosophus quod in aliis non explicaverit. Quidquid tamen dicendum superest unica tantum disputatione amplectetur.

Disputatio Unica

De distantia, et approximatione, inter Mobile, et Movens.

De his duabus conditionibus ad movendum agit magis ex professo Philosophus in praesenti, nimirum de distantia inter mobile, et movens, et de unius ad aliud approximatione, ideoque et nos illas assignabimus in praesenti disputatione per tres quaestiones ut sequitur.

Quaestio 1a.

An omne quod movetur, ab alio moveri debeat.

Axioma Aristotelicum est, omne quod movetur, ab alio

UVA.BHSC

moveri debere, quiens in questio instituir, ut veritas illius pateftat, aliquas objectus oppositionis sentiendo diluendo, necnon pro illo reddendo rationes

§ 1us.

Notantur aliqua, et sententia negativa ponitur, etc.

Notandum est 1º, quod quamvis genus motus sit duplex, ut supra libro 3 diximus, alterum nempe quod est actus imperfecte, de quo tradidit ibi deffinitionem Philosophus; aliudque, quod est actus perfecti, sub quo sunt illectio, et volitio etcetera, questio tamen presens specialiter procedit de 1º, de eo scilicet, quod est actus imperfecti, licet etiam aliquid attingemus de 2º in questionis progressu.

Notandum est 2º, quod inquirere utrum omne quod movetur, debeat ab alio moveri, est idem ac investigare, utrum debeat intervenire realis distinctio inter movens, et movile, an vero possint esse idem realiter. His praenotatis.

Aliqui negantes omne quod movetur ab alio debere moveri tuetur Scotus 9 metaphisicae q. 14. quem sequitur Cavero hic disputatione Unica dub. 2 cum aliis.

Probatur, a 1º quia sunt plurima, in quibus movens, et motus realiter non distinguuntur: ergo non omne quod movetur ab alio debet moveri. Consequentia patet. antecedens probatur. 1º quia totum Cor movetur, et totum se movet, quia cum motus cordis sit vitalis est ab ipso. 2º Lapis totus movetur deorsum, et se ipso movetur, quia non impellitur ab aliquo extrinseco. 3º actus immanentes, ut illectio, et volitio in principio agente egredientur, recipiuntur, proinde principium eliciens est movens,

et insuper mobile, quia in se recipit, quod illud quod efficit: ergo pta non in qq movens, et motus realiter non distinguuntur. Codex 30 phis 228

2º probatur.

Si propter aliquam rationem omne quod movetur ab alio moveri deberet, maxime quia simul esset in actu, et potentia: sed hoc non invenitur: ergo non est necessarium, quod omne quod movetur, ab alio moveatur. Probatur Minor. quia si pta, quae sunt diversae rationes si in actu, et potentia; esset, non potest esse in actu essentiali, et in potentia ad actum existentialem: sed casu quo quod movetur ab alio non moveatur solum erit in actu, et potentia sub diversis rationibus: ergo. Maior constat. Minor probatur. quia viventia movens se ipsum movet se secundum partes, secundum quas est in actu, quoad alias partes secundum quas est in potentia ad motum: ergo casu quo quod movetur, ab alio non moveatur, solum erit in actu, et in potentia sub diversis rationibus.

Quaestio
Conclusio vera sententia et probatur.

Dico omne quod movetur ab alio debere moveri, seu esse necessarium, quod interveniat realis distinctio inter movens, et mobile. Ita Aristoteles in praesenti cap. 1. et D. Thomas 1. contra gentes cap. 13. et alii in locis, quos partes sequuntur.

Probatur a, 1º discursu ipsius Philosophi. omne quod movetur, de potentia ad actum, est in potentia ad motum, et illius terminum, quia motus est actus entis in potentia: ergo debet ab alio reduci in actum. ant. constat. Consequentia, probatur. Movens, seu reducens mobile in actum est in actu, quia continet in se totam actualitatem motus: sed implicat, quod respectu eiusdem sit simul aliquid in potentia, et actu: ergo si mobile est in potentia ad motum debet ab alio reduci in actum, aliter idem mobile in quantum P. Mr. Garcia

tale esset in pot^a respi motui, et esset in actu respiciendo, q^a se ipsu moveret, ideoque actualiter motu contineret.

Dsr. Nil pote a seipso dependere: sed mobile pendet a movente, q^a pendet ab eo, qod illud reducit de pot^a ad actu: Ergo mobile, et movens debent realr distingui, seu qod idem e, omne mobile ab alio moveri debet.

2°. p^r. semel destructo hoc prio, omne id qod movetr, ab alio movetr, n relinquitr mediu ad demonstrandu Deu esse, nec ad illu ex motu nat^a cognoscendu: sed hoc admitti n pote: Ergo dicendu e omne qod movetr, ab alio moveri debere. Mair. p^r. q^a Philosophi antiqui n alia via cognoverunt Deu ee nisi q^a omne qod movetur ab alio debet moveri, et cu n sit dandus processus in infinitu e deveniendu ad 1^u motore, qui alia a se moveat, et a nemine moveatr: Ergo semel destructo pdicto prio, n relinquitr mediu ad demonstrandu ee Deu. Minr. a, p^r. q^a ut ex d. Pauli ad Rom. constat, invisibilia Dei per ea que sr facta intellecta conspiciuntr, sempiterna quoque eius virtus, et divinitas ita, ut sint inexcusabiles, q^a cu Deu cognovissent, n sit Deu glorificaverunt. In qq verbis arguit D^a. Pablidos Philosophos, qui cu Deu cognovissent, n glorificaverunt sit Deu: sed illu n cognoverunt alia via, qm ex nat^a motus, ut constat ex Arle hic lib. 8 Cap. 4 et alijs in locis: Ergo cu semel destructo illo prio ex nat^a motus Deus cognosci nequeat, admittendu n e omne qod movetur ab alio n debere moveri.

UVA.BHSC

§ 3.us

Resp. argutis opp.le sol.

Ad 1.m resp. neg.do ant. et ad 1.m probat. illius dicatur, quod cum ~~motus vitae~~ vita sit ab alio accepta, et ab ipso derivata, non movet se ita vivens, quod ab alio non moveatur in 1.o motu, quo vita incipit, et ita cor prius ab alio movetur in principio vitae, et postea dum se movet, non movetur applicative, sed solo elicitive, quia quamvis eliciat motum applicative, a, et quoad virtutem, et actualitatem motum nihil habet a se, sed totum a Deo, et a generante, cujus applicatione, et actualitate movetur, quare erit motus vitalis, quia est a se elicitive, et ab alio movebitur, quia ab alio applicabitur, ut eliciat motum.

Ad 2.m antis probat. dicatur quod lapis deorsum movetur media gravitate, quae cum in ipso sit a generante, inde provenit ab illo moveri, sed de hoc sequenti quaest.e

Ad 3.m probationem resp. quod principium eliciens intellectionem est intellectus quoad speciem, recipiens, a, solo intellectus; similiter principium volitionis est voluntas ut mota a cogn.e, et a Deo, recipiens vero volitionem est sola voluntas, quare non est idem movens, et mobile, seu motum.

Ad 2.m resp. ncessa Maiori, neg.do min.; et ad illius probat. ncessa etiam Maiori, nego min., ad cujus probat. ncessa ant., nego seq.am, quia quamvis respectu diversorum, vel secundum diversas rationes possit esse aliquid simul in actu, et pot.a respectu ejusdem, vel immediate ratione esse non potest; casu, a, quo vivens moveretur ita, ut secundum partes secundum quas est in actu, moveretur

UVA.BHSC

quoad alias p.tes in quas e in pot.a, ty in diris ras. eet in actu, et in pot.a, cetery hoc n. vellit ee necessum omne mobile debere ab alio moveri, immo ex hoc requir. fore in actu, et pot.a simul sub eadem precius ratione, ng illa p.tes in quas alias movet, l. si in actu motu ab alio, l. n.; si si in actu motu ab alio: Ergo omne qod movetr ab alio movetr, q.a p.tes viventis, que n. in pot.a reducuntr ad acty a partib. que sr in actu, et ita erunt reducte ad acty ab alio; si aute n. sin in actu motu ab alio: Ergo a se ipsis: Ergo hebunt in se, et a se ultimg actualitg motus: sed hoc repugnat, q.a omne qd- cumq. e creaty n. pote identificare secy suy ultimg ac- tualitg, q.a e propriy solius Dei, sed debet ee indi- em ab illa: Ergo n. pot ee in actu motu a se ipsis, sed ab alio, consequtr q. omne qd movetr ab alio debet Moveri. et hec de hac quest.

Questio 2.a

V. gravia, et levia a se ipsis, an a generante moveantr?

Ad complementy precedentis questiois e valde necessy pron- ta difficultas discutere, qd brevitr ambus fiet, q.a qdqd in resolvendy ex dictis colligi pote.

§ 1.us

Notantr aliqua, et prior sta.a ponitr, et R.

Notandy e 1.o n. ee dubiy, an gravia, et levia move- antr a generante saltg remota, ay generans det illis

UVA.BHSC

det illi ee talia, id dubiu procedit de motione imm^ta an, ut imm^te moveantr a seipsis, l. generante.

2° e notandu motu gravis deorsu, et motu levis sursu ee propri-etes utriusq; similitr est gravitas, et levitas sunt proprie-tes realitr distq a subst^a gravis, et levis, qdo est tq gravitas, et levitas posse manere s subst^a ut constat in Eucharistia. His sic notatis

1^a sa^a docet gravia, et levia a se ipsis moveri; ita Scotus in 1° dist. 2. q 10 quem alij qm plurimi sequuntr tq ex eius discipu-lis, qm ex alijs.

Pr. a, 1°. effus in actu postulat cau-sa in actu; Mao si i effus in gen^e efficientis: sed saepe grave movetr, du generans n e: sic talis motus nequit ee a generante: sic debet ee ab ipso gravi. Mai. cstat, qa unusqsq agit in quantu e in actu. Mino. pt. 2^a, a, Deq^a pr. q^a n apparet aliud, a quo proveniat talis motus, nisi a generante, l, gravi: sic si n a generante, ab ipso gravi debet provenire.

2° pr. Causa movens debet ee appro-ximata rei motae: sed distat multoties generans a gravi du movetr: sic Motus illius n pote ee a generante. Mai. e certa, qa alias n magis moveret, ac si n eet in reru Nat^a, ut calor v.g^a ex Roma n magis hic calefacit, ac si n eet. sic Causa movens debet ee approximata rei motae.

Denique pr. Si propter aliquq rem motus

graviu, et leviu e ēnt a generante, mað, q^a ad gravitq, et levitq sequitr naalr motus sursu, et etq deorsu, et qui dat gravitq debet etq dare qdqd ad illq sequitr naalitr: ergo hæc rao ē nulla: Ergo motus graviu, et leviu nō sunt a generante, sed a se ipsis. Minor. pr. q^a ad calorq in igne sequitr naalitr, omni impedimto secluso, productio alterius caloris, et nihilominus talis productio nō ē a generante: ergo qd ad gravitq vēq^a naalr sequatr motus deorsu nō probat talq motu eē a generante.

§ 2us.

Ponitr, et pr vera sn^a.

Dico gravia, et levia nō a se, sed a generante moveri per se, per acc, a removente prohibens. Hoc docet ut Sn^a expressa Philosophi lib. 8. huius operis tex. 33, et D. Thō ibidq, et alijs in locis ut 1. pe. q. 18 ar. 2. in solutione ad 2u quos sequuntr ptes tam extra, qm intra scholq D. Thō, et quoad 2q ptē per se pt, ideoq probare nō eget.

Quoad 1q, a, pr hac Unica raoe. Emmanatio proprietatu sive i in initio generaonis, sive postea sublato impedimto tribuitr generanti; q^a sunt debitq in initio generaonis, et qui dat formq, dat co(n)seq^a ad formq: sed motus graviu, et leviu aut acquisitio naalis loci sunt illoru proprietes, et ipsis debitq in initio suq generaonis: ergo erunt a generante.

Dices Motus graviu, et leviu nō eē proprietes illoru: Ergo rao ē nulla. ans pr. 1o. nā alia

ratio actus illectionis non est proprietas illigentis ni-
si quia ab eo procedit media ipsius proprietate, alias illec-
tus proprietas, a non producto media alia proprie-
tate, aliias daretur processus in infinitum: sicut motus deor-
sum quia procedit media proprietate gravitatis: Sed motus
gravium, et levium non sunt proprietates illorum. 2o probatur idem antecedens.
quia proprietas convenit semper ei, cuius est proprietas, quia
re illi deficere non potest: sed motus gravium, et levium
deficiunt illis dum quiescunt. Ergo non sunt illorum proprie-
tates.

Ad primum nego antecedens, et ad illius primam probationem, nego Ma-
iorem, quia ratio quare actus illectionis non est proprietas
illigentis non est quia procedat ab illo media ipsius pro-
prietate, sed quia non pertinet ad complementum naturae illec-
tabilis, nisi quando est primum actus illius, et tunc habet rationem
passionis; nec quod una passio procedat media alia
arguit processum in infinitum, quia aliud est necessario debe-
re procedere proprietatem media alia, aliud, necessario
debere procedere aliquam proprietatem, vel posse pro-
cedere media alia; primum est falsum, ut probat recte ar-
gumentum, secundum, a, verum, quia quando sunt proprietates subordinatae
tunc est necessarium unam media alia procedere, ut patet in volitione,
quae necessario propter subordinationem ad intellectum procedit
medio illo, motus, a, gravium vero quia pertinet ad illo-
rum naturae complementum, quia naturaliter exigunt esse in cen-
tro, et quando sunt extra centrum, naturaliter moventur ad illud.

Ad 2um antecedentis
probationem respondeo concessa Maiori, et Minori, negando consequentiam, motus
enim gravium, et levium, et simul quies sunt illorum propri-
etates non simul, sed divise, sit verum, et falsum significare

e proprietas diuive propoii, et ita dy si in centro n deficit illis quies, ag, a, si extra illud motus e illory proprietas, ut naalr tendant in suy centry, que qd illis nyqm deficit, dy extra centry si, nisi impediantr violentr; in statu, a, violento possunt res esse sine suis proprietatibus, ut patet in aqua, que in statu violento caloris pote ee sine sua frigidate ammissa per calorg, que recuperat ammisso calore, et in statu naali, et soly requiritr proprietes imitare substantie in statu naali, n vo in statu violento, ut pt in exemplo adducto.

§ 3etUlt.

Reisr argutis oppts.

Adq 1y reis sua Maiori, dis do Mins, ig ippe movetr prave dy generans n e, l, foalitr, l, virtualitr, nego Mins, foalitr odo Mins, et nego Cregl; very, n, e essum in actu postulare Causg in actu, ig qmvis foalitr actu n existat generans, existit in actu virtus illius ad moty in ipso mobili et ita motus pote ee agenerante imm te n immediatione suppositi, seu foalitr, ig immediatione virtutis, seu virtualr.

Adq 2y reis dis do

Maog, Caa movens debet ee aproximata rei mote aproximatione suppositi, l, virtutis, odo Maog, suppositi posse nego Maog, et sua Mint nego Cregl, q ut fsegs videbimus in dista suppositi n requiritr ad movendy, l, agendy respu pam, et mobilis, ssio in dista, l, aproximao virtutis, que qdl cy agenerante

UVA.BHSC

relinquatr in gravibus, et levibus, vt moveant, motus erunt immte a generante immediatione saltem virtutis, vt supa 2o libro diximus de 2a resultantia proprietatis.

Ad Vltm resp. dico Maiorem, q. a q. gravitate, et levitate sequitr naaliter motus sursum, et etiam deorsum, concesse nego Maiorem q. a sequitr naaliter tamquam complementum et debitum ipsi natae, sed concedo Maiorem, et nego Minorem; ad cuius probationem dico quod licet a q. calore in igne sequitur productio alterius caloris naaliter, concesse, concedo ante, tamquam complementum, et quod debitum Natae ignis cuius est calor, nego ante, et nego consequentiam; productio, n, caloris lt naaliter sequatr a q. calorem existentem in igne, ni pertinet vt pt perse ad complementum Natae ignis, cuius e calor, cum ni s in ipso, et ita ni e necesse, quod s a generante igne, sed ab ipso igne, in quo e virtus caloris productiva; Motus, a, sequentis a q. gravitate sequitr naaliter a q. illa tamquam complementum, et debitum Natae gravis, vt dum extra Centrum e tendat in illud, et ita debet ce immte a generante. Et haec de hac quaestione.

Questio 3a et Vlta

An agens debeat esse simul cum passo vt agat in illo?

Pluries in precedentibus remisimus examinandum hanc difficultatem in presenti libro tamquam in proprium sedem, quare et etiam, vt clarius pta, quae dicta s percipiantr, illam ducsi ni praetermittere.

UVA.BHSC

§ LV.

Aliqua notantur, et prior s.ª ponitur, et p.ª

Notandum est 1º quod quaerere an agens debeat esse coniunctum passo, ut agat in illud, est idem quod investigare utrum possit agens agere in distans, an vero debeat esse propinquum, seu aproximatum passo, ita ut in distans nequeat agere, quin prius agat in medium.

2º est notandum aproximationem ad passum esse duplicem, aliam formalem, seu suppositalem, quae tantum est dum agens secundum rem subiectum est contiguum passo; aliam virtualem, quae appellatur aproximatio virtutis illius, ut cum virtus agentis diffunditur in aliquod distans per aliquod medium, tunc enim datur aproximatio virtualiter agentis ad passum. Itaque difficultas, an aliquod agere possit in passum, dum non est proximum illi nec formaliter, nec virtualiter, an vero requiratur, et sufficiat approximatio saltem virtualis. His notatis

Prima s.º docet absolute posse agens agere in passum, quin sit illi proximum, seu quin agat in medium dummodo sit intra spheram suae activitatis. ita Avicenna in suo lib. de anima sect. 4. cap. 4. Scotus in 1º dist. 27 quem sequuntur Scotistae.

P.ª a, 1º. si agens in distans prius agit in medium, et per medium, quodcumque agens poterit in quodcumque distans agere, maxime si ex parte medii non inveniat resistentia: sed hoc est falsum, quia quodcumque agens habet spheram suae activitatis ultra quam exire non potest: ergo non est necesse, quod agens in distans agat in medium, et per medium, et consequenter non erit necesse esse aproximatum passo, ut agat in illud. Maior in qua est difficultas p.ª Si ignis v.g. in hanc medii partem agit, et haec in aliam, quaelibet poterit agere in partem sibi proximam: ergo non agens

in distans prius agit in medium, et per medium poterit agere in quodcumque distet, l. in quodcumque parte quantumvis distante.

2o p. quanto perfectius e agens, eo habet maiorem activitatis sphaeram: Ergo non solo ubi e agit sed etiam ubi non est. ans constat. Conseq.a vero certa, quia eo potest maiorem activitatis sphaeram habere, quia agit in loco remotiori; si, n, in proximum tantum ageret, non haberet maiorem sphaeram unum, quam aliud: Ergo si agens perfectius habet maiorem activitatis sphaeram, non solo ubi e agit, sed etiam ubi non e.

3o p. agens naturale multoties agit fortius in distans, quam in propinquum: Ergo non e necesse quod agat per medium, nec consequenter quod sit simul cum passo. p. conseq.a, quia si per medium ageret, tunc fortius ageret in propinquum, quam in remotum: Ergo si ita non e, non e necesse quod agat per medium. ans, a, p. ab experientia quia ignis magis calefacit stuppam aliquantulum distantem, quam aërem propinquiorem, quia illam, et non istum comburit; et etiam producit maiorem calorem in aqua existente in lebete, quam in ipso lebete propinquiori, cum fundum huius contingat ipse esse frigidum, aut tepidum, et aquam ipsius ita calidam, ut ferveat, et denique sol maiorem calorem imprimit parieti distanti, quam aëri minus distanti: Ergo agens naturale multoties agit fortius in distans, quam in propinquum.

Denique p. ab experientia. Siquidem videmus non solo agens naturale agere fortius in distans, quam in propinquum, sed etiam absolute agere in distans, quin agat in propinquum: Ergo quia non e necesse agens esse simul cum passo ut in illud agat. Conseq.a patet. ans p. quia magnes attrahit ferrum distans, et non aërem propinquiorem; similiter piscis torpedo torpescit piscatoris manum, et non arundinem propinquiorem; Remora etiam navim detinet.

UVA.BHSC

n, a aquę præreuntę; basiliscus pariter solo visu interficit homines, cum tamen visus sit actio immanens, quę nil imprimit medio, et Mulieres aliquę fascinant pueros non vero aërem intermedium, nec viros perfectos minus ab eis distantes: Ergo agens naturale agit in distans quin in propinquum agat.

§ 2us.

Ponitur, et probatur vera sententia.

Dico agens debere esse aproximatum passo, ut agat in illud, vel formaliter, et virtualiter, vel saltem virtualiter, nec posse agere in distans, quin in propinquius agat. Hęc conclusio est mens Aristotelis et D. Thomę in hoc lib. cap. 2. quos communiter sequuntur Thomistę cum pluribus ex philosophis.

Probatur a priori. Si agens non deberet esse aproximatum passo, ut in illud ageret, sed posset sua virtute attingere distans, quin illam diffunderet per medium non esset unde limitaretur sphęra activitatis in agentibus: sed sic est, quod omne agens habet sphęram limitatam suę activitatis, quia ignis verbi gratia Romę existens hic non potest calefacere, ut per se ipsum est notum: Ergo quia agens debet esse aproximatum passo, ut agat in illud saltem virtualiter per virtutem per medium diffusam, ut passum media sua virtute attingat, quod est esse aproximatum virtualiter. Maior probatur quia si in passum distans duobus palmis potens esset agere naturale agens, quin agat per medium, quare non poterit agere in illud quod distat duobus milliaribus, vel in quodcumque aliud, cum a medio non dependeat ut operetur virtus illius? Ergo semel posito agens posse agere in distans duobus palmis non erit unde limitetur sphęra suę activitatis, quod est falsum, ut experientia ipsa ostendit. Ergo agens debet agere per medium, et consequenter, ut

approximatum saltem virtualiter ad passum. 2º p. Si inter solem et aerem illuminandum interponatur terra, aut aliud corpus opacum, aer non illuminabitur, ut patet, si quaeras rationem, nulla alia est certa, nisi quia corpus opacum non illuminatur, si vero illuminaretur corpus quoque illuminaretur: ergo ex eo solum non illuminatur aer, quia corpus intermedium non illuminatur: ergo signum evidens est, quod non potest agere in distans quin agat in medium, et per medium, ac per consequens, quod agens debeat esse approximatum passo saltem virtualiter, ut agat in illud.

Dicitur. Per medium densius agit in minori distantia agens, et per medium rarius in maiori: ergo signum est, quod agit per medium, quia si ita non esset, quod refferret densitas, vel raritas.

Dicitur 2º quia dicitur esse admirabile obiecta diffundere species per medium, et non immediate in ipsam potentiam: si ergo agens potest in distans agere quin agat per medium, et in illud diffundat suam virtutem, cur per medium obiecta diffundunt species, in quo nullum actum vitalem exercere potest: ergo ratio est, quia nullum agens potest agere in distans quin agat per medium, vel absque approximatione saltem virtuali in alio supposito ad passum.

Advertite quod licet agens numquam virtualiter tamen, sed formaliter est iunctum passo, quia cum foras non emmittat suam virtutem, quia agit per suam omnipotentiam, et non per transeuntem actionem, sed per immanentem per intellectum, et voluntatem, et aliam, et ubique propter suam immensitatem, et intime praesens omnibus rebus, semper ut agat est approximatum, et intime praesens effectibus suppositaliter, vel formaliter.

UVA.BHSC

§ 3 et Ult.

Occis. argutis oppl. sol.

Ad 1.m resp. neg. do Maior, et ad illius probaonem ans, Cuius rao e, qa Virtus agentis tendit in passum per medium, in quo, l, qa Virtus recipitr coqm in rbai extraneo subro debilitatr, l, qa resistm invenit, vl necesse e pervenire usq ad n gradum, et tm cessabit operari, quare lt ignis vg a in hanc ptem agat, et hc in alig, in aliqua tandm e sistendm, ut inde n transeat virtus, qa propter sui debilitaonem pervenit usq ad n gradum, cseqtr qd lt agens naale agat in medium, et per medium, hebit tn spheram suae activitatis ultra qm exire n pot.

Ad 2m resp. Ko

anti dis do cseq. b n io ubi e, id etz ubi n e aget, ubi n e saltz virtualr, nego cseq., ubi n e fmalr, cdo cseq. Ad probaonem, a cseq. dicimus, qd ideo het maiorem activitis spheram, qa agit in loco remotiori respu ipsius fmalr, n, a, virtualitr, qa hoc mo ita perfectius agens debet ee proximum, ut, et imperfectius; pote, a, in loco remotiori fmalr respu ipsius agere perfectius agens, qa fortius in medium producit effm, l, emmittit virtutem, vl n ita cito pote debilitari ut virtus remissius emmissa in medium, ideoq hebit maiorem activitis spheram, qn dessinat ee approximatum passo approximatione virtutis, ut et imperfectius agens.

Ad 3m resp.

neg. do ans, qa agens semper agit fortius in propinquum, qua in distans, et medium propinquius semper fortius patitr, per acc tn pote accidere, qd resultet

effus in gte distanti, et n in medio proximiori; vel ad ad 1q experq ress. stupq prius inflammari qm aër igni circumstanti, qa e magis disposita, aër vo resistit propter suq. humiditq, et ideo n ita facile vertitr in ignq.

Ad 2q ress. qd in prio calefactionis fundq levetis e magis calidq qm aqua, qa ob resistentiq frigitatis illius igni ibi detinetr, postea, a, dq vincit frigiditem respirat calor, et ascendunt exalatioes, quarq vise fervet, et etq qa ascendunt ptes calidiores aque, frigidiores, a, tq descendunt prope fundq, qa si graviores, et illarq vise fundq lebetis temperatr.

Ad 3q ress. qd calor pote imprimi melius in corpus densq, qm in rarq, et ita sol imprimit magis calorq parieti distanti, qm aëri, immo et calor in pariete i remmissior, qm in corpe rariori propter illius tn densitem videtr maior, seu intensior, ut apparet in ferro candenti, in quo n e froa ignis, et propter illius densitq apparet intensior calor, qm in alio corpe inflammato, in quo e froa ignis, et ideo calor intensior.

Ad ultq ab experta ress. nego ans, et ad 1q illius 1q probaoq dicatr magnetq n attrahere ferrq nisi diffundendo per aerem suq virtutq attractivq, n vo attrahit aërq, eo qd virtus n e attractiva illius, qa e subtq incapax, per qd ptetq responsio ad alias experq. et hec pro hac questione, et pro hoc libro.

— — — — — — — — — — — — — —

UVA.BHSC

UVA.BHSC

Codex 31 phig. 236

LIBER OCTAVUS PHISICORUm

Solet disputari ab Aris in hoc octavo libro de motibus gravis, et levis, necnon de instrumentis, et etiam de subordinatione causarum secundarum ad primam, tandemque de motus æternitate; quia autem in præcedentibus de tribus prioribus egimus, solum nobis restat in præsenti agere de motus æternitate, ad quod sit.

Disputatio Unica

De Æternitate Motus.

Per duplicem quæstionem quidquid de æternitate motus est dicendum resolvemus, quibus pro coronide 3am adiungemus, pro coronide totius huius operis, de modo quo per motum devenitur in cognitionem primi motoris, scilicet Dei, et illius attributorum.

Quæstio 1a.

Utrum res permanentes potuerint esse ab æterno.

Ut plenius quod de motu in hac parte dici debeat, sunt mihi viri Arus morem sequenti agere de æternitate mundi, hoc est de æternitate tam rerum permanentium, quam successivarum, quarum est motus, ideoque prius hanc proponimus difficultatem.

P. Mr. Garcia.

UVA.BHSC

§ 145.

Aliqua notantur, et 1ª sententia ponitur, et probatur.

Notandum est 1º mundum ab æterno non esse, ut varius senserit Aristoteles, sed incepisse in tempore, ideoque est dicendum de motu eius, ut de se patet; constat ex illo Genesis 1. In principio creavit Deus cælum, et terram, et ex Psalm. 89 priusquam montes fierent, aut formaretur terra, et orbis; ecclesia insuper deffinitum in concilio Lateranensi.

Notandum est 2º Nos evidenter probari non posse mundum incepisse in tempore, et nec. Nos Philosophorum demonstrari esse ab æterno, ut ostendunt D. Thomas 1. p. q. 46 ar. 1. et 2.

Notandum est 3º Deum non de necessitate, sed libere mundum produxisse, ut constat ex illo ad Ephes. 1. qui operatur omnia in consilio voluntatis suæ. et ex illo Apocalipsis 4. Tu creasti omnia, et propter voluntatem tuam erant, et creata sunt. In quibus et aliis locis voluntati Dei tribuitur passim creatio Universi. His ergo tamquam verissimis prænotatis, et præsuppositis, solum est difficultas de possibili, an Mundus per potentiam Dei absolutam potuerit esse ab æterno, tamquam quoad res permanentes de quibus procedit præsens quæstio, quam quoad successivas de quibus erit sequens dubium. Circa quod:

Prima sententia docet repugnare mundum creatum fuisse ab æterno. Ita tenentur Albertus Magnus in sua paraphrasi Cap. 1. huius libri. D. Bonaventura in 2º dist. 1. q. 2. cum aliis.

Probatur 1º authoritate D. Augustini 12 de Civitate Cap. 15 ubi ait Angelos non potuisse esse coæternos creatori. et Hugo lib. 1 de Sacramentis

UVA.BHSC

Cap.e 10 ait fugit divina virtute, ut aliqd sibi ceter-
nu faciat: Ergo n ē poste qa illud mundu ēē ab æterno.

2o p. Sic. Creatio ē
productio rei ex nihilo, sive ex n ēē: Ergo propriu ē crea-
turæ, qd per creatioe transeat de n ēē ad ēē: sed si
esset ab æterno n transiret de n ēē ad ēē: Ergo repugnat eē
creaturam, et ēē ab æterno. Minor. cstat, qa si creatura eēt
ab æterno, nuqm esset verū, qd n eēt: Ergo n transiret de
n ēē ad ēē.

Cfr. repugnat anihilatioe ēē ab æterno: Ergo et
creatioe. ans pr. anihilatio ē ab ēē ad n ēē alicuius rei:
Ergo supponit ēē rei prius durasse, qm n ēē, qa idem
simul ēē, et n ēē implicat, ut per se pt: Ergo re-
pugnat anihilatioe ēē ab æterno. 1a, a, Conseqa pr. qa utraque
anihilatio sit, et creatio ē instantanea, et versatur
intr eosdem terms sit intr ēē, et n ēē, ac tandem una ē al-
teri oppta, quare eodem mo ē philosophandum de una, et
altera: Ergo si repugnat anihilatioe ēē ab æterno, re-
pugnat etiam ēē ab æterno creatioe.

3o p. Ex eo qd creatu-
ra eēt ab æterno verificarentr duæ cdictoriæ: sed hoc
repugnat: Ergo et creaturam ēē ab æterno. Mai. pr. ex eo
qd Angelus v.g.a eēt ab æterno, verificarentr istæ duæ
propoes Deus Creavit Angm; Deus n creavit Angm.
Ergo verificarentr duæ cdictoriæ. ans quoad 1am partem
pt; quoad 2am cstat etiam, qa veritas propoi de præteri-
to regulatr per verite suæ propoi de præe: sed
hæc propositio Deus creat Angm ē falsa, qa cu talis
creatio supponatr ab æterno n ē dare unu primu nunc
in quo eēt veru Deus nunc creat Angm: Ergo hæc est

UVA.BHSC

vera Deus non creat Ang.l: Ergo et hęc Deus non creavit Ang.l

Denique pb. Si Creatura esset ab ęterno sequeretur Deus illa non produxisse libere: at hoc est falsum, ut constat ex notabilibus. Ergo et Creaturę posse esse ab ęterno. Sequela pt. quia Deus dum illa produxit non potuit abstinere ab illius productione, quia dum productio adest, non potest non adesse, quia ex suppositione, quod adsit, ratio adest, alias Deus produceret, et non produceret, ut per se pt; alias antequam produxisset etiam non potuit illa non producere, quia non datur ante, in quo non fuerit ex suppositione quod sit ab ęterno; denique postquam iam est producta non est potentia in Deo, ut producta non fuerit, quia ad pręterita non datur potentia: Ergo si Creatura esset ab ęterno, sequeretur Deus illa non produxisse libere, quia ad libertatem exigitur potentia ad utrumque.

§ 2us.

Vera sententia ponitur, et pb.

Dico Mundum quoad res permanentes non repugnare esse ab ęterno. Dco hęc est expressa Sti. D. Thom. 1. p. q. 46 ar. 1. ad 1m est que communis inter D.D. huius temporis.

Pb. autem Dco hac unica ratione ex D. Thoma desumpta. Non repugnat Mundum esse ab ęterno quoad res permanentes nec ex parte causę, nec ex parte effectus, nec ex parte effectionis, ac tandem nec ex parte modi faciendi. Ergo absolute non repugnat, consequentia que potuit esse ab ęterno. Consequentia pt, quia si repugnaret esset ex aliquo ex prędictis capitibus, aliunde non, non est excogitabile.

UVA.BHSC

ans p.^r quoad 1^am p.^s, nq ni repugnaret ex p.^te Cau-
sæ, eet, q.^a Causa deberet pcedere duraõe effum:
sed hoc ni e necesse: Ergo ex p.^te Causæ ni repugnat. Mai.
e certa, q.^a ni aliunde ex p.^te Causæ pote proveni-
re repugnantia. Minr. a p.^r q.^a Causa quæ opera-
tr instantanee ni petit, vt natio i prior duraõe
suo effu, q.^a st virtus illius e in eod. instanti aq ip-
sa, ita ni operaõ e in initi facienda poterit ipsa,
et etiã effus ee in eod. instanti aq virtute operativa;
ty etiã q.^a in eod. instanti in quo e sol pote illumi-
nare, vergtr q. si sol eet ab æterno, illuminaret ab
æterno, et tn illuminaõ e effus solis: Ergo ni e neces-
se Causæ pcedere duraõe suu effum.

Quoad 2^am p.^s

p.^r ans; q.^a si ex p.^te effus repugnaret ee ab æterno,
eet, q.^a særaõ creaturæ e ee æternæ, st ee infinitæ,
aut omnipotentiæ: at lt cmunicetr effui qd ni he-
at suæ duraõis initiu, ni cmunicatr illi attributu
æternitati, qua raõe repugnaret illi ee ab æterno,
sed tn coexistere æternitati ap.^te ante infinito tem-
p.^e saltiã imaginario, st quivis cmunicetr Angelo
infinita duraõ ap.^te post, ni ex inde cmunicatur
illi attributu æternitatis: Ergo ex p.^te effus ni re-
pugnat illy ee ab æterno.

Quoad 3^am p.^s p.^r ans,
q.^a si ex p.^te effectionis, quæ creatio e repugnaret, eet,
q.^a creatio e ex nihilo, et ita psupponit ni ee rei,
quæ creatr pro priori ad ipsã: at ly ex nihilo de-
bet intelligi id e ex nullo psuppo^to subto, q. hoc ipso q.
res fiat independtr ab alio tanqm a subto e necesse

qđ n̄ generetr, sq qđ creetr: & cū casu quo res fieret ab æterno, fieret ex nullo p̄supp.to subto, crearetr: & ex p.te effectionis, seu creationis n̄ repugnat Creaturā eē ab æterno.

Quoad vltā p.tē p.r. ans, q.a ex p.te modi effectionis neqe liberé n̄ repugnat, q.a n̄ repugnat Deū ab æterno hēre actū liberū, immo oppositū sc̄t qđ illū heat in temp.e, repugnat propter immutabilitē suā. & sī ab æterno potuit hēre actū liberū, n̄ repugnabit etā ab æterno libere creasse.

§ 3 et Vlt.

Resp.r argutis opp.tē sol.

Ad 1.ū ab authorite resp.r ex D. Th.a 3. de pot.a ar 14 ad 1.ū illa loca, et alia innumera, quæ ex SS. PP adduci poñ intelligenda eē de æternite propria et essā.li, sicut est æternitis attributū in Deo, hoc, n, modo nil Deo poŝe eē coëternū, ideoqe inferunt recte SS. PP. Filiū Dei n̄ eē creaturā, q.a æternitate propria coexistit Patri. Præterqm qđ PP, vt hic advertit S. Th.a, lequuntr de Creaturis prout inceperunt de facto, n̄ de posili.

Ad 2.ū resp.r. dido ans. Creatio ē productio rei ex nihilo, idest ex nullo p̄supp.to subto, sdo ans; ex nihilo id ē ex n̄ eē sui, nego ans, et disq.d; Creatio, n, n̄ attendit ad n̄ eē tn̄ tqqm ad triū a quo, sq qđ exigit, vt creatio ē qđ n̄ p̄cedat subtū ex quo aliqđ fiat

UVA.BHSC

per ipsg, v casu quo daretr aliqd ab æterno creatus, nulla eet repugnantia, qa lt n produceretr ex n ee prexo, q hoc e impoile eo supp qd foret ab æterno, tn esset productus ex nullo pj supposito subto, qd frmaliter exigitr a creatione.

Præterqm qd alia via resp ex D. Tha Loc citato de pot a q 7, qd lt creatio exigat n ee rei pcedere ipsg re, que creatur, n debet illigi duratione, l, tempe, sq natam, n q sit ita, ut in eod instanti reali verificetr ee, et n ee illius, q hoc e impoile, sq debet pcedere nata n ee in hoc sensu, qd si instanti in quo e creatura sibi ipsi relinqueretr, nil esset, et ita n ee ipsius tqqm a se pcedit se ipsg nata. quare simul ac ee creaturæ illigimg n ee pro aliquo priori, qa si sibi ipsi relinqueretr n eet, e, a, depentr ab alio, et ita æternitas hæc dicet ab æternite in Deo, q hæc n so caret prio duraoi, sq insuper initio causalitatis, et originis.

Ad 3m aq resp ulo anti neg do 2reqa, ad cuius probaq dicatr annihilaq petere naris ee pro priori durasi tqqm atro aquo, qa impoile a re dessinere, qn fuerit, et impoile qd fuerit realitr, nisi pro aliquo instanti reali, qa omne qd est pro aliquo instanti necesse e ee, creatio, a, so exigit, qd trus illius fiat ex nihilo, i de ex nullo supp subto, et ita lt n ee n pcedat re, dummodo illg n pcedat subty ex quo fiat, creabitr

dy producitr.

Ad 3y resp. neg^do Maior, et ad eius probaoe^m dico anti, quoad 1^m p^{tm} negabitr quoad 2^m. Ad Cuius probaoe^m dicatr n̄ omne veritatem cuiuslibet propoīs de p̄terito ee probandam per aliquam de inēe in instī temporis fluentis, sed sufficere qd probetr per aliam de inēe in instī æternitis, vt pt in hac propoe infinitæ cogitaoes Beatorum sī futuræ, quæ propoīo nullam hēt de inēe in instī temporis fluentis, hēt tn in instī æternitis, et ita n̄ évenit, nec erit vnquam in nunc nr̄i temporis sī infinitæ cogitaoes, erit tn in nunc æternitis, idē in æternite sī infinitæ cogitaoes.

Ad vlt^m resp. neg^do Sequelam, et ad eius probaoe^m dicatr, qd lt ex suppōe, qd Deus mundum producat, et in sensu cōposito productiōis n̄ possit illum n̄ producere, illum tn producit libere, q^a ad hoc suff^{cit}, qd prius nat^a, qm agat, vel producat, possit n̄ agere, l, n̄ producere, quæ solutio ē etiā D. Thō vbi sup^a. Ptā arg^{ta} pro contraria s^a potestis videre apud AA, nobis tn dicta suffiāt.

Quæstio 2^a.

An repugnet res successivas fuisse ab æterno.

UVA.BHSC

Nom^e rerum successivarum intelligimus motum, necnon generationes rerum et per motum non solum alterationis, sed etiam localis, et inter locales maioris difficultatis habet motum rectum quam circularis, et motum continuum quam discretum; omnia tamen haec brebiter percurremus

§ 114.

Prior Sententia ponitur, et probatur.

Prima Sententia docet mundum quoad res successivas, quoad motum, scilicet, et generationes potuisse esse ab aeterno, et durasse per infinitum tempus. Ita Capreolus Ferr. Sotus, Soncinas, Vazquez et alij quos citant, et sequuntur in presenti Complutenses disputatione decima nona, quaestione quarta; Addunt tamen ipsi quod generatio propagationis humanae non potuisse esse ab aeterno.

Probatur 1º haec sententia ex D. Thoma in presenti qui postquam retulit rationes eorum, qui contra Aristotelem intendebant demonstrare mundum non fuisse ab aeterno, eas solvit, et ostendit non repugnare, quod fuerit ab aeterno: ergo admittit esse possibilem mundum ab aeterno in eo sensu, quo illum ponit Aristoteles: sed hic posuit ab aeterno mundum cum suo motu: ergo sentit D. Thomas motum potuisse esse ab aeterno.

2º probatur. Potuit ab aeterno produci igni applicatum stuppae: sed tunc illam combureret: ergo posset dari generatio ab aeterno, et illuminatio esset etiam ab aeterno, si sol ab aeterno produceretur. Maior constat. Minor probatur, alias non posset ab aeterno res produci, nisi maneret immobilis omnino, et nil per totam aeternitatem operans.

Denique probatur. Motus circularis caret principio, quia circularis est: sed potuit Coelum ab aeterno creari: ergo potuit cum suo motu circulari creari,

UVA.BHSC

neq. q. motus circularis potuit ee ab æterno; nulla, n, rao repugnans potest adduci, ut n. i. ab æterno motus, nisi, q. het priq. ergo si motus circularis caret illo, nulla erit repugnantia cur n. fuerit ab æterno. Plura alia argta pro hac parte afferunt huius sent. Authores, ofusionem tamen magnam involvunt, ideoque illa n. appono, et etiam quia simul opposita Sententia probata, patebit solutio ad quæcumque opponantur. =

§ 2us.

Verior, sent.a ponitur, et probatur.

Dico repugnare mundum quoad res successivas fuisse ab æterno, et neqtr quoad generales substantias, q.a e. i. motu præcedente n. fiunt. Ocls hæc e. oformior menti D. Thomæ illam tenent Mag. Soto 8 physic. q.e 2. ocle 3 Suarez in Metaphyc. dis. 20 sect. 6 num. 16 et S. Thoma in præsenti q.e 24 ar. 2. ac alijs.

Pr.a, 1.o ex D. Thoma opusc. 27 ubi ait n. repugnare si ponatur causa producens effectum suum subito, qd n. præcedat durasse suum causatum, repugnare, a, in causis producentibus effectus suos per motum, q. oportet, qd prius motus præcedat finem eius. In qq verbis manifeste docet repugnare aliquid fieri per motum ab æterno. ergo repugnabit etiam dari mutatum ee ab æterno, q.a hoc e. terminus quidam motus, neqtr ergo repugnabit etiam motus ipse.

2o probatur. Ratione ex nata motus, qui hoc ipso qd i. successivus ostat partibus transeuntibus quarum una incipit, et altera desinit: ergo si dato

aliqua, quæ nunquam incepit, quia ab æterno datur motus, illa non potuit, nec infinito tempore durare, nec finito; non infinito, quia sic totum illud tempus non esset successio, sed permanentia, consequenter nec motus ab æterno; non etiam finito, quia si ita esset, illa pars motus sub qua est creatum mobile duraret solo finito tempore, et tunc, quæ subsequuta est vere incepit, consequenter non est ab æterno motus, quia finitum additum finito non facit infinitum; illa, autem, pars, quæ incepit, hoc ipso quod incepit habet principium, et computando ab illa usque ad istum partem motus, quæ modo datur, dabitur inter illum et hanc inceptio, et desitio, et consequenter clauditur terminis: Ergo totus motus erit finitus: sed repugnat quod duratio ab æterno sit finita: Ergo cum duratio motus finita sit, et aliter non possit esse, motus non potuit esse ab æterno.

3º Probatur clarius, et fortius. Si Motus, et generationes essent ab æterno, posset dari infinitum in actu: sed hoc repugnat: Ergo et quod motus, et generationes sint ab æterno. Maior probatur: posset dari infinitæ generationes hominum, et cum anima immortalis sit, manerent infinitæ animæ separatæ: Ergo si motus, et generationes non repugnant ab æterno, non repugnabit infinitum in actu. = Deinde quia essent infiniti dies, potuisset quolibet die creari unus Angelus, aut una stella, et ita nunc essent infinita in actu.

Hæc ratio convincit PP. Complutenses, ut asserant cum exceptione motus, et generationes potuisse esse ab æterno, una solum excepta humana scilicet propagatione, aiunt, non, generationes hominum repugnare esse ab æterno propter prædic-

ty arg., n in aliis generationes. Ceterum si semel propter praecedens argumentum repugnat dari ab aeterno generationem humanam, quia ex opposito sequitur infinitum in actu, repugnat etiam quarumcumque generationes dari ab aeterno, quia licet formae aliarum rerum naturalium non permaneant separatae, poterit tamen Deus illas servare separatas, quia in hoc nulla est repugnantia; si ergo ut potest facere faceret, et aliae essent ab aeterno generationes, cur non sequitur infinitum in actu ex eo quod aliae generationes sint ab aeterno; si ergo ad vitandum infinitum in actu fatentur repugnare humanam generationem ab aeterno, debent ad illud etiam vitandum negare possibilitatem cuiuslibet generationis ab aeterno. Hoc argumentum ait Magister Soto ubi supra esse unum ex fortissimis contra Philosophos ponentes generationes, et motus ab aeterno.

§ 3 et Ult.

Resp. argumentis opp. tesis.

Ad 1.um ex D. Thoma resp. illum se explicare 1. p. q. 46 ar. 2. ad 8.um ubi manifeste ait mundum quoad substantiam, et res permanentes potuisse esse ab aeterno, et quantum ad hoc convenit cum Philosopho, ab eo tamen recedit quoad motus, qui etiam Philosophus hoc opinative sensit.

Ad 2.um resp. neg. maiorem, quia si ignis non applicatus generaret ignem, quem primum posset incipere moveri, et stupa corrumpi, non potest, a corrumpi nisi post infinitam durationem, quia cum producatur in initio durationis producitur, ut permaneret, et servatum

infinita duratio, et post illa in tempore potuit generari, quia inter corruptionem stuppae, et eius productionem ab aeterno non mediat duratio finita tantum, sed infinita; illuminatio, autem, Solis ab aeterno potest dari, et quaecumque alia operatio instantanea, quae non fit per motum, operatio, autem, cum motu repugnat ab aeterno. Ad Ultimum respondetur distinguendo Maiorem. Motus circularis caret principio ex parte mobilis, concedo Maiorem, ex parte durationis nego Maiorem, et similiter distincta Minori nego consequentiam; motus, enim, circularis ideo ex parte mobilis caret principio, non, autem, ex parte durationis, quia oportet partes motus transire, et partes succedere, quare debet quaelibet pars duratione finitam, nam, si, autem, duraret infinitam pro nunc non esset motus, nec successio, finita, autem, duratio repugnat rei aeternae, quae producitur et durationis principio. et haec pro hac quaestione.

Quaestio 3.a et Ult.a

Quomodo ex motu deveniatur in cognitionem Dei, et illius attributorum?

In hac quaestione quam pro coronide huius operis ponunt omnes AA parum immorabimur, solum, enim, explicabimus per unicum § quod dubium petit, nec amplius immorari est necesse.

§ Unicus

Explicatur Modus, quo ex motu devenitur in Dei cognitionem, et illius attributorum

UVA.BHSC

Ex nat.e motus ostendit Aristoteles dari unum primum movens immobile, quod est Deus, ut explicat D. Thomas 1. contra gentes cap.e 13 et 1. p. q.e 2 ar. 3. fit autem demonstratio ex his duobus principiis, omne quod movetur ab alio debet moveri. et quod non est dare processum in infinitum. ergo sic demonstratur. omne quod movetur ab alio debet moveri: sed in Moventibus non est dandum processum in infinitum: ergo deveniendum est ad unum primum movens, quod ab alio non moveatur, et hoc est Deus, qui consequenter cum ab alio non moveatur erit omnino immobilis. Maior constat ex dictis lib. 7. Minor. autem, ostenditur facile, quia si in causis quae moventur, et movent, daretur processus in infinitum, cum hoc sit impertransibile, quia caret termino, non possent infinitae Causae pertransiri, et consequenter numquam esset effectus, quia cum numquam esset pertransire Causas, quae non habent finem, nec esset pervenire ad effectum: ergo processus in infinitum non debet dari in Moventibus.

Statuto ergo quod debeat esse unum primum movens immobile, quod est Deus, deducuntur etiam consequenter plura attributa ipsius propria. primum est, illum esse actum purum carentem omni potentialitate tam materiali, quam obiectiva, quia utraque supponit efficientem a quo moveri possit; Materialis quidem tamquam subiectum immutandum ab aliquo efficienti; obiectiva, autem, tamquam obiectum posse effici, et transiens de non esse ad esse: cum ergo Deus nullum efficientem supponat, necesse est quod careat omni potentialitate et consequenter quod sit actus purus.

Secundum est, esse infinitum tam in esse, quam in Virtute, quia hoc ipso quod est actus purus carens omni potentialitate, habet perfectionem sine imperfectione, quia perfectio fundatur in actu, et imperfectio in poten-

UVA.BHSC

tialite, et ipse actus limitatr. a pot.ª: si ẽ Deus
caret omni potentialite ẽ purus actus
et cõseq.ʳ infinitus n̄ s.o in eẽ actus puri, sed in vir-
tute etiã; q.ª virtus ẽ activitas, quæ fundatr in actua-
lite; n̄ ẽ hæc ẽ infinita, cõseq.ʳ et virtus, v.ᵈ erit
Deus infinitus in eẽ et in virtute.

3.ᵘ̃ ẽ, qd caret

Mat.ª et Magnitudine, seu quantite; 1.ᵘ̃ cõstat, q.ª
Mat.ª ẽ in pot.ª ad forq, actus, a, purus nullã hẽt
pot.: ẽ caret Mat.ª, et insuper Corp.ᵉ, q.ª Corpus
cõstat ex Mat.ª, actus, a, purus ẽ expers Mat.ẽ
Deinde etiã corpus ẽ divisibile, seu hẽt pot.ᵉ ad divi-
sioẽ, quæ cũ rõe puri actus omnis pot.ẽ expertis
n̄ cõpatitr: ẽ caret Corp.ᵉ 2.ᵘ̃, a, qd careat quantite
ex dictis sequitr, q.ª quantitas etiã hẽt pot.ᵉ ad divi-
sioẽ, actus v.ᵒ purus nullã hẽt pot.ᵉ

4.ᵘ̃ ẽ qd ẽ summe

intelligens, et volens, q.ª intelligibilitas provenit ex im-
materialite: ẽ cũ Deus ẽ summe immaterialis erit
summe intelligens; tũ etiã q.ª modus operandi per intellec-
tũ qui dirigit ẽ perfectior, qm modus operandi
cũ directione alterius, et cũ ignorantia: cũ ẽ
Deus ab alio dirigi n̄ possit cũ ẽ immobilis, et
insuper ẽ perfectissimus in operando, necesse ẽ
qd ẽ intelligens, et cõseq.ʳ volens, q.ª ad intellectũ sequitr
necessario voltas, si ẽ Deus ẽ intelligens: ẽ et volens.

5.ᵘ̃ ẽ

qd ẽ ubique, q.ª cũ ẽ 1.ᵘ̃ movens ẽ necesse qd ẽ
ubique, ut alia moveat, et ipsis iunctũ, ut sup.ª
libro ant.ᵉ diximus n̄ s.o virtute, sed etiã suppositi-

talitr, vt ibi inmuimq, imme hoc ipso qd i simul
oy Mobilib9 virtute, debet etz eē simul suppositalitr, q. Virtus Dei, et ipse Deus ii proorsus ide.
67 e, qd i
sempiternus, q. a e immutabilis, et aie hensēe: &
semper huit eē i vlla mutaoe, qd eē sternq. Rao
enz apriori sternitatis e immutabilitas omnimoda.

Vlt7 e, qd i Vnus, qa si duo Motores essent, si
Vnus faceret ide qd alius, et gqualitr ay ipso, et
sic vnus superflueret, nil, a, absurdius excogitari pote, qm ponere Dey superfluy; si, a, vnus
ide qd alius n faceret, nec gqualitr ay ipso n
essent gqualis perfectionis, et ita Vnus esset perfectior altero, et perfectio que e in vno deet alteri, ergo neutr esset summe, et infinite perfectionis, qd e n eē acty pury: Et n e actus purus
Deus, seu movens 17; sequitr, qd i vny, et n pta.
= Devenimus ergo ex cognitione motus in cognitionem primi motoris Dei scilicet, illiusq attributorum; cuyque ipse i foelicitas, et requies nra, necesse e hic a psenti quiescere opere, in quo, qdqd dissonum reperiatr, ex nunc libere retracto, et Sanctg Romang Ecclesiae correctioni submitto.= Cedat ergo in gloriam ipsius tanti Motoris, in honorem Genetricis Dei=

UVA.BHSC

pare, semperque cum fecunditate Virginis, et simul
Patriarcharum nostrorum Augustini, et Norberti,
pariterque Doctoris Angelici, omniumque
Coelestium Incolarum perpetuo pri-
mi Motoris aspectu, felici-
ter fruentium, tandemque
in vestri profectum.
faxit Deus.
Cui honor
Gloria, et Imperium, per saeculorum saecula
Amen.

R. P. M. Fray Ma-
nuel Garcia.

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC

Nota 1 propoes aliqm ee qmtz nil aliud ee qm ee vlz, partiarz, aut singularz. ex quo manifeste seqt qd ab illo, a quo provenit propos aliqm ee vlz, partiarz aut singularz desumeta qmtas propoi. Manifes tu e etiã propos ee vlz, partiarz, aut singularz n desumi ex prato, sed ex subto. Vnde ista propoe oîs hoo e aal ab oîbz habetr vt vlis, licet pratu n sit vle, s supponat determinate, et ista aliquis hoe n e aal e partiariu, licet pratu supponat distributive.

Nota eto, qd vt aliqua propoo sit modalis necese e qd modus predicetr, qd docuit Dº Thº opº de modal. piu verbu: qa Vº pratu determinat subtu, et n eo. ideo ad hoc qd propoo sit modalis: ex quo, qd quatuor praedicti modi. Nota 3 qd propoes modales s in tuplici genere, alie s modales de dicto, q. do st, dictu subijcitr, et modus pratr: vt Sortz currere e necese, alie s modales de re, in quibs st modus interponitr dicto: vt Sortz necese e curre. Et alie s enuntiatioes, que videntr modales, et n s, q. do vt, modus subijcitr, et dictu pratr

UVA.BHSC

UVA.BHSC

UVA.BHSC